

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries
and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-
ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

شرح و تفسیر - مع جلی نقیہ فقہیہ بین درسی کتاب سے
حاشیہ عبد الغفور شہید علیہ السلام شرح ملا جامی کا حاشیہ جو
فتاویٰ کفر الدقائق کا فقہیہ بین شہر کتب فتاویٰ تافہی خان
و فتاویٰ عالمگیری وغیرہ ہے اور در شرحین اس کے حاشیہ پر
چربی ہیں -
جامع التوضیح - شرح مسوط کافیہ از مولوی عبد الباقی اعظمی
کافیہ بخشی خط استعینق از ابن حاجب -

فرائض شریفی شرح سراج علیہ الرحمہ من جہشی -
رسالہ ہدیۃ المسلمین بہ المجیدیہ فی اقتداد الشہداء الاخرین
مصدقہ محمد عبد المجید خان صاحب داماد نواب والی لوہک
یہ کتاب زبان عربی میں ہے -
مقتضی فارسی - تصنیف مولوی محمد عبد اللہ بلگرامی
محررات دہلوی - عربی تصنیف علامہ دہلوی شیخ احمد دہلوی
مطبوعہ مصری نقل طبع ہوئی ہے -

کتب دینیہ مذہب اہل اسلام از فقہ فقہیہ و امامیہ وغیرہ اردو

در بخارا اردو - چار جلد شہر و ترجمہ مولوی خرم علی مرحوم
مولوی محمد احسن صاحب -
شہر احمدی - سراج احمدی کا بیان ہے -
شنوی از اردو دعوت کرا اسلام کا قبائل قریش کو -
دوازہ مجلس مسمی سرائف الا از نادر حالات بمذہب اسلام
اسرار کر بلا - حالات کر بلا از غشی محمد طہیر الدین مرحوم
بلگرامی -
مبدعہ بندی - فقہ اثنا عشری میں ہے -
مہربوت - تصنیف نواب محمد مراد علی خان بہادر نظام
نعت میں -
رموز القرآن اوقات وغیرہ قرآن کے کلمات کا بیان
انوار شمس - علامات و حالات قیامت شنوی میں مذکور
ہیں -
تفسیر سورہ یوسف منظوم مشہور مستند کتاب ہے -
اکسیر ہدایت - ترجمہ کیمیای سعادت -
مذاق النصارین - اردو ترجمہ احیاء العلوم کامل و جہاں
رسالہ ہدایت الکونین الی شہادۃ الحسنین -
تحفہ درویش - لقب تجرید الکلام - مولفہ مولوی منظور احمد
صاحب
رسالہ کتب الانبیاء - اردو مصنفہ مولوی ظہور الحق صاحب
سمجہ طغرائی اسرار و اذہ امام -
وہ مجلس منظوم - اس کتاب میں حضرت خاتم المرسلین ص
طہر کر بلا علی الترتیب جوہر مجلس میں -
راہ نجات - از مولوی محمد علی صاحب کتب اہل صوم و صلو
تفسیر زاد الاخرت چار جلدیں منظوم شنوی حامل القرآن
قرآن شریف پر چار حصے چھپی ہے تصنیف مولوی لکھنام
بدایونی -
مجموعہ نواد و نہ نام شامل دعائے سننی و قصیدہ ہرہ قصیدہ ہرہ
سجاد و قصیدہ غرر و دعائے سرائی وغیرہ -
منفتح الجنات - تصنیف مولوی کرامت علی جوہری نقہ بین
خلاصۃ المصائب - در مصائب اہل بیت علیہم السلام -
دہ مخزن - اردو در مصائب شہداء اکرام -
تاریخ مدینہ ترجمہ جذب القلوب در فضائل مدینہ -
تفسیر سورہ ناسخ - تصنیف مولوی اکرام الدین صاحب
وفات ناسخ - تصنیف خانی مراد آبادی ذکر وفات پیغمبر
علیہ السلام -

حقیقۃ الصلوۃ نماز روزہ کی فضیلت کا ذکر ہے -
حقیقۃ الاسلام - اردو ترجمہ کمال تافہی شہر احمد پانی پتی کا
تصنیف مولوی محمد علی مطبع ملوی -
سبیل الجنان - مصنفہ میر علی بخش صاحب باریہ کتب الایمان کا
ترجمہ -
مجموعہ توشہ عقبی - دو خطائف اسرار الہی و اسرار رسالت
نبوی -
کشف الحاجات - یعنی مالا بدینہ اردو مسائل فقہ حنفی میں -
تذکرۃ المجتہد - تصنیف مولوی قطب الدین خان بہادر
دہلوی در فضیلت جمہ -
نلاج دارین - آداب معاشرت شرعی کے بیان میں -
ترغیب القراتان - در فضائل قرآن -
مفتاح النجی - مسائل جزیریہ ضروری مفید عام طالبان دین کو
تحفۃ الازدجین - میان بی بی کے حقوق اور ان کو فرائض
معاشرت -
احکام العیدین - تالیف - مولوی قطب الدین خان جوہر
بیان عیدین -
تحفۃ الاخيار - ترجمہ شارق الانوار ترجمہ احادیث
نیر اسرار -
تحفۃ العوام - یہ مشہور کتاب مسائل مذہب امامیہ پر
منظومہ حق - ترجمہ شکات شریف حکم حدیث میں چار جلد
نور نامہ - نور محمدی کا بیان -
قیامت نامہ - بوقت ناسخ در حالات قیامت -
خدا کی رحمت حال سید الدین حضرت علیہ السلام -
شرح محمدی عقائد اہل تسنن و ناز و روزہ مولفہ محمد خان
تندھاری -
اسرار نبوت - یہ کتاب فضائل نبوت پیغمبر میں بطور مولد
شریف -
تجرید النسا - مصنفہ مولوی قطب الدین مرحوم -
شرح کل حدیث - تصنیف میر علی صاحب بن حافظ علیہ السلام
علیہ السلام - فقہ اثنا عشری کے مسائل فقہیہ مرآۃ
عورات کو لکھوہ انتخاب ہوا ہے تصنیف شیخ خرم علی لکھنوی
رسالہ کلیدی باب الحج - تصنیف حاجی انور علی احکام حج میں
سراج السالکین - ترجمہ منہاج العبادین تصنیف امام غزالی
فضائل الشہود و الصیام - روزہ ناز کی فضیلت میں

شمس باز فہ - مصنفہ ملا محمد و جونپوری در فن حکمت
 مطبوعہ لدھیانہ - شرح بہ تفسیر مولانا حاجی حافظ محمد عبدالحی
 صاحب - ملا حسین مع تصدیقات مشہور کتاب
 درسی ہے -
 منہیات شرح سلم قاضی مبارک علم منطق میں عمدہ ہے
 مشہور مطبع علوم فرخ کلان -
 کانیہ نحو - بحثی عربی از ارباب صاحب بخط نسخ -
 لب الاعراب - علم سخنیں نادر رسالہ در حقیقت اکم
 باسنی ہے تصنیف مولوی عید اللہ صاحب -
 مقامات حریری - فن ادب میں مع ترجمہ عمدہ چھاپی
 گئی -
 شرح جامعہ قصائد جامعہ علم ادب میں ہر ادب کی شرح
 کمال عمدگی سے مولوی فیض الحسن صاحب مدرس نے
 فرمائی ہے یہ تصنیف موصوفہ طبع ہوئی -
 موطول فن سماوی میں مستند عمدہ کتاب درسی ہے -
 مختصر المعانی - بہ تفسیر معقول اور اس کے اخیر میں خاشیہ
 ختائی -
 میر قبطی - منطق میں کتا اور تصنیف حضرت میر سید
 شریف علامہ -
 عمدہ شرح زبدہ - در علم صرف تصنیف مولوی
 محمد رحمت اللہ صاحب -
 شرح تہذیب و علم منطق جو اشقی مولوی علی
 صاحب طبع علی بخشان -
 شرح کافیہ - فارسی منظوم در حل مطالب تصنیف مولوی
 محمد ابراہیم مرحوم -
 تسبیل الکافیہ - عربی شرح کافیہ تصنیف مولانا محمد عبدالحق
 خیر آبادی -
 شرح الیاس - سائل فقہ میں مستند کتاب ہے -
 یدتہ المختارہ شرح رسالہ عقیدہ - معقول میں -
 تعبیر الروایہ - فیض خواب نامہ تصنیف محمد بن سیرین ممبر
 مستند ہے -
 مختصر الوتانیہ -
 تفسیر بیضاوی شریف دو مجلد میں -
 نور الہدی -
 مجمع مسلم - مع شرح نوادی کتب احادیث صحاح ستہ کو
 دو جلد مطبوعہ میں ہے تصنیف متن ابو الحسین مسلم اور شرح
 محمد بن الدین ابو بکر زکریا -
 فسطائی سہمی بہ ارشاد الساری - شرح صحیح بخاری تصنیف
 مولانا شہاب الدین احمد خطیب فسطائی اجدید میں -
 صحیح نسائی - علم حدیث میں اعلیٰ درجہ کی مستند و مشہور
 کتاب تالیف ابو عبد الرحمن احمد النسائی کی دو جلد میں
 جلد اول میں مرقوم ہیں احادیث باب السواک و کتاب
 نایل المسح بعد درسی الجہار - نہایت عمدگی اور لطافت

ہی دو جلد ثانی باب وجوب الجہاد سے تا باب اشرہ ہے -
 تفسیر مالکین سہمی تفسیر فقہاری تصنیف مولوی ترمذی مولوی
 تفسیر ابقان فی علوم القرآن - بیان تجرید قرآن میں
 درستی تفسیر ہے تصنیف علامہ جلال الدین سیوطی مطبع احمدی
 دلائل الخیرات - مترجم فارسی کامل مع شرح سرخ امین
 کتاب مغازی الرسول و فتوح الشام و فتوح المصر و فتح
 الحج و غزوی - یہ چاروں جلد تصنیف حضرت و اقدیمی رحمہ
 اللہ کی ہیں بتلاش تمام مہتممان مطبع و توجہ خاص مولوی
 حبیب اللہ خان صاحب صدر الصدور سابق حال
 بنشدارہم ہو چکیں -
 فتوح الشام - عربی تصنیف مولانا اقدیمی رحمہ کی ہے
 جامع الرموز سہر چار جلد نہایت خوشخط مطبوعہ کلکتہ
 سے مقبول -
 نقوش منظم - دفع ہر دو نمبر علامہ نقوش مجرب نقشہ
 لکھنؤ میں مدینہ منورہ ایک نسخہ خطی ہے چھاپا ہے تو عبد
 بنار کوئی کلمہ میں والا ہے مطبع مجمع العلوم -
 دعای مجرب عرش - مع شش قفل و غیرہ بہت رودمان
 حفاظت اطفال کے لیے تو بہتر کے کل میں ڈاکٹر اسود مندو
 موجب ہو چکا ہے مطبع چھپی ہے حفظ اطفال کے لیے اکثر
 خریدار توجہ میں -
 نقشہ کرمانسہ منظم -
 خلاصۃ الکشاف - مہر و فہ انوار القرآن مولانا
 شرح سفر السعادت تصنیف مولانا عبدالحق دہلوی
 محبوبہ و ظائف - راس رسالہ میں پنج سورہ اور ادعیہ
 مانورہ اور اعمال عاشورہ و غیرہ مذہب اشاعت عشریہ
 کے میں -
 اسقۃ الکدمات - ترجمہ فارسی مشکوٰۃ از شاہ عبدالحق
 دہلوی -
 محبوبہ اور او - چند دعائیں معتبرہ علامہ رامد بزرگان وقت
 مطبوعہ اسدی -
 تفسیر کشاف - یہ مشہور تفسیر کلکتہ میں طبع ہوئی ہے
 بدو جلد -
 شرح وقایہ عربی محشی -
 اجرام القرآن - مترجم و خائف قرآنی مطبوعہ مطبع
 گلشن احمدی -
 جلال الاذیان - فی علم القرآن مصنفہ مولوی محمد
 سعید الدین الشہیدی -
 مجموعہ زینت القاری - مستند قراءت میں مطبوعہ
 مطبع اسدی -
 مجموعہ خطب - مشہور انتخاب ہے مرتبہ مولوی
 محمد اسماعیل دہلوی و رحیمی خطبہ متعارف ہے -
 فیض المجددی - چند حدیثیں مشکوٰۃ شریف کی نقل
 مع ترجمہ میں -
 اصل اصول نحو - مسائل نحو بہ کاپیان ہے
 زاد المعاد - یہ کتاب مذہبی اہل سنت کی نہایت مستند ہے

بیهوده یکبارگی بفتح تحتانی و کاف و دو مغایری یکایک ناگهان بی آگاه و یک سپه بارگیر کاتبه سب
مراد و مدوح یکبارگی نه یکبارگی بلکه صد بارگی **ب** اللهم اغفر لصفه و تقاریر لمن نظروا الیک بحسب تکلیف ارحم الراحمین

خاتمة الط

سه بعد حمد و ادا انسان افطوح حیات به تا خمید دل نماید آشکارا از لغات به برضامه خوشبختی در غایت معانی
فجهان روشن باد که درین وان رشید و زبان سعید کتاب شکر و منتخب کشف غوامض لغات معنویه -
حلال مضللات مصطلحات حضرت صوفیه عبارت لطیف سرایه نکات علوم مسمی به لطائف معنوی فرستادن نوی
مولوی روح المعنی فی فضل العلماء یا بنده شرح شریف حضرت محمد مصطفی بشیر نذیر مولوی عبدالمطیف ابن مولوی
عبدالعزیز طاب ثابتهما که از علمانی عراز شده گریات بوده اند حضرت مصنف علامت تادرت دو آرد و سال عاشق
منکما اثر تحقیقات مفروده چه از نگار و قلم سنانده و چه از استماع لغات بهر چه دریافته درین مرتبه سنگ مسکت دین
کشید و بتقیق و تحقیق معانی لغات مورد مشغولیت شریف و مصطلحات اشرا که ثبت ستند قانون منصرح
و کنز لغات و فرهنگ جهانگیری از میر جمال الدین انجو و کشف اللغات شیخ عبدالرحیم سورمباری و مدارک الفضل
شیخ الدوادیه سهندی مؤید الفضلا شیخ الادملوی از شرح مصطلحات صوفیه شیخ ابن عطاری شیخ عبدالرزاق کاشی
و تمام از فرهنگهای متفرق شنوی شرفین جمع مفروده از اینجا که شنوی شرفین از لغات زبان عربی - فارسی -
ترکی سریانی مشترک للسانین فالبسی عربی وارد بود و لکن برای تفهیم هر عامی عالم شرح هر لغت اشعار
بدان بانی با حرف مزوز افزوده ناچار محتاج تقیظش و تحقیق نشود تفصیلاً مثل (ع) برای لغت عربی
(ف) فارسی (ات) ترکی (س) سریانی (عف) مشترک للسانین عربی فارسی (قف) متفق للسانین
در فارسی ترکی (فه) مشترک فارسی و هندی (عم) مستعمل عربی و هندی فی الحقیقه این فرهنگ نیست
تا د جامع تمامی لغات مصطلحات شنوی شرفین که بحمد وجه تمام و نسخ از کتب خانه حضرات علمای مرغی محل
استیاض شد که بطابقش مهیا اکسن بنیل توجه والا نهبت عالی در جنت جنات نشی نوکلشو صاحب
واحد اقبال که همواره از راه دانش پرور می و بلند جو صلگی در ترجمه فنون مشاعت علوم مهمت فراوان میفرمایند
بر کاغذه و خط پاکیزه به مارچ ۱۳۰۸ مطابق اول اسفند ۱۲۹۷ هجری بمقام مکنتو بمطبع خاص رونق لطیف است

قطعه از پنج طبع و سبک در تمام طبع می گویند یا صاحب عاقل
از پی اودانگی لغات سال اینخش بوقت طبع انداخته گفت حافل است عمل شکلات

برکات بر وزن تنگ بکان فارسی شکل و مانند برکت بفتح تین سواران اندک سیه قهوه مشکبار باشند
 یا خیر باینکه خصم پسند **فصل المام** نام موی گردن است پیکر گردن گویند بیل سپهبدان شیر و مبارز
 و تبرکی بخاک چشمه و سال نیل نام بادشاهی و نام غلامان ترکمان **فصل السیاح** نام بیخ غول بیابانی یا نام
 رسول که سواره عجم دریا و جفت ضد طاق **فصل العنود** یا از آن قصه که آنان مورد از کنند و کین بخت
 شتر نیست معروف و عیب بزبان ترک یا همی نام گلیست گویند گل ای چنبدیاس من ای نومییدی
 من بالضاقة میزدان نام خدا عز وجل طایفه شنیو گویند که نزد آن نام فرغیده و نور است و اهرمن نام فرغیده
 ظلمت است اهرمن نام خدا تعالی را نشاید گفت اما چه بواسطه آن در شکار و در سائل شتافته و در او شسته
 و اعدا علم بالصواب میهم مردی پدید ستوبنی مادر و حواسنی نظیر یا صبور بگلی است که بقا صل و امه گویند
 و یا سمون یا سمونی گلی برای چنبد و نام دوی که هندی مال گنگنی گویند کمرین بیا بک کلاه نام دلائی و ستاره
 از آن جانب خیزد و زمین ترکمان چیزی بدو گویند یونان نام دلائی است و نام شهری که در و مردان اهل حکمت
 و صاحب عقل و کیا است و فراست بود و دیگران بفتح و کاف فارسی ساکن که هیچ شقه بود و نام و شوم
 سفید بود و اگر نبود بود و بفتح سوگند و دست راست قوت میر قانع بیا بک که زردی چشم اندام
 و در قطنین بفتح یا دخت که و می بکان گنج تر کیست و در فارسی قاصد و پیکان تر که گویند **فصل الیهام**
 می گمانند بفتح ششانی که با و احوال بود و بی مثل می مانند بریت بگانه که دکاری هست بالا نه او جسم نه او جوهر
 تعالی یا و ده پریشان کشته و سر که فحش گفتن می بود و فحش یا قهف باقای مفتوح گم شده را گویند و فحش
 به بود یا ده دستوانه و طوق کاتبه بریت نعل سیم من تو که و ده ماه را تا زهره را یا ده بخت بفتح تحتانی
 و خای مع ساکن و جیم فارسی را که که ترک نیز گویند ششم چرم خامی جیمی را گویند بفتح یا و شانی زده قبا
 یا نه یای موقوف حجت و رسم خط و اصل یا خت با خای موقوف حجه و یکسره یکبارگی یا نه قصه کننده
 و اندازنده و بیرون کننده **فصل الیا** یاوری یا ری گری یا ری چنانچه خواجه نظامی فرماید بریت کسلی
 که دولت کن یاوری به کس که با او کن و او ری یا ری جمال قدرت و توانائی هم او گویند بریت کسلی سکه را
 چه یا را بود که هم سکه نام را بود بهیچ نام پیغامبری معروف و نام وزیر امیر المومنین یا دون رشید که او را
 بهیچ خالدهی خوات گفتندی چنین طعاع معروف و ذخیره چنانچه خواجه نظامی فرماید بریت حمزه غم بصیری که
 ناگفته بهیچ بختی بود هر چه ناخوده بهیچانی پسبان شب یا رگی ابرای موقوف و کاف فارسی قدر و توانائی
 وصال بیانی رای منسوب بهمین همچون تیغ بیانی و بر دیانی کمال الفی صلی الله علیه و آله و سلم الامان بیانی
 و الحکم بیانی و سبیل بیانی نام ستاره درخشانده بیکر و می یعنی بی یا و خلص صادق و بی نفاق یا و ده گویند

فصل المام

فصل السیاح

فصل العنود

کتابک فرود نام پیغمبر معروف پدر حضرت یوسف علی نبینا وعلیهما الصلوٰۃ و السلام و نام مردی صاحب نهیب و صاحب همت بود و صاحب ملت صاحب قول ایشان یارب یعنی آه و دال و بمعنی تعجب و تحیر **فصل اول** ایاقوت و سنگی است سنج و زر و دگر بود اما سنج از همه نیکو و بیش بها بود و همه جوهر بشکند و گداخته گردد و دگر ایاقوت رمانی کوه و طبع دوی گرم خشک بدید چه چاره مبر که با خود دارد و از طلا عوان آمیز گردد و نام خطاطی مبر با ستاره لب معشوق گفته اند **فصل** یحیم یا سحیح فوجی از سله و نیز کبستر سیدین جیم فارسی ایضا یا جوج ع و دوی تو هم بوجج آن دگر و هاند از آل یافت بن فوج صلی نبینا وعلیهما الصلوٰۃ و السلام که در افرینین سده میان عالم ایشان نسبت **فصل** الدال سیزده و زن فرد نام شهر سیست در فارس در دوی مدرسه وقت ساعتست ساخته یکم یاره تواند نیز دگر و دیر دگر و کلاه اهل اول و عوف نام پادشاه ایران که سخت ظالم بود و پسری داشت نام او بهرام گوهر آخر الامراسپ ملک دشمن و چنانکه فرنام سپه او نوشید و آن گدا از خوف شید و پیر او را در خود خفتی شد و بود بعد از دینی دشت قابض ملک شد خلق او را شهر را خواندندی چهار سال ملک را اندر پس از دست امیر المومنین عمر و سعد و قاص منزه شد و بنیشاپور رفت کسان ماسه و وید که عامل ملک آن بود او را خفته یافتند و خفه کردند دولت ملک عجم با خیره سید و این آخرین پادشاهان عجم بود **فصل** الیرایان معروف و نامند و احانت گفتن ایاقوتان پاسبان بسیار و تو گری و دست چپ یا ورن یار دگر و پشینیان یا قوت باز گیر یا دگارف کاف فارسی است انجا جاد و اغنیایر سیل تحفه فرستند یکتیر انشع بکسر و تمام و تنها و ناگهان و ستر سیر و نا پیر سیده در خانه کسی در آمدن **فصل** الزیرایون بضم زده ایست معروف که بدان شکاک گفتند بندهایش چیت گویند و جستن چنانکه گویند آه یوز و چاه یوز و زرم یوز و در ولایت پاریسی گویند رسک خود را که چون یکب در سوراخ خزد اند فرستند تا یکبک از سوراخ بدر آورد و آنرا یوزک گویند و در سنگ نام این لفظ از برای گریختن هم آمده است و بدین را پیغمبر می کشد و در ترکی بدر را گویند **فصل** السعین یونس ع نام پیغمبری علی نبینا وعلیهما الصلوٰۃ و السلام ای یونس بن متی و آنرا از دینون صاحب کتیر گویند یا سفع نفیعی **فصل** الغنین یا شت بالغت سبزه و ترکیست **فصل** العین تیوع بالغت و در پیست از جنس گیاه و قیل تیوعان بغت انداز یون ستر عرش لاغیر عطیش اجله آنرا سودایه نیز گویند **فصل** الغنین یوعن بالضم چوبی که برگردن گاو خفتی و دگر دنی نهیندندی چو **فصل** الفایوسف نام پیغمبری معروف علی نبینا وعلیهما الصلوٰۃ و السلام و نام مردی که امام المومنین مریم علیهما السلام را بدان تهمت میکردند **فصل** الیقین یعنای و یغلتاق کلهم بود و نیز جامه ایست یلموق بالغت قبا تیاق بالغت یا سس داشتند و **فصل** الکاف یکت نفیستین نام شهر سیست که منسوب بخوابست نیز پادشاه ایقور را گویند

نیوشتان نون مکتوب و او فارسی ش نون و ملا ع بالکسر الحد آواز دادن خواندن و معنی عطا است
فصل الباء نصب بر پای کردن و دشمن داشتن هم روز آهستگی رفتن بالترکیب پنج دیده مضاب
 پنج رسانیدن نصب بسکون بدی و بلا نصب بهره و حوض دوام بر پای کرده تدریس بهشتین افزونی
 و بازی نبرد را گویند هر بازی تو از ترا دهفت تا یازده بازی بر و نوبت گویند ناب خالص چنانچه گویند هر بازی
 و دشمنان یکی از دشمنان پسین که آنرا پیشکش گیر گویند و آن گوشت که در پشت سپاه فرسبی افتد گویند
 چنان فریشت که ناب قنات و نهیمت یکسره ترین بای فایده می رسد بهشت کنند شیب و یکسره ترین باغی سری
 بست و ضد فرار و فرود خنده خشک است پنج نام شهری که چون ماه این مقنع بر آمدی خشک با بسته هرگز روشن
 کردی و آن ماه را نهمین نیز گویند بهجت یک بزرگ **فصل التاء** نخست بختین اول نوبت
 وقت و عهد و نوبت که بر باد شاه زن زلفش آبی است که از کوه شرفان حاصل میشود و مخصوصا در مسنگ
 که چون آید و آن بر دوش است نفست سپید و نفست سیاه سپید که باب است و سیاه و کتان عالم میرسد
 بزبان کوریتا تیل گویند ششست مصدر را و ششستن است تا درست نالائق و ناشایان الا با لے
 جنی و قریحیم است بر موقوف یعنی مسند خور و نبات بازی استنی است ای هر چه از زمین بر وید و افشک
 سازند و نبات مصری آنکه بر و الف نباتات گویند غلط است نسبت بالکسر است و دست بر و نیکی
 و مال نماز و محبت و آنچه کرده شود و از نیکی و در حق کسی **فصل الجیم** ع بافتن جامه و چوبی که بر آن نان
 را دراز سازند وندی بطن را گویند نیز پنج فلان رای بر و مفتوح نیز یک ای سحر و افسونی جا و دیویم تاج و
 نوعی از کلاه ملوک **فصل الحاء** اصم آمدن و رفتن یعنی نصیرت کنند و پند دهند و نیکی و نافرمانی و پند
 بوی خوشش در زین خوشش مسرودن و نشیدن لطافت جمع فصوح و غنچه و غنچه یعنی یک مصان و شهنشاه
 آواره و غیره توبه استواری که با گرانه نکت و مصدر معنی است شدن و راست سخت گروانیدن که با فی التاج
 و کشف اللغوه تصوح مودی بوده که در جامها و الکی میکشند و صدایش حضرت مولوی در شنوی ششج آورده **فصل الخاء**
 ششج یک سبب است و غنچه ششج و طغفسه که بدان شش پنداری نهاده و کتا را بر ششیم نوعی از جامه های
 که آنرا به وقیل رخ زینواست نایب حرف جیم فارسی مفتوح نام سالی است و نیز خور و زینین نسج ششج است
 و در کردن چیزی و کتاب نیز نام علی قلعی است از شش خط که اختراع خواجها قوت قوی بوده و چون اوج
 جمال المیرین مایه قوت قلم اختراع کرد و دیگر قلمها نسج شد بدین سبب بن در انسخ نام نهاد و نسج ع یعنی رسیدن
 و در نسج می و با دانه بر دادن نساج ع بالفتح و التثنی نسج کنند و نقاش ع بالفتح و التثنی رسیدن
فصل الدال دانه و نیز کلاه کارزار در قمار و جگای نورد و به پیش ناهیدت بالکسر بای فارسی

بجای

بجای

فصل الحاء

بجای

بجای

و حلقه آهن گویست نارس است و آن نایست باریک که از ترسیان آنرا درون و برینت و درجه های آن
 پیرایه مطوف نام معبر و ممدی از ترسیان مشکوف بالفتح و او فارسی مشک خور و مشک خور
 و چشم مردم که نیک بویازون چوبک پشت اسی چوبکی که پشت مردم بود از گردن تا کمر
 بر صلب و مشهور با زنا و اوست که بدان جلد رنگ گفت ماکون از اسالک انست که بتازی آنرا کلیم
 و هستی نال گویست مروت کی گویست بر شاخ نبات و آن رویه شگوفه بایست بدینون و زن نیز
 نام شهرست ماوراء ع فارسی بهشت مهین بانوف نامزدی که فرمانده زن در جنگ و فصل الیها
 مهر ماه و آفتاب در برج میزان ملک و ملک شاد نام پسر که بادشاه خراسان بوده مقله باضم
 سیاهی چشم این مقله اضی نوعی از خط ممدی بالفتح هم شهرست بی و در مغرب مجبور چون که پیش میزنند
 ویتی را گویست که در یغیشت پیش از قافیه رفت چنانچه مولانا فرمودین کنگر استاد دلی گویست اصل تو لیب
 شکر آرد و در آن جنبه شکر بوی بار و هم بالفتح و مختصر از ماه و عربی گوید مکن مرقه بضم تبرج مدی مقصود
 جای ایستادن در نماز و پرده زنان درون پردگی ماهی آیه ناخوشی است که از ماهی راست کنند ماهی
 در سر که پزند و با پرده ماهی آیه گویست مته بهتاب که عربی ممر گویست در نام موضعی در دزد و از دهم از ماه و نام شتر
 ایست که موکل است بر ماه پارسایان گویست در دزدی مبارک است مقامه بضم آرام کردن بجای خیرین
 و پوسته بر پای و آشتن بالفتح مجلس که دزدی از مردم مصرعه در و در دزد و حشمت صبه نوزن ماهه
 بفتح پیده از پرده های چشم و این پوست که در چوب و مار و طبعیه نام عورتی که امر و بعضی از ولایت یمن بود
 اسطود و نیز از علم آیه مویخته و حامی است که اهل کیمیا به و شنبوست مشرق و نیمه مرقه برای فارسی چرخش
 و شادی مردم گمان گمانیست که در چین و جبر و بهر صورت مردم هر یک و مقابل آفتاب بود و هر که آنرا
 بکشد و در سحر و جادو فارسی مرغیست سبیل مثل مرغی فصل الیها موسی ع نام پیغمبری مشهور و در
 ششتری ع بنز و با شیرین و خرمه و نام ستاره است ستاره ششم فلک که سعد که فلک قاضی خوانند
 مجسطی ع بکنام کتابیست در علم اشکال ساخته آقلیدس حکیم و کتابیست مغان را در آتش پیری
 متجلی ع بضم و لام ش و ظاهر شود و بکشد و متجلی ع بالضم و حامی مهر آراسته میبایستی و نکند
 میخی و خرمه و بکشد در دیشان مهر گمانی که بکشد و کاف فارسی نام نوازی و سخن و باد مهر گمان
 و تهر و لاجان نانوایان بانی نان نزد گمان بادی گویان صبا و شمال چه که کذا فی التاج و در شکر
 است بلوی که از چهار سو دزد سماع بالفتح و قصر رک ان را پاشنه بقل اعرق الشا و بقل اعرق الشا

شکر

ششتری

باب کنون فصل الالف

و مقتدره ام و حاصل میسر می شود و صا و مستورینی که جای جنگ دار ابن داراب سکت در بن فیلقوس در آن زمین
 بود و قتل عظیمی که برای گویان درخت غلک که آن کو دناکت راست و نام دارد نیست که بنی که کل گویند محل
 میسر مفتوح بجای و میسر و نام سور کرده و دیار منوال با سطرین اسی راه و مانند آن منتقل با کاشه فتح آگشت آن
 بعضی میسر است مغزل که دروک ریسمان غلک بختیتان و فصل السیم ملتحم ای پرده از پردهای چشم
 و لم از قسم جامه ایست از شیمی گویند ملحم چندین موصوف معروف که عربی خوانند ملحم عجمی کرده شده
 و نیز ترکیب ابجد الی آخره و مجاز از جهت گویند که این ترکیب و عرب نیست گویند این هشت کلمه نام سپهر
 بادشاهی بود و مقام فتح جای ایستادن و شمار گاه قیامت و جای قدم نهادن مردوم و در و گشتیم
 مدار هم همیشه میمنه و بالضم فرشته و نام قحای ماه سوم همان ماه کاشف مکتوب می پوشیده و موسوم به بفتح یکم
 و کسر سوم که آمدن و وقت گرد آمدن عید و نوروز مانند این که موسوم میگویند بدین معنی که در آن روز آدم جمع
 میشود و معنی وقت هم آمده چنانچه موسوم فصل النون معرب بفتح نام دوی و نمر و کذا سخاوت مروت دارد
 بود و از آن ان امیر المومنین متصور بود و معنی زانده نیز گویند میان و کسر و میام شمشیر و خیمه گویند
 میان که در کتف و میدان و محراب و محور و خند کنار میسران بفتح آوند شراب پیاله و کسره سیر آنجا که سپان و فاند
 و جای تاختر سپان مدار این بفتح نام شهری بر کنار دریا مغرب مدین بفتح شهر نیست در عراق عجم جمع
 مدینه مالکان نام ولایتی و نام مقامی است که کسانانش بر اراکانی گویند و اسلحه آنجا اکثر زمین است
 منان بفتح نیکو کار سخت منت نهنده مهان بضم غوار و کسر متران موقان نام شهر است که دشت او
 بغایت مرغ و مرغ است مرغ سلیمان بفتح با پان جمع ماه بر خلاف قیاس نام دوی از ملا و صرو نام
 شهری از حدود کرمان میسور بفتح مبارک بکی ای بوزنه میسر بانش با کسر آنکه در خانه او همان آینه مالکیان
 مرغ خاکی مرغ بفتح و تشبیه تر انگبین که از آسمان بر قوم موسی علیه السلام همچو پرن می بارید و شیرین بود مانند
 شهید مازندرانی نام ولایتی است و نام شهری که اول آن زمین مهر سلیمان برای سکونت دیوان او بعد
 آبادانی نصب باغات و میوه ها و از ایشان تحویل فرموده و البته مردمان آنجا آن خاصیت شمع بگنیز بودند و بیت
 بهترینانی شراندر جهان بود مگر در سلیمان مازندرانی به معنی لایق باضم نام و ختی است بزرگ خاوار که گلش
 نرد بود و عربی ام غیلان خوانند و بنی که یک گویند و غلیان بضم نام آب بدست مطران تیرسایان
 و زاهدان که در نهیب تیرسایان رسوم نوید آورده و مکران بضم نام ولایتی است مرین نام مردی
 و اما قیصر ماندن بر جای دشتن مرد سیدان بیمار را پر سیدان در آن کردن میزیدان و وزن
 ریزیدن بول کردن فصل الواو مولود میسر و لام ضموم شام آهوه که جوکیان خوانند و بنی سنگی گویند

بجای

بجای

بجای

فصل فی بیان کلمات
فصل فی بیان کلمات
فصل فی بیان کلمات

تایم شود و متجمع با ضمیم و کسبه نیم کار و در فرسنگی معنی جایگاه آب کنار و واقار و فریت و نیز در عاقبت سستون
 مسبلع عاقبت محل سبلع یعنی پیشه مرتفع عاقبت ابدان در صراح است چراگاه که آب حلق دارد و متساع عاقبت
 بخش ناکرده یعنی مشتبه فاسق کرده شده **فصل الغیر** میسغ عیبای فارسی ابرامع مرغ آبی سیاه فاس
 مراوع عاضم غلطیدن در خاک **فصل القامات** و ایز چه محترف یعنی پیشه در منصف باضم
 وادگر محاف میضم ضم و لایم کسبه کسبه و مضاف با کسبه نام کوکب است مصاف بالفتح جایگاه صفت کشیدن
 وضمیم صفت کشیدن یا یکدیکه **فصل القاف** مخجیق ع بالکسره الفتح مغربی و انچه بدان سنگنگ گنبد از اند
 فان آلت جنگ حصار است مرفوق ع یا یکدیکه یعنی پیوستن بخوق ع انچه بالای سر علم از زر و نقره و وس
 و امثال آن نهند مثل قبه و هر چه بر کنند خیمه نهند مطلق ع ضمیم هم از بند که کرده شده و در وان کرده شده
 ضد مقید و اسپیکه یکدیکه است و یکپای او سفید بود و مرفوق ت بکسره و پین معلق ع ضمیم میم و فتح لام سخن
 مشکل سببه میوق سببه میوق مبه و ترکی منک مرقچ چهل هزار ترکی است محاق عاضم ضم
 روز آخر ماه که انی اتاج و در فرنگ علی بیگ گرفته و باه را گویند مرفوق ع بالکسره کیم فتح سوم رنج میوق مطلق
 بالکسره و یاه منطلق بالکسره کوز باب الفتح گفتار و زبان میثاق ع مبه و استواری روز میثاق آن روز
 که خدا تعالی از بندگان و شوق سست **فصل الهم** مشکینک بضم نام حله ایست مشکینک بای
 فارسی مصفر میخ و قمر نعل میثاق عاضم ضم گیاره ای است که بهندی اورا موتهمه گویند مرفوق بضم نام مردی
 فصیح در عهد قباد که در میل باحت بنیاد نهادن و نو شیه و ان باهفتاد هزار و متابع اورا گشت مری زیر بانگ بضم ضمیم
 مرکب لفظ یکدیکه خوب فلان نام دارد و نیست که موصوفه بکند ملک مصفر نام ای مادر می چاکت بالفتح و در جوبیه
 فارسی و کاف که چرمین که زن نام شوق یا یکدیکه در کار بند و در فعلی گفت ملک باو شاه و نام خدا تعالی ناخن زن فرخ
 ملاک آن سنگ که بران عطاس این ملک بضم باو شاهانی ولایت نسک طاعت گاه و در باجگاه **فصل اللام**
 میل عاقبت راندن دوستی که چون بالکسره ضم خیمه خاک یک کرده و سه مرتبه چوب علامتی که در میان میدان نصب کنند
 برای او و اندن میان آن نشانیها چو گان یا قن میل چیا بر هزار گام هر گامی یک گز هر گز بیست و چهار انگشت
 مقبل بضم و قاف مفتوح هفت دانه که در روز عاشورا پیشه نذر بخورد و هفت نوع خله ملل بضم شرباب بنین
 و مشکل ع کلاهها کاف فارسی ضمیم زرد و لادن ماکول ع کلاهها غلام بزرگ بترتبه و گاد و بزرگ
 معول ع بسترین ایضا کلاه ایست مثل فیب که معنی وادی است منل ع میم و وال مفتوح خط که
 مردمان کشند ای خط غنیمت و کنند و دایره و فوطان که نهی من لکه گویند مرغول ع بفتح و و فارسی زلف
 و پیچیده و فاطمه خان منبل ع بزرگ مردکی بد اعتقاد چنانچه من اورا منبل ای من بر اعتقاد اندازم و

۱۹۴

مکرده شده و علم نبینا صلی الله علیه و سلم و لا یقطع الاطلاق من السلف علی غیره الا ان یخرج الیکم کذا فی دستور اللفظ

فصل لزال منفذ جوی فغاظ و غمز و اسما علم فصل الی اخر منفتح و تشدید ریسیا کی یادگشتن

فکنند و نام مجید است از قبایل بنی سبا و لقبی جامع را چنان محقق است که مثلاً ده هزار اسکمی شود و در

هر سدی یکصدوی اربعه می سیدار چون هجده سده شود آن اعداد که سر صدی داشت است بشیر و تا معلوم شود

کہ ہم چند صد شاہ آتھرا کر گوسینہ و میر غنصہ اللہ و لا انجو بفتح اول بدو معنی می نوب کہ اول بدو پنجاہ را گویند یہ نزد

محاسبان فارسی مقرر است که چون عددی بنیاد از صد که سید یکصد و در چون صد و در مگر بنویسند علی

هَذَا حِكْمٌ خَافِيٌّ كَفَتْ بِهِتُهَا مَنَازِلُ حَسَابِ الْعَرْشِ حِينَ يَبْتَغَاهُ رَسَّ حَسَابُ سِتٍّ مِنْ مَوْلَانَا عَالِمِ الْجَمْعِ (رَجَائِي)

فرماید بیت: *خداوند را در صفحا و محکم بشاید که هر مردی است* و در او احوالات زاید و ماضی که از

برای سحر، کلام آنرا ده بار گفتند و او را در دهن خود نهادند. پادشاه که باو گفته بود او را در دهن خود نهاده و سحر نشود!

از این سخن ظاهر می شود که ما سیم هزار و اربعه سال از ان یاد داریم که با او یکصد و پنجاه و دو روز و شبی است
آمده است و آنرا نیز در هر روز از فاسطه بنظر آورده و در هر یک از آن روزها که از آن کسب نمودیم

امیر و استاد و این برادرهای عربی و فارسی به هم در آورده و بیت نه ششگری که مرا اثر الحسی بدانند و به نه ششگری

همراه اورانسی و اندام مریدان و کاهن با فاد و معنی حضرت نیر کوبین در چنانکه شیخ سعدی فرماید بیت مراد از این است که

کبریا و مبینی است که کلماتش تعلیم است و دانش غنی و بیدار معنی همین که او را رسد که بر پا و مبینی و مضمون و نشانی و در عین مبینی

تبع و نام شخصی و نام دارد نیست و بسکون را فعل امر است یعنی بفرما هر غذایت با اول مستطیع شبانی نزد من می

دوب خواستہ نامہ را بہ کاف دستور بدین شکل منجی بدارت مذکور بدو گویا کہ در صورتیکہ چنانچہ پادشاه

و پناه و دوست و همسر اولی فتح سوم سهرت داد و شد و محله ع کبیر شهر حد میان دو چمن و مرغزار و بنام

بسیارستان و شیدین تمام سیرستان را دوشیدین منظمه یحیی و فتح علی بن شاهنشاهی و فاشته

و چون هر دو نام مرسته که در او رسوا شد در بومنان الیتهایی بنظر درآمده که کافران و قاسقان را اسناد و کبیر سوال

منه و همچنان بتبیین و تفسیر اعلیٰ و بضمیمه یکم که کسر سوم مسلم اند از نه و احکام است و مستخرج بضمیمه اول که کسر سوم توار از نه و

صددار بفتح جاهی المستثنی جاهی بدو آمدن معشای بفتح گزیده موثر ع بضم اول مثالی مثلث شد و کما تواتر کنند

تجذیب نهای مثله محتار یعنی اختیار کنند و کما قال الله تعالی و یثرون علی انفسهم ص قد ع بالضم و تشدید و وقوع

پشامی که مرخص شد ادهم سلطان گوید بیت میداد بر عمل تو ادهم سا و جوابی لیکن چشم بیمار تو مانده بود

شده است. ممبران بفتح فتنه مشکدر بضم تیره و مخبر بفتح جایی خبر دادن و بنهم که دو کسر سوم خبر کننده

و پنجم و فتح سوم خبر کرده شده مطروح بفتح تکوین و هم باریدن بارانیدن و اول لازم

تعدی آمد و فحشین بآرام مستغیر بظلال شب گفت محرم بعضی خات و دینار هفت و شصت و بعضی شصت

بفتح ع وفتح مشاء مناجاجه مضج ع بضم میم و کسر ضا و مجر بیا ننگ در نه و ناله و بانگ کنده مندر مج ع
بضم میم و کسر میم ثانی در هم رفته مج ع بمعنی مزرع یعنی زمین فخری گفته بعیت بواسحاق ارامی دوران
مج ع سعادت در احوال و کرده درج به زهرش مباد و آبی بهج دل به زهرانش خالی مباد بهج مج ع و در عربی
بمعنی از هم کشودن اندر هم گذاشتن و چیراگاه و مغرار آمده و قوله تعالی مج ع الحمرین بلقیان بهنما بر نخ لایبغیان
یعنی در هم گذاشتن و در جبرائیل اول مضموم نام شهر بسیت در کوستان و باول ثمانی مفتوح جنیدن خاتم گذاشت
و جنیده شدن براه شدن آشفته شدن **فصل الحاسح** ع بفتح ح و دست و از بخت حضرت عیسی
علیه السلام را مسیح گویند و آنکه دروغ گوید و یک چشم میکاید و ندارد و ازین سبب جال را مسیح نامند و در می نقش
و خوی و چیزی مالیده و آنکه زمین را اساحت کند و مردی که بسیار جاسوت کند و نیز سیم که اخنه مصباح
بکسر ج و غی و قدی که بدان شهر خورند و نام کتابی در مصباح بفتح ص و معقل ح ع بکسر کلیه و نام کتابی در معانی
و غیر آن مصباح و مصباح جمع مج ع بختین بخت و شادی و خمری کردن نیز تکرار کردن فاسد شدن شادی
مسرح ع بفتح میم و فتح را چیراگاه **فصل النحاصح** ع بفتح ح و صورت مردم بصورت دیگر گردانیدن بدل
کردن بختین طهر و کسر شست و بی ننگ گوشت بی مزه مزج ع بفتح مالدین نام دختری و چوب آتش نه مطبخ ع
فتح پخته و آنکه چند او و چوبش پخته بر فیض دهند در هندی کاژیا گویند مطبخ ع بفتح میم معروف تنسوخ ع
بفتح نیست نمود کرده شده چیزی چیزی متلخ ع بفتح جای خواب کردن خورد آمدن نگاه نگاه و نام
مقامی مخ ع بضم دماغ و مغز و خالص هر چیزی و لایست سنگین که را سپان سرکش اکتان نام میشوند
بفتح تو تو و در سان اشعار بهر دو معنی بنهم مصحح است تخری بفتح سب سرکش مقوم ساخته مسلخ ع
بفتح پوست کشیدن جای **فصل الدال** ع بفتح دال و کسید با جمع مقبله و قلا و قلیه است یلیع
بفتح بنای لب که کرده شده و محکم موجود بضم ک و کسر سوم پیداکنده مستند بفتح بانس بزرگ و بضم
فتح توان زاده و پسر خوانده و حرامزاده و پشت باز واده شده و طلی که از طرف قیدار حمیه نویسنده و الیه
بفتح سیلا و کسر جمع می زاده نیست موالیده است اندجاد و نبات حیوان معهود و بفتح دیده و دانسته و شناخته
و قرار داده شده و بکار بکار بضم ک و کسر چهارم غازی هر یک معوضه خواهند و آنکه دست بخت آشنی حساب
خلافت دهد و بفتح دیه سبزه و خرماد و شیرینها و و آغشته و کسر ششم از حد و گذارنده و رانده و چه بود و بفتح بخت
استطاعت و قدر نیست ماخوذ از جبهه بضم می ع بضم و تالی مفتوح مشه خدا را یگانگی پستنده و یگانگی
گویند و یگانگی بفتح اولی لام مضموم و فون موقوف یعنی گریان مزن چو بلند باغل مضموم بدو معنی آمده
اول بلا و گریان باشد دوم سخن کردن بود و در زیر لب از غایت خشم و غضب آنرا اندودن که کیدن تر گویند

آب آفرامیه در بحر نیل گویند و مربوط بفتح یعنی مخلوق منصب بفتح یکم و کسر سوم مرتبه و اصل نیل پای و شش گانه و آب
جمع آن و کسر یکم و فتح سوم یک پای آفرینی منصب بفتح ششم شش کنده و مشابه بفتح باز ششها و جمع شدن کاشتها
آدمیان و جمع شدن آب در حوض و اوجش مشابه است و بضم میم را می که در کوه باشد و پا در شش را و یعنی برای
و بدو داده است صحیح بضم میم و حای جمله کسکه صحبت نازنده و بر آیت در مکر و بفتح اندوهناک منسوب
بضم میم و کسر بیستم کشنده و بفتح بیستم کشیده شده منسوب بضم قائم مقام کرده شده و بفتح قائم مقام کاتب بضم
بند که اول بلال او فروخته باشد و کسر یکم بر قائم نوشته شده باشد مهر بفتح بفتح کریر گاه مبارک جمع آن
و مرتب بضم خالف و ترسند و باشد فصل تا مساحت بکسر اول زمین میروند ملک با اول
کسور و مفتوح یعنی گروه سرفراز چندی که بدزدی بهم رسد منازعت بضم یکم فتح و کسب کاش کردن
بجسوت و آرزو مند شدن مقدرت بفتح دوم و کسر سوم و تانگ بودن منخوت بفتح تراشیده شده
مشکات کسر وزن در پیچ ناگذاشتن طاق چراغ نام کتابی مشهور از احادیث مشیت بفتح یکم و کسر دوم
و بفتح بای موجوده خواستن خواست ماهیت حقیقه چیزی با هیات جمع آن موت مرگ مردان و طالع
موت و غیره بفتح اول از یاد خدا و بی غافل بودن که موت کاملین همین باشد جمع آن موت ملک بضم یعنی ملک
استاد گویند بیت من سلیمان ملک عشق بهشت لعل لببت گلین من به و در نصاب بمعنی سببی است
و در شرح نصاب مصدر بمعنی بابشاه شدن مطاوعت بضم فرمان برداری کردن معذرت بفتح فتح
و از دادن مسامحت بضم کسی کار آسان تر و اگر فتن نری کردن مغرور کردن مقامات بوزن جمع کرانه
مرضات بفتح خوشنودیها مشیت بضم یکم و سکون و دوم روینده و رویننده و بضم یکم و فتح دوم و نایه
و بر و ریده و بفتح اول رویندی مناسبت سنگی بود که هر بل و خراجه بضم خای مجمره نام و قبیل است که از پیرانند
و در شرح نصاب بفتح و تالی بد و در حق است معین محاربات بفتح که ششها و اوجها و مجاوره شیشه کردن
هفیت بضم امید و آرزو و بفتح یکم و کسر دوم و سوم مفتوح شد و شش منگی موجب موت بفتح اول
مشهور محاسن بفتح کسند شدن و مسخرگی و بی بلکی کردن که سنگی مشیت بفتح اول عار و سنگ
مفتحت بفتح هنر و سودگی در حجت بکسر میم و موتات بروزن غراب موت موت بروزن سحر
چیزی که دی حیات نباشد و زمینی که او را ملک نباشد فصل ایشا محبت بضم اول و اول کسور
پیدا شود مغیث بضم اول فریاد رس تحت بضم میم و خای جمله کسور بر انگیزنه و بفتح بر انگیزنده
فصل الکیم حراج بکسر بر میان نیز قرب حق تعالی چنانکه گویند بوزن موسی علیه السلام بر کوه طور
بود و حراج آن سکر و بر لامکان معارج و معارج جماعه منها حراج بکسر او و روشن راه فرخ در او است

ترانی و موافقت جانین محل بودن معلا سکان پوشیدن و مصطلح انگلیسی که بوجه صحیح ال باشد برآی از اسما
 بطریق رموز و ایما و پسند طبعهای سلیم باشد شش تهاج باضم طلب آرزو و بالف مقصود نیز آمده است
 منادی باضم و بالف مقصود خوانده شود و بضم هم دال است و نیز ندانگو در روشن کننده میاف بفتح مخفف
 میاف است مقصد آیشوا مواساف بفتح کسی اخود در مرتبه خود و برابری او در فی آسانی و نیکی کردن
 مرغی باضم امید داشته شده طالع بالق و الله استوار شد و بر شده از چیزی و بفتح کرده و مرد بزرگ خلق
 و خورنی باضم و بایای مفتوحه شده و پرورنده مال و خولیا و ناخولیا کلاهما باو و فارسی خلل و مانع و سودای خام
 مبارخی باضم و بایای و مسند خلل و مباراد و کتب نقشه شرح است مسل بفتح و مد شباهت با کلاه و متعلق
 یزید و نا پاک و دهنده و نوعی از انگور و متنی بفتح و بالف مقصود که چون ماناف سه معنی دارد اول هم خدای
 غرض است از کتابت نه نوشته شده دوم مانند را گویند حکیم از فی گوید بهیبت و دوستی دل دشمن بدان
 کلک شهاب آئین بمرانی صفت لشکر بدان تیغ خلک تا به سوم معنی همان آمده کمال اسمعیل گفته بهیبت و اولیست
 پرازاجرای ناگون که نیست خال براری مولوی ماناف بفتح باضم پناه گرفتن جای پناهنده و بلف
 و بایای معروف و معنی دارد اول انگیزه باشد و دوم کم بسیار گویند و متعلق باخود از غذا است و شغلی بفتح
 و بالف مقصود جای نهی بای بودن بالف و از نیز نوشته محبتی باضم و بالف مقصود برگزیده
 پسندیده مستوفی باضم تمام شده و بالف مقصود نیز آمده و شمس و درم صنع از ناخود و مرد
 بهم برده اند اصل الباء منقلب باضم اول لام سوره و اگر دنده و بفتح لام و اگر دین کار و اگر دین
 شده ثلث بفتح یکم و دوم مخلوط یعنی آینه شده متعجب باضم اول کسر سوم و عجب نمازنده و بفتح خوش
 آینه هراقب باضم یکم و چهارم چشم دارنده و ترسیده و بفتح چشم آشته شده و عجیب باضم و کسر دوم
 جواب هند و مشرب بفتح آتش امیدن گاه یعنی جای آتش امیدن به معنی خراج و منسوب نیز آمده و مشرب جمع
 آن مصلوب بفتح برادر کرده شده و مخلوب بفتح بل کرده شده و ناسر و کرده شده و نام شعبه عراق محبت
 باضم یکم و کسر و پوشیده و بفتح عیم پوشیده و متطاب باضم خوش آمده و پاک آمده مصاب باضم و کسر سیده
 شده از مصیبت متعجب باضم کشیده و بلو و شده و متعجب باضم و باخای مفتوحه برگزیده و بر کشیده و بضم یکم
 و کسر چهارم متعجب باضم دوست داشته شده و متعجب باضم اول ای کسور شعله زن مصیبت باضم
 صواب باشد و صواب یا بنده و صواب خواننده و پسند متعجب باضم اجابت کننده و محبت کسب طرف
 و شنیدن شیز و بضم یکم و کسر و مبارک و مشرب باضم یکم و فتح دوم و سوم شده و پاک کرده و خوب باضم یکم
 و فتح دوم و سوم شده و با سوم کسور و بفتح معصیت باضم عیب و بلف کسور اول معرفت بین حواله

فصل اول در بیان

فصل اول در بیان

در زبان آوری و فصاحت و در مطالع و موفیه خبر نسبت که واقع میشو از فیضان الهی بگوشت های ره سپارن طریق
 ستقیم الله تعالی باینکه تعلیم میکند آنها را السیدین بفتح کیم که سرورم گویند و صبح لمعان بفتح روشن شدن و فرشتگان
 و اسد اعلم بالصواب **فصل اول اوله** ع بفتح بازی کردن بازی کبشتن کاز چیرستی از عمل خبر باز دارد
 و جماع کردن جماع و زنی **فصل اوله** لایه ع سه معنی دارد اول تعلق و توفیق و چوب بانی باشد دوم
 سخن بود سوم بازی را گویند و درین بهرست را معنی بالا مترادف است اولی در بخت و بخت حلوای طعام و طعام
 معروف لولیت و بود و فارسی کبشتن خمیه کرده دلوامه شده به جز آن لایه ع سه معنی دارد اول تشبیه و ثانی
 جانوران پرنده و چرند و دوم معنی صدا و ندا و غیره و بازی باشد سوم کامل بکار بود لایه ع است خریز یون اما
 گویند حکیم نزاری نهستانی گویند سببت این همه طمع آن چیزی نیست بعد از آنکه در این همه لاش لوشین
 با اول مفتوح و ثانی مکتوب و سیامی را گویند که بر سر چوبی به بندند و لب بالایی اسپ بدخل بر او و میان نهادن باب
 و من ترا حرکات ناپسندیده کن حکیم نزاری نظر نموده سببت پوز خود را لولیت که در ستم به تاطیر کیم که زود لولش
 لقوقه بفتح کثر دهان و روی از علت باد و بواسطه دفع او حکما آئینه سازند چون پین در حال دفع شود و بگوید
 که زود آبستن کرد و عقاب ده و یکسره عقاب ده باشد لایه ع بفتح یک سکون و دوم جایگاه و هم آمدن گوشت میان
 دو استخوان در نخ کلافی التاج بمعنی نوک زبان زمان و بضم طعام ناشتایی نهاری کلافی لایه ع **فصل اوله**
 لایه ع بمعنی یک کنار من در عرف کسی را گویند کبی باک باشد و بفتح مرد بسیار ریش **باب اول** **فصل اول**
 مرار با اول کس که شنیدن برای کسی در قعد و مرتبه و آنرا ابیات خوانند که در فصل میم ازین باب قونم خوانند
 و بفتح یار گیرندگان در حکم منتهای نهایت رسیده و بالف مقصود و نیز آمده موسی نام غیر علیه السلام مشهور است
 و در مختل لتوار سح باین طریق بنظر در آمده که موسی بن عمران بن نضر بن قنات بن یعقوب بقدرش کلیم الله است
 مادرش یوسف از نام داشت در زمان قابوس بن صعب فرعون مصر از سال متولد شد و در بیست و نه سال
 اول هزار و پانصد و شصت و پنجم طوفان ازیم فرعون گرفتار پیشش شعیب بدین رفت و ده سال چوپانی کرد و صغوره
 دختر او را بخواست پس با اهل متوجه مصر شد و در وادای ایمن از مرحله طویر رسید تا که بر تپتی
 از سن او چهل و نه سال مری بهرقت روز گذشت بود و معوش گشت و یکصد و شصت سال عمر یافت سی سال
 از حاد و نه گذشت و فات یافت در تیره فون است موالی ع بفتح صاف بتر داین لفظی است مشتق میان
 آنرا و کنند و آنرا کرده شده یعنی بار و دوست و بهتر و متابع و همسایه قدیم و پسر عم رحان بفتح و بالف مقصود
 گیاه سبز و عین کسوف نگه داشته شده و بالف و را نیز نویسنده ایان بضم هر و محبت و موالف جگ خصوصیت
 و معنی در لغت نیز مسجوع است و پارسیمان بهای هوز خوانند و در عربی محابا بضم مخمر محابات است و معنی آن

با تراکامی آرد از ظلمات و درین گرفته بصورتی که بر شمعانی آن علف خورده و در کین کلن بر سرش نشاند چون گاو
 آرد از بیند بگفت زاری کنان باز می آید و در دم از آنکه زاری عجا ئب السبله ان در فارسی آفرال گویند که مرقوم
 شد و معنی سرخ و لب معشوق نیز آمده **فصل المیم** لا هم سلامت کنند و المیم بفتح جیم و ناکس ایام بکسر جمع
فصل المون لحن بفتح کیم سکون و دوم طاکورن و اعراب خطا کردن و سخن در یافتن سخن سخن
 گفتن با کسی که او در یاد و میل کردن آن و از خوش خوش خوانی و معنی سرود نیز آمده و همچنین زیاده شدن لحن
 بضم تین جمع و حدیث آمده است که از القرآن لحن العرب یعنی بخوان قرآن با لحنهای عرب لحن بکسر
 دوم شدن درخت خربا و نرمی بفتح کیم که در موم با تحقیر و التشدید نرم لحن بفتح تین شیر بسیار شده شدن
 و شراب خوردن و در کردن ناسموا ری هاش و بکسر اول و سکون و دوم شست و بفتح کیم سکون و در شیر خوردن و
 دادن شیخ و زیدان بضم شت ان گویند ان شیر اندوهی جمع لحن است لحن بفتح کیم که گویند چون در
 و سخن و مانند آن نوعی از خرم **لا الحیدر** بمعنی سخن گفتن آمده چنانچه سر زده لای یعنی سر زده گویند بود
 بجنب الدین خستانی گفته است حاکم از سخاوت طبع سخن بود و هم بکسر سغله باشد و هم بکسر لای
 و می لای بمعنی میگوید و لوی معنی راست است **بیت** ملا شکر کنید از درازی لایم بود که کشف شود حال نبه
 پیش شمالان بجهار معنی دارد اول معنی بیوفای دینی جمیع باشد دوم از جنبه نایب من باشد و ملان یعنی
 مجنبان حکیم سنائی فرمایند **بیت** انچنین کن بار و شرف آن بدان و درین چهره و لیش ملان به ستوم محل
 انبوهی بسیاری چیزی را خواند چون شاعر و نگار چهارم کوی و متاک را گویند و ترلان سبب افکار
 و کوه است و مضافات و یا بجان کمال یا بیست لکن با اول مثانی مفتوح و کاف تازی چهار معنی دارد اول
 قشت و آفتاب که دست در میان آن مشویند حکیم از قی گفته است **بیت** شاخ طوبی را غدا که در دوزخ و درین
 به چون برون ریزند **بیت** شوق لکن و گاه باشد شمعان نیز در میان آن نهند تا موم که اخت
 بر فرش کینه نشود و لوی معنی است **بیت** بچه پروانه مسکین که تقسیم لکن است و تانسوز پر و لاش
 ز لکن می نرود و دوم خود سوز را گویند و آنرا تازی خمر خوانند ملان سادگی گویند **بیت** چهار پایه
 بر خیمه جا و ثبات کسان به همیشه سینه بر آتش بود بان لکن به ستوم کونه فانوس باشد و لوی معنی
 فرمایند **بیت** آورده بر بدن از زین لکن معنی به که بخت آن بخرج نامه اخت به چهارم شمعان را گویند
 شیخ سعدی بنظم آورده **بیت** میل در برمه آن چنان شده سخت به که بن شمع در سبای لکن به لبت
 بفتح سینه و در فارسی جمع لب خلاف قیاس بکسر سینه و ان و انیم کند و آن درختی است مانند سینه که سوز
 و درم ندارد و لکن بفتح و سینه بکسر سوزبان آورده بیا ز بان و انان بر زبان گویند کسی را از چندی گویند یا شدن

فهرست کتب نو و سواد

و

فصل الحروف

بفتح تین اندو بکین شدن و در لغت خود خوردن و بفتح کیم و سکون دوم قسم کردن کلمات
 کسبه نوعی از سکه که آنرا از کنگر گویند و نیز بمعنی کبرستان نهالی و غلات آمده لطافت بفتح و سکون بکینر گیسو
 و لطیفه و در صطلح صوفیه عبارت از صورت و مضمون که قسم شود و در فهم از روی معنی و عبارت کنجا میشن و از این مشتق
 باشد **فصل الحروف** بفتح و سکون دوم زیر کی و ویشیاری و چرب بنی و زیبا شدن و بفتح و سکون
 دوم پاکت بزرگ شیرین سخن و بفتح و سکون و ستاده شدن و در کار لوق بفتح بی سود و صاف و ساده
 و فریب و در ویدایر بفتح را داخل ترکی کرده اند و گفته که بمعنی رنگ کبک آمده از عالم در لغت و در دست لغت و بفتح بی میوشدن
فصل الحروف بالام مفتوح بنون زده و کاف مجمی از الیه را گویند لک لک
 بهر دو کاف فارسی زده بمعنی تیز زبانی و بانگ پلنگ جان و نویست شبیه بکلیک از خوار و از بتازی تعلق گویند
 و بهر دو زنگ بهر دو لام مفتوح بهر دو کاف تازی زده و خنک بهر دو زده باشد و یا بهر دو لام چوبکی را گویند که بر دل استیا
 بانگ انصب کنند که چون استیا بکوش آید سر آن چوب بجنبد و بر دل خورد و دانه از دل بندد باسیا و ملک
 بالاول مفتوح و کاف تازی و بفتح معنی دارد اول صد هزار را نامند و دو و طبل و نادان بود و سوم بر بیان و بهر زده باشد
 چهارم جامه که بر توبه پاره را گویند و احیاناً بمعنی مردم و ستار و زیت پوشیدن را گویند و اعمال از آنکه نو بایکند باشد
 خوانند و پنجم اسم طالع باشد از کوهان و در عربی بمعنی سبب است چنانکه گویند احمد که شک و الک لک بالاول
 مضموم سه معنی دارد اول چیزی گنده را گویند دوم داروی باشد و آن سبی است که بسبب بدودت
 هوا بر شاخ و دخت کنار و بعضی درختها دیگر که مخصوص بهند وستان است چنانکه در دو آنرا گفته می شود و آن را
 رنگ حاصل شود که جامه های ابریشمی بآن رنگ کنند و رنگ آن قراری باشد و صور آن و نقاشان و تصویر
 و نقاشی بکار برند و سفلی آنرا در دست و خنجر و شمشیر و امثال آن حکم کنند و نیز در بسیار جامه ها بکار برند چنانچه
 از خایت شسته هزار زیاده بر آن خنجر و شمشیر و امثال آن حکم کنند و نیز در بسیار جامه ها بکار برند چنانچه
 کعب خوانند و بالاول کسبو جان و نویست که گوشت لذت دارد و گوشت بالاول مضموم و دو و مجهول و معنی دارد
 اول قسمی از شتر باشد بآن معروفست دوم حقیر و زبون را گویند و ملوی معنوی فرماید سبب لنگن و ک
 و غنچه کل بی آب و در پیشش مغیره او را می طلبد و در پیشش در اعجاز مغیره فرماید که بسیل یا آرمی آن که
 در گزگاه بهر دو لک بهر حنای تواند فرماید **فصل الحروف** بالاول ن سه معنی دارد اول گنگ باشد دوم
 رنگ سبز را گویند و ستاد فخری گفته سبب آن تازه گل لال و در باغ بخندد و در باغ بکوه لکری چشمش در لال
 سوم نام جوهری است که آنرا که رنگ آن زرد باشد و بهتری آن خبا س آن از کوه خشتان حاصل آید و بهر
 آن محل است بفتح تین و بفتح کیم و سکون و بفتح کیم و سکون و بفتح کیم و سکون و بفتح کیم و سکون و بفتح کیم و سکون

از دهن کودکی فصل اول ابواب مضموم و دو اوجهای ام طعماهای که ایز باشد حکیم خاقانی گوید بیت
اینها همه مردلات کونست به شتی جبروت در برت اندوب لعینت بالضم با یکدیگر درون که خسته گان بآن بازی
کنند و بیغ کیا بازی کردن لغت با اول مفتوح و ثانی زده و معنی دارد اول گیر را گویند و دوم باره و چهار جنس
فغان کلیم انوری انیمتی را به ترتیب نظم آورده بیت بادشش قوی و از دستش به و ششش لغت لغت شسته بخت
الاصوت حیاتی که شمار نیست در شیا و ناسوت محل آن مج ذلک لروح سمیت روح شمع و شاع اصوت حیات
خانه روشن از آواز ذات به و نیز مرتبه ذات را گویند و مرتبه صفات را جبروت خوانند و مرتبه اسما را
ملکوت نامند خداوند و قوم از اینجا معلوم کن سمیت احدیت چو ذات حق آمد به وحدت اوست عالم اجمال به
واحدیت چو عالم تفصیل به کین ضلالت از گرفت کمال به لوت و یلوت این لغت از توابع است معنی آن قسما
مطعومات و معنومات بود این ابن بعین نظم کرده بیت زهر سوبدست آورد لوت پوت به بشادی بر آفرینان
و بار به لغت بضم که در فتح دوم عبارت از صوبت است و در صجل است که لفظی که مرقوم عرض خود را بان بیان کنند
لغات بضم جمع لاث نام تبی است که آنرا قبیله نقیض می پرستند بی لجات بضم جمع لجه که آنرا از این فصل
مرقوم خواهد شد لغت بفتح ششم نام طعما می نیم چیزی و نگه کردن پس کردن بفتح چیدن و نوشتن و بختن که پیشان
شدن بر و غیره آن بفتح یکم و کسر و هم می آیند بگردانیدن فصل الحکم لغت با اول مضموم معنی دارد اول
لب اما ناسد مولوی معنوی فرماید سمیت آن لب که بود و نه خری به و کله و کله یا بدان لب شکری بوس سیاه دوم
اندرون خساره بود و آنرا الکتب کتب و بوی غیر خوانند و مردم خراسان انبوس اهل هند گال گویند سوم کسی را
خوانند که شل باشد و با اول مفتوح و معنی دارد اول نقاری بود از روی ناز و تخته و آنرا خرم نیز خوانند و لغت
مصور است دوم سیر و کشیدن سیر و ن بردن چیزی را گویند از جای بجای و در بعضی فرهنگها با اول کسور
مرقوم است و نیز نیز خوانند لجل ج بفتح ستیزه کردن ستیزه کاری لجلج بفتح ستیزه کردن بفتح ع با اول مفتوح
بنانی زده و نیم معنی دارد اول لب باشد و در وی گفته سمیت خروشان کابل فرود رفت زلال و شسته
لج ویر آورده بال به و دوم گوشت بی استخوان گویند سوم ن فاحشه را نامند و آنرا لجه و لجن نیز نامند لرج
با اول مفتوح لکدر باشد شمس فرس گفته سمیت که کینه کشد انجی از انجم ظلال به در هم شکند طارم ظلال یک لرج
و عربی بضم اول زرف ترین موضع دریا و بضم فاجیم فارسی برینه مادر از فصل اول لال لال به و معنی شمشیر
لج بضم و شت به جمع الی معنی سخت خصوصیت شدن الی فعل صفت است نه فعل تفصیل و خصوصیت و نام
موضع بشام که حضرت عیسی علیه السلام دجال را در آن موضع خواب داشت و بفتح منصوبت کردن و خرمین
و جلال لوند بفتح یکم و کسر دوم لکدر یا تیان را معیان طفیلی باشد و سرنگ بی باک را و رانده تر من نه شرم خلق

لغات

لغات

لغات

به با چون فلک حریفی بایک گرفت کشتی به حکم طران گوید بریت غم و بیمار کوی هست با جانم گشتی در به زرد و
 غم شوم هر دم بدین بت پرستی در به دوم زار باشد و آن کشتی بشین معجزه خلاف گشتی بسین معجزه حکیم فغانی
 راست بریت بسین سبب بستند گشتی بافتند به کو به قندیل شکستند و سناغ ساختند به کذا نه
 فرنگ میرجلال الدین حسین بنحو و بفتح کاف تازی هر سبب که بشکست کشتی سازند و آنکه بکیرکاف میخوانند غلط
 است کذا فی الموبد الفضلا کلامی عطفه اندک منسوب بعلم کلام اند عبارت از معرفت عقاید است بادل
 عقلیه موبد بفضل معنی متکلمان که ذوق توحید عیانی در نیافته اند و نور وحدت حقیقی بدیده و کما شفعه ندیده
 و و او معرفت البیهبای استمال رفته و انچه از دلائل نقلی باشان رسیده بتقلید فر گرفته و بحقیقه آن مطلع
 گشته **باب الملام فصل اللغات** لغت بکشته الودیدار کردن و دیدار دیدن رسیدن کارزار کردن و معنی
 موت نیز آمده است و در هر طالع عاشقان ظهور معشوق را گویند چنانکه عاشق بقیقین شود که او است لایع
 معنی نه و در فارسی معنی تا است یعنی تا به نوا و ستره **الاف** دو معنی دارد اول سبب و خادم را گویند مولوی
 معنوی فرماید بریت یقین بزن سستی که آن شایسته به بان بکن رقصی که لایع میگوید و دوم گویا هست از
 طرف مکه معطره برآید و به جهت بواسطه بخور کردن که آن بغایت نافع است و در فرنگی معنی فرخ تمام و خشنود
 هر قوم ساخته و معنی اخیر در صفت لولو استعمال نیست لولا بکسر اللام صم بزرگ نبی مدبر خوانند لولویان
 بالضم دانه است از جنس عسل که آنرا آسیا خسک نیز و در هند وانی بیای جمله باشد و در کتب فقه ترجمه باطلا افتاد
 ازین معلوم شد که باری است **فصل البالت** بفتح و معنی دارد اول معرفت و دوم کالج و سبیل و بیکندانی
 فرنگ میرجلال الدین بنحو لایع بفتح تین زبانه آتش متبار و بالار و نه و بالا رفته بسته آمدن و بفتح و کسر شاکل میان و گوید
 باشد لغوب رنجور و درانده شدن **لبالت** بضم همزه چیری چیری بیغش و میان چیری و نام کتابی در نحو لایع
 بفتح اول فرامی مجله کسب و چینه لقب بفتح تین نامی که ولایت بر مدح و یاد و نام کند و وجه طالع خوبان بر میان
 علم و لقب فرقت و لقب معنی منظور باشد و در علم نباشد لقب بضم همزه و خالص هر چیری و میان هر چیری
 و دل می و عقل و قوه و خرد و نام کتابی در نحو و کتابی که اورالب التواریخ گویند و در ص طالع صوفیه عبارت
 از عقلیه که عذر باشد نور قدس مصافی از او نام و تجلیات ظلماتیه و نفسانی و لب اللب عبارت است از و در قه
 که نباشد می باید با عقل انسانی و صاف میشود از قشور و کورادراک میکن صاحب و علومی که متعالیه است از
 ادراک قلب روح متعاقب یکدیگر مضمون است از فهم محسوس در هم اسمی و این نباشد الهی از حسن با بقعه
 ازلی که تقاضی است خیر خاتمه و حسن عاقبه **لعبیت** بفتح افر و میشد زبانه شیدن آتش **لعبیت** بفتح
 عاقل و مقیم **لعبیت** بکسر اول سکون و دوم قیل بفتح یکم و کسر و هم بازی کردن و بفتح تین آب رفتن

باب الملام فصل اللغات
 لایع

نشان بزدن کند و بر پای خویش و با کاف فارسی مضموم و معنی دارد اول معروفست و دوم کوفت را گویند
که در روز بزرگ ساخته در میان آتشها بیندازند و کوفته نام کوهی است در نواحی ری که ملحدان در زمان امام خم
بالای آن جمع شده بودند کباب و کاف تازی مشق کمان نیز مملکت کوفته و بهشتین چینه است که عودات
برای زینت رویه و مال و آنرا کفون نیز خوانند و کلا پیچ باطل و یای عجمی مکتوب یای مجهول و سین مفتوح
و یای مختفی کشتن چشم باشد از خال خود چنانکه سیاهی چشم نهان بسبب لذت بسیار شهوت یا به واسطه
ضعف و مستی و یا به جهت خشم و اعراض کوفته و معنی دارد اول معروفست و دوم نام شکل سنان در شکال
رمل که آنرا بتازی فتح گویند و عربان گویند کوفت نام کوهی است که در اطراف کاف پاره
نویسند و نام غلام کنیز که کوفته را در میان آن رفته اند و آن کاف پاره را کاه بریز سنگ گمان نهند
و کاه در میان سوره یوسف بگذارد و کاه بیخ برستن خانه بد و زود و کاه بریز زمین به فنون سازند تا اگر حقیقت بجای نماند
رفت و باز بهمان شهر و دیار و معنی ترکیبی شهر نامه است چه بزبان پهلوی که شهر را گویند و مولوی معنوی فرماید
بیت بگردانند لطف بشهر باز آورد و جمال دوست با کراه اختیار آینه و کوفته و با کاف تازی مفتوح
معنی شگافه بود و با اول مضموم و معنی دارد اول مخفف شگافه و مخفف کوفت و کوفته باشد
و با اول مکتوب را گویند فصل الیا کافی محس کنند و پائین ان کنند و سالم و نیز نام کتابی در علم فقه
و نام کتابی در علم خود رمل گویند و معنی دارد اول چیزی بود که از گوشت ساخته باشند و در خداوند
اصل و نسب را گویند و سوم گوشت خود را باشد و آنرا بهری نیز خوانند و معنی و کلا رمل و یای مجهول
دنیا در روزگار و یای معروف معنی کینه و احمق و دیوانه و بهوت نیز آمده و احمق معنی دوم عجب مناسب
واقع شده و کندی و معنی با اول مفتوح و ثانی زده و دال مضموم و رای موقوف و ستاره خوان بن مولوی
راست است بیت بیا که هر دو می شود یک کوه که کلمه آمده و خط طریقه ای به که دانم بگوشت می کشد
عشقی به چنانکه گرسنه گیر و کنایه و می گویند با اول مفتوح و ثانی مکتوب و یای معروف میمون را گویند
و بزبان علمی اهل هند نیز میمون را گوی خوانند و مخفف کانی را راست است بیت ز کپی در جهان ناما است از به
ز سک و سوار زدی بهما تیرد که و می و با الفتح و ایش بد فرشته نزدیک که سیمی و بعضی فلک ششم و نیز
تحت خود گشتی و با الفتح کاف زبانی و خوبی باشد کشتی و با اول مضموم و معنی دارد اول معنی کشتی
باشد که در اصل کشتی بود و با سین مجهول به کستن معنی کوفتن است که چون دو کس تلاش کنند تا دیگری را بزنند
گویند آنرا کستی گویند رفته رفته بتغییر شده و مر و را زده کشتی شده بشین معجمه کمال اسبیل راست است بیت
اگر دوان که دلم از هر سختی بردیم و آرزو از طرفها و کار شده استی مهربان دامن رس اکنون که دستهای بسته

کوفته

کوفته

تازی مشهور و معنی دارد اول آتش دان را گویند و دوم صمد بود از پنج خنفس فارسی که در حکما فارسی تمام ملک است پنج
قسمت می شود ساخته اند بدین ترتیب اول کور و دار و شیر و دم کوره است و سوم کوره و دار و چهارم کوره و شاه و پنجم کوره
قباد و آنرا خور و نیز گفته اند و پنج اول و ثانی زرد و زنی را گویند که سیلاب فراگرفته باشد و در عربی معنی شهرستان
آمده و کوه را به جمع است که برید و با کاف فارسی مشهور است و بدین بود و اول مفتوح و ثانی مکتوب و جزو باد و قوی دارد
اول زری بود که از رعایا گنبد و آنرا تازی خراج گویند و دوم زری را گویند که از کفار زنی گیرند و بعضی فرسنگها
بعضی اول بنظر آمده کلیات نام شغال است که قصه آن در کتاب کلیله و دمنه مشهور و معروف است که در پیگانه کرم
اگر شکم را گویند که درون بالضم و است و بدین است و در و خرو و جزان تخفیف هر چه کرد باشد و کوی یکپایان
بازند و بدین کرم که در دوم ناخوشی و سختی و در پنج و اول مفتوح و ثانی زده و انظار برای جزو و نازنای باشد که بدین
و با کاف فارسی معروف که بتاریش عقده گویند و پنج اول مکتوب و ثانی بنماه را گویند که کاف چنان معنی دارد
اول متاع بود و آنرا کالای گویند و دوم کرم را گویند که در و شراب باشد و خصوصیت سوم جزو و نازنای سیده
را گویند و آنرا کالک نیز چهارم زنی را گویند که بحیث زراعت آراسته باشد که آره ف بازاری فارسی
و قبل از برای بنی نشسته گاه و بدین بود که بر سر کوه باشد و آنرا نصاب و از شاخهای و کله سازد و بر ابرو دام بر پای
کنند تا مرغان در آنه بیند و نیز مندر کالای گویند که بگویند که در فصل و از این همین باشد و سعدی فرماید بهریت
تبسم کنانست کای نیز خوش بود و هم که گفتار باطل بنوشش و چون کالای بود دانند اهل شست و به یکوبند
نیک بدم هر چه هست و بدین که بدینند و بدین که بدینند و بدین که بدینند و بدین که بدینند و بدین که بدینند
گویند و این نظایر بسیار مرغان نیز اطلاق کنند چنانچه حکیم خاقانی گفته است از مزاج اهل عالم دومی کم
جو از آنکه هرگز از کاشانه گردون بهائی بر نیخاست که از پنج کپی زنی اند و سیاه که در زمان هند را گویند
و قبل از چرخه جواهر کان که سیاهان بر زمین و آنرا کالای نیز خوانند که در وقت یک سخن و در طالع منور که نیست
از هر واحد و اشیاء امکانیه و اعیان و حقائق و موجودات خارجی که از وقت با اول کس و معنی دارد و اول معنی
هر زده بود و دوم بسیار و بیجا و حید را گویند که در طالع حرکتی از زیر حرکت باشد و یکس که بدین است که
چیزی کاف کول و لاده که گفتار مفتوح خوش نیم کوفه و آنچه در و دان باشد که کافانی است و نامه و بالک و است و بدین است که
و زانم طکر و مانند دایره که بدینست نقش کرده باشد و بدین چیزی دارد و اگر در دایره این معنی حاشیه
پیر این کشته و با کاف تازی مفتوح و ثانی زده و اول مفتوح کوی باشد که به کوه صارت و قلعه و لشکرگاه کنند
مانع در آمدن دشمن شود و در ثانی خندق است و با اول مشهور هر چه کشته را گویند و عموما چوبی را که با شعله
کنندگان در آن مضبوط سازند خوانند و شایع و شایع گفته است چو طالع جهان گردی آرد و پیش

بطریق تبارک و تعالیٰ و میگذرد و حکمت الهی در آن انیست که چهار پایان بجز اجداد زاون پسفتت میسند
 در زبان او خوارهای سخت و ستریز است چون آن بچه را مادر او بلند همه اندام او پاره پاره شود و در سر مخزن
 سے آرد که بر پشت آن جانور خوارها مانند ستون است و پیل را چون شکا کند بر پشت اندازد و برای
 طعمه بچکان می آرد چون موت او بقرب رسد یک پیل بر پشت دارد و فراموشش شود و آن پیل کت که گزید و کت
 در افتد چون که میان آن پیل اتمام بخورند بعد و خوردن آن جانور شمع کنند او هم از آن جرات برسد
 که در آن با اول کسوستخوان ران بود که بران گوشت بسیار بود و حکیم سوزنی گفته است دست بر آن نش
 نهاده است زدیگر در نم این مثل باید که در آن با گردنست و معنی غیر نقطه نیز در شعر متقدمین بنظر آید
 کانون آتش دان باشد که در انسان بکاف مضموم معنی بکر و حیل در ذات کسی و معنی مضطرب نیز آمده
 کودیانت کویان حکیمین پنهان دلاور فصل لواء کدیانت و معنی دارد اول بی بی و خاتون خاندان گویند
 چکد معنی خاندان و بانو معنی بی بی و خاتون بود و در عرف زنی را گویند که محتبه و متور باشد و تریب خانه سامان سوار
 بر وجه لائق کند و دوم نجان دلیل جسم را خوانند چنانچه که خدا دلیل روح را خوانند و کیفیت کسیت و عمر و دلال
 آنرا ازین دو اصل که کدیانتی که خداوند خدای کدیانتی که بکار نیاید چنانکه جسم بی روح و روح بی جسم هر کدام ازین
 دو اصل کبی دیگری باشد عمر مملود را بقا بنود و کدیانتی که بکار نیاید چنانکه جسم بی روح و روح بی جسم هر کدام ازین
 و معنی آن چشیر زکسیت کوف باکاف فارسی مفتوح و معنی دارد اول یعنی نیست و خاک دوم شجاع و دلیر
 و بهادر و بهلوان گویند و با اول مضموم و معنی دارد اول معروفست و دوم کدیانتی که بکار نیاید چنانکه جسم بی روح و روح بی جسم هر کدام ازین
 دارد اول مگر شسته و کج شده بود و حکیم سنائی را است بیت آنکه زدنفس کل بود کالیو و چکن زدنفس نفس
 باید دلو و دوم معنی که آمده و آنرا کالیو نیز خوانند که کاف با کاف تازی و کاف اول مضموم شخص
 و تجسس گویند و بهر دو کاف فارسی مفتوح نام تجسس است از کنهها حشمتید که در زمان بهرام
 ظاهر شد شرح آن بواسطه طوالت مرقوم نشد که فروع بالضم معنی است و بهال انباز گلو ف
 بقتضی کاف فارسی معروف و با اول مجهول و کاف تازی کلان و رئیس محله و بازار را گویند و معنی
 یکسر اول خوانده اند و لوی معنوی راست است بیت ابر و کلو هر دو این کرده مراد کت دلو و هر که ازین هر
 دو بیت اوست اچی اوست کلو و کت و کاف تازی مضموم ثنائی زده و دال مضموم ظرفی باشد
 مانند خم بزرگ که از کل سازند و پیر از غلکند و معرب آن کند و معنی ناصر خسته گوید بیت فریاد
 بلال الا هو و زین بی معنی زانه و بهر زانیه زانیه شسته میان نیلگون
 کند و کیر کاف کنایه از آلت سخت است فصل الی کور و کاف باکاف

کانون

کودیانت

و نهان داشتند از بختی که گاهی است که خطا میشود و بوسمه برای خضاب کنان هم با اول مضموم است
معنی دارد اول بمعنی آرامگاه و پیشانی آدمی و سایر حیوانات از چرخیده و پرنده بود و دوم بمعنی پیش آمده حکم لغوی
گوید بمعنی مرغ در سایه امن توید که در هوا و وحشی از نعمت فضل تو چرخیده و در کنام منست و سوم چرخه آگاه را گویند
فصل النون که کس نمیرین و گردون مرکب عبارت از نیر اعظم است کون یعنی بفتح و سکون و دوم پرن
و پائینی کردن و چیزی حادث بود کاف را ن شکاف را ن یعنی سوراخ زیرین چکان بمعنی شکاف
آمده چنانچه در همین فصل گذشت کس فکان عبارت از خلق کونست کفران بمعنی شمشیر یعنی ناسپاسی کردن
که میان نام هر نسبت از ولایت فارس بنا کرده بهرام بن بزرگ بر وجه کرم گزین باکان فارسی مضموم
بمعنی سپندیده است و آنرا گزین خوانند و بتازی نیز گویند گانش کو کخرف آتش دان جام باشد آنرا کوخ
نیز خوانند که در این بفتح اول اسپالانی کرده را گویند و مردم کند فهم را کوردن باین اعتبار خوانند که رواف نام
گنج قار و نسبت سیت اسفرنگی گفته سیت که سپاهی کشد اقبال لقبی منت تیغ به و شمر ملکست در گنج روان
نعل بهاء آسمان با ستارگان نیز شراب که در کاف با اول کس و ثانی مفتوح مبرون باشد و گردان در دی
از طریق و با اول ثانی مضموم است تناسل بود که رواف باکان فارسی مضموم چیزی را گویند که در اوقه خوش باشد
در و هم که گشت این ستاره چند باشد شکل جاده یعنی راه که در شب آسمان پدید آید و آنرا گاه که نشان نیز خوانند
که در باین با اول کس و ثانی زده گاه همان باشد و بالان شتر را نیز گویند کفیدان با اول مفتوح شگافتن بود
گفته بمعنی شگافته است که کرم بفتح هر دو کاف فارسی اگر حرکت کرده باشد با اول مفتوح مضموم نام یکی
از پهلوانی ایرانست کنعان نام پدر و دو نام شهری که سکونت یعقوب تولد یوسف علیه السلام دان بود
و نیز نام پسر نوح علیه السلام که عاق شد که از بدین با اول مضموم بمعنی خرابیدن بود که همان بکوشیدن
را از پوشیدن گواهی و غیر آن گشبان بمعنی شمشیر خال فوده بلند کند و در بفتح ترک کردن چکام با اول
مفتوح بمعنی آمده و در اینجا بمعنی ترکست و کمزدن تارک تدبیر و بیدولت را گویند و نیز شخصی که هر چه بدست
او آید همان زمان حرکت کند شیخ نظامی گنجه راست بمعنی کمزدن این گفته چند باشد که کون بمعنی متنبس
نهان شدن با بفتح و انتدیر که همان بفتح اول و سکون ثانی و کاف فارسی بمعنی عالم جهان است آگاه من
بکسر پای بیانی اختر کوئی یعنی فال گوی و غیب گوی و دعوی عالم نمیکند و کبان بمعنی دشت در چرخ کاسن
بکسر میم پوشنده که در خوان بکسر و و بمعنی ستار خوان نیز بنظر آمده که در بفتح و در کاف فارسی
پرنده ایست که پس شکار کند و در جای آب و البر و بده شده است که چهار پایه جانور نیست که بچه آن در شکم و در بفتح
سال می ماند اول بعد یک سال سرد در آن طرف میکشد و حلف میخورد و چون این خط چهار سال دیگر میگذرد

بطریق تبارک شکر ماورجیہ و میگردد و حکمت الهی در آن نیست که چهار پادشاه بجز را بعد از زاون بشفقت می سپرد
 و در زبان او خوارهای سخت و ستریز است چون آن بچہ را مادر او بپند همه اندام او پاره پاره شود و در سر مخزن
 سے آرد و کبر پشت آن جانور خوار با مانند ستون است و پیل را چون شکا کند بر پشت اندازد و برای
 طعمه بچکان می آرد چون موت او بقرب سدی یک پیل بر پشت دارد و فریادش شود و آن پیل کت و گزید و گزید
 در افتد چون کریان آن پیل را تمام بخورند بعد و خوردن آن جانور بشروع کنند و همه از آن جراحت ببرد
 کرد و در آن با اول کس استخوان ران بود و کبر آن گوشت بسیار بود و حکیم سوزنی گفته است دست برداشتن
 نهاده و پشت زرد گرد و نم به این مثل باید که در آن با گردنست و معنی غیر فقط نیز در شعر متقدمین بنظر آید
 کانونی آتش آن باشد که در این است بکاف مضموم معنی مکر و حیل در ذات کسی و معنی مضطرب نیز آمده
 گوید یان کویان کجین پنہان دلاور فصل اول و کد یا تو و معنی دارد اول بی بی و خاتون خاندان گویند
 چنانکه معنی خاندان و بانو معنی بی بی و خاتون بود و در عرف زنی را گویند که معتبر و متو باشد و تریب خاندان سامان سزا
 بر وجه لائق کند و دوم خجیان دلیل جسم را خوانند چنانچه کذا دلیل روح را خوانند و کیفیت و کیفیت و عمد و دلائل
 آنرا ازین دو اصل که کد بانو و کد خدای کد بانو بکار نیاید چنانکه جسم بی روح و روح بی جسم هر کدام ازین
 دو اصل کبی دیگری باشد و عمر و ولد را بقا بنود و کد بانو را بزبان یونانی میگویند و کد بانو را بفرانسوی میگویند
 و معنی آن چشم زنگیست کوف با کاف فارسی مفتوح و معنی دارد و اول یعنی بیست و خاک و دوم شجاع و دلیر
 و بهادر و پهلوان گویند و با اول مضموم و معنی دارد و اول معروف است و دوم کد بانو را گویند کالیت و معنی
 دارد و اول سرشته و کد شده بود و حکیم سنائی را است بیت آنگه ز نفس کل بود کالیو و چنانکه نفس نفس
 باید دلو و دوم معنی کر آمد و آنرا کالیو نیز خوانند کج کاف با کاف تازی و کاف اول مضموم شخص
 و تجسس گویند و بهر دو کاف فارسی مفتوح نام تجسس است از کتبها حسه بشید که در زمان بهرام
 ظاهر شد شرح آن بواسطه طوالت مرقوم نشده کفوف بالضم معنی است و ساهل انبار کلو ف
 بفتحین کاف فارسی معروف و با اول مجهول و کاف تازی کلانتر و رئیس محله و بازار را گویند و معنی
 یکسر اول خوانده اند مولوی معنوی را است بیت ابر و کلو و هر دو این کرده مرا و کف دلو و هر که ازین هر
 دو بیت اوست اچا اوست کلو و کف و کاف تازی مضموم ثنائی زده و دال مضموم ظنی باشد
 مانند خم بزرگ که از کل سازند و پیر از غلک کنند و معرب آن کند و معنی ناصب خسته گوید بیت فریاد
 بلا الاله و بهرین بی معنی زمانه و بهرین فاجسته کند و بهرین است شیشه میان نیلگون
 کند و کیر کاف کنایه از آلت سخت است فصل الکاف کور و کاف با کاف

کاف

کاف

نورنگ ششوی

و پنهان داشتن راز و مخفی کردن گنجی است که خلط میشود و بوسه برای خضاب کلاه با اول مضموم است
معنی دارد اول معنی آرامگاه و تشییع آدمی و سائر حیوانات از چیده و پرنده بود و دوم معنی بسته شده حکیم انوری
گوید به بیت مرغ در سایه امن توید و در هوا و جوشی از نعمت فضل تو چیده و در دکانم هست و هر چه را که گویید
فصل النون که کس نمیرین و گردن مرکب عبارت از نیر اعظم است که کون بفتح و سکون و دوم یون
و پنهانی کردن و چیزی حادث بود کاف ران شکاف ران یعنی سوراخ زیرین چکان بمعنی شکاف
آنها چنانچه در فصل گذشت که کجکان عبارت از خلق کونیست که کاف ران بضم مشهور یعنی ناسپاسی کردن
که کاف ران نام شهر نیست از ولایت فارس بنا کرده بهرام بن نرجه در جمع کرم کرمین باکان فارسی مضموم
معنی پسندیده است و آنرا که نیر خوانند و بتازی میگویند کلخج و کوه خج آتش در آن جام باشد آنرا که کوه
نیر خوانند که کوه بفتح اول اسپالانی کرده را گویند و مردم کرمین را گویند باین اعتبار خوانند که کج ران نام
کج فاروست سیت مسفرنگی گفته سیت که سپاهی کشت اقبال توفی منت تیغ به و شمشیر ملکست در کج روان
نعل بهاء آسمان با ستارگان نیز شب که کوه کاف با اول کسوف زمانی مفتوح میبود باشد و در دکان ران و
از طریق و با اول زمانی مضموم است تناسل بود که کاف ران باکان فارسی مضموم چینی را گویند که در اوقه خوش باشد
در روز شنبه که کاف ران ستاره چند باشد شکل جاده یعنی را که در شب آسمان پیدا آید و آنرا که کاف ران نیز خوانند
که کوه باکان با اول کسوف زمانی زده کاهسان باشد و بالان شتر را نیز گویند که کاف ران با اول مفتوح شکافستن بود
گفته بمعنی شکافته است که کرمین بفتح هر دو کاف فارسی اگر حرکت کرده باشد با اول مفتوح مضموم نام یکی
از پهلوانی ایرانست که کاف ران نام پدر و دو نام شهری که سکونت یعقوب تولد بود و سیف علیه السلام باکان بود
و نیز نام سپهر فرح علیه السلام که عاق شد که از دیدن با اول مضموم معنی خرابیدن بود که کاف ران که کسوف شیدان
رازد و پوشیدن گواهی و خیر آن کعبان بضم ذم نامی مثلثه خاک نوده بدن کرمین و کاف ران بفتح ترک کردن چکام با اول
مفتوح بمعنی آمده و در اینجا بمعنی نرگست و کرمین تارک تدبیر و سید دولت را گویند و نیز شخصی که بر جبهه است
او آید همان زمان حوت کند شیخ نظامی گنجه راست سیت کرمین این کرم چند باشد که کوف بضم تبیین
پنهان شدن بفتح و تشییع به کعبان بفتح اول سکونانی و کاف فارسی بمعنی عالم جهان است آگاهان
کسوفهای بهانی اختر کوفی یعنی خال کوفی و غیب گوی و دعوی علم غیب کننده و کعبان بضم و تشییع کعبان
کسوف پیش آمده که کوف ران کسوف و کعبان نیز بخوان نیز بظن آمده که کوف ران بفتح و کعبان فارسی
پرنده ایست که پیل شکا کند و در عجاایب البر و البحر دیده شده است که چهار پا بر جانور نیست که بچرخ آن در کرم و شیخ
سال می ماند اول بعد یک سال سرد ران طرف میکشد و علف میخورد و چون بچرخ چهار پا رسد دیگر میکشد

بیرون نیاد و در آن نشاند و صاع بمثل و بعضی نیز کمال ع بالفتح و لشد و پیا نه کنند و کسب با کاف و ضمیر موم
و یای فارسی و فتح که درین فرستادن نامزد و درین فرهنگ میفرستند و له یعنی و دایع مرقوم ساخته و آنرا بصم
اصل بی لام نیز گویند کمال با اول ثانی مفتوح و کاف تازی بری را گویند که پادشاه و جوانان خوب بصوت و مردم
شجاع و دلدار و در مردم و مردم و دستار و کلاه خود نیزند برای زیبایی و خوش آید و آنرا جیفه و کلکی نیز گویند و کسب
کلکی و بسته زبانی کال مث با کاف فارسی له یعنی دارد و آن معنی دور و امر از و ر شدن باشد و کمال معنی دور
مشو بود و دوم نام علم السیت که لغات نیزه باشد و آنرا اشکال نیز نامند و شغال نیز خوانند چهارم فریاد بلند
و پنجم معنی فریب باشد ششم معنی غلطیدن آمده هفتم نوعی عجب که برت نیزه دار باشد و آنرا نه و نامند و بتازی
زین را خوانند ششم غوزه نیزه را گویند که سبزه و ناشکسته باشد هفتم خروس نامند و کاف تازی هفت معنی دارد
اول هم را گویند و دوم معنی جای میان کال یعنی مسابیه جای شوق معنی از و لیده و در هم بود و چهارم چیزی خام
را گویند پنجم که در باشد ششم زین از کل باشد هفتم معنی کند نا آمده و آنرا کالونج و کالون نیز نامند که شکل کاف
اول فارسی مفتوح ثانی زده و کاف عجمی مفتوح سخر و سهل و طرافت باشد و مولوی معنوی فریاد بیت منظرش
باشد که نور گیر و ترک بکن کحل تسخار و راه که کاف مر و میان سال کمال ع بالضم سوره و مال بسیار و بختین
مصدر فصل المیم که میم بفتح بخشنده و نیزه را و گرا خایه و گناه بخش کاف تازی مراد و مقصود و آنرا کلامه
نیز گویند و کاف فارسی است معنی دارد و اول قدم باشد و آن معروفست و دوم مقام است گویند سوم در
دستار را خوانند و حائق معنی سوم این و برین مولوی معنوی راست بریت لطف رویش سوی مصدر یکند
او غیر بیشتر ما و یکند و اگر چه درین قسم نیزین هم و کلام اسی عجب دیگر نیزین این مقام به جلال الهی و جلال
و فرهنگ خود با تشبیه آدمی آرد و معنی را خیر قیاسی میراند که است و فرهنگ دیگر بنظر دنیا آمده و هر که از شو
میر و مشار الیه و فرهنگ خود نوشته که از این عالم است که ششم همان معنی که شمره باشد که نور هم با اول ضمیر موم
که باطل است از یک کاف تازی و عرب قریب باشد کاف فارسی باشد و او موقوف یعنی چشم من بر که و بعضی
چشم آمده و اینجا میگویند که کلام بفتح از کلام است معنی پندار استن باز که هم با کاف فارسی مضموم
ثانی زده و دوم معنی دارد و اول غم اندوه سخت باشد که تازی فرهنگ میرا بخود و دوم معنی گرفتار اندک چیزی از جمله
طلب بسیار و بعضی گفتگی دل کاف تازی نیز به همین معنی است که و هم بضم تین تکریم کانش روشن شده باشد
و معنی که یعنی زده را گویند باشد و اگر چه که معنی غم اندوه و گفتگی دل آمده گفته شود نیز می تواند بود که کلام بفتح
ششم و خود در لغت بیرون آمده نگاه نفس که هم با کاف تازی مفتوح و سکون دوم زبانی گویند و بختین
و نامزدی و مردانگی و غمزدی و در فارسی بفتح آن سبزه که بر کنار جوی و حوض رسیده باشد که هم بفتح و پشیدن

نیز

نیز

انچه خواب فرو گیرد و آنرا بگوید و آنچه در خواب بر آید می افتد و آن مقدمه صرع باشد نموده بانه بلیس
 بفتح بجا کمال نداشتن چاه و جوی و سرگریبان فرو بردن در دست و بعضی سخنان بدون هم آمده و همچنین بپیشانی و کوتا دان
 و سرش آید بکسی که چاه بآن انباشته باشند و بفتح و شین معجزه گویند و بفتح و شین معجزه گویند و بفتح و شین معجزه گویند و بفتح و شین معجزه گویند
 کینست بختی که گنبد غیر گویند و در اصل لغات معنی جامه زربفت معروف ساخته **فصل الششین** کشتن بکاف
 نازی و یای مجهول هفت معنی دارد اول ترکش گویند دوم برین مذرب گویند سوم نام نیریه ایست که بهر مز
 شش است چهارم نوعی ادویه باشد که آنرا از کتان بافتند و آنرا خیش نام گویند پنجم جامه زربفت که از پوست آن شین
 کنند ششم درخت شمشاد را گویند و نام شمشاد است که در کنار دریا و در جزیره که آن جزیره هم بدان ملقب است هفتم
 پیر باشد عرب اقطاعی را است برایت نرای است کار ملک ملت به چوتیه چاکیش از راق بیکان شش
 یا اول مفتوح و ثانی مکتوب و اگر شمه و بعضی طلب سعی نیز که شش بکاف نازی مفتوح معنی دارد و اول نام شمشاد
 از ولایت ماوراءالنهر قریب سیمرقند آورده اند که حکیم ابن عطاء که تفسیر ششها را دارد و مدت دو ماه ششهای از چاه
 که بزرگ و سیاه و دروغی ششها را قفسست برمی آورده و بر تو آن ماه چهار فرسخی اقطاع دوم هر گوشه معنور را
 گویند و عموماً در چاهان و بعل خوانند سوم سینه را گویند و با اول کسوف خطی را گویند که جهت بطلان هر نوع شست
 بکشد و آنرا کشته نیز خوانند بکاف فارسی مفتوح بمعنی خوش و رغبت آمده گوشش با اول مضموم و و او مجهول
 گوشش و امر که کشیدن باشد و بکاف فارسی مضموم و و او مجهول پنج معنی دارد و اول معروف است دوم بمعنی گوشه
 آمده سوم نام شمشاد است که موکل است بر مهات خلق چهارم روز چهاردهم است از ماه شمس و پارس بیان
 درین روز عید کنند و پنجم معنی نظا و انتظار وسط باشد شش نظامی قدس سره منظور ساخته بریت پارس ششم
 برای بهوش و در خطای کسم نیاید گوش و معنی نگار باشد نیز نظر آمده چنانچه گویند گوش و امر از ازان
 باشد که نگار و خواجه حافظ فرماید بریت ای ملک العرش مراد مده و در خط چشم بدش و گوش و کشیدن
 بفتح کاف می باشد و ای نصاری باشد و علم زهدت و مقرب آن قبیس است حکیم خاقانی گوید بریت کشیدن
 کشش یعنی در گوشش به تعلیم قریب دانامد کشش با اول مضموم و ثانی مکتوب و کاف نازی که در آنرا گویند و آنرا
 کشش نیز با دق نون آخر نیز خوانند کاشش و بمعنی دارد اول کلمه ایست که در محل طلب چیزی بطریق آرزو گویند
 و آنرا کاش نیز خوانند دوم نام شهری کاشانست **فصل العین** کرم و بفتح عین قبل بفتح کیم و کون دوم بیان
 ستادن و بر کنار آب بن بر آب نمودن و آنچو درون و باریک ساق شدن باریک شدن ساق کرم و بفتح عین
 شد **فصل الغین** کاف معنی دارد اول کشش گویند دوم شخوار باشد که شتر و گاو و بز و گویند و شمل
 آن چیزی را خورده باشند از معدود یا ز بهر آن ورده بیک کشیده فرو بیزد و آنرا بتازی شوار با اول مکتوب خوانند

گوید میریت عجب نبوغ از تاثیر عدلش به تیر باریق بار دکان از قسم و دندان گزین بر این گویند و دوم نوعی
 بود برای جامه کاغذ بریدن مشتمل بر گزین مطلق و قیاسی که در آن عادت را نامند که در اول مفتوح و معنی دارد و
 ضد راست بود و قسمی از این بر شمشیر فرومایه بود و بهر دو معنی بجهت تازی نیز آمده است و عربان قزاقان و با اول مضموم
 پنج درخت کثیر بکاف فارسی مفتوح بثنائی زده چیزی قوی و طلب را گویند و آنرا کمتر گویند که در قیاس با هر دو زای قوی
 و کاف میگویند و مضموم طفل نویسن که زبانش هنوز درست نشده باشد و بفتح یکم مضموم و الفاظ نادرست که در برف با اول
 مضموم بثنائی زده و کاف فارسی مکار و خیل را گویند که حکمت را طرف افراط و تقیظ است طرف افراط که برتری
 باشد و طرف تقیظ محمود و بلا است و عربان جبر پزیر بود که از برف با اول مضموم چهار معنی دارد و اول خوک را
 نامند و دوم رقاری از روی ناز و کبر و بخت است سوم سیلی بود که زمین را بکند چهارم شجاع و دلاور را گویند که زین
 بکاف فارسی مضموم نام سلاح معروف که بصورت سر کلاه و سه گانه و غیره سازند که بفتح و کفجه چون با اول مفتوح
 بثنائی زده و جیم معنی مفتوح و دلاور میگویند و معنی دارد و اول کفر را گویند که سوراخ بهلوان باشد و دوم جانور است
 آن که در قمر متولد و در دو دلی باریک است به شد و بر روی آب قند و بعضی گویند که آن جانور در قمر و در غش شود و آنرا
 بتازی مخصوص خوانند و در عامیص جمع نیست اشیر الدین خبثت میگویند که میریت نهنگ بود و کفجه گشت
 از جیم و چون زمین نهادی بر جودنی محیط است کار زمین جوی سر پوشیده مشهور میگویند با اول مضموم و کاف
 عجیب است حیوانات باشد و آنرا بتازی بول خوانند و بولوی معنی راست میریت بیایای پاک غری سب
 کاف از غریمن بهر غم غری کابل که مشک و کینه آید و فصل السیلین که در قیاس بفتح و جیم و جوا و جوا و جوا
 که بتا و شیش فربا لغرس خوانند و نیز تره ایست و آن بستانی و صحرایی و کوه نیست و معنی نوعی از سینه در ختیا را
 بنظر آمده که میس بفتح یکم و کسر دوم شده و زیر که بکسر اول و کون ثانی علمی که از کسی حاصل گردد و در دل خود نگه دارد
 چنانچه نگه داشته میشود و دل در کس ناسع با مضموم و اشتد به تجان و جای خواب بود که کس بفتح یکم بکاف دوم
 فارسی بر نه ایست مرد اخوان که پرا و بهر بکار آیند و بتا و شیش نهنگ گویند که عمر او سه هزار سال یا نه سال باشد
 کاس قریح جام شراب آوند شراب جام و در مطلق اهل تصوف از کاس رومی محبوب است و در اندک کلمه بیت خواب
 حافظ شیرازی دلالت بر خیم میسکند میریت الایا ایها الساقی و کاسا و ناولها بهر اوسا قی محبوبیت و چون
 عاشق در مضطرب فراق پیچیده در مانده گشته بود و او را مشکلی و شواری پیش آن گفت که روی خود را بنما تا از
 عذاب شواری فرقت خلاص شوم و بامرا و از کاس فیض باشد از قبیل آنکه تحمل را در حال کاس در مطلق دل است
 و فیض بی میرسد بهر بخت و بختی یا از فرشته فیض بخواند یا بصورتی و اشکال مرین او پیداشده بفتح که در
 و معنی مجازی معلوم که ذاتی شمع دیوانه که در کاف یا بفتح معروف و عرب فارسی که بفتح است کایوس

نهنج

نزدیک باشد و در یا وجودی بزرگ گشت اوزر و شتاب یک درم طلای تصوف کافیه را گویند که از مرتبه صفات
 و اسماء و افعال در گذشته بود و پوشیده حق و فارسیان بفتح فاقافیه خجسته از اندوختی که در میان زمین باشند
 گویند با کاف عجمی مضموم و او مجهول سه معنی دارد اول معروفست و دوم شست همواری بود و ازین جهت گفته
 را گویند گویند سوم بر دشتی را نامند کفویه بفتح کاف سپاسی و آنرا کاف نعمت کن کفوره درم طلای صوفیه همان معنی
 کنند و است که در تحت لفظ کنوند و مذکور شد که در قرون حله بردن کفیه بختن منتهی می شود و بدیهت که بفتح کاف و نه
 و باز که در دهنه و باز که در دانه گل احمد کل سرخ شنبه کجوف خازن یعنی صاحب گنج و معنی صاحب است چنانچه در
 و دانشور و امثال و در استعمال سکون او بخوانند مانند دستور و رنجور و اخوات که او را بنظم چندی را گویند که در لفظ
 خوش باشد که او را مانند کبار بنظم تخفیف بزرگ باضم و است دیس بزرگ بکشته رگان گفتار بفتح جانور نیست
 صحرائی که قصه گفتن او شنبه است کیفر بفتح اول سکون ثانی مکافات جزای بدی باشد حکیم فردوسی
 گوید بیت اگر بدی کیفرش بد کشی نه چشم مانده بخواب ندرست کنار با اول مضموم میوه شهبور است
 که بنده بر گویند و بکسر قبل بفتح معنی آغوش است و نیز بمعنی جدایی آید و درم طلای تصوف کناره در یافتن اسرار گویند
 و دوام اقرار را گویند که هم سیر بفتح و کاف فارسی تویم معوق و سیر مسکون جانی را گویند که خاصیت زمین
 آنجا گرم باشد گویند و معنی دارد اول اصل نزار را گویند و دوم جوهر باشد و در فرهنگ هندوستان و بعضی عوض
 و بدل نیز مرقوم است که قزواری با کاف فارسی یعنی فرماندهی و حکومت کسر بفتح کیم سکون و هم شستگی و حرکت
 زیر جوت کتدره پیر بفتح و کاف فارسی پیر خرف و قوت و ازین بنیان مراد است که مدار با کاف فارسی
 مفتوح و دست دارد و اخلاص غار را گویند فصل اگر که کاف با کاف تازی مفتوح چینی زحمت را گویند که بنده
 سیرانان با کاف فارسی بفتح معنی دارد اول معروفست و دوم گزند و امر از گزند بود و سوم مفتوح باشد که بیشتر در کنار
 رود و آنها را جوهرهای آب و دیگر پارم نوعی از ناز است و آنرا که زنده گویند چینی نوعی از تیر باشد بی پرو و پیکان که هر دو
 سرشس با یک میانش کنند بود و آن شهبور است و با اول کسود دندان را گویند و آنرا که از خوانند که کاشت
 با نای مخطوطه مفتوح و اخفای باز معنی دارد اول خانه باشد و کاهی که از چوب عین و فی سازند چنانکه پالیز با نای
 به مزارعان بر کنار پالیز کشت در اترتین هند است و معنی راست بیت شهر باری که خلافتش طلب زد و قنده
 از سر نیز از بخارستان از کلخ بکارزد و دوم شاهنهای وخت که صیادان از آن تها و چیز را و دینیک طرف امر
 در زمین فرود بر نای جانوران از آن طرف رم کرده بطرف دام آیند و آنرا داهول نیز خوانند و کانه بزیادت
 نیز گویند که مجلس مرقوم میشود و باز ای فارسی و معنی دارد اول احوال را گویند و دوم مفتوح است که آنرا که از نا
 و نوز و نای جویند و بتازی صنوبر خوانند و با کاف فارسی سه معنی دارد اول دندان باشد و جوهر عید دلی

[illegible]

از روستیم ناروان که معرفت بفتح اول کشتند بنوع اول معنی گزیده کشته است و بضم اول آفت چشمم غم گشتن را اول مفتوح شانی زده سه معنی دارد اول شکر باشد و معرب آن قند است و دوم راحتش بود سوم معنی گریه آید و با اول مضموم سه معنی دارد اول پهلوان و لیر و مردانه بود و آنرا کند او کند او نیز گویند که بر پای مجربان نهیست سوم ضد تیر باشد و با اول مفتوح تیرگی شهر و ده را گویند و آنرا کنند نیز گویند و با کاف فارسی مفتوح معروف است و با اول مضموم صید را گویند و با اول مفتوح کیم و مضموم دوم ناسپاس از مینی کرد و گیساه و زیاده و بختی ناسپاس کردن و در شرح هم طلاعات صوفیه مذکور است که نمود در معرفت عبادت است از تارک فرائض واجب الهی و در طریقت تارک فضائل و حقیقت کنایه از کسی که راه او کند چیزی را که نگذرد است او را حق تعالی و این سه معنی ازین آیه متخذ است که ان الانسان ليطغی ان یراه الله فلیلقه عذابا عظیما و این کلمات در فتح ناروان شدن و ناروانی متاع و بزرگان کلک در مفتوح بنون زده سه معنی دارد اول سبب افزایی باشد و کلمات را گویند که بدان زیر بکنند و آنرا کنند نیز گویند و لوی معنوی فرمایند بهریت اگر بدید من غیر آن خیال آید و بکنند با دمر از و دیده بکنند و دوم قتل جوین آنرا کلبه دان نیز گویند سوم چیزی ناگه و ناآرامشیده بود و عموما چوبی باشد که خلاصه سنگ بنده مخصوصا و آنرا تازی ساجوز نامند **فصل** اگر کفر بختی پنج بر میان کوه چنانچه گویند که کوه پنج بر می آید که کوه نیز آید گویند که کوه کون دوم بزرگترین چیزی و بزرگترین فرزند و فرزند کوه و در کوه اول پنج بر می آید و کاف فارسی سه معنی بنظر در آمده اول سنگیست که از آن ظروف و ادانی و کاسه و چنگ سازند و دوم شهری بود و از ولایت بخود و بخود ولایتی است که مابین هند و کابل و اقصیست گویند و سیم در حدیث آمده است که گاه در آن بود و نقد حیات که در آنجا سپیده و شمشیر از آن مکان بختلان نقل نموده سوم خمیه را گویند که آنرا بیک ستون برپا کنند و با اول مفتوح شانی زده و معنی دارد اول شکر را گویند و دوم سلاجی باشد که از افغان نیز گویند و معنی معنی خود آهنگین و قوم ساخته اند و بختی در کاف تازی که در خراسان بهر سده و سده است که از آن آچار سازند و آنرا صفت نیز خوانند که در راس بختی تیر شده تیرگی مفتوح اول کس و دوم سبزه رنگ بود که در بون زن زده باشند و با الفتح و تیرید باز گردانیدن جلد بر بدن او و تعدی و از آمدن است و در سماعی که بآن خیرت خرمایر ایند و سیمان بادبان کشتی که در جمع و بختی آنی که بستان در خود حبست باشد و هفت هزار و صد و شصت و نیز نام و در سیمت و با کاف فارسی مفتوح شانی زده و معنی دارد اول معنی اگر است و دوم شمشیری باشد که در ناصر علی خسته فرمایند بهریت که خواهی بود که از کربان بر تیر کن و چهل کمر است ای سپهر بهرین کون زین شربت که سوم معنی تمسود و در آمده و بکاف تازی هم بنوعی بنظر در آمده چهارم قدرت بود و پنجم کشته و ساند و را گویند مانند آهنگ و کاسه که در کوه گردان کلمه بدون ترکیب آخر کلمات معنی بخشند کافر پوشنده و تارک و تارک و تارک

کوه پنج بر

کونج مرغ با اول مضموم و واد و بهول خانه را گویند که از چوب تنی و علف سازند و حکیم خاقانی نظام مود بیت دنیا کند و روز
کاخ کوخست و در راه محمدی کونج است و واد و خراسان کرم را گویند **فصل در احوال** کتف باکاف تازی مفتوح نوعی
دارد اول خانه باشد و دوم یعنی نخست است و در علی معنی بخیدنی است چنانچه در واکهشت اشارت کردین آب چاه چندان
کشیدان که هیچ آب رواند و کوشش کردن بطلب چیزی و کوشش کردن فرجست رنقاره مانند اوان چینیست
که روی چیزی گویند و کاف فارسی مفتوح گدا باشد و گدایی را نیز گویند که روی باکاف فارسی مضموم چهار معنی
دارد اول نام طائفه ایست مشهور خنشین حضرت مولوی معنوی گفته است چه اندر و شنائی مخزن شاه
کمالج و دوغ و دانه جان کرد که و دوم قطعه زمینی را گویند که کنارهای آنرا بلند ساخته و میانش را رعیت کنند
و آنرا اگر از گرد و گزده نیز خوانند سوم انگیز باشد و آنرا اثر بر روی نیز گویند و تازی شمع خوانند چهارم بوبان
و شبان را نامند و با اول مفتوح و معنی دارد اول کردار باشد و دوم شانی را گویند که بوقت بیدار شدن از درخت
بریده باشد و باکاف فارسی مفتوح شانی زده یا زده معنی دارد اول معروفست و بمعنی زمین نیز آمده و شیخ اوجدی معنی
خاک گفته بطریق عموم بیت ترن بی روح چپیت مستی کرد و روح بر عالم چپیت بادی رو و چون مال شمع بیت
فاز روی هم خاسته بیک معنی قرار داد و یکی نوشت و دوم کرد بدین امر از کرد بدین بود و سوم کرد بدین فلک را گویند
چهارم اسمی است از اسامی نیز عظمی و بوی خوش بود ششم معنی نفع و فائده آمده و هفتم عکس نامند ششم شاد و بی غم
و شادی و هجمی باشد ششم هم نامده است شیخ نظامی فرماید بیت جوانی که در گوش کرد آورد و بنیوشنده را اول مرد
آورده و این لغت در معنی هشتم و نهم اضداد است و نهم معنی برق آمده یا دوم هم از ایرتیم حید و سه و سه را خوانند
و با اول مضموم شجاع و دلیر و بهادر باشد و با اول کسب چهار معنی دارد اول معروفست و دوم شهر را گویند و آنرا
بتنازی مقهور مدینه و بلده نامند چون سبا و ش که در مراد از آن شهر سیاه و ش باشد و ویسه که مراد از آن شهر
باشد سوم معنی جمع و ذکر آمده چهارم خمرگاه را گویند و آنرا اگر در نیز نامند که در باکاف تازی نام مردی که ای کنج
بوده و محاصر است رز و الفرمین بود و در و فریب حیل و خبک کردن باشد و حاکم شدن زن نام ستاره
کسب بفتح مع سکون بر جگر زدن جگر و بفتح یکم که کسر و مشد و بفتح تین معنی و قیل بفتح یکم که کسر و دوم و معنی دارد
اول بمعنی جگر آمده و دوم میان هر چیزی را نامند و ثلث و ثلثه گمان را خوانند خصوصاً کشتا و باکاف عجمی مضموم
چهار معنی دارد اول معروفست و دوم فتح را نامند شاه قاسم انوار فرماید بیت نغمه طرب شکوهمه پند است کلام
پس اغرساتی من در دهم تحت کشتاد چهارم را اگر در نیز بود و ششم است امیر خمر راست قدس سره بیت گردن
کشتاد ششم تو چون در دعاشنید بخواند اغنون مرک حمر جفانه را با کاف و باکاف تازی حرمی شده
گرم و باون کسب کاف فارسی و با واد و موقوف بادی که بر شال سیاه گردد و آنرا که باده نیز بادت این نیز خوانند کاسد

نور و صفای مسیح بنی بیا که کین و روح سزاوار و کیا بی آبش تو خاند هست و میر و عضد الدوله ابو جود حیلان لغت
 این بیت ثمنوی معنوی انیر آورده است بمعنی اول بهیت عشق آن بکبرین که جمله انبیاء یافتند از عشق
 او کار و کار با گفت اطفال من اندازان و بیا در غریبی خود از کار و کیا بدو کشف اللغات و موعود الفضل بکاف دوم
 فارسی صحیح خود معنی کار و کار دار گشت نام با کاف فارسی مفتوح سینه که میان تربی پیاز کار و ذیل کسر
 طال آنکه هم در وی انداخته بکار و بکاف فارسی و کسالت در کشف اللغات بمعنی نیزه نظر آمده که از بفتح
 اول و فال محمد چندی از انقدر و او بمعنی اول دو کلمه ایست یکی جاد و دوم جود و بجای دو مهب کلمه ایست که کنایت
 از عدو است کنایه بالضم و الالف المقصورة بمعنی پوشیده و دارای خوشبوی که ان بکاف فارسی مفتوح و رای
 می باشد و بمعنی جام و در بعضی فرنگها بمعنی غلام قوم ساخته و بنیادی بازیه آمده که سماع یکسر و کوشش
فصل الباء کوکب ستاره روشن بزرگ در مطالع صوفیه کوکب الصبح اول چیزی که ظاهر میشود و تجلیات الهی
 و کاه اطلاق کرده میشود بر الهی که محقق شود بمنظوریت نفس کلی که از اب بفتح و ثبید کاذب در فرع گو کذب
 یکسر ذیل بفتح یکم و کسر دوم در فرع گفتن و در فرع کذب که در برابر صدق واقع شود و کسالت اول بسکون و صفت و بدون
 آن بفتح اول کسر و در کلام محب چندی جا واقع شد که بفتح ثبید تا لنگ پاره روغن و سیرت و نیز میانه آن
 بت تا آن بن که محب بضم ثبید جمع کتاب یکسر شده و نام فرض کرده و تقدیر کردن و بشتن و فروختن غلام کسر
 بال ایشان بضم و تشدید نویسنده گان در بیستان که کتاب سید در مطالع صوفیه عبارتست از لوح محفوظ قدری
 که آن نفس کل باطل است بلکه عبارتست از علم الهی و الاطرب و الاکایا بسال الاکایا کتاب نمین که در قرآن مجید
 واقع شده عزرا انما ینزل من عند ربک و الیاس که در مطالع صوفیه عبارتست از وجود و الیس کنایت از عدم و احاطه این دو مترتبه
 مشهور نیست مگر در حدیث حضرت کسب بضم کنیا ره روغن و ان سفل و روغن است که بفتح ثبید اندوه
 و بختن رس و دلو و بی آرام شدن اندو گین شدن کعبی بفتح اند و هیناک کسب بر زرا آمده و در وی فصل التا
 کشف بکاف فارسی مفتوح سه معنی دارد اول معروف است دوم خشک که بفتح و سوم ساختن بود شیخ احمدی
 ریاست بریت کوه که در جهان تماشار و نده گشت و ما را بس اینقدر که بجا و دست برگزشت و تار و زلفش چه خود
 پرده برگرفت و ما نقش دیگر آن در ورق می کشد گشت و سوم جزیره باشد و بمعنی گرد و گرد و گردن نیز آمده کنیت
 بضم اسمی که در اول او آب باشد و اتمل الکلمه عانی و ام کلثوم بمعنی پوشیدگی که بریت گوگرد و زرقه خالص
 کشف بکاف فارسی مفتوح سه معنی دارد اول معروف است و دوم خشک که بفتح و سوم ساختن بود شیخ احمدی
 ریاست بریت کوه که در جهان تماشار و نده گشت و ما را بس اینقدر که بجا و دست برگزشت و تار و زلفش چه خود
 پرده برگرفت و ما نقش دیگر آن در ورق می کشد گشت و سوم جزیره باشد و بمعنی گرد و گرد و گردن نیز آمده کنیت
 بضم اسمی که در اول او آب باشد و اتمل الکلمه عانی و ام کلثوم بمعنی پوشیدگی که بریت گوگرد و زرقه خالص
 کشف بکاف فارسی مفتوح سه معنی دارد اول معروف است و دوم خشک که بفتح و سوم ساختن بود شیخ احمدی

قبضه از پنج و بیست و شش و گمان جز آن که معنی مقبوضه هم آمده و بعضی مقداری که در مشت آید و بعضی هم در تنج دوم
 آنکه زود چیزی را بگیرد و زود فراموش کند قایل به دایه قهیر به سر سپرد و سر بارگاه و سرگنبد و زوگانه و چیزی که در ایام
 عروسی آید و قافیه بس از بی آینه و کلمه که آخر شعر بان بند و شعری او درست نباشد قعده که بفتح شش
 و مرکب بهضم کیم و تنج دوم بسیار است بنده بهضم کیم و کون و صم اعتقاد گوشت و پندیده قو صحر که بفتح مثل تنگی
 که از بیک خد یا سازند و خبر یا پر کرده بدریای سیرند قلعه که بضم نشت و سیر کرده و بالای هر چیزی و تارک هر دم قره
 بعضی تشبیه و تشنای چشمی چشم و فرزند فرمان بردار قار صحر که بضم نشت و سیر کرده و بالای هر چیزی و تارک هر دم قره
 قریب که بضم نشت و تشنای چشمی چشم و فرزند فرمان بردار قار صحر که بضم نشت و سیر کرده و بالای هر چیزی و تارک هر دم قره
 بلند قد و ده پیشوا بحركات ثلثه قید که اول معنی قید است فصل الیا قبطی نام مردی بود که دوست
 غلبت لام او را زار داشت که تبه و در صلاح است که قبط اهل مصر و تبعه فرعون و قبطی نسب بدوست قاسمی
 سخت دل و سیاه قلب قدری طائفه اند که افعال با اهل بر بنده نسبت میکنند و نسبت افعال بحق
 اسناد ظلم بحال می دانند قدری بفتح قاف و ذوال معجزه چیزی که بفتحه چشم و شراب یعنی خاشاک که نانی اقامت
باب الحاف فصل الالف کیان باکان نازی مکسوسه معنی داد و اول بادشاه باوشا همان گویند
 و نازی ملک الملک خوانند و کی مراد است و بعضی آورده اند که معنی آن بادشاه جبار است و در زمان
 قدیم این پنج بادشاه گفته اند که پرت و کیکاووس و کیخسرو و کیقباد هر سه قوم هر یک از عناصر راجعه را خوانند
 سوم یعنی پاکینه آمده و جمع کی کیان میشود و بعضی اول خمیر گز را خوانند و آنرا گنبدی نیز خوانند کیان جمع است
 که خدایان بجان نازی مفتوح صاحب خانه که معنی خانه است و در عرف مرد معتبر و موقر را گویند و منجان دلیل روح
 را گویند که در لغت که بانو تفصیل مکرر میشود که اختیاکان فارسی مکسوسه نیده و چپنده بود که از آن باکان نازی
 مفتوح گزیده و گزیده رسانند و گویند که الالان و معنی دارد اول خرت متلع بود و دوم معنی فریاد و بانگ آمدن
 معنی اخیر از کتاب نذر قوم شد که میسار لغت مشهور و در حلالی صوفیه عبارتست از قناعت بوجود ترک
 شوق بمقتود و کیمیای سعادت عبارت از تصفیه نفس است از ذوال تبه که یه و بان الکتساف ضائل
 و تخلیه او بان کیمیای خواص است اما کیمیای عوام بدل متاع آخر و نسبت بحطام نیوی اما کیمیای خواص
 حضور قلب است از کون مسمی بغیر کون که هر باغ سنگیست نذر و مشهور و دافع علت یرقان که راجع به کشندش
 که پود نامند و در باب لبلا نیست که صمغی است از درخت و آتشش روز و گیزد چون او را بگذاردند آن دروغ شود
 و گویند در حدود روس چشمه است که بر میخیزد و چون باد سبته گردد و آنرا گاه رانیز گویند کار کینا و معنی
 دارد اول بادشاه را گویند دوم هر یک از عناصر راجعه بود و کوی معنوی راست معنی اخیر صفت ای متعبد

ناله طوفان و طوفان

چون در آن بر دماغ قدق بفرغ و سکون دو دم کویدن و بخش گفتن و باگشت سنگ انداختن و فی کربان و غیر
انداختن و قبل بضمین و در اندازنده و بضمیم یکم و سنج و کم کنگر با و او جمع قدست که بضمیم کنگر و سر کوه و گویند قیف
بکسر ماغ و ظریفست که پیشش نعل را از سازنده و شیشه و امثال آن بنهاده کلاب جز آن اندازنده تارینه و ضایع شود
قطاف بکسر و فتح کام ننگ و وقت انگو چیدن میوه چیدن قطائف نام حلو نیست لطیف جامهاست
قطیفه قاصرات الطرف ز نانی که گوشت چشم خود بسوی غیر بشو کلفت و نمیدانند این در صفت حوران بهشت
واقع شده **فصل القاف** قنق بضمین که همان بفتح نیز آمده قلق بضمین بی آرای بی آرام شدن
و خلبان معنیدن و بر انگو چیدن بر انگیزنده و ترسند قطاع اطروق را مشهور قطاریق بفتح
بیا هووی جنگ یعنی شور و غوغا که در وقت جنگ امثال آن بر آید قیاق ف با قاف و جیم هر دو فارسی نام
بیابان نیست و نیز اصلی است از ترکان که ایشان را قیاقیان گویند و آنرا قیاق بکسر و جیم یا پس نیز گویند
قراق قنق بضمیم یک و در متکار و این نظر تر کیست **فصل الکاف** قدر مشترک عبارت از مفهوم
کلی که در افراد خود مشترک باشد مانند وجود مطلق که بهایش مقدار نیست مشترک را افراد موجودات مثل انسان
و حیوان غیر هم **فصل اللام** قابل پذیرنده و سزاوار و در پسندیده و سال آینه قدیل بکسر معروف
اگر در ساجد و محافل بسوزند و با ستاره ستارگان را نیز مراد دارند قد قاف جمع و قنیل بفتح حاضر شدن
مردم **فصل کبیر** جنگ کردن بفتح و کشید بسیار جنگ کننده و بفتح جان و بقیه تن قنیل بفتح شده و قنیل
بفتح و بوزیر آمده و نارسیده که بسیار سی غیر خوانند قنیل بفتح کرده و قنیل پائیندانی کنند و جامعه مردمان از
گرد و مختلف که از دست کس نه یاده باشند قنیل گویند و نام دریایی که در و مرور یابد شود قنیل بفتح و قنیل
بسیار گویند و در عرف سر و گویی را گویند و بفتح و تخفیف دوال تعلیل قنیل بفتح اول و سکون پای تخمین
بادشاه اقبال **فصل المیم** قسم بفتح یکم سکون دو بخش کردن تدبیر کار کردن قسم نوبت و کبر
بهر و بخش و بخشیدن بگویند قوام بکسر نظام کار و کسلی کار و دم با و قائم باشد و بفتح عدل و درسی قامت نیک
و دست و پای سبب شتر و امثال آن و بضم و شدیدا استادگان و تخفیف و ردی و علایق که گویند را در دست و پا
شود قیام بکسر استاد و بر خاستن و پایان بردن کار و استادان و مشم و فتن و بضم و فتح شاد قلم با ترکیب
خامه بر شیده و بر قرار و در طلال صوفیه عبارتست از حضرت تفصیل که کنایت از حضرت واحدیه باشند
گفته اند که قلم عبارت از نفس و کل و بطور بعضی از لوحی قدری قدیم بختین پای و پیش پای و اثر نیک سابقه
از پیش روی و بضم و پیش فتن بکسر یکم و فتح دوم و دیرینه شدن و دیرینه پیش فتن و در طلال صوفیه عبارتست
از سبب حکم که در دست بان حق بر بند از لا و کامل شدن بنده بان قوه اتم و دست و پای آدمی و سبب شتر

فصل القاف

فصل اللام

فصل کبیر

بسم الله الرحمن الرحيم

و اینج بمنی را نامست و پنج و یک گونه از چیزهای باشد فاطن بر اسم قائل است از فطن که مرقوم خواهد شد خلاصه
معروف و مشهور و از آنرا اطلاع و فلاسنگ نیز خوانند **فصل اول** او فلیس و باطل متغ
و ثانی کسور سه و ده و بیست و نه و آنرا فلیس و فلا و نیز خوانند **فصل اول** الیها فرود باطل
و ثانی مضموم و بعضی با اول کسور خوانده اند و معنی دارد اول بر بسته و پنجم گشته بود و در وقت کار
را نامست که از آنست فرهنگ میر جمال الدین ابو فرقه با اول و ثانی مفتوح مشد و معنی شکوه است و باطل
و ثانی خفت کسور هر از ده و معنی دارد اول معنی افزون بسیار باشد و دوم معنی خوش طش آمد و قصص با کسر نشن
و در بافتن و در اطلاع و وقت شدن معنی خفی که حکم شرع بوی متعلق باشد و آن علمی است سنبط از کتاب است
و اصلاح است بر ویت در ای و اجتهادی که محتاج به نظر و تامل فکر باشد فرجه از پنجم گمان چیزهای و میان چیز
و اینجهت در محل صحت اطلاع کنند و بحر کات ثانی خلاصی از مرقوم فاجتبار و الیه اجتناب و بگویم معنی تضرع کردن جلالت
ای التضرع بالدعا که ثانی اصرار و عرض و ضم فرام و مجال نوبت انجور و زنده که برای آب جو باشد که از آنرا نطف آب
توان خورد و سوراخ باشند و دوات که طرف سیاسی است و کنار رودخانه که از آنجا آب بکشد و در وقت کنار دریا
و کشیدن کنار در آید و معنی فرقه نیز مرقوم شد پنجم با اول مضموم و ثانی زده و فاما مضموم و پنجم مفتوح معنی را گویند که
در افواه و داسه افتد و بطریق خفیه و آنرا بگویند نیز گویند فرقه در عا اول مفتوح و ثانی زده و معنی معبر مفتوح گویای باشد
و اینند از در و درخت که سپید آنرا خشک گردانند و آنرا مرغ و سه ند و توچ نیز خوانند و به نازی عشته خوانند و سلسله الدین
فرقی راست است بل غیر ترا سباده خزان به شش عمر توامین از فرقه و در بعضی فرهنگها بمعنی چیز پدید و تاجوش
و بدینوی نوشته اند و بخانه رسید که از فرقه که بازای عجیب آنها باشد و تیار و افتاده و العلم و الدود آنرا فرقه گویند
فرقه و در بعضی اول مضموم و ثانی ایستاده و آنرا فرقه نیز گویند و در بعضی با اول مفتوح و ثانی زده و فاما مفتوح و در
و احتیاج با جو باشد حکم شرطی گفته است که شش و در معنی دل که شود و پنجم و نیز یک توگند و در مرقوم **فصل اول** الیها
فلسفی و قوی به نزهت اند که بوجوب ممکن قائل اند و اشتقاق فلسفه از فیلاسوف است چه فیلاسوفان یونانی
محبت را گویند و سون حکمت را خوانند و فلاسفه و فلسفه و فلسف نیز خوانند و فای با اول کسور بطریق اماله
معنی باز خریدن فدیه و اذن قربان کسی شدن سه و ده و نیز با کسره المذنی خوانند و غنی سبب این خراج ملک
و نیست یعنی مال که از کافران بسلطان رسیده باشد و بازگشتن ازین مجامعت کردن کسره معروف و نیز از آنکی بفتح
حکمت و دانی **باب لقا فصل اول** لقا و فصل دوم و فرق میان قضا و قدر آنست که قضا
حکم ازلی و مرتبه اجمال و قدر مرتبه تفصیل و گاهی بمعنی اتفاق و اراده حق بقیه تصدیقه کرده و چنانچه گویند قضا را چنین
شد و قضا کسره نوعی از خیار است و از او پا و کز و طال بکسره قبل بفتح و غیبست که بپارسی سنگ او گویند و در قضا

بسم الله الرحمن الرحيم

عجیلین بفتح ضعیف رای عثمان بفتح جیم غم و بمعنی غمناک غمزدین غیر مدح با اول فتح شسته فزونی و چنانچه طحال
 و مردم زمین لنگ روند و بمعنی خیزیدن نیز آمده و در فرهنگ هندو شاه و معنی بر بزم شستن بر بزم سپیدن مرقوم است
 و غیره و غیره است از و خصوصاً جمع غنم که بضم و کون بمعنی شاخ و دخت آمده و عین بفتح کیم و کون و مردم زبان
 رسانیدن کسی در بیج و شری و غیر آن و نیز فرشتین بفتح تین ضعیف رای شدن و نقصان در رای غلیان بفتح
 بختین جوشیدن و یک غشیان بفتح شول و کون شین بمعنی مجامعت کردن تا زیاده دادن کسی را بفتح تین
 و بپوش شدن بر چیزی در آمده و نیز چیزی در آمده و بپوش غلین حرفی از حرف ایجا و بحساب جمل هزار و
 از روی لغت ابر و ابری که آسمان را پوشد و شتر که بر آب یزد و نیز شوریدن صغیر و فرایوشیدن چیزی دل از او لغت
 و شتر و ابر سیاه و سپید و شتر مست و فرایوشیدن چیزی زمین را پوشد شدن بکبر و ختان سبز بسیار شاخ
فصل الواو غلو بضم تین از حد گذشتن بضم جیم بفتح تیر تالی انداختن غزو قصد کردن بجایگ کافران
 لغت غلیوع با اول و ثانی کس و وای مجهول سرگشته و حیران را گویند و آنرا کالینو خوانند و بوی معنی شوی فریاد
 بیت جامی هستی است ای غلیو کاذرون اندر گنج بول دیو اما در اکثر لغتوها غلیو در آمده و آنهم همین
 بمعنی ست غلو و بضم تین باید او کردن باید او بجای رفتن باید او داد و او جمع غده است و بفتح فزونی
 غره بفتح فریق و فریق شدن بضم تیر گزین ترین چیزی و مته و آوا و شیر و غیره و سپیدی پیشانی
 است اول تابش تابش روز ماه و اول هر چیزی و غلام و کنیز و بکسر و فیک و غافل و غفلت و زان و زان و
 بفتح مغروری غره گزنی بجمع اشارت و طعن و غره چشم چشم بر سر زدن بنیاد و اصل بسج و کشادن چشم است
 غصه بضم اول استخوان در گلو مانده و بمعنی اندوه و غم نیز آمده و غرا بفتح غافل شدن تا فرموده و روزگار
 شدن غا و بصر ابری که با باد پیدا شود و با باد غبطه و نیکوئی حال از روی نعمت دیگری و مسایه غبطه و
 حد فرق کرده اند آنست که زوال نعمت دیگری برای خود خواهد و غبطه آنکه از روی نعمت دیگری کنند و آنکه
 زوال او خواهد غلک بفتح و شری و طیفه و مشاهره و معروف بمعنی گندم و جویشالی و با اول ثانی مفتوح مخفف
 اضطراب باشد و با اول مضمو و ثانی مشد کوز کوز کوچک بود غله دان کوزه را گویند که بر آب بجز خام بگیرند
 و در میان سوراخی کنند و راه طران طمع فاجیان دارند نازری را که از مردم بستانند و میان آن زمین دارند
 و در بعضی مزارات بقعها مجاوران خادمان تیر در تدارکی که مردم بطریق نذر بسیار نذران ندارند شیخ
 نظامی گوید بیت خانه غولند بر درازشان بد در غله دان عدم اندازشان بد و عربی و معنی دارد اول لوله
 افتاب بود و در تشنگی سخت را گویند **فصل الیا غنی** صاحب مال و در صطلح صوفیه عبارتست از مالک
 تمام پس غنی بذات متحقق نیست مگر غنی از عباد کیست که مستغنی است بحق از هر چه سواي اوست لغوی

الواو غلو

الیا غنی

فصل الملام غزل

فصل الملام غزل

فصل الملام غزل

تاریک شب فصل الشیدین غش کبکلب تیر و قیل بفتح و نیز معنی خیانت و کدورت و تشویش چنانکه میگویند
 فلانی غش میبرد بدین کار و هوش که حیرت در وقت تعلیق خاطر داشت به غلاف و با بفتح و لثت به خیانت کردن غش
 با اول مضموم و رای جمله شده که میگویند آواز کردن شیه و لثت دارد و وقت خشم فصل الرضا و خواص بفتح و تشدید بر یا
 فرور و نه بطلب مراد بدو معنی است و فصل الرضا و غرض بفتح و تشدید بر یا و خواص بفتح و تشدید بر یا
 کشیدن و تنگ شدن از ملال و بفتح کبک و سکون و دوم تنگ لالان شتر و تنگ بر شتر و از شیر باز گرفتن کودک مثل از
 وقت و کبک لزل فتح لای جمله تازه شدن بفتح و تشدید بر یا و غرض بفتح و تشدید بر یا و خواص بفتح و تشدید بر یا
 فصل الرضا غرض بفتح و تشدید بر یا و خواص بفتح و تشدید بر یا و غرض بفتح و تشدید بر یا و خواص بفتح و تشدید بر یا
 غرض بفتح و تشدید بر یا و خواص بفتح و تشدید بر یا و غرض بفتح و تشدید بر یا و خواص بفتح و تشدید بر یا
 شب پس از شفق تاریک شدن چشم و بجه شدن شک زان غرق و بجه شدن شک زان غرق و بجه شدن شک زان غرق
 کبک شفق تون بت و جوان خوب شکل غرض بفتح و تشدید بر یا و خواص بفتح و تشدید بر یا و غرض بفتح و تشدید بر یا
 فصل الملام غزل غرض بفتح و تشدید بر یا و خواص بفتح و تشدید بر یا و غرض بفتح و تشدید بر یا و خواص بفتح و تشدید بر یا
 غزل بفتح و تشدید بر یا و خواص بفتح و تشدید بر یا و غرض بفتح و تشدید بر یا و خواص بفتح و تشدید بر یا
 کالان شبگاه در اینجا باشند و آنرا غزل و غزل نیز خوانند و م حرام زاده را مانند سوم و طفل را گویند که
 از مادر توان زاده باشند چهارم گوش بود و نمی هست که آنرا اسپغول نامند بدان سبب که بگل و گوش
 اسپ شبیه است و بتاری فوجی از دیو و جن است که در شراب کوبها و جا باغی نامند و دور از آبادانی باشند و هرگز
 که خوانند بر این دو م و م از راه بزند و ملک مسازند غزل بفتح و تشدید بر یا و خواص بفتح و تشدید بر یا و غرض بفتح و تشدید بر یا
 کینه و کینه و در شدن و خیانت و کدورت غیم لعل بفتح و تشدید بر یا و خواص بفتح و تشدید بر یا و غرض بفتح و تشدید بر یا
 و لعل بفتح و تشدید بر یا و خواص بفتح و تشدید بر یا و غرض بفتح و تشدید بر یا و خواص بفتح و تشدید بر یا
 گفت و گو کردن و شتر شدن مسلک از باغ آب و سیر و در وقت طلب کردن آب و سیر و در وقت طلب کردن آب و سیر
 کم آنچسبیت و زیاد از میست نباشد و در آن که محبت و عشق و شراب بود و قیل آفتاب روشن و معنی بود
 رعد و غزال بفتح و تشدید بر یا و خواص بفتح و تشدید بر یا و غرض بفتح و تشدید بر یا و خواص بفتح و تشدید بر یا
 بفتح و تشدید بر یا و خواص بفتح و تشدید بر یا و غرض بفتح و تشدید بر یا و خواص بفتح و تشدید بر یا
 معنی تاوان زده شدن آرزو و دست گذاشت شدن و میوه است بفتح و تشدید بر یا و خواص بفتح و تشدید بر یا
 میشش و قیل گویند که بدان که دکان سواری آموزند غما بفتح و تشدید بر یا و خواص بفتح و تشدید بر یا
 که آسمان اینچسب و گری و تشنگی اندرون مصدر معنی تشنه غیموم بفتح و تشدید بر یا و خواص بفتح و تشدید بر یا

از طعم است عاصه ز بار و موی ز بار که ز زبان باشد تاالت و کله ز خزان و قیل کله ز خرو و شنی و مستار است
 فرو تراز خوش عقد که بستم که به بستگی زبان قضیب سنگ نیز اجمال را من و نیت ماده در یک برج اما چسبون
 گیر و نام کتاب نیز آنچه بدان اعتقاد کنند و دل بندند و عقید در لغت بستن و هم طالع بلغا عبا رست از بودن کلام
 غیر ظاهر الدلالة بر معنی مراد باین بت غلطی که واقع است و در نظم و ترتیب یا بواسطه خللی که واقعست در انتقال سخن
 از معنی اول مفهوم مجسب با لغت بسوی معنی ثانی مراد عیش و بکسندگانی و بفتح کتار عشره ع کسندگانی نیک
 و خوشی بی و در هم طالع متصفه لذت دانست با حق تعالی و بفتح ده عشره است جمع عقیده بضم و بفتح و بکوه و بالای کوه
 و قن عتبه بفتح استاده و موس و بفتح شکل بدل بضم نام مردی عریض که از ردن ندیدیم و جنگ با حبیب شوشی کردن
 و در خلق بودن **فصل الیای عیاضی** ع بکسندگانی فتح الیای المنقوله منج منها باشتن فی آخر البضاد
 المعجمه بذا النسبه الی عیاض من هو اسم بعض احد المنتسب الیه المشهور بهما ابو بکر محمد بن احمد عاری ع بر سر
 و بضمی باطنی استمال کف عتی ع بفتح از حد و گذشتن و بعبایت پیری رسیدن عسلی ع باطن مقصوده بضمی شاد
 و نزدیکست که چنین باشد و نزدیک شده و امید داشته شده علی ع نزدیک سبویه اسمی است برای استمال
 و علیها و علی الفلک مخلون و برای مصاحبت هم آمده مانند مع واتی المال علی حبه و برای مجاورت و طویل
 نیز استمال کنند و کلمه و احد علی باید که برای انفرقیه نیری باید و حال لذتیه علی حین غفله و بضمی من انوکا او علی اناس
 بستن و بضمی باطنی ان الاقول برای استدراک برای جمیع نیز آمده و می باشد اسم بضمی فوق هم باب غیر
فصل الالف غومی ع بفتح و باطن مقصوده فاسد شدن درون بره از خوردن شیر و بالاغری مردن
 بره از نا خوردن شیر و بفتح اول هو و کسب بضمی بکراه خدا ع بکسندگانی و بفتح شامیدن و پرورش نیز او گویند
 و بکسندگانی و در طعام دادن بره و زانیدن خدا ع ابدال مهمل بفتح و لدر خوردنی چاشت خلاف غشی و باطن
 مقصوده و بالاغری خوانند غطارع بالکسر لدر پرده و پوشش و سر پوش و پیچیده و بزم شده و سوزان کوه و سر بکسند
 و تر و و بفتح آن غوقان با اول و معنی دار و اول معروفست و دوم جمعیت باشد و آنرا انجمن نیز خوانند
 تیرگی و لطمای گویند غیر اعر بفتح و لدر زمین و موضع قدم که ناپدید شده باشد و کینوع گیاره است **فصل الیای**
 غریب ضد مجاور و فقیر یا بسیار بمعنی لطیف و عجیب و نادر استمال کنند غرائب جمع آن و هم طالع اهل
 باطن غرایب بودن لفظ است و شنی بمعنی غیر ظاهر الدلالة بر معنی مقصوده و غیر مانوسه الاستعمال
 غیوب ناپیداشدن جای ناپدید و درین نیست ناپیدا و قیل قرآن آخرت غیب غیاب شد غصبت ع غصبت
 ششم کف و ششم لفتح کوه سکون و دوم بعبایت منج غلوط بفتح غایب غارب بضم نایع بمعنی کلام بسیار و نام
 ستاره غایب الیمن نایع منج نول و هم طالع صوفیه عبا رست از جسم کل از جهت بودن و در غایت بعد از

محل

محل

محل

بفتح کیم و سکون دوم پینا و لشکر بزرگ ابر و خراج و مار و مایلن کوه و کوه بسیار و اسباب خانه و درخت پیش مان
 ویش آوردن و یکسختن سنگ بدن ناموس موسی و بیابانی که در آن درخت باشد و بضم میانه و کمر آن و جانین با تکریم
 بیماری و گزند و چیزی که قائم بپیر و یک باشد و صحت یکسخت و فتح دوم بدل چیزی و بفتح عوض دادن بفتح عین سکون
 و او و بضم ضا و بلا تنویر مع همیشه و هرگز که انی کنز اللغه و فی اصراع عارضه صغیر روی و در نمان آنکه که قتی باشد
 آید آخر و نیلایا و بیماری و شکستگی و ناتوانی و آنکه شکرا عرض کند و خساره و ابر سایه فکین دوال حکام پیشانی سب
 و یکسوی ایش و لشکر بزرگ اسم فاعل از عرض مبینی عرض کردن فرایش آمدن آشکارا کردن و بفتح حق کسی
 چیزی او دادن بکه و مدینه آمدن خفی نماند که آنچه در مجاورت مبینی رخسار عارض بفتح را آید و بضمی دیگر که مرقوم شد که
 سب عارضه جامع عرض معین بسیار و آه و بزرگ و غلبه بزرگ یکساله و نیزه شتر سطر و حکم فصل الفا عارف
 در لغت شناسنده و در مطلقه و غیره عبارتست از کسی که او را شهو و نام حاصل شده باشد بذات و صفات حق
 تعالی و بضم و شتی عاکف را گوشت شیدن احوکاف دارند و علقه بفتح و درشت فصل الفا عارف
 علف مغالکی و جوی و رودخانه و بر و بزرگ عراق را یکسخت و آن دو و است عراق عرب عراق عجم عرب
 آنکه موسی و جلد بغداد است و عجم بجانب شیراز و استخوان خاشیده و دوال که بدان در زبای مشک بدوزند و فاده
 سر و عرق بختن کردن سکون نون نیز و مهتر قوم بزرگ قوم عروق بختن کردن که در لیشهای درخت
 و فلق در لیشی و گیا اسیست در و دوای آنچو بر بزرگ و نیش فیل بضمی از مچوب یکسخت اول آنکه است عرق
 بفتح قین نسیله و صفت چیزی و جو که درن و جوی آمدن بخشش ارجعت محبت باشد و بفتح گوشت استخوان
 با دردن خوردن استخوان گوشت و شیری که در پستان باشد و یکسخت و رکن بضمی ظالم عروق بختن
 جمع آن عناق راع بزرگ داده و زن را که درن غنی از آنه و بی بهره و یک نوع جانور است مانند یوز و یکسخت
 در گردن یکدیگر کردن عشق بختن مع التثید بغایت عاشق که انی کشف اللغات علوق راع
 مرگ آنچه در آویز و بزم و بزم که یک باشد و فرخ زن جامه و زیور در گلو و آه و درام عقوق بختن غفرانی کردن
 کسلی که حق او واجب باشد که دردن یعنی مادر و پدر و استاد و بفتح کیم و بضم دوم بار و اسب بختن عقوق
 جماع عقوق بالفتح و التثید نام ستاره ایست در و شش یک کرانه میوه و بسوی باست چون بر آید به یکدیگر
 و در ذیل عقوق یکسخت آزادی و آزاد شدن بخشش کردن بصلاح آمدن بزرگان که فتنه و جلال و بفتح کیم و
 دوم خوبی و اندام فصل الا هم عقل بطلوع حکام و است مجرد از ماده و غرور بدن ادراک یکسخت و حسابات
 رابست و حسابات البساط و تعلق او بیدن از عالم تعلق عاشق است به مشوق یا در زیر ملک و در مطلقا
 صوفیه عبارت از نوز و یکسخت که سبسی میشود و در بطن یا بطنی که اولی با خلق ابد و بختن اول

فصل الفا عارف

و وصیت دامن تنگ عار و روزگار و بلایان اطمینان منتهی که مرجع و مآب بود محمود و فتح کیم و قسم دوم
 مستون خوب خیمه و مهر قوم عهد بختین چاه و در صراط صوفیه مد معنوی عبادت است از روح و عالم
 و قلب و نفس آن حقیت انسان کامل است علی فتح شمعون یکسب یاری اعدا و بفتح جماعه
 و کسر شمار عدا بضم م است از عود بفتح بمعنی بازگشت آمده عقل بفتح کیم سکون دوم بن قمره
 برزدن و پیمان کردن نکاح کردن طاق خانه و نام ده عدد و یکسب کردن بنزدان سلک وارید و باقر
 گرفته شدن زبان و گویای و بضم کیم و فتح دوم کمرها و بندها عید و بفتح معرفت و صراط صوفیه
 چیز نیست که عائد شود بر قلب از تجلی جلال یا وقت تجلی که هر دو شکی باشد خواه جالی خواه جلالی عید
 بفتح حیران سرگردان و ستیزه کننده عود و بفتح بازگشتن و بضم جوب مشبوی معروف و نام سازی که بطن
 نیز گویش اصل مردم عواد جماعه بضم شین مردن بفتح کیم و فتح دوم باز و نام عالمی که کتاب عضدی
 منسوب بادست و بفتح کیم سکون دوم بر بازو زدن و بازی کردن و دخت بریدن و بختین در ذاق شدن
 عقیقه بفتح آماده و موجود ساخته برای کاری و حاضر معنی رنده عابد و پرستنده و فروتنی کننده و ششم
 گیرنده و عار دارنده و عناد و کسر شمنی کردن کسی **فصل المراءعور** بر بهند و بضم و فتح عین سکون و گزشتن
 و برودن و یک چشم کو کردن و بختین یک چشم شدن عقوق و بفتح عذرا یکسب روی و راه و بنا گوش
 و افسار سپ خطایش عذر و بضم همان و عذره داشتن و سبب گناه گفتن و پاداش دادن و بختین خداوند
 عیب و فساد بسیار شدن و بفتح کیم سکون دوم فتنه کردن و عذر داشتن عیار و بفتح و تشدید در زیرک
 عالم کرد و شیر زنده و سبب بر نشاء و جولان کننده و مردی باک و شب و دو یکسب خفین است کردن بهانه ترازو
 و فتنه اندازد که از محکم معلوم میشود و بختین بان خوانند و قبل بفتح بمعنی رنگ کونده و گوهر فرو شدن آفتاب
 عیش و بختین ده و بضم ده یک مال ستاندن و در هم شدن عسر و بضم دشوار شدن دشواری و بفتح کیم
 دوم دشوار و بفتح قرض باز گرفتن در وقت تنگدستی و بختین دشوار شدن کار و بدست چپ کار کردن
 عصر و بفتح زمانه و فتنه و نماز دیگر بخش کردن آخر روزگار تباه و بضم مثل عر بضم سرگین و بفتح کیم عکس
 کردن کسی را بگناه آلوده کردن و بمعنی چرب بگرین کردن و در زمین کردن سر افکندن حیوان عفار و بضم
 شراب جامه سرخ و بختین نسیم یکی ده و آب دخت خرماد و دخت و اسباب خانه و بضم و تشدید و عواقیر جماعه
 عشار و کسر و آمدن عطر و بضم نام غیر حلیه اسلام قصه او در کلام حب و آتش عیون و بختین بنی
 گزشتن و قبل گزشتن از آب بفتح نام ستاره ایست که بعد جوار بر آید عیر و کسر گنایا و کنایه جوی و وادی
 و بفتح کیم سکون دوم ناکه بان بر بستن است جولان و بختین عیب کردن چشم بر بهند و بختین

ای

بر اندازد و از کثرت بوحثت در و اما انسان کامل گردد و این مقام را فانی مکنند که نهایت سیر طالبان است
 حضرت شیخ شریف الدین بن عربی قدس سره در مکتوبات خود نوشته اند که طالب ادب هیچ جامه تمام ندیده هیچ منزل آرا
 نمک در بر و کون سکون بر وی حرام است چنانچه گفته اند السکون حرام علی قلوب الاولیاء بواسطه تطویل سیرت
 اختصار وقت طبعیت و شک و صطلح صوفیه عبارت است از چیزی که عارف باشد بطب و حافی وقت در
 بر ارشاد و تکمیل خلق **فصل الثانی طاعت و اخلاص** از سوا حق از صورت و غیر آن پستند و دیگر نمی
 و بگویند فی التاج و عینی خلایک نیز بنظر آمده طالعوت نام مردی مسلمان که در صل سقایی میکند و با او
 علیه السلام عهد کرده بود و از آن بر گشت و آن چنان بود که چون او را خدا تعالی ملک گیر داند یا او را علیه السلام
 عهد کرده که چون حالوت را بکشتی نمی ملک دختر بنود هم او را علیه السلام عهد خود را بجا آورد و حالوت را بکشت
 طالعوت از عهد خود بر گشت و ملک دختر خود را داد و چند سرنگ برای قتل او گذاشت دخترش و آنست
 خبر داد و بر بلای بیستی بجای خود شک است سرنگان آمدند و پیشک تیغ زدند و او سلامت ماند و بعد از
 فوت طالعوت او را علیه السلام ملک را از نظر لقیع و محلیک بلند و برگزیده قوم و در صطلح صوفیه عبارتست
 از سیرت مصطفوی که مختص است بساکنان الی الله و با صد و فی الله و قطع منازل و ترقی مقام طاعت
 بفتح شریف پسین مه نیز آمده **فصل الثانی طاعت و اخلاص** از سوا حق از صورت و غیر آن پستند و دیگر نمی
 و حاصل نشان زن و خون حیض میسودن بکسی **فصل الحاکم** از سوا حق از صورت و غیر آن پستند و دیگر نمی
 ریشه بتا استعمال کرده اند و نیز آنچه نشان نشانی برای یک آمیزی کنند طالع را بدو مرد و ضد صالح و بی سالار
فصل الدال طشت از بام قناد یعنی آواز و بدنامی برخواست و بلند شد و هر کس شنید
 سیرت جو طشت من قناد از بام نه لیسان نمی باید زد اکنون طبل نهان و نیز کنایت از غروب شدن
 آفتاب است طرد و بفتح را ندان و دور کردن و اندیش می آبی که از ستوران دران در آمده باشد و بطلح ارباب
 مستقول و صحاب مستقول طرد کنایت از انعمیت توفیق غیر افراد خود را و عکس عکس که جامعیت باشد طرد و
 بفتح و سکون و او کوهر بزرگ بلند **فصل الی الی الی** از بام قناد یعنی آواز و بدنامی برخواست و بلند شد و هر کس شنید
 یعنی بسیار خورنده طهر و بفتح ناک شدن از حیض طرازی بفتح اول و برای شد و متفوح که بر آنگاه یاد بان
 شتی و شکاف طرازی بفتح و تیرگی کردن سرتیره و شکافتن و بریدن چیزی بکل اندودن و بفتح و بدیع می هم
فصل الزا طرازی از بام قناد یعنی آواز و بدنامی برخواست و بلند شد و هر کس شنید
 روشنی و چیز و آبشکی نقش و طرازی ناز و سحر و خنده و طعنه و خوشی و زقار با ناز و افسوس داشتن و نشاندن
 طرازی بفتح و تیرگی کردن سرتیره و شکافتن و بریدن چیزی بکل اندودن و بفتح و بدیع می هم

طالعوت

فصل الحاکم

فصل الزا طرازی

فصل الحاق فصل اللام فصل النون فصل الواو فصل الباء

فصل الحاق ضاق نحل باضی است از ضیق قول عربست که فلان ضاق بالامر تعاقبا و لیس فی کلامی
 شیده باشد زیاده بر طاق خود و درج اینجا بمعنی طاق است **فصل الحاق ضنک** بفتح تنگ کما قال الله
 تعالی معیشة ضنکا **فصل اللام ضال** را بشد یکراة تخفیف سدره دشتی و دشتی که از حیوان کمان سازند
 و لا غشون خوردن تن ضلال گمراه شدن ملک شدن گمراه و گمراهی بوجهی محبت و عشق نیز آمده **فصل المیم**
 ضمخ بفتح اول و سکون دوم سبب شدن بفتح تین سبب **فصل النون ضمن** بکسر نون و سکون غنم
 و فتح اول و کسر میم آنکه کار باشد برضی و بفتح تین انکار شدن و تبالا شدن ضمان را بر کسر قناری و جانی ندی
 ضالیین گمراهان مراد ضالین که در سورة فاتحه آمده است جماعه ضالیه است ضرواع بفتح ضاء و نام دبلیست
 که فصله اهل آن در مثنوی مذکور شده و در قرآن مجید نیز دارگشته ضغری بکسر سكون غلین بجه کینه و کینه دشمنی
 و چیزی سبیل کردن بفتح تین مثله ضغوان بفتح حاء بالتحریک کینه او او جمع ضغینه است ضمیر آن ع و ضو مران هم
 شاه سپهر و قیل بتقدیم یا بر سیم میم بر باکیا می است زر و رنگ که عاشقان را بآن تشبیه کنند و او بهر راه را
 روید ضمرنان ع بضم اول و رای مشد و مفتوح و سنگ سیاه و دوتین یعنی دوزن که در جالبه یکم و باشد
 بآن یکدیگر را خیره گویند چهره بمعنی دشتی آمده و آنرا ابلاغ نیز خوانند و بزبان هند رسوت و سکون نامند
فصل الواو وضو بفتح و ضم و شنائی و روشن ضمیر بفتح ضاء آشکارا شدن و آشکارا کردن و طعام حاشا
 خورده **فصل الباء باض** بضم و کسری که بهندی سوگن خوانند ضاله ع بشد بدلام چیزی که گم شده شود شیره
 و نه که گم شده باشد قال کنی صلی الله علیه و علی آله وسلم الحاکمة ضالة المؤمن ضحکه ع بفتح کیم و سکون دوم
 آنکه بر قول فعل و شکل او خندند و بضم کیم و فتح دوم مرد بسیار خنده بر دیگران **باب لسطا فصل الراء**
 لسطی ع بضم و بفتح مقصوده و پارس بیان بسیار خوانند بمعنی عیش خوش و بشارت بشادی و خورمی
 و راحت و فرج و نعمت و نام دشتی است در بهشت عدن که پنج او در منزل پیغمبر ما باشد علیه السلام که هیچ غوغا
 و قهری نباشد که شامی از آن در آن نباشد و در چشمه سبیل و کافور را زنده بر آن جاری باشد **فصل الباء**
 طر و ب صاحب طرب شاد و به طرب تکلف بلکه در بجای بای میم هم آمده است طریب بفتح و تشدید و
 یعنی پاکیزه و خللال طریبات جمع آن طراوی بفتح طالاب طلب بفتح تین جستن جست و جو و بضم کیم و فتح دوم
 جویندگان را و جمع طالاب است و بضم کیم و سکون دوم میم گم کرده آمده طرب بحركات ثلثة علاج بدن و نفسش
 و رفق و سحر و در طلال صوفیه طلب و معانی علم است بحالات خلوت امراض آن و ادوات آن کیفیت حفظ صحت
 آن اعتدال جسمانی و روحانی آن مرد و امراض که متوجه است بسوی آن طلب طالاب جوینده و نیز نام
 مردی است و در طلال سالکان آنرا گویند که بهیوات طبعی و لذات نفسانی عبور نماید بپرده پندار از دشتی

و نیز نام

بفتح کیم وضم دوم عدل مشقت سخت صنادید بفتح جمع بهتران سخته با چه صفت بکسر مترو و شجاع اگر گویند
فصل المرافضیه بفتح المکسر کسر و آوری که برای طلب مرغان کنند و آواز مطلق نیز صوری بضم کیم
و فتح دوم و نیز کسری و تریما بضم کیم سکون دوم میل کردن و بار کردن و بار کردن و بضم شام گاو نائی که در
روز شش زنند صفر بکسری و بضم وی کافی که شبیه به برج کانست و در زبان و او غر و جمع آمده است
و قیل بکسره خالی و علامت برج حل است و نیز معنی حل آید و یقین مایه از ماههای عرب یعنی اندک نیز آمده
صدر بفتح سین و یحکاه و ابتداء صاحب منصب معروف و دل بوا که کشتن از جای و بدین اعلان از جای
صدور بضم جمع آن صر صر بفتح صر و بفتح صر بفتح صر بفتح صر بفتح صر بفتح صر بفتح صر بفتح صر
دو و شتاب گرم تا فتن آفتاب صبر بفتح کیم سکون دوم شکلیابی کردن در زندان کردن بازداشتن
و پانصدانی کردن و فتح کیم و کسر دوم دار و نیست تلخ که المیوه خوانندش و بدین معنی بکسر دل نیز آمده بضم کیم
و سکون دوم زمین سنگستان ابر سپید صا برع شکلیا و آنکه خود را نگهدارد و دشتاب بکسر صبور
بفتح بکسر العین صر بضم کاری کردن و نیکوئی کردن آفریدن کار و بفتح نیکو پروردن است و غیران
صر بفتح کیم سکون دوم کونه هر چیزی و دوشتر که بیکدیگر مختلف کند که یکی بسایه و یکی بر دوشترش میاری
که به پیشی آورد و کف در دهن پیدا شود و انداختن و نوع و صبح و شام و جمع آن و بکسر صدراع بضم دوم
و صد و نه صدراع بضم شگافتن و بدو نیم کردن گلگو سپند و بریدن و آشکارا کردن چیزی و فرمان دادن
و سبکتر گیاه و برگر دانیدن صفع بفتح و سکون سیلی ازدن و سیلی صفع بفتح کار و اسب نیکو
پرورده را هم گویند فصل الغیر بضم غین بفتح ننگ کردن جامه و بکسر ننگ ناخویش صباغ بفتح
و تشدید نکر و بکسر تخفیف ناخویش فصل الفاء صر بفتح گردانیدن خرج کردن حیل کردن توبه
کردن نام علمی است معروف و افزونی درم بر درم و نیکوئی و قیمت و بمعنی فضل و ادب عقل و حیل و توبه
و حاشا زمانه و کردش زمانه صرف جمیع آن بکسر محض چیزی و خالص چیزی و شراب خالص و سحر
کردن و ال فعل بدان رنگ کنند و نیز بمعنی بخل و خرج گذاشتن المویده الفضل صفر بفتح و تشدید شتر چیزی
و نمازگاه و گوشت کسج کردن بصف کشیدن شتر آنرا و بریان کردن گوشت و درجه بدرجه شدن کسج کردن
درجه بدرجه داشتن و بکسر بر صیف بفتح تابستان باران تابستانی و خطا شدن نیز صحت بضم
نامها و مکتوبها اصناف مثله صواف بکسر اول کاسهای به پیرین بزرگ صواف جمع صواف
اکا و ان اسپان شترانیکه بر برای استند و بر کنار کاسسم چهارم نمیکند و قیل شترانیکه باری و نائی آمیخته
باشند و صف کشنده فصل القاف صدیق بکسر و تشدید یا که بغایت تصدیق کسی بکسر و تشدید

بکسر

بکسر

بکسر

بکسر

بفتح و بضم و م عدان مشتق صنادید بفتح جمع متهران مستخفیه با چه صندیکه متهران و شجاع که گویند
فصل المرافض بفتح با تک که کسب آن داری که برای طلب مغان کنند و از مطلق نیز صورتی بضم و کیم
 و فتح دوم و نیز بکشتن صورتی بضم و کیم و دوم میل کردن و بار کردن و جدا کردن و بضم شایگان و نای که در
 روز ششتر زنند صغری بکشتی و بضم وی کانی که شبیه به برنج کانیت و در دوان و او فرد و جمع آمده است
 و قیل بکشد خالی و علامت برج محل است و نیز معنی حل آید و بفتح تین ماهی از ماههای عرب یعنی اندک نیز آمده
 صدر بفتح سلین و پیشگاه و ابتداء و صاحب منصب معروف و دل بوزار کشتن از جای و بداندن از جای
 صدور بضم جمع آن صغری بفتح و بضم صغری بفتح تین جریح زدن جانور نیست معروف و شبیه بر سرش
 و دو شتاب که م تا فتن آفتاب صغری بفتح و کیم و سکون دوم شکیبائی کردن و در دزدان کردن بازداشتن
 و باینه آنی کردن و بفتح کیم و کسر دوم دار و نیست تلخ که المیوه خوانندش و بدین معنی بکسر دل نیز آمده بضم و کیم
 و سکون دوم زمین سنگستان ابر سپید صغری شکیباء و آنکه خود را نگهدارد و دو شتاب کند صغری
فصل العین بضم ع بضم کاری کردن و نیکوئی کردن آفریدن کار و بفتح نیکوچر و درن است و غیر آن
 صغری بفتح و کیم و سکون دوم کونه هر چیزی و دو شتاب که بیکدیگر مختلف کند که یکبار و یکبار و در دزدان بجماری
 که بهیوشی آورد و در دهن پیدا شود و انداختن و انواع و صیغ و شام و جمع آن و بکشد صغری بضم و کیم و کسر
 و صدر و نه صغری بضم ع معنی شگافتن و بدو بضم کردن که گو سپند و بریدن و آشکارا کردن چیزی و فغان کردن
 و بکشد و گیاه و بکشد و اندیدن صغری بفتح و سکون سیلی آردن و سیلی صغری بفتح کار و اسب نیکو
 بر دود راهم گویند **فصل الخیرین** بضم خ بفتح رنگ کردن جامه و بکشد رنگ ناخوش صغری بفتح
 و شدید رنگیز و بکشد و خفیف ناخوش **فصل الفاصوف** بفتح ف که اندیدن خرج کردن حید کردن توبه
 کردن نام علمی است معروف و افزونی و درم بر درم و نیکوئی و قیمت و بمعنی فضل و ادب عقل و حید و توبه
 و حادثه زمانه و کردش زمانه معروف جمع آن بکشد صغری بضم خ خیر و خالص چیزی و شراب خالص و صغری
 که دو ال فعل بدان رنگ کنند و نیز بمعنی بخل و خرج کذا فی المویده الفضلا صغری بفتح و شدید بضم و کیم
 و نمازگاه و گوشت کسج کردن بصف کشیدن شتر آنرا و بریان کردن گوشت و درجه بدرجه شدن کردن
 درجه بدرجه داشتن و بکشد صغری بفتح و تابستان باران تابستانی و خطا شدن نیز صغری بضم
 نامها و مکتوبها اصحاف مثله صحاف بکشد و کاسه های پیرین بزرگ صحاف جمع صحواف
 کاوان اسپان شترانیکه بر سر پای ایستند و برکنار کاسه چهارم بکشد و قیل شترانیکه بای تواری ایستاده
 باشند و صف کشنده **فصل القاف** صدیق و بالکشد و التشدید آنکه لغایت تصدیق کسی بکشد و گفتار

صغری

صغری

صغری

صغری

که در محل لغت و کلام است گویند شمره پنج تنید جریض شدن و در صراح است بفتح کیم و کسر و هم جریض گیاهی
 که به شش تلسی نامند و در محل لغات بکسر نشاء و تیزی زبانی و در صراح شکو و به معنی عظمت و بهیت مترس آمده
 شبیکه و شبیکه لغت اول بفتح و لغت ثانی بفتحید و هم شمره فیه با اول مفتوح و بعضی با اول مکسونه
 گفته اند هر اواز را گویند و ماد او از بای را گویند خصوصاً مولوی معنوی فرماید بهیت کاروان شکو از مدح و سید
 پشته فیه و بانگ درای آید و حکیم سوزنی گوید بهیت از شمره فیه جلاجل شایمین عدل قوی غنقای ظلم کشت پس
 قاف در نهان به با اول مضموم در عربی کنگره را گویند اعم از آنکه کنگره قلعه یا دیوار یا بام خانه باشد شلف
 با اول و ثانی مفتوح مخفف کشتن قاتل بود و در عوض مقبول آنرا استانی قصاص خوانند و ثانی مشد و به معنی
 دارد اول بت را نامند و دوم بت پرست باشد سوم تنگ یار را گویند و با اول مضموم و ثانی مخفف نوعی از
 طعائم معروفست و ثانی مشد و به معنی دارد و اول فوج زنان باشد دوم سگین و جای خاشاک پلیدیها
 بود که در کوچه ها باشد سوم تهر را گویند که زنان در زمان حبس فرج نمهند و در عربی و معنی دارد و اول نیست
 باشد دوم کار در را خوانند شاه پنجاه معنی دارد و اول اصل خداوند باشد چون با و شاه نسبت
 با کرم و مان جلی و خداوند بود و او را شاه خوانند و دوم دام را گویند سوم کشت و اول شاه شطرنج بود
 چهارم هر چیزی که آن در بزرگی و فوجی بحسب صورت با به معنی از امثال خود ممتاز باشد اطلاق کنند مانند
 شاه تور و شاه سوار و امثال آن **فصل الیاس** شقی و مشهور شاکل و کنگره و نالنده و مقام سلاح
 پوشند ثانی و مشهور شهری و سه معنی دارد و اول به معنی با پشاهی دوم دام را گویند و آنرا شاه می نامند
 خوانند چپشه و شاه دام را نامند سوم هر چیزی شیرین خوانند و عموماً استاد فوجی نظم نموده بهیت
 تا بتلیمی بنویشد شهری همچو فرنگ و تاج و شمشیر بنویسد و سقو طلی چشک و حلوای را گویند که از شاسته و تاج و مرغ
 نیز مخصوصاً و به معنی خوانان نیز بنظر آمده و شعر و کسر اول و الف مقصود که در پاریسی با مال خوانند
 و انظار شود ستاره ایست که آنرا شاهنگ نیز گویند و در صراح نام ستاره بزرگ است که بعد از جوزا آید
 و آنرا اکلب السحر گویند و بعضی طوائف در جاهلیت آنرا می پرستیدند و الفقه علیه تعالی علیه و علی علیه السلام
باب الف و فصل الف صفرا بفتح ز روی و یکی از اخلاط اربعه یعنی تلخ و غیر مصلح است که آدمی را
 باشد که آن خلل دماغ پیدا شود و به معنی گرمی و حرارت و غصه هم آمده و همان چوبین نام گیاهی صبیاع
 بودی که از مشرق آید و زنگنه شمع واحدی که کور است که صبا اندیزد و عرش می بر آید و بوقت صبح می وزد و گلها
 از تاثیر او پاش کنند و عاشقان دل شده از یاد میگویند و در مطلق عبد الزراق کاشنی مراد از صبا انقی
 رحمانیه است که بهیت مشرق روحانیان آید و در مطلق صوفیه این عطا چندین بنظر آمده که صبا به معنی

چهارم

بنا و صراح

دارد اول گویند یکساله را گویند مولوی معنوی راست بیت ای منت آورده منت می بریم چرا که من
 شته و قوی شیشاک من و دوم رباب چهار تار بود و ششکوت گدائی را گویند که ششها بر پشت باد خیز که در میان
 حلقه واقع باشد بآید و آواز بلند نام مردم محار را و عاکنه تا با صدقه بهشت شیخ سعدی فرماید بیت زهی جو
 فروشان گندمهای جهان کرد و ششکوت خوسنگ گدائی و آنرا ششکوت کاوش گویند و درختی بختین مردم
 ساخته معنی و ام و آنچه مشبک باشد **فصل اللام شیل** با اول مفتوح بثنائی زده دست و پای را نامند
 اگر کار افتاده باشد و با اول مضموم چپ است و تریم را گویند و در فارسی با اول بثنائی زده و معنی دارد
 اول پوست رنگین بازی را گویند که در میان درفش موزنه وزین اسپان امثال آن نهاد و بدین جهت
 خوش آید و دوم بان آدمی را گویند خصوصاً دران سائر حیوانات را خوانند و با اول مکسوف و معنی
 دارد و اول نیزه کوچکی را گویند که آنرا گاهی جوهره گاهی ستره نیزه نیزه و ده پانزده انسان بگیه و یک یک
 بجانب خصم میزدند و آنرا دلیک نیز خوانند و دوم میوه باشد که در دانه بی و طعم آن فی الحقیقه نیری یا نخی داشته
 باشد و آنرا ابل نیز گویند و نیز بان هندی بیل نامند شیشده و ل نیز دل فامر بود **شکال** با اول مکسوف
 و کات بازی و معنی دارد و اول ریمانی بود که بر دست و پای اسپان شتران بدین صفت بندند و آنرا
 تشکیل و چهار نیزه گویند کمال اسماعیل فرموده بیت شکال بای ستوران شده سز زنی بکزد که بجز از دست
 شان نکشد و دوم مکر و حیله بود و آنرا **افشکل** و **افشکل** نیز خوانند و بفتح و ث شد بسیار شکل کشند و طالعین
 و در سائر معمول را بفتحین هم را فرار سیدان و فرار گرفتن چیزی را و دریدن با و بر کسی و بفتح ثرالی که از
 بوی او ست شوند و در فارسی با اول مفتوح و ثانی مضموم و او مجهول جمعیت فارام را گویند حکیم سعدی را است
 بیت نریان بشد ترا گفتا عیول همه کار بائی جهان شد شمول بفتح با و دست چپ و بک دست
 چپ خلق و خود که انی المرح و این بدان اعتبار است که ساکن مغرب و مشرق آورده باشد و در کفر اللغات
 بکسوف است که در مغرب باشد و با و دست راست را هم گویند شمول با اول مفتوح و ثانی مضموم
 تشکیل با اول مفتوح و ثانی مکسوف شکل با اول مفتوح بثنائی زده معنی صغیر و فریاد و بانگ نعره آمده معنی بفرار
 گزیدن جانور بود و گوشت و چیزی را بناخن کردن بخور کردن مصدر است **فصل الحسم** شاه کامر مغرب
 نام باد فرزدون بوده هم بفتح پایه سپیدی چشم و بختیدن آن زده و پند پند شدن با اول مفتوح
 چهار معنی دارد و اول معنی دم و آشفته و پیریشان و پیروش باشد و شما معنی رمان آشفته شدن پیریشان
 گشته بود و شمشیدن معنی رسیدن و آشفته گشتن است دوم ناخن را گویند و وجه شیشه شیر از نیمه معنی فصل
 میشود و سوم نام پهلوانیست چهارم مخفف مضموم بود و با اول مضموم و معنی دارد و اول پای اقراری بود

شکال

شکال

فصل اول

فصل اول

در خوانند **فصل اول** مشاهده در لغت گواه یکی از اساسی آن سوره است صلی الله تعالی علیه و آله
 و چهارده سلم در صوفیه چیز نیست که حاضر میشود و طلب از اثر مشاهده ظهور و بصیرت جانشینان گواهان
 و حاضر شدن کان و در مطالع صوفیه ظهور و بصیرت بی حجاب یعنی سادگی که از مراتب کثرات موهومات صوفی
 عبور نموده باشد و مقام توحید عیانی رسیده و بدیده حق بین حکم الهی بی صیر و در صوفیه موجودات مشاهده
 حق نمایان چون خود را همه موجودات را قایم بحق بیند لا جرم غیرت و این ملکیت انبیش نظرش به خواسته باشد
 و هر چه بیند حق بیند و هر چه داند حق داند و بصیرت حق بحق مشاهده و در خاص حضرت وجود بود و شیداع کمال
 و بای محفل سه معنی دارد اول چیز بسیار روشن را گویند و آنرا ابتدای کثیر الشعاع خوانند حکیم سنائی فرماید
 بیت فلک سادس آن ناهید است و زهر و کمر نور آنجهان شیدا است و دوم نامی است از نامهای
 نیز اعظم که نیز اعظم را بواسطه کثرت نور و روشنی و شعاع باین نام خوانند و آنرا شیده نیز نام صاحب نورنگ
 منظومه بنظم آورده است شیده و شیدا آفتاب بدان به ساسان شد شعاع و شاد روان به ستونم نام سپهر
 افرا سیاه بود و او را پشتک نیز گویند چون و بغایت صاحب جمال بود و پرش شیدا قطب ساخت
 و بعضی از فرستگها هر قوم است که نام یکی از کردان بهمنار نیز است که بهجت بهرام گویند و کوه سیدیه است
 و باول مفتوح بمعنی مکر و حیل و ذریقه آمده شد معنی مفتوح و تجلید شد و جمع آن شاد و نورنده بمعنی شد
 و نیز نیز نظر آمده **فصل اول** شیداع یعنی پاره آتش که بهر شید شاد و بالکسر جمع شیر شید و بمعنی و بای
 پارس می شد و بمعنی مرغ کلین است که در عربی آنرا خفاش میگویند اول خوانند و قیل شید و شید و کلایا با دو هم فارسی
 شد و مخفف در زبان یونانی بمعنی امیر و منیر نام حسن حسد آن مده رضی الله تعالی عنها شکور و بفتح
 سباسب گذارد ستوری که مانند علف قانع شود و ثواب مزد و پند و نصیحت سباسب گذاردی که در وقت آزادی
 کرد و نپسند بدان و ستودن و ثواب اذن شعاع باول مفتوح آنگونه که گویند و آن زمین است باشد که در انجا آب
 باران بهر شود و نیز آنچه بر روی شید بندند و بهندش ملائی نامند و زنجیر و شکن آن بمعنی ناله و افسرد و نام
 قافل امیر المؤمنین حسد رضی الله تعالی عنه و آنرا شید نیز گویند و در عربی بفتح تکبیر حق بود و شب بکجور و شب نیک
 تاریک چه بچو بمعنی نیک تاریک آمده شعاع مفتوح و جامه ابریشمی باریک و یکسره آتش سخن معز و نون
 و بصیرت مری که بر اندام او سواد باشد **فصل اول** باخامی متعوف و بمعنی دار و اذل جاسی انبوهی خجستان
 بسیار شاد را گویند و دوم آنی باشد که آنرا بهر ساخته و سوراخهای کوچک کرده باشد و سیم کشان سیم
 را از میان آن بکشند و آنرا شفتا و شفتا بکشند و نیز گویند سیم باول کسره و ثانی زده و نام قافل امیر المؤمنین
 رضی الله تعالی عنه و آنرا شید نیز گویند و بزبان عربی است را خوانند و آنرا واجب نیز گویند و باول ثانی مفتوح

کردن مسخت کاری و در شش سست با اول مفتوح ثانی زده هشت معنی دارد اول عدیست معروف و دوم
از بار باشد که گران بر میان خود بندند سوم پیش بر گران بود آنکه کلک نشسته نیز خوانند چهارم انگشت نر باشد
و آنرا بتازی ابراهیم خوانند و احیاناً بمعنی دامن نیز آمده ششم یعنی مضرب آبه که ساز بادیان نوازند هفتم تار رود
و تار ابریشم بود که بر ساز بکشد ششم حلقه رسن و کند زلف و امثال آنرا گویند و با اول مکسوس یعنی نشیب
آمده شجاعت و بفتح مصدر است اگر لازم باشد از باب کرم کرم و اگر متعدی باشد از منع منع و لیری شدن
و لیری و پیردلی بغلبه و بحر کات ملته صیغه مونث از شجاعت و بضم یوشیده شجاعت و گویند
تشکیفت و با اول و ثانی مکسوس و یای مجهول و معنی دارد و اول معنی عجب که آنرا تشکیفت نیز گویند و دوم راه
و آرام و صبر بود و آنرا تشکیب نیز خوانند شجاعت و شادی کردن بر خواری دشمن **فصل الثانی**
در بیان نام غیر مشهور علیهم السلام و یافت سرملانی برادر را گویند و چون او عوض با بیل بود
و او را بیان نامند **فصل الحکم** کنج با اول مکسوس و ثانی مضوم که فخر معنوی باشد و نیز و ناخن چنانکه
بر و آید و آنرا تشکیب نیز گویند که بخت بخیرین مصدر آنست و در شیران نیز و در نیز و پیک خوانند و با اول
مکسوس و ثانی مفتوح پنج معنی دارد اول جدین و موی و جامه و ریسمان امثال آن باشد دوم شکنجه
بود سوم نوعی از بار را گویند چهارم اصول باشد پنجم کمر و جلد را خوانند و آنرا شکن نیز گویند ششتم نرجع
لافتح اول گفته که تین گفته فی من الشطارت و من التشنطیه و الله اعلم **فصل السجایه** شرح و بفتح اشکاکه و کشاوه
کردن و شمر کردن گوشت فربه یعنی بریدن شمع و بالضم بخی و حله صبی کردن و بخیلی و حله صبی و بفتح
بخی **فصل الحاشی** شایخ و شایخ و معنی پاره پاره و پاره پاره معنی پاره شمع و با اول مفتوح شمع معنی دارد
اول کوه بود دوم زمین محکم را گویند که در دامن کوه باشد خصوصاً و هر چیز محکم را خوانند و سوم مخفف شایخ
و با اول مضوم معنی شوخ است یعنی چوکی شیخ و هر دو وجه در مطالع صوفیه عبارت است که از انسان
کامل در علوم ثلثه که شریعت و طریقت و حقیقت باشد شایخ و در ده معنی دارد اول شایخ خرد را نامند
دوم شایخ حیوانات سوم پاره را گویند چهارم ظرفی را خوانند که بدان شراب رند و از مردم تقه شنیده شد
که در ولایت که رستان شراب پوره را بشایخ کاد و بزکوبی میان تهمی میخورند ظن غالب آنست که بهر علل
ظرفی را بدین شراب بنده شایخ گویند پنجم جوی بود در از که با هم خانه را بدان پوشند و آنرا شاه نیز و فرسته
نیز خوانند ششم پیشانی بود هفتم دست را نامند از انگشتان انگشت ششم جوی کوچکی را گویند که از دهانه
و جوی نیز پس جدا شود و اجساد از تنهم نیز جدا باشد و هفتم خوشبوی که از حیوان ششبه بگری حاصل شود
و آنرا بتازی زبا خوانند و نیز در هم استخوان میلو را گویند و از دم پاشد از انگشتان نایخ را آنرا انگ

فصل الحکم کنج با اول مکسوس و ثانی مضوم که فخر معنوی باشد و نیز و ناخن چنانکه بر و آید و آنرا تشکیب نیز گویند که بخت بخیرین مصدر آنست و در شیران نیز و در نیز و پیک خوانند و با اول مکسوس و ثانی مفتوح پنج معنی دارد اول جدین و موی و جامه و ریسمان امثال آن باشد دوم شکنجه بود سوم نوعی از بار را گویند چهارم اصول باشد پنجم کمر و جلد را خوانند و آنرا شکن نیز گویند ششتم نرجع لافتح اول گفته که تین گفته فی من الشطارت و من التشنطیه و الله اعلم فصل السجایه شرح و بفتح اشکاکه و کشاوه کردن و شمر کردن گوشت فربه یعنی بریدن شمع و بالضم بخی و حله صبی کردن و بخیلی و حله صبی و بفتح بخی فصل الحاشی شایخ و شایخ و معنی پاره پاره و پاره پاره معنی پاره شمع و با اول مفتوح شمع معنی دارد اول کوه بود دوم زمین محکم را گویند که در دامن کوه باشد خصوصاً و هر چیز محکم را خوانند و سوم مخفف شایخ و با اول مضوم معنی شوخ است یعنی چوکی شیخ و هر دو وجه در مطالع صوفیه عبارت است که از انسان کامل در علوم ثلثه که شریعت و طریقت و حقیقت باشد شایخ و در ده معنی دارد اول شایخ خرد را نامند دوم شایخ حیوانات سوم پاره را گویند چهارم ظرفی را خوانند که بدان شراب رند و از مردم تقه شنیده شد که در ولایت که رستان شراب پوره را بشایخ کاد و بزکوبی میان تهمی میخورند ظن غالب آنست که بهر علل ظرفی را بدین شراب بنده شایخ گویند پنجم جوی بود در از که با هم خانه را بدان پوشند و آنرا شاه نیز و فرسته نیز خوانند ششم پیشانی بود هفتم دست را نامند از انگشتان انگشت ششم جوی کوچکی را گویند که از دهانه و جوی نیز پس جدا شود و اجساد از تنهم نیز جدا باشد و هفتم خوشبوی که از حیوان ششبه بگری حاصل شود و آنرا بتازی زبا خوانند و نیز در هم استخوان میلو را گویند و از دم پاشد از انگشتان نایخ را آنرا انگ

تا بهستحقان نه بر معنی والی زکات و سخن چین و عیب گوی سببی بر بفتح دل بر بدن معشوق مرعاشق را
 واسیه کرد و نیکو کرد و نیکو مسدود کسریا و هیزه یعنی به شغری ن بسین همه مفتوح بیانی زده مخفف ساسرست
 بمعنی سخت روی سغری کبیر اول و سکون ثانی روی کشادن زدن و خانه رفتن سغری ع آن زمان
 فاحش کمال چهرین بندند و باز دیگر فراموش شود سغری منقسم سبب قسم اند غنادیه و غنادیه لادیه
 غنادیه قائل سغری اشیا اند و میگویند عالم هم و خیال بیش نیست کما قال المولوی بهیت این همی گوید جهان
 خود نیست هیچ بهست موفسطای اندر هیچ هیچ و غنادیه سبب ثبوت اشیا ثابت و از ندر اعتقادات خود را و
 میگویند اگر اعتقاد کنیم شی را جوهر جوهر است و اگر اعتقاد کنیم عرض عرض است و اگر قیم قدیم است و اگر حادث
 حادث لا ادریم سبب ثبوت را و نفی را و زعم کرده اند که شاکند و شک بود هم
 هم شاکند هم جرایب الشیخ **فصل الف** شطاع بکسر شاکست که اینج بیرون آمده باشد
 و بفتح نام می است در نوای مصر شکیبایان با اول مکتو و ثانی مکتو صبور و تحمل باشد شتو اع بکسر سیرانی و نای
 با اول مفتوح که را گویند و آنرا بتنازی اصم خوانند و شتوای کبری باشد و با اول مکتو سبب معنی دار و اول سختی
 پوست است و با باشد سبب کثرت کار دوم و الا ان خورد سوم و یکم اندام کذا فی موی الفاضل **فصل الباء** شرب
 ع بضم آتش میدن خوردن آب بکسر صیرت بهر که از آب بفتح جا های خور و که دیگر درخت کنند تا خورت آب خورد
 و در مجمل معنی در یافتن هم آمده و نیز آتش اندکان این جمع شاربیت و شروب جمع الجمع است شرب بکسر اول
 و نای مجهول سبب معنی دار و اول معنی شرب فرو و دوم و بنا لایانه باشد و سوم معنی مدوش باشد و سوراخ و نریز
 را نیز گویند و در عربی بفتح تیر شدن سبب شدن موی و پیری و پیدایی موی نیز معنی کپهای که بر آن فی قها دهان
 و کسایک مویهای ایشان پیدای باشد شهاب بکسر نام ستاره و شعله آتش که زبانه کشد و بفتح بچه سگ
 و شیر نیک باب اینج باشد شهاب بضم جمع شهاب که مرقوم گشت و در فارسی بفتح اول رنگی را گویند که در شب جل
 از گل کار بزرگ کشند و کل کار نیز خشک این خوانند در اصل ش آب بود بکثرت استعمال شهاب شده شهاب
 بضم تحقیق و قیل بفتح جوانی و جوان شدن افزایش کردن کوک نام پرده سرد و بکسر سرد و سخت سرد شدن
 اسب برای نشاء **فصل تا** شکفتن با اول مکتو و ثانی مفتوح و معنی دار و اول غار را نامند و آنرا
 شکفت نیز گویند و دوم کثرت و هموار باشد و بیانی مضموم معروفست و بیانی مکتو عجب چیزی غریب آمده شیخ
 نظامی گوید بهیت چنان گشت از هر چه دیدم شکفت چو گل راه باور شدن برگرفت چشما عت شخو است
 کردن گناه کسی را شهادت ع گواهی دادن حاضر شدن خبر درست و آگاهی و در صراط السالکان
 شهادت مطلقه عالم ملکوت را گویند شهادت ع زشت شدن زشت شدن ملول کردن و عیب

بکسر شاکست که اینج بیرون آمده باشد

شکفت

تا مستحقان نه یعنی والی زکات و سخن چین و عیب گوی سببی را بفتح دل بریدن معشوق مر عاشق را
 واسه کردن و بیاوردن بفتح مسدود کسر یا و همزه یعنی بد معمری آن بسین همه مفتوح ثانی زده مخفف سائر است
 بمعنی سخت روی مسغری کسر اول و سکون ثانی روی کشادن زدن و خانه رفتن مسغری ع آن ازنان
 فاحشه که آلت چرمین بندند و باز آن دیگر فراسه میشود و موقوفه سلطانیه منقسم به سه قسم اند عنادیه و غنیه و لادیه
 عنادیه قائل بحقائق اشیا اند و میگویند عالم دهم و خیال پیش نیست کما قال المولوی بیت این بی گوید جهان
 خود نیست هیچ چهست موقوفه سلطانیه اندر هیچ هیچ و غنیه منکر اند به ثبوت اشیا ثابت و از اندر اعتقادات خود را و
 میگویند اگر اعتقاد کنیم شی را جوهر جوهر است و اگر اعتقاد کنیم عرض عرض است و اگر قدیم قدیم است و اگر حادث
 حادث لا ادریم منکر اند به ثبوت را و فنی را و زعم کرده اند که شاکند و شاک بود و شاک
 هم شاکند و هم جرایب **فصل الف** شطاع بکسر شاکش کشت که از پنج بیرون آمده باشد
 و بفتح نام می است در نوای مصر شکیان با اول مکسود ثانی مکسود صبور و تحمل باشد شطوع بکسر شاکش کشت
 با اول مفتوح که را گویند و آنرا بتنازی اصم خوانند و شوای کبری باشد و با اول مکسود سه معنی دارد اول سختی
 پوست دست و پا باشد بسبب کثرت کار دوم دالان خور و سوم ریم اندام کدانی موی الا فضله **فصل الی** شرب
 ع بضم شامیدن خوردن آب بکسر صیرت بهر که از آب بفتح جا های خور و که دیگر درخت کنند تا خجسته به خور
 و در مجمل معنی در یافتن هم آمده و نیز است آمدن کان این جمع شاربست و شرب جمع الجمع است شرب بکسر اول
 و یای مجهول سه معنی دارد اول معنی شربت فرو و دوم و بنال از یانه باشد سوم معنی مدوش باشد و سوراخ زدن
 را نیز گویند و در عربی بفتح تیر شدن سپید شدن موی و پیری سپیدی موی نیز معنی که بهای که بر آن فتنه شده
 و کسانیکه مویهای ایشان سپید باشد شهاب بکسر نام ستاره و شعله آتش که زبانه کشد و بفتح بچه سگ
 و شبنم بکس آب میخته باشد شهاب بضم جمع شهاب که مرقوم گشت و در فارسی بفتح اول رنگی را گویند که در تیر بل
 از گل کاریز کشند و کل کاریز خشک این خوانند در اصل شاک آب بود بکثرت استعمال شهاب شده شهاب
 بضم مخفف و قبل بفتح جوانی و جوان شدن افزایش کردن کودن نام پرده سرد و دیکسر سرد و سخت بر دهن
 اسب برای نشاء **فصل ا** شگفت با اول مکسود ثانی مفتوح و معنی دارد اول غار را نامند و آنرا
 اشگفت نیز گویند و دوم کثرت و هموار باشد و ثانی مضموم معروفست و ثانی مکسود عجب چیزی غریب مدح شیخ
 نظامی گوید بیت چنان شتم از هر چه دیدم شگفت بکسر دل را و باورش در برگرفت پشفا عت عت خواست
 که در آن گناه کسی را شهادت ع گواهی دادن حاضر شدن خبر درست و آگاهی و در صراط سالیان
 شهادت مطلقه عالم ملکوت را گویند شهادت ع زشت شدن زشت شمردن ملوک که در آن و عیب

بکسر شاکش کشت که از پنج بیرون آمده باشد

بضم شامیدن خوردن آب بکسر صیرت بهر که از آب بفتح جا های خور و که دیگر درخت کنند تا خجسته به خور

نام کی از صفت و تفریش است سفینه و لغت کشتی و نیز کتاب شعار را سفینه گویند بدین سبب که حامل این الفاظ
 دلالی معانی است و دیگر بتطبیع طولانی نویسد چون در هر صفی نظر کنند شکل کشتی یافته میشود و بدانجهت آنرا شبیه
 کشتی داده اند صفحه و بعضی قبل بفتح سنجی و مستقیم و با اول مکسور و ثانی مفتوح و ثانی زده و پای مفتوح
 صورتی بود که از غایت کمال است و در کشتی طبع از دیدنش مان و برسان باشد و این صفت را است بحیث
 مستدیه صورتی آهمن آثاره هزار آهمن از رویش بر نهاده و بعضی فرنگها نویسته اند که یوی باشد که
 در خواب مردمان را فرنگیز و آنرا بتناهی کابوس خوانند و بعضی سستینه و نیز در بعضی فرنگها مرقوم است سمر
 پنج کیم که مرقوم شد دیدای تختانی که روی از شکله که پیش چوکی خوانند و شکله چهار صد سوار و درم طالع اهل شکری
 که حضرت رسالت پناه صلی الله تعالی علیه و آله و صحابه وسلم بذات مقدس در آن نباشند و بسبب کبریا صاحب
 فرستاده است و با اول و ثانی مضوم معنی ملول و تنگ آمده سکینه و با اول و ثانی مکسور و پای معروف
 چسبن و التز و در جفت انداختن ستور را گویند آنرا اسکینه و اسکینه نیز خوانند سرفه و بعضی مرقوم است
 که از چوبکهای خورده خانه سازد و دور آن خانه رود و همانجا بمیرد و نام جمعی است که بتاری سعال خوانند
 بطور و لغت تهر کردن و محله چون مساهره و روی زمین قیامت و قیل زمین قیامت و زمین سپید و در چوبی
فصل الیاسلوی و لغت و بالف مقصود به شهادت و نیز جانور است که در فارسی آنرا ولج نامند و با اول و
 ثانی مفتوح شبیه به لکین از تنه کوچکتر و آنرا و تیج و ششم و پود و نیز گویند سستی و با اول مفتوح و ثانی مکسور
 و پای معروف نوعی از نیزه باشد و آنرا بهندی سینتی نامند و بعضی که بانو نیز آمده و در هندی زنی را گویند
 که با شوی مرد خود بسوزد و سستی و با اول مفتوح بلند سامی و بلند سخی و بفتح بلند شدن هم نام
 سری و با اول مفتوح و ثانی مکسور و پای معروف چهار معنی دارد و اول سرداری بود و دوم معنی سری
 آمده حکیم سنائی فرماید بحیث ایدل که خواهی که یابی استگاری آن سری و چون نماندنی تهر را عل و کلاه
 سردی که سوم چیزانی باشد که از آهن بسازند و در روز جنگ بر سر سپ بپندند تا از زخم آیین باشد و آنرا
 بترکی قشقه گویند چهارم نام کی از اولیاست که سری سقطی گویند شش او شتق از سرد است و بالف
 مقصود و بعضی معنی شب فلق بود و سامری و نام مردی بود که در اصل نام او موسی بن ظفر بود و از نوعی است
 گویند که پرست شدند و او منسوب بود به قبیل سامره از عظامی بنی اسرائیل در و فلیکه فرعون فرزند آن بنی
 اسرائیل را میکشت او متولد شد مادرش در جزیره که کناره نیل بود و بگنند حق تعالی جل جلاله جبرئیل علیه السلام
 را فرمود که او را ببرد و در آنجهت او جبرئیل را می شناخت و خالکای اسپ جبرئیل علیه السلام را گرفته
 در گیس که او را ببرد و آن قصه در تفاسیر مشرق مندرج است سامی و کوشنده در کوهستانند

صند قلب است دوم آب حقیق را گویند که از سر آمدی بگذرد و سوم چنبری نیکو و علی را گویند چنان که چنبری زنبور
دادنی را پایا گویند چهارم شمع علم باشد پنجم معنی اصل آنکه چنانچه پادشاه مرغ را خوانند رسوختمه پنجم معنی دارد اول
معروفست دوم لته سنوخته باشد که بدان آتش از آتش نه بگیرد سوم نام یکی از گنجهای کینه و سپهر است چهارم
معنی سنجیده آمده و آنرا سخنة نیر گویند پنجم در ولایت روم مردم طالب علم را نامند ستیبر معنی سیر و سوزش است
باشد معنی با اول مفتوح و قیل مضمون بستانی زده و بای مفتوح و بای مفتوح و معنی دارد اول فرغته را گویند دوم چنبری
چرب گرسنه و تشنه را نامند اما معنی تشنه است محل نیست ساد و چهار معنی دارد اول معنی بی نقش و بی ریش
و اما آن مجروده و خالص آمده دوم صحرار گویند حکیم سوزنی این دو معنی نظم نموده بیت ز چاه عشق برآمد و لم باده
جواد و پیشک نمود و پیشیده چاه ساد و پنج چاه مصرع اول معنی ثانی و از مصرع ثانی معنی اول مراد است سوم معنی
استاده بود چهارم نام برگ خلیست دوا که از دیار هند بهم رسد و عرب آن ساز حبست و آنرا بهین و تیرج
گویند و در فرهنگ معنی مردی اندیشه و بزرگ قوم و کشاده دل و بی تکلف مرقوم ساخته سالفیه پیشین نظر
کردن آدمی که در بنا گوش باشد که کتفه بفتح نام خلیست که مرلض را خاموش گرداند چنانکه پنداری که
مرد است و نیز آنکه در قرآن خواندن باز ماند و نیز نام حرفهای که که خواند و مطلع شود آنکه در روزی اندکی
توقی باشد که در بعضی جاهای پندارند و در مصرع است آنچه کودک را بوی باز دارد و خاموش کند و شمع
بختین بی نری و سبکی و بخوردی سدر که یکسره درخت کنارسد و الهتمی و خلیست و بهنم آسمان سفید
نخ میزد و کمینه سیویه نام نخوست که در علم خود اکثر ذکر او است سجد و بهنم و قیل بفتح تسبیح و نماز
و ذکر نام کتابی از تصنیفات مولانا عبد الرحمن جامی رحمه الله علیه که در عین با اول مضمون کاتب گلی را
گویند و آنرا اسکو و نیز خوانند و اسکو و بزرگ و یادتی الف نیز آمده با اول و ثانی مضمون و رای شده مفتوح بها
زده و نیز مرقوم است سلم و بالف مع القشید و آنچه در پاپوشند و نیز معنی زنبیل و سجد طعام و سبکی که
در و مار کنند و یکسر سنگ بزرگ شده و بالف و تشدید در سر علمی است که آدمی را پدید آید شود و گوشتی یعنی
و معنی بیماری و با اول و ثانی مفتوح سه معنی دارد اول نام جشنی است که پارسایان در دوم ماه بهمن کنند و واضح
این جشن که بومرت است و معنی گویند که این جشن بومرت است بنامک اختراع کرده و دوم نام قریب است از قرای
اسیا بان سوم نام درختی است که در دار لرزه و در انهر از دیگر بلاد ایران و توران بیشتر شود و بشاید بزرگ باشد
که تنه آن بدشوارسی در بغل سه چهار کس آید و بای حقیقتش از فرهنگ هند و بلاد معلوم توان کرد و معنی
بالفم طعام سافر و کند و بی جاگی و چیرین جزآن بران خورد و نیز در زیر شمع و در وقت دست شستن
زیر طشت گذارند و بختین نویسنده کان از و مراد فرشته گان دارند چنانچه در تفاسیر و کتب سیرا و قس و بضم

میر عضد الدوله بمعنی خردل فارسی مرقوم ساخته حکیم سنائی فرماید **سیت** هر کجا سیت سیت خود را چون سکر
بگذاختن به هر کجا سکر است خود را چون سپندان استلحق به و اختیارات بدی نوشته که تخم تر و تیز است
و آنرا سپندان نیز گویند بمعنی عجم که در آن سپند و عود و عطریات دیگر سوزیده بنظر دارنده سکه کاغذ است
جمع ساکن یعنی باشند گمانی دنیا که شستی و بفتح کار و شکستن با اول و ثانی مضموم و کاف عجمی بمعنی کسیختن و گند
شدن با ش حکیم فردوسی گوید **سیت** غل میند در شکستم سیمه و آن آمد پیش شاه ربه چو شکست ز نجیر
بی توش گشت پیفتاد و در این در و بهوش گشت **ستان** با اول سکه سوار معنی دار و اول پیشش و آب
را گویند دوم ابو نهی جای چیز باشد چنانچه گلستان هندوستان انمعنی بدون ترکیب گفته نمی شود
سوم مخفف استان باشد چهارم بی صبری طاقت را خوانند سکران بفتح تین المنس و الفت و هر چه بوی
آرام گیرد و مرد چون زدن فرزند و جز آن نام مردی و فتح اول و سکون دوم باشند گمان خامه ستان و بمعنی
دار و اول یکی از آلات آهنگداری که آهن گرم را بدو کوبند و در تنگ آهنگین باشند که با منج بر تنگه و بدو زند ناگرمی
خواهد که صاحب خانه را از آمدن خود خبر داری از حلقه بران تنگ آهنگین که سندان میگویند شش نیز حکیم قانی
فرماید **سیت** در الوان شباهی در دولتش به افک حلقه و ماه سندان نماید و هم را گوید **سیت** دولت دوی
و هفت در آسمان کشاد و چون بر زردیم حلقه سندان صبحگاه به سیران بفتح بمعنی سیر **ستان** آهن
و بن تیره و سینه تیره و تیزی هر چیزی که باشد و سنگی که بدان کار و تیغ تیز کنند **صل الواد** و سدیون میگویند
نام بوی است که انگشتی سلیمان علیه السلام برده بود سار کاو و عبارت از نسجه چرم گاوست که آن چارپا
را میرانند ساو و چهار معنی دارد اول زری بود که با شاهی قوی از بادشاه ضعیف بگیرد و دوم زخا ص را
گویند که شکست و ریزه باشد و آنرا بتازی قراغه گویند و ثانی قریه ستانی گوید **سیت** صیل که این رواق ازرق
بازر و سحر و برگیران وین همچون مردین شود و است از ریزه ها و چون و هان به سوم بونه باشد و از سفید
رنگ که بلند می آن قریب بیک گز شود و آنرا بجای پیرمه سوز و نیز در میان کمرهای پیکر بگذازند تا پیل را بران
تند چارم سودن را گویند سوهف بعضی بدی را گویند و نیز هر آنی که باشد خواه برص خواه دیگر آینه را سگویند
و در فارسی بضم اول چهار معنی دارد اول معروفست دوم بمعنی تافت سار یا در سوم مخفف سو و باشد چهارم شتانی
بود و زبان ترکی آب را گویند و با اول مفتوح و ثانی زده نام چشمه السیت از ولایت طوس و چشمه سبزه شتار دارد
فصل الهی - سخن هف با اول مضموم ثانی زده و رای مفتوح و هفت معنی دارد اول بیگار بود بمعنی
کاری مزد دوم زبون و زیر دست را گویند و معنی است هزار و آنسوس نیز آمده سو قسط انیر بضم قی است
از زاده که معنی حقائق است یا می کنند سهره با اول و ثانی مفتوح پنج معنی دارد اول زردی باشد و آن

سیت

صل

زبان مشوق گوید صیت و عشق ماکسی نریذ و آنکه می زید و کالی نه ز آفت نکال باست به و سکا لش و سکا این
 مصداق است سبیل با بفتح نام چشمه است در بهشت و نیز خیزی نرم و خوشگوار سنا حلل یک جای
 مهله و یا کوهی کناره و یا نیز آمده سبیل بفتح راه و فارسیان بمعنی مباح استعمال کرده اند و هم عربی بمعنی سبب
 و سله آمده سلاسل بفتح زنجیر یا او جمع سلسله است و ضلک و شوق خوشگوار که بگلو آسانی فرور و سبیل را
 جمع سبیل معروف و بمعنی سیلاب نیز آمده سبیل بضم سین جمع سبیل یعنی راه که مرقوم شد و تحقیقین علمیت که
 چشم را موسی در فرود ملک بر آید و از چشم آب جاری شود و در دکن خوشه و نیز در ایران تحقیقین بای فاصی چشم
 و امثال آن که از انقضای کشف اللغات سحر حلال عیانی فصیح که بنزله سحر رسیده باشد و نام کتابی که از اهل شیراز
 بدو وزن قوافی مکرر معانی مختلفه و معنی شعر که در مصرع ثانی تمام کرد و سبیل بمعنی علمیت مشهور که مردم را تعیض
 و لاغری و نیز یکی از اسامی هندوان که آنرا اسمیل خوانند و بفتح امر نیست یعنی بر پیش و خواهر کنج و فارسی با اول مضبوط
 آن باشد که چوب چند بر هم بندند بحجت که نشستن از آنها می آید شرف سبیل که تکرر فی شایده لام حکم نامد قاضی و پیاده
 قاضی و کتاب صحیفه و بفتح و لو بزرگ آب **فصل المیم سلیم** بفتح در دست و سلامت و بریده و گندیده مار
 سپهر غم با اول کسوف و ثانی مضبوط بر آید و بر جان باشد کمال سبیل فرموده صیت و مانی کوبید آن سپهرهای
 خوش بویت و پس گوش افکنند حال حدیث غم جو اسپر غم و آنرا شاه اسپر غم شاه اسپرم و شاه اسپرم شاه
 و شاه اسپرم و شاه اسپرم نیز خوانند و بخت از می خمیران گویند و وجه سبیه پیدا شدن ریحان و خوش رنگ
 شاه جمال و نیز سبیه و بخت فاطمه بنت سلیمان با اول مضبوط بثنائی زده نام سپهر بزرگ فرید و نیست و با اول
 کسوف و لام مضبوط مخنه باشد که دکان بران چیزی نویسد و بخوانند و در عربی آنرا کوج گویند و کسیر اول
 رثنائی مضبوط و عربی دومنی دارد و اول سبیل و دن مهبان و چنانکه غله هنوز خام باشد و آنرا از زان تر می آید
 و زرش بمصاحب غله و در هر گاه که بر سنگیزند و آنرا بفتح سلیم خوانند و دوم کردن با اول مضبوط و ثانی شد و
 مضبوط هم در عربی نردبان را گویند و با اول کسوف بثنائی زده هم در عربی آشتی را خوانند و بفتح صیت و بانی
 سالمه لام کسوف بضم زده بریده بود و بکوستی که میان بخنی چشم است و نام شخصی است سبیل بفتح و بیل
 بضم هر که بمعنی سوار و نیز سوار را سوزن گوش و فارسیان تخفیف استعمال کنند و اصل حرکت کردن میان
 قومی و زمره و در آن زمره و طعام کردن و فارسی با اول مضبوط بمعنی دارد و اول معروف است و در صیای اما
 گویند ایتر احمکی گفته صیت قوال خوش آوازش بانغمز عاشق کفش به هم زلف و رخ لائق هم ساق
 و می در خور و شوم جای گویند که در زیرین پا کو و کینه و چنان سازند که در ورون آن توان ایستادن
 و خفتن چنانچه در ویش آن مردم متراض صیبت خود و چو پانان گاو بانان برای گویند و کادان ب از بند

سبیل

ستیف با اول کسور و ثانی مفتوح بیای موحده زده ملک و گنده و غلیظ را گویند مصفح بکسر اول و سکون
 ثانی کتاب نامه و فتنه بجای دور رفتن و در مطلق صوغیه عبارتست از توبه قلب بسوی حق و سیر مصفحین
 اصطلاح مراد یکدیگر میگویند بفتح طحام حری و فتنه چرخ سحر سحر بفتح کیم عین مملک گیسویت مثل
 مرده که صوفیان بجهت ریاضت بانان خورند و قیل گیسوی که بزلف خوابان مانند سحری شادی را گویند
 که زلف خود را بسیار بیدار و زدن شوخ و بدکاره و فاحشه را که بابت چهره بریدن دیگر فراموش آید نیز سحری گویند
 و نام مقامی خوابان خیز و داری که بنده من و چهره سر گویند ساطور و کار و بزرگ گوشت بر سمور و
 بفتح کوشین نام جانور نیست که از پوست او پوستین سازند بیت چشنگین سودند بر لاجو و سپهر
 سینه زاده رو باه زرد **فصل الثانی** در سبب و معنی حیات و تاز و عیش و جوانی با شاه و اهل دولت
 ساز و هفت معنی دارد اول معروف دوم همان استعداد و بفرخی راست بیت بدل نیک تو دوست
 خداوند بتوبه آنهم نیست سلطان جهان بن همه ساز و شوم سلاح جنگ گویند چهارم جهانی و خسیافت
 را نامت حکیم دوی راست بیت همیشگی همانا از تن باز کرده و دو دام را از تنش باز کرده و پیچیده و جلد و فریب
 را خوانند تاثیر آجیکی گویند بیت نرگس جادوش به نیرنگ ساز و خواب سحر حیرت من بیت بهشت
 بمعنی مثل و مانند آمده مضمون نفع باشد معروف امر از سوزن بود و سوزن با اول کسور و ثانی مضمون و او
 مجهول بمعنی بر آوردن حکیم انوری راست بیت چون دهباه و بهوت جانش بهر سپوز و سراته گریانش
 و بمعنی چیزی فرو بردن نیز و سوزنی راست بیت دلی را کاه بهر کاه نشان و عدد و راجاه کن و رجاه سپوز
 و این لغت از تضاد است سلیوز و زرت بضم اول و ثانی لغت ترکی روی است بمعنی سرحد که فاصله باشد
 میان دو ولایت و در و با شاه و در اکثر مثنوی در عنوان استانی که آخر دفتر چهارم است سیوز با اول
 کسور میاز و به نظر آید و اما از غریزی که ترکی روی و مطلق آن یا خوب میدانست چنین تحقیق پیوسته که مکرر
 شد و معنی در بر داشت **فصل السید** سالوس نام تنگ در فرغ و فریب فرمیده و چرب بان مجمل
 و مکار **فصل السید** است لیش بمعنی احمق بود و سبب لوش زاهد اهل صیبت بمعنی فرستاده نیز
 است لیش سکا لیش با اول کسور و صد سکا است که در فصل لام در همین باب مرقوم خواهد شد **فصل السطاع**
 سقط طع فتنه خنط اگر در کتابت و حساب کالای زبون کار داشت و در آید آن افتادنی بکسر
 کیم و فتح دو خط و قول فعل نیز بمعنی سر و دست دپای گویند و بفتح دوم و در چهار پایه بکسر نیز بکون ثانی
 بکون تمام از شکم مادر و بفتح و تشبیه که وقت آتش در سینه ساقط است و در و آتش فرومایه سقاط و
 بکسر مرم و نظم و در و غالی که در سینه خوانند ش بفتح اسپ کوتل و ش آنها و جانب سحوط

بجای دور رفتن

بمعنی سرحد که فاصله باشد

باسمها آن نشان در فانی و در غایت و او بسکون هر دو را خدا و مهربان ستار و بالفتح نشانه
نیک پیوسته و پرده پوشش و کسب سیرت و عقیق با نام کوی است موزناری بکثر نام ساز است که ستاره نیکویش
سیستون بکسوف و بای معروف و فتح سیرت و نیکویش و فتح با سیرت باشد میان نخل و بود چون
و کوزه است نشان نمایند سیرت و پرده و چون باز کوزه و دیگر نقل کنند نخل بر آید و بوی آن نیز باشد و با
بکار برزند و چون برگزیدگی و قرب زینور باشد و در آن سیرت نیکویش و در غایت و او بالفتح کویست
سقط الفتح بیع و پیک پس و در سول و ایل و مصلح و مردم برگی که از درخت افتاده باشد کدانی کنز الفتح
سطح الفتح اول و سکون طاف و نیکویش و صفت و سیرت و نیکویش و سطر جمع نیکویش و با اول
مفتوح و معنی دارد اول جانور است که در میان نخل مشکون شود و بعضی گفته که بیست و هفت باشد و از
پوستش مردم بزرگ کلاه سازند و آورده اند که پوستش هرگاه که بر کین شود و اندر در میان آتش بیت بازند و هرگاه
آن بسوزد یا کینه که در دو گره و آوری آورده اند که بصورت مرغی شود و سیرت و فرماید سیرت سیرت که آتش بود و بوی
توان یافت در آتش سیرت و مردم نام لایق است از ملک نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش
و سیرت و نیکویش و سیرت و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش
سیاه و پیک در هندوستان بواسطه بسیاری حرارت نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش
بدان سامان شده کالیمها یکسان شده و سیرت و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش
کی از غلامان سار و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش
هرگاه که نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش
جانور است پرنده سیاه رنگ که خالهای سپید دارد و خوش آواز بود و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش
بیت سارا از تو مشعر بر گشت و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش
چنانچه مختاری نظم نموده است بیت بکشف سارا بر آورد و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش
نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش
چهارم معنی شده و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش
نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش
از نهم سارا مردم ز جفا و جو بسیار و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش
و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش
بفتح نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش و نیکویش

نام بر این است مشهور و در بعضی کسب ساری از شادی یا از خشم و نام شهری از بلغار سبک و در بعضی مستی و مست
 شدن و بعضی خشم گرفتن و باطن و تشدید شک و بعضی سید و سکون کاف و مستی آب و در خانه و چشم مستی
 و بعضی مست شدن و در بعضی طلال و صوفیه حیرت و در بعضی و در بعضی که چون مشاهد جمال معشوقی رسد
 غفلت مغلوب گردد و تمیز از این بر خیزد و از غایت پیروی نداند که چه میگوید و درین حال منصرف از انا الحق
 گفت و باین یکسانی بر نه بان را اندر سکین حالت را گویند سور عین با اول مضموم و او معروف است
 معنی دارد اول رنگی بود و در اکثری بسیاری نائل است و شتر و حزن را که مانند خط سبایی از کاف و موش
 کشیده باشد و آنرا اسول نیز گویند و مردمان بعضی از طلا و آنرا اسولم گیرند و چنانچه بطریق مثل گویند که سوار
 کلمه در دوم طوی و میرانی و جیشی باشد که در ایام سید و عروسی اندکان و عروسی دیو و ابله را گویند سوم رنگ
 سرخ را خوانند و ازین است که سر گل فاله هر جزئی را بصورت سوسب خوانند که سوری خوانند است و فرمایند
 بیت سوری اگر توانی به بار عاشقان کن بکه زانک من بصورت لاله است سوری و در زبان عربی شتر
 سرخ نامند و با اول مضموم و هزه هم در عربی نیم خورده و پس از آن در بعضی باقی و هم در دیگر
 در و نه کذا فی کشف اللغات معبر و بعضی تشنه فروخته و سوزانیده و نامی است و در چهارم از و نوح از
 چه هفت در که سر سبک و در عربی را ز و در کج و نوح و نیکوترین جا در وادی و میانه و نیز از
 وایه از ناف بر و باین معنی با نفع و تشدید و در کشف اللغه مرقوم ساخته و نیز خطی که بر کف دست و پیشانی
 باشد و جمال و خوش شرف و در طلال صوفیه عبارت است از چیزی که مختص میشود آن چیز نهی از حق نزد توجه
 بجانب وی و نوح اول ثانی زده و در فارسی شش معنی دارد اول یعنی راس آینه و آن معروف است و دوم دارد
 مقدم را گویند و پوشیده نماید که جمع سر که بعضی راس است بسر میگویند و جمع سر که بعضی سر دارد و مقدم است
 بسر و نیز میگویند و در خواش بود چهارم بسف و با و فوق آمده چنانچه گویند که بر سر کلاه و نیز
 را و چنان بود که بر سر کلاه و نیز میگویند و در خواش بود چهارم بسف و با و فوق آمده چنانچه گویند که بر سر کلاه و نیز
 اندر ششم شستال و نیز برای بسپرم سر این مرد سر پیش شستال نامند شش نظامی گویند بیت تو
 شمشیر گیری اوجام گیر و تو بر شمشیری او بر سر برید و با اول مضموم در فارسی هفت معنی دارد اول شترانی باشد
 از سرخ با زنده و دم کش بود و سر که در گفتگو را گویند سوم ششمی است که بر اخضا پس شود و ششمه نامند
 و از اندر ششمی است باشد با صفت آیه که بر خارش نامند و در آخر ادا نام نیز گویند و ستازی نیز خوانند چهارم
 فنی و بهیست که طول آن یک است و در طوم دارد و رنگ مانند بیکان تیر خیم بیک باشد ششم و در این
 نامند و ششم نوحی از رقامی باشد من و رنگ جهانگیری سر و در بعضی شش شادی و اطراف بهار و شگوفه

بگفت و چنان سازند که درون آن توان ایستادن و خفتن چنانچه در پیشان محتاجان بهر جهت خود و چون با
 او کار بانان برای گویند و گاو دان سازند مسعود سلمان گفته بهیت درین سمیع هرگز که نجیب می باشد چاره
 جبهه نیز رنگ رنگ و گاو را سمیع با اول مضموم نیز نامند و در عربی بفتح شین شست و بدو شیر جرب بدو علم فاخته و فاخته
 را گویند سبک با ج و بمعنی سبک با اول مضموم نام شنی است که از سر که و برنج پزند و مگر سر که را گویند یا بمعنی آشفت
فصل کا سرج بفتح سین یا ل که در دختان را زرد و برگ و بختین شتر ماده چیست و قمار واسپ چیست
 و نرم بختار بفتح سین و سکون ابجد گذشتن چار و او را که در آن سمع بفتح و قیل مضموم نامری
فصل انجاس یا ناع و با اول مضموم یعنی از سبزی باشد که در شهاب اندازند و آنرا سپناخ
 و سپناخ نیز گویند و سبزی را که نامند سلاخ بفتح و تشدید پست کن سنگ لایح و نیک سنگستان
 و سنگ سخت و معدن سنگ **فصل الدل** مسود و بفتح سیاهی و شمشیر و دود بسیار و او را القاب به
 را گویند و میانه دل که شمشیر اول تصنیف را مسود و مسود گویند و مال بسیار و صورتی که بخواب نیست و تعلیمی است
 که هزاره سنگ سعت او است ساعد از وی مردم و مال مرغ و در طلوع سالکان ساعد عبارت
 از محض قدرت باشد و معنی دستوانه نیز بنظر آمده سندن با اول مضموم معنی دارد و اول نام و المای است
 از ملک هندوستان که معروفست و دوم هر اندازه را گویند حکیم اسدی این هر دو معنی را به ترتیب نظم نموده بهیت
 شتا سندن هر یک همه هند سندن که هستی تو در گوهر خویش سندن ستون نام و دود عظیم بود که در میان ملک
 هند و ولایت واقع است و بنیلاب مشهور است سدید بفتح استوار و درست و راست و راستی در سخن
 و در تیر انداختن مسعود بضم شگ آن پنج گویای است خوشبو که به شمع نامند و بفتح نیک نجبه و نام عام
 اسما و نیکبخت گردانیدن سدر بفتح و تشدید که استوار و بلند و پدید میانه دود چیز و دود استوار
 و نیز استوار کردن و در خنده بگذر بستن سعاد بضم نام زده کعب غیرا بفتح مصدر از باب سجع
 بمعنی یاری کردن مسعود بفتح همیشه مسعود بفتح نیک بخت شدن و مبارک نیز جمع سعد و شتین بمنزلی از
 میانه مسعود بضم جمع اسود یعنی سیاه و در فارسی با اول مضموم و معروف و معنی دارد و اول معروف
 و دوم بمعنی چرخ و نیز بانی و شادمانی سید بفتح و تشدید ممتد و مشهور بکسب سکون یا اگر گ
 و شید در زده سید و باطل مضموم و نامی مفتح بنون زده و معنی دارد و اول وانه سخن معروف
 و دوم نام کوپسیت خلد و دوی نو باید است بخون نر میان را بپند و بر تازیان تا بکوه سپند
 سندر و محرکه الان که ناموس **فصل آله** که اسمی بختن از آن دهکایت و حدیث شنبه شبی که
 در آن ماه نباشد و سکون بفتح آله گفتن و معنی بر چینی زدن سوار بضم و بکسر دست بر سخن

فصل انجاس

فصل آله

از استعمال جوارح و در تنوی که حضرت مولوی فرموده اند: س که هر دلی را سجده هم و تو نیست: اشاره باین
 سجود است سیب بفتح معنی بخشش و پیش و کبر معروف سحر است آنکه در نیمه در از تابش آفتاب
 یا در شب ماهتاب زد و سحر آب نماید و نباشد سحر با اول منوم بستانی زده سه معنی دارد اول سهم چهار پایان
 است دوم پای را خوانند و آنرا اسم غریب نامند سوم سواد که در آن و امر از سواد که در دست معنیان حیرت
 بضم نام بعضی از اصحاب سالب است باینکه سطر بکسر اول معنی سبزه که در چین باغ فصل از منوم
 خواهد شد **فصل السومونات** در منوم و او یاسی میمونون بخانه ایست و در الایت سورت مشهور
 بچون که موسوم بدو از کار مضامین ملک گجرات احمد آباد که قصه حکمت کناره در کاشور واقع شده و صورت
 کش علی المغمه در آنجا است و در زمان قدیم سلطان محمود غزنوی او را خراب کرده بود و در عهد حضرت
 عرش آشیانی جلالت الدین محمد اکبر را در شاه غازی مرزا محمد غزنوی که کاتاش الحاطب بجان اعظم مردم بنیان آن
 کرده حج رفت و قیل نام دیوی سخت با اول مفتوح بستانی زده چهار معنی دارد اول معروفست و دوم معنی
 سنجیده بود و سخته سنجیده را گویند باین معنی دوم منوم شده است سوم خیل و از ذل زنی است و لیکن باشد
 که شیخ اوجدی راست بپیرت با ده سخته دو سخته که با ده پست کند سخت را که در خزانه چهارم معنی
 بسیار آمده است منوم هر راست بپیرت سخته عجب آمد که چگونه بر دش خواب: آنرا که بجای اند که قطعه و
 شرایب است: و در فرنگی معنی درشت و تنگ دشوار و نهایت شوق مر قوم ساخته سرشت با اول
 زمانی که مسویشین ده طینت و خلقت و طبیعت بود و بیات جمع سیه معنی بی سبات بضم نه و خوا
 کردن و آنکه روح در بدنش باشد اما حرکت منقطع شود و حکیم انوری راست بپیرت فتنه را آن بپیش سازد
 زان بر پنج سبات بخوبی است به سنگ لبست و سیده که هنوز سیه نه رسیده باشد و اثر خامی در ظاهر باشد
 سیه است که بکمال فعل فراخ بودن فلان رسیدن و بفتح و بگویند و توانا شدن سلوک را خوشتر
 شدن بر نعمت شدن و آرام و بیغمی و نعمت و خوش عیش سیاحت را شنا کردن و شتاب فتن
 سیاحت به بنویسند و فتن سلوک بفتح خاموش و بضم تنین خاموش شدن آرمیده شدن خاموش
 زار ام سیرت بکسر معنی تاثیر **سنت** بضم اول و نون مفتوح شده و آنچه میفرمود صحابه بر آن عمل می کردند
 بر این ایشان معنی صورت و نوعی از خرابای مدینه نیز است بفتح و در سخته و کبود شدن و اسپ
 بسیار و در غیر معنی طر سایش سبوت جمع و یک بوسته های گاود باغی کرده و کفش سبابت
 پیش و کسر فتن سیاحت را در لکن **فصل السراج** سراج بکسر اول آفتاب چرخ سراج جمع
 و بفتح معنی آتش بدین چرخ را خوانند سراج با اول منوم جمع معنی جای را گویند که در زیر زمین باشد که

سحر

سراج

و غوی و آرایش و بختین شکوفه زخمه بفتح اول چو یکی باشد که بدان ساز بانوازند و آنرا بتازی مضار
خوانند امیر خمد و راست بیت رباب بار بدشد سحر پود از بزم خمر خون چکاند از ره ساز ز راه
ن جای را گویند که سلمه راست کنند از او یف کنج و گوشه و فراسم آوزنده یعنی یک جا و گرد آورنده
و نیز بخوبی یعنی گوشه چشم گوشه خانه را به ششصد هزار ساله کنایت از ابلیس است که ششصد
هزار سال عبادت حق سبحانه کرد و سبب نکار بعنت ابدی گرفتارش زنده قیوم بفتح بیدین شدن
و مکر شدن و سخن گفتن که کسی نداند که حق یا باطل تر از آن برای عجبی سه معنی دارد اول مکرگ باشد دوم
شبه نم بود و آنچنان باشد که شدت سر ماهوای صافی را غلیظ کند و اندو بخار سازد و آن ز زمین بلندترند
شود و بر برگهای نباتات نظر باید آید شیخ سعدی راست بیت تراله بر لاله فرد آمده هنگام سحر در است
چون عارض کلیدی عرق کرده یار و ستوم بمعنی جالاست و آنچنان باشد که چوب علف بر هم بندد چندی است
کا و پیر باد کرده بران نصب کنند و بر زیر آن شمشیر از آبهای ژرف بگذرند ز خاجه بر عظمی که بگوید مکر طراح
صوفیه که شارا میست در آیه اند نو استموات و الارض ارض بمعنی قلب مصباح بمعنی روح و شجره نفس
و شکوفه بدن است و در چمن است بهای این الفاظ باین معنای که تیب مسوطه مذکوره است این ردت قاطلب
منها ز هر ه و عجم کرده مردم نه اول مفتوح بشارتی زده بمعنی باره بود و زنده زنده و پان چای لاخوا
و نیز بمعنی که آمده و با اول کسوت چیزی عظیم و مهیب گویند زده و یکسر دل شش معنی دارد اول کلمه است
که در محل حسین گویند محال اسمعیل گویند بمعنی که شمر تو باشد ز خاص عام و آواز زده از تو بر
افلاک میروند دوم خوب خوش باشد این بمعنی زدیگ بمعنی شست است ستوم نادن را گویند و باین معنی بفتح
نیز آمده چهارم فردند باشد و زده ان بمعنی دان را گویند و لهند اعوام فرزند و اطفال را زده را گویند و پنجمی
نیز زدیگ بمعنی که قبل ازین مر قومه شد و پنجمی که ازین مر قومه شد و پنجمی که ازین مر قومه شد و پنجمی که ازین مر قومه شد
تو از سوی زده خدنگ برون افتد از کمان پست کشم کنار هر چیزی را گویند مانند زده که بیان از صفحه
زده حوض زده خمره و ن با هر و ن ای مجر و ن سیم معنی دارد اول ترمی باشد که با سبک گنند و دوم کلماتی
باشد که معانی در ستایش از تعالی و تقدس نشان و پیش ازین معنی که بدن شستش خوردنی خوردن
بزرگان است و سوم کلماتیست از صفات زده است که از آسیا تیز خوانند و لیا از اده ثانی در طالع صوفی عبات از
شخصی است که شریک است با حکام چون آمده باشد حوضی از خالص صوفی که است او غش طالع بر آورده و دهی
خالص ساخت ز کی را پیر او یک از گناه پاک مطلق نیز محمد یعنی ابلیس که شست و زیاده است این
و بنا ز سیستن و بصلح آمدن زدیگ بمعنی که ازین مر قومه شد که اول مفتوح بشارتی زده و پنجمی

کتاب

روسی با وادی فارسی زن فاحشه و بدکاره و قواد را گویند راجی را اندازند تیر و سنگ
 و غیر آن که در وی عین کشف اول و کمر او سیراب تازه و حرف در قافیه شعور و ادب است گفته را وی الا یف
 الا فی را خوشنود له ای را امید دارند و تیر سنده را عی را بفتح و است کون چریدن و چربانیدن
 و چوبانی کردن چشم داشتن و کبک اول بفتح دوم علف و گیاه را عی را عقل و ضد و باشت و فنی و کون بند را گویند
 و بفتح و شد بد سیراب آن را وی شوی آن چیز نیست که زنان باور و شویند باب اول فصل اول
 در فاف عمیق باشت و نگاه کردن بحق را اثر خان بهوده گویند بهر گیاه و بهر گیاه ای
 باشت که چون حیوانات آنرا خورند بهر حکم سوزنی راست سمیت جان انعمی زده را شسته تیر یک هدیه
 طوق جان بر و زور بر دوق زهر گیاه زهرمان طعانی که زهر در وی اندازند جهت هلاک شمشیر اصل الیها
 زهر آب را بفتح آبی که بدان گرو و پتیر بندند و نیز آبی که در وی زهر پتیر بندند و زهر آب را اول مفتوح و دوم
 وار و اول را انگان و دوم آن سیرا بخورند و زهر سنگ خود و بیای عجمی صحیح نموده زهر آب را بفتح اول تیر و دیدن
 آب بود کنار چشمه رود و خانه و آلات امثال آن جمال الدین عبد الرزاق گویند سمیت خلقت شمشیر
 طوقی و دست تیر زهر آب که شمشیر اصل است زهر آب را بفتح زای و دوم مفتوح و شد و لغزیدن
 و یکسر فال خواری زهر آب را اول مفتوح و دوم معنی دارد و اول گفته و سطر بر گویند و دوم سیر و مال مال بود
 و سولوی فرماید سمیت اول این میخستگان از بقلع در یابید و آخره الامر بدان خواجه به شیار و به سید و
 در کیمین است خردی نگر داریچ است به قحی زهر آب بدان سیرک طار و سید و با اول مضروب چهار معنی دارد
 اول خیل و مسک بود و دوم خوشنود و سینه بهشت حکیم فردوسی را است سمیت یکیتی همه شمشیر و قتی بجای مستیزه
 نیاید خوشنود از شهر باره سوم طعم و لذت نیست مانند لذت ایله و لذت بی رخام و آنرا از تحت تیر گویند و بتازی
 خوانند امیر سمیت سمیت یکیتی که کوبن تیر خونی سمیت زهر آب شود خرمای تیر خون باصل حقیقت به چهارم
 واری باشد پسند که از صنوبر حاصل شود و صنوبر آنست که بازند در کات را پاک شدن و افزون
 شدن و بخشش زمال که در راه خدا صرف کنند و یا کیم که از زکی ما خود است و نیز و صوفیه عبارت از ترک
 مال بسیار است در راه حق زیافت و بکس نرسد و کی زهر و شست و نام و سمیت که گیش شمشیر از اینها
 نهاده و کتاب آرد و کآن از زهر گویند و گفت این کتاب از خداست تعالی بر آن آمده و آن شمشیر بر احکام مینماید
 و خوانند با و اعتقاد نبوت است و در زمان گشت سب بوده و آنرا از زهر و شست و زهر و شست
 و زهر و شست و زهر و شست و زهر و شست و زهر و شست و زهر و شست و زهر و شست و زهر و شست
 نام داشت و از این بود هم گفته سمیت یکی نامه کن قصه زهر و شست به نظم دی و بخاطر شست به زیاده

بسم الله الرحمن الرحیم
 الحمد لله رب العالمین
 و الصلوة والسلام
 علی سیدنا محمد
 و آله الطیبین
 الطاهرین
 أجمعین

در بهمان راجع به سیدان و مفتوح نموده کذا فی الکشاف تبیانیه از خلق کناره گرفتار و نیز بعضی از ابدان
 ترسایان و اوج بهایست و در فارسی مفتوح راه و در راه بهر دو کلمه بهایان او را گویند که کون را بضم
 آنرا که گرفتن و بسوی چیزی میل کردن و کون شدن را ضوآن را بضم ضو و شدن نام بران بهشت
 است و کون بضم کون و کون باشند معقوف و کان فارسی اصق و معقوف خام
 طبع و کون اندیش را گویند که یون بکسر اول و یای مجهول و معنی دارد اول مکروه و حیدر باشد و دوم نام همسر
 که یکاوس که داماد طوس بود و نام پهلوانی از ایران زمین که کون با اول و ثانی مضموم و او مجهول است و جاسم
 که نه را گویند و معنی چادر یک تنه و نیز نه نیر آمده و آنرا که کون نیز خوانند و در بحر کات ثلثه بمعنی یارب یحیی
 مرقوم است **فصل الهاء** در مضموم با اول مفتوح معروف و با اول مضموم کافه باشد زده و در مفتوح
 مانده و کوفته و آنرا زده راه و در هر یکی بمعنی محمود نیز بنظر آمده و معنی با اول مفتوح و معنی دارد اول معروفست
 و دوم معروفین آنرا پرن نیز خوانند و بتازی شریان است و در عربی و معنی دارد اول شیمان که نه و جاسم
 باشد و بمعنی همه آمده و در پارسی بمعنی سپاه و لشکر نیز آمده و بطریق استعاره بمعنی گروه مرقوم است **فصل عیاء**
 تحتانیه بوی خوش و نوحش را عیاء جمع و مضموم عیاء و مغز را عیاء و باقی آبی که در حوض بماند را عیاء
 آبکش و قیل ظرف آب که از هر دم سازند و بمعنی توشه بدان نیز آمده و بطرف بکسر بلند و مفتوح و بضم و کسر
 نیز خرپشته زمین جای بلند و مراد از زمین بیت المقدس از زمین چهار فرسخ بلند تر است یا مراد از مشق
 است یا فلسطین که شهر نیست بر زمین شام و بعضی گویند که ربوۀ علی است نیز یک مشق لی و در وانی
 جمع بسته با اول مفتوح چهار معنی دارد اول خلاص یافته بود و آن معروفست و دوم باز را باشد سوم
 روشنی قاعده را گویند چهارم صفت زده باشد چون بسته مرد و مته و مکران با اول مضموم و معنی
 دارد اول نام جلوانی است بکسر بلند و قوت که آنرا بتازی کعب الخزال خوانند و دوم معنی روئیده شده و عیاء
 بضم و سکون قاف و فتح عین همایه پاره که در جامه دوزند و نامۀ خور و را حصد و بکسری مهمایه کب را بطرف
 بکسری موحده همان را بطه گذشت و در فتح عین بسته که عربانرا صفت گویند است و در وانی بسته
 بیت زده بکسری زده یا ربان و بسته خون بخشن را میماند و آنچه خور و فروخت با سوده و غیره یا با
 فارسی و زای معجم خوش و خور **فصل الیاء** و در بهشتا نکی و ربه باری بمعنی مکه و یاقوت و اعی
 شبان نیز کنایت از آن و راست علیه افضل صلوة است لام و علی و صفا به معین و معنی نگاهبان حاکم
 نیز آمده و لقب مردی و در صراط صوفیه عبارتست از کسی که تحقق نباشد بعزته معلوم سیاست است
 امور و معنی رومی و بکسری غلام و بنده و یا که کونکس مفتوح ایضا را وی را روایت کنند

کون

کون

کون

کون

بندگان تدبیر امور و مصالحی که در روزی از این موعود است و زیست و یکم است از ماههای سی چهارم ام
را گویند پنجم یعنی ردان آمده ششم نام شخصی که واضح ساز جنگل و صفت و او را را میش نیز گویند هفتم
خوش و خوش باشد هشت نام دهر است در ملک هندوستان ششم نام عاشق و لیسه باشد و او را
را میش نیز گویند در خاتم الحکم سنگ سپید و نرم نام موضعی است و قیل نام شهر است که مسکن
چون است روم با اول مفتوح و معنی دارد اول معروف است دوم روم بود و در عربی با اول مفتوح و ثانی
مشده معنی دارد اول خوردن بود و دوم اصلاح آوردن باشد چیزی را استوم یعنی گریز آمده و در سنگی
مقوم ساخته که نام دشتی است و نام دویست که آنرا در روم گویند و یکم ای میم شد و مغز خاک مال
بسیار با لضم مرت کردن خانه و صفت را گویند در تهمی رشته که یکم است یاد داشت و انگشت بندند
و آنرا بفارسی یاد او گویند ریمه واحد است و ریم با اول مفتوح و ثانی زده و معنی دارد اول جنگ
و جدل باشد و ز ریمه ز ریمه جنگ گاه را گویند و آنرا بیکار و بیخاش و فرخاش و غیره و ناود نیز خوانند
دوم همیزم بود و معنی بفتح الما صنی و المضارع رقم و تخیل و شش شش همیزم و معنی بفتح
و سیم استخوان بوسیده و کشته شد **فصل النون** روز دیش در آن در طالع معنی بود و فصل
ش نیست و مولوی چند جا از شوی باین معنی آورده و آن با اول مفتوح و معنی دارد اول شتاب
رفتن بود و دوم شتاب باشد چنانکه شیخ بوعلی سینا در رساله معراجیه آورده که از روان نفس طاهر است
و از جهان روح جوانی و حضرت مولوی در دفتر ششم شوی باین طریق فرموده اند بیت هر یک یکی را که
جان از بند تن باز بست او شد روان اندر چرخ پیار و آن شوخ و دوسوی اوید پیچید و شتاب از او باز
شد و لقب را او برین هر دو نهاد و بهر فرقی آفرین بر جانانش باده را الکان و چیزی را گویند که در بایان
بی بدل عوض تحمل شفت و کسی در اصل را الکان بود و حرف را را بهر و ملینه بدل کرد و بصورت یا لوب
از زبان فایده در عربی معنی آرمیده و در فارسی جمع درای انگور و رنگ گفتند که بجان را بفتح نام کلی گفته
است و نیز خوانندش و قیل همه گاه را گویند و ملک گشت و نام طلی است و جنسی از شراب روزی و طالع فوری
کردن را یحیی جمع رخشان با اول مضموم بثنائی زده تا باین بحد ف نون نیز خوانند و همین را بفتح
و ر که و کرده و جوس که کسین که چیزی بفتح نیز را میش و نام عاشق و لیسه باشد که هر دو زبان باین
بود و اندر فخر که کافی قصه آنها را افظم کرده و کتاب لیسه در امین انظومات او مشهور است و نیز نام جنگلی که
جنگ خوب می نواخت و قیل و آنرا جنگ و در شصت نام زن چنگان را یب النون و عکروش
زمانه و حوادث روزگار و کان مرد و مخی روزگار و آن را بکسج و بهین معنی گرد و نیز معنی را گویند که معنی

روزگار

زنگ پنجم یعنی نفع است حکیم خاقانی راست میست بوی از قوشم قانع و همید انهم که هیچ رنگ مرالانچه
 که بوی نیست و هم شکرده را گویند که درویشان پوشند باز و هم طراز درویشان در شنبه بود و دوازدهم که بوی
 گویند سیزدهم یعنی مکر و حیل است چهارم و هم سلقن بود و بوی در ویدان چنانچه رنگید که بوی برشته و خود رنگ
 و بوی خور داشت پانزدهم یعنی خوبی آمده است از دهم خوش بود و هفدهم یعنی خجالت آمده و دهم خون را گویند
 نوزدهم و نون کار است بیستم مایه اندک باشد بیست و یکم زروسیم فروی بود بیست و دو و هم مایه را گویند
 بیست و سوم خداوند و مالی باشد بیست و چهارم بر را گویند بیست و پنجم خال را نامند بیست و ششم نقطه
 باشد بیست و هفتم شیرین کار را گویند بیست و هشتم جلاجل سپ بیست و نهم شمع با خجالت باشد سی و نام
 شرم بود سی و یکم خیانت را گویند سی و دو بفتح و کاف تازی دست را با گردن بهم غل کردن تنگ شدن
 و انداختن و لازم کرد دانیدن و ضعیف شدن و بکسار یان نهم و دست پیزده که کاک جمع رکبک
 بفتح و کسکاف ضعیف و زبون **مصلح الامم** رسول خداست و پیغمبر و در طالع علم است که
 بر اینجه نیست او را حق سبحانه و تعالی جهت تبلیغ احکام شریعه مشروط است با کتاب و مال و
 بفتح و تشدید آنکه علم بر مل و اندک بکسر تخفیف میم جمع بر مل یعنی ریگ بر مل بفتح معنی ریگ نام بخت
 از و حسن نام علمی معروف است که نشانده شکل دارد و بکسر معنی بود یا بافتن و همچنین و دو و دیدن آنکه کلام
 شدن سال و باران آنکه مسائل کتابها و نامها و جمع کسبیل بهم زبان هم از و بر مل بفتح هم
 و هم و تیر اندازی و جز آن پیغمبر و فرستاده قبول پیر و هم زبان نیز بنظر آمده و مسائل و سده مایه تجارت
 مل بر جمل بفتح را و هم جمع و بر مل و جلاجل جمع و بکسر بکون پای ارجل جمع بر مل بفتح و بیل
 که اکثر است او قی و الا و قی و بکون در بها و مر و بست و جام شل و بکون بیل بفتح و کسکاف جای مهمل
 کوچ کردن و زایل بفتح و ذال معجز و مایه و ناک **مصلح الامم** که جسم بفتح و سکون سنگسار کردن و بکسر
 بفتح و کسبیل مانده شده و باز مانده و سنگسار کرده شده و کشته شده و بکسر مانده و جسم بفتح اول و کس و دوم
 از بدان مخفیست و بفتح و سکون مهربانی کردن از باب علم رسم بفتح نشانه و آئین نوشیدن و نشانه کردن
 و تعریف کردن و چون نشانه سر و برون نیز عهد و قرب صاحب مثل جامه دارانی و جز آن و داغ و ایضا طریقه
 قدیم از آبا و اجداد و رسوم جمع صاحب عهد عهد با مایه سی گویند و در صطلح سالکان عبادتی که نیت
 بود آنرا رسم و عادت گویند عبادت که غم بفتح و سکون غم بکسار بکار بکس کردن و بکس کردن
 یعنی و ظهور شدن و قدرت نداشتن و خواری و معنی ناک نیز آمده بکسر الماصنی و فتح المضاع را صفت
 معنی حار و اصل ضد خوشی باشد یعنی مطیع ضد سرکش و دوم نام مهر و شکرست که موکل است بر افعال

در کتاب
 در کتاب

فصل فی الجواهر

فصل فی الزا

فصل فی الجواهر - رسوخ و صفتین ستوار و پای بر جانمی منی ستوار بودنی ثابت بودنی لال
 در قود و بصر خواب کنندگان قبل در قود و قود در قود خواب کردن را قود خواب کنند در قود
 یعنی قود و بصر و باز کردن یعنی تا قبول و در پارسی و انا و خبر و مند و حکیم و پهلوان آمده در شید
 بصر و قود راه راست یا غفلت را شایع یعنی راه راست و راه راست گر غفلت و راست تقریر که شین در
 یعنی سخن و سخن یعنی بازی و نیز باز بگردان که از چرم گو سپندر لیس راست میکنند و بر روی می بینند
 در قود و بصر یعنی سخن و در زبید در حلقه یعنی نام عاشق را بابت تندر و نام فرشته که بر رامی را از قود
 آواز آید و برق و تازانند است و گویند که آواز به لولک فرشته است و برق آه پسر و زن آنها و بدان گویند
 ایشان و یعنی عاشق بجای را دال هم در بعضی فرشته که نام قوم ساخته اند و در بعضی که میگری که حکما را و از قود
 باشد تا نه چهل و یک کار خود بفرست کند و قیل منکر و متحرک و چالپوس و مجیل که آنرا که بر نیز خوانند و ایضا
 از خود در راه سلامت نماید و باطن در سلامت باشد و در صراط السالکین شراب خوار و شراب فروش را
 گویند که شراب سستی میدهد و نقد هستی سالک می ستانند و نیز کسی که اوصاف و احکام کثرت و تعدد
 از خود در رساخته باشد و بهیچ قید و قید نباشد بجز الله و لا سواه و با اول مفتوح و ثانی زده شش معنی دارد
 اول سخن باشد دوم معنی تراشیدن تراشیده که از چوب جدا شود آمده و دست افرازی که بدان تخمه و چوب
 تراشیده همواره سازند و نه خوانند سوم خوشبوی را گویند چهارم که در از نامند و خاک رنگداری که
 از خاک برآید پنجم معنی بل بودن و در بدین آمده حضرت مولوی معنوی فرایند بیت نفس موشی نیست الا قود
 به قدر حاجت موش لعل عقلی و دهن پیش چشم چینی بود و زحمت مانده بلیله و باز دو پوست تار غدر و بخت
 بسیار شدن نعمت بی هیچ و نعمت فراخ نیک شدن عیش و خوردنی پاکیزه و صمد و بختین چشم داشتن
 و قوم چشم دارند گان و در صراط السالکین حکما چو تر که با تعلق غرضه که بر تنج کوشش نمیند و بران حکما و جوان
 و هندسان شین و طلوع و غروب ستارگان اسرار فلک معاینه و مشاهده و نیز چو تره با جگاه را گویند
 و یعنی نگاه بان را و یا سنان جای نگاه داشتن اول باران و چینه و گیاه اندک هم آمده و صمد و صمد
 واضح قوانین نجوم باشد شید و حلال زاده و راست تدبیر و راست تقدیر و راه غما و راه راست در صمد
 بختین چشم در و بدر آمدن چشم را کدر آب استاده و اگر جمع اسم از کو و از باب نظر معنی بایستاید
 آب آرام گیرند و هر چه در جای قرار گیرد و از باد کشتی ریش میجی باوق یعنی غرور و کبر و ادع چهار معنی دارد
 اول کبریم و جوان مرد باشد دوم شجاعت و دلا و سوم حکیم و دانای گویند چهارم مخموری بود
 رستخیز و رستخیز و بخت اول قیامت زنده و اول مفتوح چهار معنی دارد اول بسیار آنگاه و

[illegible]

[illegible]

211

[illegible]

عنوان کتاب

کتاب

بجای آنکه بر غیر علی بن ابی طالب و غیر نام ولی که در اینون صریح گوید که شرف و فنون در بعضی صفت است
فصل اول در بیان بعضی خدایان و اشارت به معنی آن مرد
 و برای روز پسین بگذارند و بالمره بعضی همان خدایان که در فصل اللام مرقوم شد **فصل اول** در بیان بعضی
 یا فی قیل و یقال که یک نیز طبع از دکان از باب علم می آید که به معنی همان در که در فصل مذکور شد و وی را به معنی
 اول و او را که به صورت و غیره خوش و خوب باشد از آن مرغ و مرغ و آدمی باشد آن را که در او از سر بدین خبر
 و این لغت به معنی در باب لیل مهله فصل مذکور شد **باب** که **فصل اللام** در بیان بعضی خدایان
 یعنی کاری که برای مردم کنند و نیز گویند که در آن کف و دانش تریاک باشد و سر و دل و برای استخوان
 شکسته بکار آید گویند و به استاب بر سر کوهی بر آید و اشتیاق به و شانی که در دیر کوهی یافت استخوانش
 خود شکسته میگرد و چون بسوزند خود به آلوده است میشود و در مطالع الحاکمان در اعمال و عبادت ظاهری و باطنی
 نظر بر خلق داشتن از حق محبوب گشتن باشد و در آن یک جا در و نیز نام خاتم که بر سر فرو گیرند و در مطالع
 صوفیه عبارتست از ظاهر و صفات حق بر عباد کائنات اظهار صفات حق است بحق بنده و به عنان به معنی
 نام کلی چهار یک است که در روش سرخ و بیرون زرد است و زیبا گلیست تمام نام که هر دو در یک فصل
 میشود و به کل در عبادت زیاده کابل سیرت مقرر و در شست و به معنی زیاده خود آرد و در س از نادان
 چالاک در حال به معنی رای مهله کاسه فراح و بالغ مقصود سنگ سیاه و پاره از زمین گردد و بلند و آنچه بر زمین
 نشیند از سینه و کله شتران که با بنویسند که در بر گیرند و هم که در نام موصوفی موصوفی که در اندیشه است و گویا
 شدن ما در حق القیوم معنی مهتر قوم آمده در حال به معنی اول و جمیع الف ممدوده امید به معنی موصوفی موصوفی زیاده
 یعنی امید داشتن به سیدین بقدر معنی کرانه آسمان چاه و غیر آن فعل به معنی باد تر و به معنی از زانی که عا
 به یکسره کلاه و گویند و به معنی بدان مانند لاله و المرحی بکار داشتن به معنی المصنوع و به معنی چهره دیدن
 چهره اندون و به معنی چاه به بان به معنی خلاص و فرسافرسانیدن به معنی اول و لیل **فصل اول** در بیان
 به معنی خداوند و پروردگار و آفریننده و به معنی آفرنده و به معنی سبب و به معنی سبب و به معنی سبب و غیر آن
 که بخفته شده باشد و علیه تاکید شده و به معنی صوفیه عبارتست از اسم الهی با اعتبار نسبت ذات بسوی
 موجودات علیندر غیب و به معنی رغبت کننده و فراح اندرون رییس به معنی شک و بگمان افکندن
 و سختی و حوادث زمانه و حاجت و به معنی این که گویند به معنی به معنی سکون ظاهری و به معنی چهره
 تر از هر چه باشد و به معنی جامه تر و خند شک گیاه سبز و به معنی و به معنی جمع و به معنی جامه تر و خند شک
 خزان تا طاب و در طاب جمع ملک سوار شده و به معنی به معنی عیب به معنی به معنی عیب به معنی عیب به معنی عیب

[illegible]

دعوی باشد شیخ سعدی راست بریت نه خصمی که با وی برآید بداد بگردا شدت کردی گیتی چو کاو و پنهان
 و شناسم و گویند چهارم رده از دیوار چینه را گویند و آنرا ادای نیز گویند و مستثنی است از عطر و گل و میوه
 خوشبوی و امثال آن برای بوی که در دست دارند بویانیز آمده و هم کاو و باول مضموم و ثانی مکسوف
 و معنی دارد اول تا ریانه باشد بزرگ سر که کاو خرب را باور داشت چنانکه حضرت مولوی فریادیت کرد و بویان
 شد یکم کاو و بزرگ سرش چندان بزرگ بود بخواد و در نظیر باشد که در روز جنگ بنوازند و آنرا کاو و هم
 نیز گویند و در مفتوح اول و تشدید و ادبیا بان **فصل الهام** و در باهر دو دال مفتوح چهار معنی دارد
 اول مکر و فریب انسون باشد و دوم فقر و دهل و امثال آن را نیز گویند سوم معنی آوازه آمده چهارم
 سرکوب قاعه را نامند و آن سرچ مانند می بود که در بر آید قلعها از چوب سنگ و گل سازند و بر بالای آن تکیه
 و ضربت آن را نهاد و بجانب قلعه بیندازند و دلکن کنایت از شجاع و دلیر باشد و در پیشانی
 خاطر نیز آمده و جمعه ف باول مفتوح بستانی زده سرداب را گویند و معنی گنبدی که بر سر خرابه باشد و محل چهار
 گوشه که آدمی را بعد از مردن آن نموده و قبل تابوت مرده کا جلی بجای می برند و نیز آنچه شتر را بگوهر آرد و گوهر
 خانه گران و سنگ گران و سنگ گاه و در معنی دارد و اول قدرت و دسترس باشد و دوم کثرت حساب
 و اموال بود و اعیان خواهرش باشد و جمله بکشم در یای بغداد و کنایت از سیاه و از ابن عباس
 رضی الله عنهما مفتوح است که حق سبحانه تعالی پنج جوی آب از یک چشمه از چشمه های بهشت بر پای جبریل
 علیه السلام نهاد و فرستاد یکی همچون که میان اند جان و مستغرق واقع است و دوم همچون که کناره هر
 پنج است سوم و بابا بودن و فرات نهر کوفه و در جلد بغداد و نیل مصر و بغداد و مصر و با جوی جوی بر زمین
 برآید قرآن مجید الاسود و مقام ابراهیم و انهار خمس آسمان بر زمین و خیر و برکت در جهان نمازد و مسکاه
 و مگه و پنج کاف فخرسی جای نفسی دن و مگه و مگه انگران را نیز گویند و بضم زیر و چهار باد و سپهر
 و معروف و شتابان و وره ف باول مفتوح و واد مجهول و رای مفتوح و انفعای با طربان که چاک گویند
 و معنی دور نیز نظر آمده و در یوزره و در ویترون معنی گدائی باشد و آنرا در یوز نیز خوانند و پوچیه و بکسر
 اصل و بای مجهول و معنی دارد اول نام کمیت که از زمین برآید و هر چه بر زمین افتاده باشد خورد و خاشاک
 ایشان چیزهای پشینه را تابه کند که آنرا بازاری از خرد و کوچک گویند و دوم نام کمیت سیاه رنگ را که
 استخوان ندارد و چون بر عضوی بچسباند خون فاسد را بکشد و آنرا از نوک فک و نیز خوانند و بهندی
 یکی نامند و مفتوح اول معروف و معنی آسائش نیز آمده و بضم خرس و شسته ف باول مفتوح بستانی زده نوعی از
 خمر است که بیشتر مردم طلا دارند و آنرا زن ناز کنند و معنی دالان نیز آمده و در اهنما و نپه و

و در کتب

فصل اول

آفتاب و غروب شدن آن **فصل** الام و خلیل عیسی که میان دو صوب در میدان درایه و دو
 آنرا گویند که در آئینه و در چیزی باشد و دوست خالص و غل را با اول و ثانی مفتوح مکر و حید و ناراستی بود
 کسی غل کند آنرا نیز غل گویند و در روز و شب نام سه و چهارم از ده و در هر یکی معنی جنگل و عیب و فساد و خفا
 که بطریق خاص سوزند و نبات و کاهلی کنند و در بی همت و نیک بهم آمیخته و طنی و درختان ابنوه بنظر در آمده و الا
 ن مفتوح و یکبار از حسن تفتح و شد به معروف و بیخوش گویند از جوان و اول و یکبار اول و فتح و دوم جمع و دوست
 و قیل و یقال و اول و دوم جمع و دولت است و با اول و دوم جمع و اول و دوم جمع و اول و دوم جمع و اول و دوم جمع
 گویند و دوم هر چه در اول و دوم جمع و اول و دوم جمع و اول و دوم جمع و اول و دوم جمع و اول و دوم جمع
 را بر دین آید و بنگش تا گردیده چون آید و چهارم در اول و دوم جمع و اول و دوم جمع و اول و دوم جمع و اول و دوم جمع
 مرید در آن سوزان کند و آنرا از غله نماید و یکبار آن چوبی نصب کنند بعنوانی که چون آید و یکبار گوش
 در آید آن چوب که یکبار موسوم است بحک که در آید غله در آید و آرد و شود و پنجم تیر کشتی بود و ششم کشید
 و خیر طبع باشد و از نیست که خیر طبع را که بر میان بندند و همیان خوانند و دلیل را راه و راه و در هر طبع
 اهل مناظره عبارت است از آنچه لازم آید از دانستن می دانستن چیزی دیگر و در هر طبع حکما بول و بنحو طبع
 مرض بیمار را دان معلوم کند و قیل و یقال و اول و دوم جمع و اول و دوم جمع و اول و دوم جمع و اول و دوم جمع
 بال بنود و ریاض و اول و دوم جمع و اول و دوم جمع و اول و دوم جمع و اول و دوم جمع و اول و دوم جمع
فصل المیزم در تعین مرور و یکبار بزرگ که در صدف نماند و کثایت از آن معروف است
 علیه افضل المصلوة و السلام و علی آله و الصحابة اجمعین و اھم و معنی دارد و اول معروف و دوم حشری را
 گویند و میخسره و راست بعیت هر جنس مردم و دو دام و در صحت جنس گیر و آرام و شور و غم بالی
 و ثانی مفتوح معنی آفریده و اند و یکبار مرده و محمود و مست و اند و یکبار مرده و محمود و مست و اند و یکبار مرده و محمود و مست و اند
 دارد و اول معروف و دوم فریب سوم نخوت چهارم بوی باشد و آنرا با بازی ششم نامند و پنجم وزن شعر
 ششم انبانی باشد که آنرا بنگران بدان ایشل فرد و زبده و پنجم معنی آفریده ششم افسون نهم دهن بود و دهم
 معنی زبان باشد و معنی خون و تیزی تیغ و فریه و دوم صبح و لاف زننده و نفس کشی مده و ارباب لامع
 خانه سلامت و بهشت را نیز گویند و آن بهشت است از بهشت بهشت که از زبرجد آفریده شد و دوم
 دار النور که با قوت سحر است سوم دار الخلد که از نقره خام است چهارم جنات عدن که از زبرجد است
 پنجم جنات نعیم که از نور است ششم جنات المادوی و پنجم جنات ششم فردوس که اینها همه از نور اند و میهم
 از رشت روحی و الیه شده و در سنگام آنکه کار با حسب ملود دل درستان باشد **فصل** المیزم

فصل

فصل

فصل الکاف فی بیان فضائل الکاف

فصل الکاف

دریای محیط دریا نیست که عالم را احاطه کرده و اقیانوس را غروب میکند و آب آن

فصل الحین

دریای گرم و طهر است مانند سیلاب - و معنی فتح آب چشمه و معنی جماعه و در طالع حکما اعلی

فصل الغین

است که آب چشمه بیرون می آید - و مانع را بکسر مغرور و مغرور جمع و بمعنی عجب تکبیر گویند

فصل الفاء

و مانع را بفتح و تشدید و پست آراینده و دیگر و دباخت و دور کردن و طوبیات جرم و بدبوی او و رنگ

فصل القاف

کردن آن - و مستیاف و عمل خودی نگار است و بکسر و ساقطه و دار الضیف

فصل القاف

مهران سر - و توفیق را در دوی خرد و چینی باریک و لوق و فحش و نه و آن

فصل القاف

جائز نیست مانند گریه که از پوست او پوستین سازند و بفتح و است و کون مصدر من باب نصر یعنی شمشیر

فصل القاف

از نیام بر آوردن الضیاع و شمشیر نیست با موه و او بکسر که در ویش آن پوستند و فرومایه و ناکس و بفتح اول و لام

فصل القاف

مکسور یعنی نیز زبان و کشاده زبان است و وقی و بفتح و تشدید و کون و غلطی شعر و نقد و طلبیه که گرفتار

فصل القاف

و جامه نیست نفیس پیش بها که در هر بافته و گدائی و خرمین کوفته و فراسم ناکرده و آرد و در دین اعتراض سخن

فصل القاف

کسی بکسر حتی است معروف که صاحبش روز بروز بکارد و لاغری و ضعیف گردد و بکسرش رایج روگ گویند

فصل القاف

و بوق بکسر اول و سکون با موحده سریش و در صحاح گویند نیست چنان که آن مرغ را میگویند

فصل الکاف

الکاف و رنگ با اول مکسور و ثانی مفتوح بنون و در فتح معنی دارد اول وقت و ساعت بود و دوم

فصل الکاف

ثبات و آرام و تاخیر باشد سوم آخرت را گویند و این معنی را حکیم مردمی نظم نموده بیت چو ساری و رنگ

فصل الکاف

اندرین جای رنگ به شش و رنگ بر تو سرفائی و رنگ به چهارم معنی رنج و محنت باشد و آنرا در رنگ او رنگ

فصل الکاف

نیز خوانند و پنج نوائی را گویند که از نواختن تار سار و رنگ ناکوس و شش گشتن آنگین و امثال آن بر آید

فصل الکاف

شیخ ابو سعید ابوالخیر فرموده بیت از باد و رخ به رخ رنگ در دین به سلامت جانب رنگ آوردن به چاقوس

فصل الکاف

بکسر و رنگ آوردن به توان توان ترا بکسنگ آوردن به ورک و بفتح و یا فتن نهایت فقر و بمعنی

فصل الکاف

و ستاره و بفتح و طبعات و در فتح در کات جمع دلاک و بفتح و تشدید بسیار مانده ال کات کیدان

فصل الکاف

و در طالع خصوصه خام که مایه را گویند و رنگ و بفتح اول و معنی دارد اول دیوانه و بهوش و حیران

فصل الکاف

و مانده را گویند به ستاد گفته بیت تا پیری را و میورد و آنکه خط دیده به چون من زدا سره بیرون شده دیوانه

فصل الکاف

و رنگ به دوم صدای را نامند که از هم خوردن دو سنگ باد و چو ث امثال آن به آید سوم شانه و نقطه

فصل الکاف

پیرگار را گویند و رنگ بکاف پاریسی چهارم حصه پول و حصه و بخش و افک نام مسخره است

فصل الکاف

معروف و لوق بکسر کان نیری که در جای قاف خانی نیز نظر آمده و وک ت بوزن خوک آن است

فصل الکاف

آهنگین که عیالت بان رسیدن رسیدن و ماشوره بران بچند از چوب نیز میشود و وک ک بفتح و تیر آن

در قوت حافظه محفوظ ماند بار و اگر چه هم رسیدند قوت ذاکره آن نقش دل را که در قوت حافظه بود و این
 نقش در محرم بر این بعد از آن دانند که این نقش را بیشتر دیده ام پس حافظه چون لوح است و ذاکره خواننده و خیال
 چون نویسنده و در هم چون شیطان حسن مشترک چون در با می که جوهرها در وی یکجا شوند و در بیان خود آتش
 باطنه این مقدار کافی است چنانکه بود علی گفته بیت سه تجوین دارد و مانع بیشتر از آنکه احساس باطنی نیست
 خبر مقدم تجوین باطن بدان که بود حاسه مشترک امقره موخر از دشت محل خیال که ماند از دشت و تصور
 اندیش این درختین اوسط بدان تجوین از میان و فکر از بیشتر و غیره و سطر جای و هم است حفظ تجوین آخر
 نباشد بدین **فصل اششین** دور باشد با اول مضموم و او معروف نیز که سنان آنرا از دشت ساخته سازند
 چنانچه درین وقت در هندوستان مثل آن نیزه در پیش سلطان مست می بریزد و آنرا که می نامند و درین
 قدیم معارف بوده که چون آنرا بر روی او انداخته اند و پیشاپیش با دستان می برده اند به انجمن
 که چون مردم آنرا از دشت بر سر آمدند که با دشت می آید و آنرا که طرف روند و راه را احتمالی سازند و نیزه در دشت
 جنگ که کسی کند می بجانب با دشت اندازد و آن می کند مولانا خوشی نیز می گفته بیت تمسبهایی
 اواز دلپذیری که اگر دای بنظر آید و لیری و ندای دور باشد و خود ستون نظر را باز کند و اندیدی از دور
 و گاه بطریق استعاره از آن نفس کشند چنانکه از تیر تاوک نمایند شیخ نظامی نظم نموده بیت چو در آید جواب
 کند بر شنبه یکمی دور باشد از جگر کشیده و دست خوش بزمی مسخره و دست مال در بون و دست آموزد
 آنده خوش با اول و ثانی مضموم بعضی با اول و ثانی مفتوح و بعضی با اول و ثانی معنی دارد و اول
 برق باشد و دوم فروغ هر چیزی را گویند سوم نام آن شده است که در سحر از اندیشه بود و بانی اندیشه و آنکه
 در خوش مشهیر اند اس مجوسی است که در اس نعل نیز نامند و در هم نعلی با منسوب است چهار بیت از
 قایل و قهستان که از آنجا گلیم خوب می یافتند و خوش با اول مفتوح معنی خود را آسانستن و بسیار سخن بود
 و خوش علم سپاه و آنکه گفت موزه بدان و درند و آن انبان سخنیان که آنگاه این در پیش آید و بر دشت
 جامه ایشان را نسودد و خوش گاویان نزد اهل فرس از گاده آهنگ که فریدون را پرورد مشهور است حکیم
 فردوسی گوید بیت بر پیش اندرون گاویانی خوش جهان زد شده رخ و زرد و خوش و خوش
 شب گذشته و گفت دختران خوش یعنی بنات انوش دو اند که بری و صغری آن هفت ستاره که بشکل
 کشتی می نماید و صغری آن هفت ستاره که با فرق بین بهم اندزد و یک قطب شمالی **فصل اقصا و**
والاص بکسر و دشت و تابان **فصل اقصا و** و احصی گفته اند و برگردانده و باطل شده در جهت خود
 و زوال آفتاب الدحض لغزین پهای و دور کردن و الدحض باطل شدن بفتح کما ضی و الدحض

نقش

فصل اقصا و

بجای هر چه در جلد سبزه بدین حسن شستی و نرمی و سردی گرمی و مانند اینها در آن می تواند کرد و درین موضع
در بیان حواس ظاهره این قدر رسیده است اکنون شروع کنیم در بیان حواس باطنیه یکی از حواس باطنیه حس
مشترک است و آن در درین اقل و بالغ است و آنرا از برای دو معنی حس مشترک خوانند یکی از برای آنکه
چیزها را که بد چشم او را می بیند صورت آن چیز را در حس مشترک یکی مینماید و اگر کسی را در حس مشترک خلل باشد
آنکس یک چیز را دو بیند و دیگر آنست که او را در آخر حواس ظاهره است و در اول باطنی هر چه که از باطن ظاهر
خواهد آمدن اول از حواس باطنی حس مشترک رسد و بعد از آن بحواس ظاهره و خود او مدبر که امور قویست و ازین
هر دو وجه تشبیه و معلوم شد که کار و عمل را در دیدن چه چیز است و دیگر خیال است و آن قویست که عکس
از مدركات محسوس است و حس مشترک می افتد صورت آن در خیال مصور میگردد و آنقدر نقاش
آنقدر نقش از عدم ملاحظه آن صورت مدتی زائل گردد و تحت اللغات آن صورت را در خیال محفوظ میدهند
و او هم مدبر که امور نیست و تحقیق خیال بر مثال کاتبی باشد که معانی را که صورت پوشاند و آن معنی را
بر دیگر می رساند بی آنکه معنی آنچه کاتب نوشته آن کس نمیشد دیده باشد همچنین خیال نیز چه را در
رساند بی آنکه از چیزها حاضر باشد و دیگر باید از چشم یکی از حواس ظاهره آن صورتها را با مثال آنرا در او را
کرده باشد و دیگر و هم است و شغل او آنست که چیزهای دیده و نا دیده را راست یا دروغ در نقش مینماید و خواه آن
چیز را در عالم صورت باشد خواه نباشد و هم او را که آن چیز را کند مثلاً کسی هزار آفتاب بر آسمان تو هم کند
با وجود آنکه از یکی بیش نیست و هزار دریای شیر را انگبین تو هم کند با وجود آنکه هیچ نیست و این قوت از حیوانات
غیر انسان بجای قوت عقل است در ایشان بحیث آنکه بره مادر را بواسطه و هم شناسد در ره با وجود آنکه
مانند مادرش حد گویند و دیگر باشد و دیگر است و دشمنی گرگ و دوستی سگ را بدین قوت و زیاد پس مدبر
باشد و آنکه گویند شیطان او را سجده نکند و ملائکه که در بندین قوت و مراد ازین قوت آنست که وی را جمع قوت
نکرد و بخلاف قوی دیگر چنانکه شخصی در خانه تاریک تنها و آید و در بنیامده باشد هر چند عقل حکم میکند که مرده و حیات
و از وی نباید ترسیدن قوت و هم در سوره میدهد و ترس مول را می یابد همچنین فعل تصدیق محال است نمیکند
قوت و همه با احتمال بان راه میدهد و اکثر خدایان مفتون باین قوت اند و این قوت هرگز از چیزها خلط نموند
باز نیاید و دیگر قوت منصرفه است و این قوت اگر متابعه عقل کند آنرا متفکر گویند و اگر بهیچ چیز متابعت و هم
که متفکر گویند و کار این منصرفه آنست که در معانی جزئی که در خیال و حافظه مضبوط است تصرف مینماید
و حافظه قویست که هر چه از حواس ظاهره و باطنیه بدو رسد نقش آن چیزها را آنجا نماید و آن چنان است که مردم
هر یک را یک راهی بنشیند و هر یک را یک راهی بنشیند و هر یک را یک راهی بنشیند و هر یک را یک راهی بنشیند

در قوت حافظه محفوظ ماند بار و اگر چه جسم رسیدند قوت ذکر و آن نقش دل را که در قوت حافظه بود و این
نقش در ضمیر بماند بعد از آن دانند که این نقش را پیشتر دیده ام پس حافظه چون لوح است و ذکر خواننده در خیال
چون نویسنده و در هم چون شیطان حسن مشترک چون در برای که جویدها روی یکجا شوند و در بیان خود آهش
باطنه این مقدار کافی است چنانکه بود علی گفته بیت سه تجوید دارد و مانع بشود که احساس باطن منبت
خبر مقدم تجوید باطن بدان بود و حاسه مشترک امقره موخر از و شد محل خیال که ماند از و در خصوص
اشیاء پس اندر نخستین اوسط بدان تحصیل از حیوان و فکر از پیشتر و سطر جای و هم است حفظ تجوید آخر
نباشد بدر **فصل الشیخ** دور باشد با اول ضمیمه و او معروف نیزه که سنان آنرا در شاهانه سازند
چنانچه درین وقت در هندوستان مثل آن نیزه در پیش پیلان مست می برند و آنرا که روی نامند و در
قدیم متعارف بوده که چون آنرا از رواج این بریت میداده اند و پیشاپیش باوستان می برده اند به جهت
که چون مردمان از دور مشاهده کنند که باوستان می آید و آنرا که طرف روند و راه را احتمالی سازند و نیز در
جنگ اگر کسی کمندی بجانب باوستان اندازد بان کعب کنند و مولانا خوشی نیز وی گفته بیت تبسهای
اواز دلپذیری که اگر دای بنظر آید و لیری و ندای دور باشد و سطور نظر را بازگردانیدی از و در
و گاه بطریق استعاره از آنه نقش کنند چنانکه از تبر ناوک نمایند شیخ نظامی نظم نموده بیت چو درایا جواب
سکندر شنید یکی دور باشد از هر که کشید و سطور نقش بر معنی مسخره و دست مال و زبون و دست آموز
آمده و خوش با اول و ثانی ضمیمه بعضی با اول و ثانی مفتوح تصحیح و نیز چهار معنی دارد و اول
برق باشد و دوم فروغ هر چیزی را گویند سوم تمام آنکه است که در شهر امنیه بود و بانی امنیه و آنکه
در خوش مشهور شیرازند اس مجوسی است که در اس نعل نیز نامند و در هم نعلی با منسوب است چهار بیت از
تایید و قهرستان که از آنجا که خوب می بافند و خوش با اول مفتوح معنی خود را آنرا سنان و در سباحتن بود
در خوش علم سباه و آنکه که نقش موزه بدان دوزند و آن انسان سخنیان که آننگار این پیشین و میرد تا تش
جامه ایشان را نسود و در خوش گاویان نیز و اهل فرس را گاده آهنگ که فریدون را پرورد و مشهور است حکیم
فردوسی گوید بیت پیشین اندرون گاویانی خوش جهان زو شده رخ دزد و خوش و خوش
شب گذشته و گفت دختران نقش یعنی بنات انوش و و آنکه کبری و صغری آن هفت ستاره که بشکل
کشتی می نماید و صغری آن هفت ستاره که با فرقدین بهم اندزد و یک قطب شمالی **فصل الرضا و**
دلائل بکسر و شتابان **فصل الرضا و** و احضن لغزنده و برگردنده و باطل شده و در حجت خود
و زوال آفتاب احضن لغزین پای و دور کردن و الدحوض باطل شدن بفتح الکاف و المصطلح

نقش

فصل الرضا و

تخصیص در جلد سبابة دین حسن در شتی و نر می و سر و می گری و مانند اینها در اک می تواند کرد و درین صبح
 در بیان حواس نظامه این قدر بسته است اکنون شروع کنیم حواس باطنه با آنکه یکی از حواس باطنه حس
 مشترک است و آن در رطن اعلی و مانع است از آنکه از برای دو معنی حس مشترک خوانند یکی از برای آنکه
 چیزها را که بد چشم او را می کنند صورت آن چیزها در حس مشترک یکی مینماید و اگر کسی را در حس مشترک خلل باشد
 آنکس یک چیز را دو بیند و دیگر آنست که او را در آخر حواس نظامه است و در اول باطن هر حکم که از باطن ظاهر
 خواهد آمدن اول از حواس باطن حس مشترک رسد و بعد از آن بحواس ظاهر و خود او را در امور قویست و این
 هر دو وجه تسمیه معلوم شد که کار و عمل او در بین چه چیز است و دیگر خیال است و آن قویست که عکس
 از مدارکات محسوس است و بر حس مشترک می افتد صورت آن در خیال مصور میگردد و آنقدر نقاش
 آنقدر نقش از عدم ملاحظه آن صورت مدقی زائل گردد و تحت اللغات آن صورت را در خیال محفوظ میدهند
 و او هم در امور نیست و تحقیق خیال بر مثال کاتبی باشد که معانی را که سوت و صورت پوشاند و آن معنی را
 بر دیگر می رساند و آنکه معنی آنچه کاتب نوشته آن کس نوشته دیده باشد همچنین خیال نیز هر چه او در
 رساند و آنکه این چیزها حاضر باشد و دیگر با در چشم یکی از حواس نظامه آن صورتها را با مثال آنرا آورد
 کرده باشد و دیگر و هم است و شغل او آنست که چیزهای دیده و زاده را راست یا دروغ و نقش مینماید خواه آن
 چیز را در عالم صورت باشد خواه نباشد و هم در آن آن چیز را که مثلاً کسی هزار آفتاب بر آسمان قوس کند
 با وجود آنکه از برای ایشان نیست و هزار دریا می شیر و انگبین قوس کند با وجود آنکه هیچ نیست و این قوت از حیوانات
 غیر انسان بجای قوت عقل است در ایشان بحیث آنکه برهادر بواسطه و هم شناسد در ره با وجود آنکه
 مانند بادش هر که پسندد دیگر باشد و دیگر نسبت و تمیزی که در دوستی سگ را بدین قوت و ریاضت فکری
 باشد و آنکه گویند شیطان او را سجده کند و ملائکه که در دین قوت و مراد از این قوت آنست که وی شیخ عقل
 فکر و بخلات قوی دیگر مینماید و خفا تا یک تنه او را بدور نیامده باشد هر چند عقل حکم میکند که مرده جدا
 و از وی جدا تر سیدان قوت و هم در امور میسر و در اول راه می باید همچنین عقل تصدیق محالات نمیکند
 قوت و همه با احتمال بان راه سید هر که خلاق مفلون باین قوت اند و این قوت هرگز از چیز باطل نمودن
 باز نیاید و دیگر قوت منصرف است و این قوت اگر متابعه عقل کند از آنکه متفکر گویند و اگر همه چیز متابعت و هم
 که متعبد گویند و کار این متصرفه آنست که در معانی جزئی که در خیال و حافظه ضبوط است تصرف مینماید
 و حافظه قویست که هر چه از حواس ظاهر و باطنه بدو رسد نقش آن چیزها را آنجا نماید و آن چنان است که مردم
 هر که دیگر را می بینند از دیگر که هم رسد می شناسند و این شناسندگی است که چون و اول میگوید پسندن و این

[illegible]

و در خواب شدن عضا بجز بانگر گویند و در حل لغات بمعنی فرو مانده و بجز و هرزه گوی بنظر درامع
 خبر که خبر گاهت بکسر بفتح معروف یعنی جای خوشی و ستراحت چه خبر بفتح اول و قبل بکسر معنی خوشی
 است و در زبان بملوی خسته با اول مفتوح چه معنی دارد و اول تخم منبوه را گویند مانند شفتالو و خربا
 دوم بمعنی بیار و آزرده سوم بمعنی بر خاسته آمد چه چهارم زمین را گویند که آنرا باشد یا کرده باشند
 یا مردم حیوانات بر زیر آن آمد شد بسیار زنده باشند و خاک آن در زیر پای آدمی و حیوانات نرم
 شده باشد خطره بکسر طای مهمله شده آنجا که خط کشند تا دیگر فرود نیاید و در عرف شهر
 کلان را خطه گویند و پاره زمین خد عس بضم فرب خرویه با اول مضموم بتالی زده شش
 معنی دارد و اول ریزه هر چیز را گویند و آن معروفست دوم نکته بود سوم عیب گناه باشد چهارم
 خاشاک بود شیخ سعدی را شست کلان و معنی بنظم آورده بریت با انیش بر خورده چون است افت
 و درون برزگان شش بتافت و بخورده توان آتش از و خشتن و پیش از بکشتن که بر سوختن
 نیم نام سنگیست از جمله است و یک سنگ نده ستاد و قی گفته بیت به نیم آذر زوری بکام دل
 خود را که گوی ابار زده خوانم شبا گوی زده به ششم معنی شاره آمده خبر و با اول مضموم بتالی زده دای
 مضموم کوزه کوچک است و گوی خزان که بکسر قبل معروف اما تحقیق نیست گفته اند قصه لاکس
 و الحارثه لا تفتح یعنی لفظ قصه که بمعنی کاس است کساده نشود بد معنی یکی آنکه او را بفتح خوانند و کسند
 دیگر آنکه بمعنی شکسته و فترانه رافع داده نشود نیز بد معنی یکی آنکه او نشود دوم آنکه بفتح بخوانند و بکسند
 و در حل لغات سکندری بمعنی خوب از و قوم ساخته خد بفتح اول بمعنی خوش دره باشد و خد
 بمعنی خوش انوش آمده و این کلمه پنج است که بربان گویند حکیم خاقانی فرماید بیت کج ای یار
 و خدای دلداره هم وفادار و هم جفا داره خرا قه بفتح اول و رای مهمله شده نام آلت باز است
 فلان بفتح و یفتن بربان خورده با اول مضموم خم کوچک را گویند و آنرا خورده نیز خوانند خلوه بضم
 و بفتح تنهایی خفتن بفتح نه و کز و غیره بریدن آنقدر که سنت باشد خائنه بضم و نا امید
 اخیب نو مید کردن خطوه بضم کام و بفتح میان دو کام دو کام زدن خصا صده به دو صا و مهله
 در ویشی و بهر حال تهی وستی و محتاج شدن خرقه ع پاره و در مطلق و توبه بار است از انجمنی بود
 مریدان شیخ که در آمده و بار او که توبه بدست او شده خضیه بضم دل و سکون فاد فتح بای توبه
 بنان و آشکارا از انهدا است خلیفه عجمی کسی استاده که پیش از و می بوده باشد من اختلاف
 فی المانی خرم المانی خلیفه بضم خطاب و خط و بکسر خطاب کما نحب من سبک خیر شسته و در و معنی

در این که میان یک باشد و جانور نیست در یک خدو اول بفتح اول و ششم ثانی فرود گذارنده با و ششند
خلیل و دوست اما آن دوستی که از نعل باشد و لقب حضرت ابراهیم خلیل علیه السلام بفتح و بیست و نهم
اب خیل جمع فصل المیم ختم بفتح معروف و شان در صل لغات یعنی غسل آورده و قرآن
تمام خواندن و یا خیر سائیدن و مگر کردن خشم یکسر قتل بفتح معروف و خصوص بفتح و ششم واحد
و جمع مذکر و مؤنث و در یکسانست و گاه بر خصوص جمع کنند و بمعنی صاحب نیز آمده و در صله بمعنی غلبه
کردن بر خصوص بر کسی باشد و شدن خصام بر کسی یار شدن کردن با هم حکم ع اول یکسو بمانی
از ده سه بمعنی وارد اول خطی باشد که از مینی بر آید و آنرا بتازی مخاط نامند و دوم بمعنی خشم و غضب آمده
سوم کل نیزه چسبیده را گویند که پای در میان آن بیند شود و باسانی بر نیاید و باول و ثانی مقصود سیم
زده نام قصیده السیت از توالیع بلخ که در سرحد بخشان واقع است و بدو فرعون شتهار دارد و خمر یا اول
مقصود و بمعنی دارد اول طرف باشد پس بزرگ که در آن آب و و شایب سرکه و شراب اشال آن
یکند و دوم کنبه عمارت و با اول مفتوح سه معنی دارد اول کج و نادر است و سخن باشد و بیون دوم
گرنه باشد و آنرا پس خمر نیز گویند سوم بمعنی قصه آمده چنانچه گویند فلان در غم فلانست یعنی در قصه
اوست خمر طومر بضم ط و سوم مینی سیل و شراب مهتر قوم خاتم ع یکسر تا آخر بر چیزی بفتح مهر
بر و معنی انگشتی نیز آمده و خواهی جمع آن و در مطالع صوفیه عبارتست از کسی که قطع کرده باشد مقام
را و رسیده بود به نهایت کمال خطا بر یکسر اول و طاهر مهابت خطم مهابت کردن شتر یا ختام
ع یکسر و تایی فوقانیه کل و سوم که بر در مهر کنند ختامه و خاتمه آخر کار ختام ع یکسر و تایی نخستین جمع خیمه
معروفست خام شراب معطر و مردی تجربه و صد پخته و پیری که در ویشان پوشیده خرامن میند
معنی دارد اول رفتار بنا بر بود و دوم نوبد مهابتی باشد سوم زنان خوشش شکل را گویند فصل اکنون
خان و چهار معنی دارد اول پادشاه ترکستان را گویند چنانچه پادشاه روم را نیز میگویند
و پادشاه چین را انغور نامند و دوم سر او خانه است سوم کاروان سر را گویند چهارم شان عمل
و شان زنجیر را گویند خافقین عاف شرق و مغرب خافق واحد است خورده دان و دان
عیش آن و بار یک آن و نکته دان و دانا خاترقان تمام و هیبت از خراسان و کرهستان بسطام
سر را دستر اباد و او را خرفت آن بفتح تین نیز گویند خمر زن ف با اول مفتوح و ثانی نه فرقه باشد و شش
بفتح ادل که ششین مجربیکت که سبب می خطی درشت پیدا شود و علامت شش درشتی است و شش هفت
از ششون از باب کرم بمعنی درشت و درشتی خازن ع یکسر و تایی مجربیکت که سبب می خطی درشتی است

در این که میان یک باشد و جانور نیست

در این که میان یک باشد و جانور نیست

با اول و ثانی مضموم و کاف تازی در معنی دارد و اول معرفت یعنی صدمه و خالی از لطافت و تجل
 و بی معنی دوم خوشتر آمده و شکاک یعنی خوش باشد خیر حیات باجم و کاف فارسی بی استاز بر موج
 فلک که بتازی سلطان خوانند و نام جانور است آبی که آتش را پنج پایه گویند و همین جهت آن سرچ را سلطان
 خوانند که پنج ستاره است خشک و بلغم و شبنم مجرمازاده و چرب بان در شربت فصل و قیل
 خشک نیز یاد و قنای منقوله هم آمده است خر در یک مضموم و ل بمعنی ریزه ریزه مانند ریگ خشک
 که لیر و کاف فارسی مشک سیاه بزرگ که بتازی شرح او به خوانند و آمده علم فصل اللام
 خلخال و بفتح اول پای به پنج نیز نام شهر است مابین قزوین و گیلان که خلخال از نیز گویند و باستقار
 بر آفتاب ماهتاب نیز اطلاق کنند خیال و بفتح کبی از حواس باطنی است و آن قوتیست که هر عکس
 را از درکات محسوس است و جبرست مشترک می افتد صورت آن در خیال مصور گردد و و چیری که در میان
 گشت از انصب کنند به جهت دیدن خلل چیزی که اگر در سرافت از آن خلل و مانع زاید و نیز خیال عالم مثال را
 گویند و آن به پنج است میان عالم رواج و اجسام و بمعنی رشته نیز بنظر آمده و بفتح یکم
 دوم شونده شدن و شاد شدن و بفتح یکم و کسر روم مرد مشمار و زمین پر گیاه و خلخال
 که معروف و دوست و چوبی که در جامه نهند بر بی همتا و میان شی و جامه که نه و سستی کار و فاضله
 میان و و چیز کسی و سستی کردن و دوستی خال و بیل در مادر و نشان و و شتر بزرگ سیاه و شکله و نوعی
 از بر زمین و علم که بوالی دهند و ایرامید و ایرباران و نام کوهی و در پیش بفرارسی معروف به معنی
 نگار از نیز ناخود آریست زیرا پنج نام پرنده ایست که نقطه های سیاه دارد و نیز بمعنی نگار در نگار و برنگ و
 و نگار آمده و در طالع تصوف است ارت بنقطه وحدت است که سید و منتهای کثرت است چه خال بود و ط
 سیاهی بنشانه جویت عیدیه است که از او را کشتور اعتبار خج و مخنی است لایری الا الله و لا اله الا الله
 الا الله و صاحب طارقه فرموده است که خیال عبارت از ظلمت و معصیت که میان انوار طاعت بود چون
 نیک اندک بود و خال گویند و اگر خوب روی را ذره بد خلی بود آنرا خال خوانند و سبب یزت شتر
 و قیل خال عبارتست از نقطه روح انسان نیست و ازین بیت شمس لدین محمد مغربی که بیت شعر عربی
 الکون خال من بداس خده و لقد تجلی خده من خاله چنان مضموم میشود که خال در مصرع اولی بمعنی کون
 باشد که عبارت از اعتبار باطنی است و در مصرع ثانی بمعنی یقین حق حصول و بضم شین بی نام شدن
 خال و فرموده که نام شونده خل و بکسر و سست و بفتح او از کزن جامه بخلال و خلال چوبیست
 که بدان جامه پیچند و بفتح مع است بدست که و مر و ضعیف و لا و جامه که نه و گشت و گردن که بکسر پیچیده است

و بفتح کبی از حواس باطنی است و آن قوتیست که هر عکس را از درکات محسوس است و جبرست مشترک می افتد صورت آن در خیال مصور گردد و و چیری که در میان گشت از انصب کنند به جهت دیدن خلل چیزی که اگر در سرافت از آن خلل و مانع زاید و نیز خیال عالم مثال را گویند و آن به پنج است میان عالم رواج و اجسام و بمعنی رشته نیز بنظر آمده و بفتح یکم دوم شونده شدن و شاد شدن و بفتح یکم و کسر روم مرد مشمار و زمین پر گیاه و خلخال که معروف و دوست و چوبی که در جامه نهند بر بی همتا و میان شی و جامه که نه و سستی کار و فاضله میان و و چیز کسی و سستی کردن و دوستی خال و بیل در مادر و نشان و و شتر بزرگ سیاه و شکله و نوعی از بر زمین و علم که بوالی دهند و ایرامید و ایرباران و نام کوهی و در پیش بفرارسی معروف به معنی نگار از نیز ناخود آریست زیرا پنج نام پرنده ایست که نقطه های سیاه دارد و نیز بمعنی نگار در نگار و برنگ و نگار آمده و در طالع تصوف است ارت بنقطه وحدت است که سید و منتهای کثرت است چه خال بود و ط سیاهی بنشانه جویت عیدیه است که از او را کشتور اعتبار خج و مخنی است لایری الا الله و لا اله الا الله الا الله و صاحب طارقه فرموده است که خیال عبارت از ظلمت و معصیت که میان انوار طاعت بود چون نیک اندک بود و خال گویند و اگر خوب روی را ذره بد خلی بود آنرا خال خوانند و سبب یزت شتر و قیل خال عبارتست از نقطه روح انسان نیست و ازین بیت شمس لدین محمد مغربی که بیت شعر عربی الکون خال من بداس خده و لقد تجلی خده من خاله چنان مضموم میشود که خال در مصرع اولی بمعنی کون باشد که عبارت از اعتبار باطنی است و در مصرع ثانی بمعنی یقین حق حصول و بضم شین بی نام شدن خال و فرموده که نام شونده خل و بکسر و سست و بفتح او از کزن جامه بخلال و خلال چوبیست که بدان جامه پیچند و بفتح مع است بدست که و مر و ضعیف و لا و جامه که نه و گشت و گردن که بکسر پیچیده است

و در آفاق

و در آفاق

آتش زود و دیگر و بتازی حراقت خوانند و در فرهنگ میر غنچه والد و لایحه منظور آمده که گیاهی باشد نیک
 نرم که زود آتش در گیرد و آنرا بر زیر سنگ آتش نهانند و چنانچه بزند تا آتش در گیرد و آنرا بده نیز خوانند
 و بتازی آتش مرغ گوشت مرغاری راست بسیت به نازک بر نریم تو خفت است و دلم آتش به دوازند یک
 آتش آفریده خفت را **فصل الاقاف** خلق را بفتح خای و سکون لام آفریدن و آفرینش و
 آفریده شده گمان و اندازه کردن و دوری گفتن و تحقیق بهوار شدن ستاره و کهنه و بفتح خا و کلام آفریننده
 و سازنده و در صراطی سالکان خلق عالمی است که موجود بوده و مدت باشد مثل افلاک و عناصر و موالیه
 یعنی جمادات و نباتات و حیوانات که این عالم را عالم خلق و عالم شهادت نامند و خلق جدید و صراطی
 صوفیه عبارتست از اتصال امداد وجود از نفس محض ممکنات خارق به پاره کننده و انگه گویند خارق
 عادتست یعنی پاره کننده عادتست حاصل آنکه خلاف عادت است خرق را بفتح پیم درنده بمعنی
 مفعول آید یعنی برده در بدو شد خرق را بفتح کیم و سوم زشت و بد خوئی و گگون بخت فارسیان در محل
 و شام احتمال گفتن خرق را نیز بمعنی خرق آمده اما اصل لغت او معلوم نشده خارق را بضم ق و
 که از غلبه خون پیدا میشود و در خلق و خلق را بگوید و بکسر سیسانی که در خلق کسی کنند و بان خلق او گیرد و و گلو
 کردند **خلق** بفتح ق و آفرید یا خورشی خارق چون از نیم روز میل کنند و بکسر و در **فصل الکاف**
خنگ فث ما اول در هر چیزی سپید را گویند عموماً چنانچه ستاد گفته است ای تیغ ترا در ازل بزال
 نمود و زیم تیغ تو باز از خنگ شد زالی و واسطه سپید موی را خوانند خصوصاً و آن ضد گوشت است
 سبز خنگ و قهوه خنگ گوس خنگ خنگ بود در محل غناست است آنکه سپیدی بسیار بی زنده خنگ است
 با اول مضموم ثانی زده دو معنی دارد اول بر هم زدن و حیت باشد باصول بنوعی که از ان صدرا بر آید و آنرا
 خنگ نیز گویند حضرت مولوی فرماید بیت ای بر سر خنگ شدی بر عاشقان خنگی دی و به مستی
 خداوند خودی گشتی گرفتگی با خدا به هم جامه درشت خوشن باشد که مردم درویش و فقیر پوشند و در
 خور و کچه نیز از زردی باشد و نیک عیق بود و معنی آواز و بانگ آید و با بانی مضموم الکاف زده قرینه باشد
 از بختان خدو که با اول مضموم بر آگنده و بر ایشان شدن طبیعت باشد از امور تاملایم در بعضی
 فرهنگها مضموم است که رشک و حسد و بخت و تیرگی باشد حکیم انوری گوید بیت از حسد فتح تو خصم
 تو پی کرده است به همچو جی که خدو که هر ضا در شکست و مولوی معنوی بنظم در آورده بیت نفس تعیف
 ماده را من بکنم خریف خود به زانکه خودک میشود و خوان مرا ازین بگس به خدنگ کن نام درختی است که در چوب
 آن سیر و حنای زین و امثال آن سازند چون بیشتر از آن تیر و استند و لکن تیر را خدنگ بگویند خدنگ و

فصل فی شرح اصطلاحات

فصل فی شرح اصطلاحات

و کما یستدل من خلاصه بفتح اول معروف و بمعنی خالص ماده حصر و یکسختن کردن زراعت و مثل
 آن و بالفتح و کسر ر و غ گفتن فصل الرضا و نحو خوض غور کردن در چیزی و شوارب شدن شراب
 و شرب و در کاری و نیز در آب شدن و در رفتن و در بازی جنبانیدن شمشیر در جای که زده باشند
 و سخن در آمدن خواهش و بفتح اول و واد شده و بک و شونده خفض و بفتح ف و واد شدن آواز و انداز
 و تان کردن و تن استان عیش و زمین نیم فصل الرطاب خطا بفتح ن و نوشتن و نوشته باگشت خط
 کشیدن قال در یک خطوط جمع و بوجه استعاره و تشبیه اطلاق خط بر ریش نرسیده میگویند و نیز
 تمام مقامی است که نیز خطی منسوب است بدو و هم مطلع صوفیان خطا اشارتست بحقیقت محمدی و نیز گویند
 که خط عبارتست از عالم ارواح و خط بفتح ن و میخندن و آنکه گویند خط وادع شد آینهنگی عقل باشد و عقل
 خالص غایب است و دست و پا زدن ستور و خود را بر جای انداختن ای خواب خطا بفتح ن و بای و واد
 صلی است مانند دیوانگی و خود را در دیوانه ساختن بی آنکه باشد و فرو افکندن و مردم که خشک و کسرتان
 سر بر ستور خطا بفتح ن و سوزن و بفتح و شد و روزی خطا بفتح ن و میخندن خطا طر و بالفتح مع
 التشدید نیک نویسنده خطا بفتح ن و رشته و ازین سپیدی صبح و سیاهی شام نیز مراد داشته اند
 و یکسختن من خمر بطر و بط کلان و نیز بمعنی ارمق و شعل است مختاری گفته بیت و یکسختن و چون
 من خمر بطر و گفت کس غول چون من شناس فصل العین خداع و بالکسر و غا و فرب
 خداع بفتح و کسر فیتن و فرب اودن مخصوص و بفتح ن و فتنی کردن و میل کردن ستاره و بفرود شدن
 و فرو رفتن و بفتح ن و سوزن و فرو رفتن کردن و آرام گرفتن و چشم فرو خوابانیدن خاشع و بفتح
 و فرو رفتن کننده خاضع فرو رفتن کننده خلع بفتح اطلاق گرفتن بیدل کابین و شکستن و بفتح
 بام کشیدن و خلعت دادن خادع غریب و مقید و متلون ناقص فصل القاف خالف و
 ترسند و خسف بفتح بیرون آمدن کاه و آب چاه و چاهی که آبش منقطع شود و گرسنه و بزمین رفتن
 و بگور فرو شدن جسم خالف بفتح ن و نیک از پس آینه و بفتح و سکون پس خرافت و
 بفتح اول و کسر ای مهله و بای تخانیه یعنی خزان و بفتح ن که بهار است و آن فضلی است که افتخار و در آن کنند
 یعنی پیروز و زخمت باز کنند و باران آن وقت را نیز گویند خنزف و بفتح ن و فعال حرف و بفتح و کسر ای
 مهله و بفتح ن و در فرنگی بمعنی پیچ و دهانکه از سیری چیزی بگوید و نداند که چه میگوید و نیز حیوانی است دریا
 که عرب را اظفار الطیب خوانند خفیف بفتح اول و کسر فایزری سبک از خفت بمعنی سبک
 شدن و در خدمت شناسفتن از باب ضرب خفاف و جمع خف بفتح و کوی سوخته که زیر حقیقت نه است

که ز کثر اکلک باشد نیز قوم است و در زبان عربی کامور اگر گویند حکیم زنی راست فراید بیت خس بود و در لغت
 نازی گوید که اندر شاعری که گوید زن بر سوزنی که خوش تر آید لغت خس و در معنای نام قومی است از کفار که در کتب
 که ما بین هندوستان و ملک خطا واقع است ساکن سبز خس و در نظم نوید بیت گردون اگر نه هر دم از نیشان قضا
 کن به کمی ز خشت بر سینه روین غی کند خرس و بختی کنک شدن و بضم اول و سکون برای
 مهاجران نیست که سیاه دشتی در زنده در غایت شهرت خراسان و بفتح اول استان بزرگ که بحر و سحر
 گردانده خس و بضم تین پنهان و سپس جزئی ماندن و سر و خود کشیدن جنبش مثل خناس و بفتح
 مع است در یو بکر شده و در سوسه کشنده خمر مکن سنگی است سبز چون برایش گوشت شنبه تبا و آجا
 که در افتد و از آن نیز گویند خس و بضم اول و سکون میهم خیم صد خمیس و بکسر میم دیای تخمینه
 که در پنج رکن مقدمه قلب میهمه میسر و ساسک جنیس و بفتح اول و کسری میم موحده و دیای نختانیه خوش
 طبع و طریق بود **فصل استین** - خامش و خمش و خموش و هر سه مختص خاموش بود و خواب
 خامش عفت خداوند خانه و نیز غلامان چاکران که خواب از پنهانی میروید بگری را خواب خامش میشود و خولیش و
 با اول کاسو و دو معدله شش معنی دارد و اول معروفست و دوم معنی خود و آنرا خولیشتن نیز گویند و سوم قلب
 قلبه باشد و آنرا کاداس هم گویند و در خوش کار و زان و در خواندن حکیم فردی راست فراید بیت بدخشم
 که در در صد هزاره بدر ویش هر کوب و خوش کاره چهارم معنی وجود آمده چنانکه حضرت مولانا فراید بیت
 خوشش من اند که هر خوشش توفه هر نفس خواهد که میر ویش و در پنج معنی خوب خوشش نیکی آمده ششم
 لونی از یافته کتان باشد و آنرا خوشش و کیش هم گویند و فراید بیت خانه خوشش از خوشی و نری
 بافتار خمر که میر تری **خخاش** و بضم تین که ذاق اناموس حال لغات اما مشهور بفتح است خشان
 نیز گویند خوشش است که کونا که بتازی شتر خوانند و نیز مردم که با سلاح باشد خواب خمر خوشش
 در مطالع بمعنی تغافل و غفیه ساختن خود را و نیز بمعنی فریب و غایتی نظامی راست بهیبت خد کن
 زشم چهار خوشش من و سباش این خواب خوشش من و در خوشش من جمع در خسته است که با هر دو خای بفتح
 و شین منقوطه مفتوح صورت و مجاز و بیجا و بیوقع بود و خخاش و بفتح اول کسره المضمکین بمعنی سوسه اسر
 پیشانی خمر و خوشش و با دوا پایی فراید بگری و خوششیده و امر آن و بانک **خامش** و بضم
 میامی و بخیر و مسخره بود و خواب حافظ قدس سره فراید بیت بار چون شمس که تو را کن کلمات به خامشیش
 حکایات تو خام است هنوز **خوان** باش و بمعنی خوان سالاد است **حاصل الکصا** و بضم ص و در
 و نیز با هم آغشته و در صراح بمعنی حلواست خلوص و بضم شین خالی بودن خصوص و ناصش

خامش

حاصل الکصا

حواشی جمع حمره الفتح والتشديد الكلت لفظ اندازی و کشتی که در وی لفظ اندازی گفت و بالظرف جمع
سخته و زبانه آتش و شعله های چون نیز شود و نیز و عامه بالضم والتشديد است حمیر و فتح و تشديد بای نقطه
نصف مستویانه از هر چیز و قافیه نیز که او را حین نامند حمیر و الفتح والتشديد بای بی تحمیه مار حیات جمع
حسامین و الفتح والتشديد بسیار و ریاسته جمله زن باردار حسانه و الفتح والتشديد بسیار
نوحه گفته و گوینده و نام ستونی و آن قصه چنان است که در سال غم از هجرت ایجاد و منبر واقع شد و در وقت
منبر ساختن متعین است و اختلاف بسیار است و در کتاب سیر کور علی اختلاف الروایات چون منبر ساخته
شد بر جانب محراب نهادند و در آن مسجد ستونی از چوب پیش از ساختن منبر بود که حضرت ملاشت مبارک
بر آن ستون می نهاد و خطبه و عظه بتقدیم می رسانید و از جمیع بود که حضرت عزیمت صعود و منبر کرده از آن
در گذشتند و بر منبر آمده بنیاد خطبه کردند چون آواز آن سرور شنید و آنحضرت را اندر خود ندید آقا زین العابدین
که دو مانند طفلی که از مادر جدا شود و مادر را خواهد و از آنجست او را ستون خواندند حضرت و بضم
و سکون التانی محضه یعنی گفته شده قاموس **فصل الیاء** حنی و الفتح اول و کسر فامه بای و اما جمع
حیون فعیل است از حیوات از باب علم شک و لطف کردن و باستفضا از حال بی پریدن حالی را
حکایت کنند و حنی و کسر و الف مقصوره جز و کما نه چیزی و نیز می گیران و تحقیق بالف مقصوره
در بیض شدن و تجلی شدن و بلاکم شدن حنی و کسر اول و تشديد بی نون حن باشد حنی و
الفتح زنده و میانه و مشتق است از حیاء و قبله است از عرب که بخون از آن بوده و گیاه تری و تازه حیوان
حریری و الفتح کیم و کسر دوم سزاوار حافی و برهنه چایی و بضم اول فتح بای و تشديد بای ثانی
شر بکین با حیاضه و فتح حواری و الفتح ثانی سپید و باران عیسی علیه السلام باب الفتح **فصل الف**
خطای الفتح شمر و وف و ضد ثواب حضرت عظیم شام و سبز و لشکری که سیاه نماید از بسیار
سلاح آهنین زره که پوشیده باشند و نیز آسمان سیاه و گیاه سبز و زن خوب کل و بد کل را نیز گویند
خلایع بالفتح خالی شدن و در خلوت شدن و فسوس شدن و میانه زمین و آسمان و بکتابت بجای
سنگ و بجای خالی با گویند خارا و و معنی دارد و اول سنگ سخت باشد دوم نوعی از بافته ابریشمی باشد
که مانند صوف منو جدا بود و خفاس بنمان و پوشیده شدن خون بالا و چون صاف کنند و بر یک
بالا کشیدن و بالودن صاف کردن است و کنایت از خون ریز و خون ریختن باشد **فصل الیاء** حنی و
و الفتح و بیرون شدن و بیرون بسیار نیست خطوبی بالضم جمع خطب که بفتح کیم و سکون و هم کار بزرگ
خرد و ب بالضم و تشديد یک گاهی است که بر بنای که برید و آن بنیاد ویران شود و حنی و بالاول مقصوره

حیوان

باب الفتح حنی

حیوان

آن مرد شادمان بر خاست و بجانۀ رفت بفتح اول ملک و مرکب نمفت و بعضی تنهام موت گفته اند و چون ف
توسن یعنی سپید گشتن بختی تنه کنی که دن حصون بفتح مردی که او را بجای مرزی زنان حاجت نباشد
و آب پشت دی بسته باشد و هرگز بیرون نیاید از ناگردن جماع و بضم جمیع حصن بفتح تنه کنی که بکشتن نام شخصی و بزه
شدن می پر بهر گارش دن زن و قیل بضم تنگی و پارسائی حسابان بضم سپیداشتن و بضم جمیع حساب
بیشل شهاب شهبان و قیل بضم شمار کردن و اندازن کردن و عذاب انداز و تیر برای ناوک ملخ و کاسر کان بدون
فصل او او حشور بفتح آلت رتی در میان افتادن زاید و شتران خورد و مرد و فر و مایه سرگین باش
و جز آن جامه کینه و بدنه که میان بره و شتر نهاده اند معنی کلام به فایده را گویند و اهل عروض میان مصرع و دو
شعر ابیت میان غزل و قصیده چشم کویند حلوع بفتح و هم سکون شترین **فصل ابا حیل** مع
وستان چار حرکت بفتح حیلش و در طالع صوفیه عبارت است از سلوک در راه حق حکیم بضم و سکون
صفت کردن کسی را و چشم کسی خوش نمودن چیزی را و زیور و پیکر و صفت و آرایش حلیم بضم
جامه پشت و بر دیانی و ایضا از او رد و داخل جمع و بفتح نام قبیله مقام و منزل و نیز نام شهر یعنی حوض خورد
حاش الله علی و بی عیبی است خدای را و این کلمه تنه است که چون خواست کسی را و صفت بخوبی و بی
کنند اول اولین بکر بیاند چنانچه در شان یوسف علی نبینا و علیاه السلام گفته اند حاش الله علیا و تنه است و تنه
و نام هم رسول علیه الصلوٰه و السلام و نام پهلوانی حدیثیه بضم اول فتح و ال مهله و سکون بای منقوطه تحتانیه که
با و منقوطه فتح بای ثانی و شدیدا و سکون با موضع بنده و بین کلمه سافه فرخین حدیثیه بضم اول تام کی صحاح
رحمة الله علیه که در بفتح او و چینی و غوغای مردم و ترانه و آوازی که از چند ساز و از چند حلق بکرتبه بر آید
و وقت جمله عروس و امثال آن حر فصح بکسر پیشه بسته کاوشدن و کم خطا و نصیب شدن حرقه ع
بالضم سرخ شده باش سوخته حریم بفتح شسته نیزه کوتاه و چوب سستی و تازیانه حنجره بفتح نای و گوی
ع بفتح مانده آید و نه سرخ که از عضو بیرون آید و او را جدی و صغری گویند و آن قاتل است و نیز مرغی است
که از فساد خون بهم رسد و آنرا بزبان کیل سرخ گویند و بفتح کیم و کسر و هم بین سنگستان حفته ع و کف از ملز
چیزی اندک و دشت غلج بفتح نای و نام کتابی معروف و شرح نصاب سبکی که در گرفتن بیاض را از آن
که که آن دیوار است و قیل مرغ را با دخت حکیم بضم بفتح نامی است که حضرت پیغمبر علیه السلام کرده و خبر آن
بود و شتر حریم بضم و آمدنیدن آزاد و بزرگوار و بکسر تنگی و بفتح و آمدنیدن سنگستان که در سنگ
سیاه باشد حصار و حصار و حرون جمع خطیره ع محوطه که برای چار و دو غیر آن کنند و دیوار است و قیل
جای شنبه بوی که از آن کاز مشاخ و چوب خرت راست کنند و گورستان و جای بودن حاشیه شکر و کرا

بفقتیر بوی و سکون طاکار بزرگ و مرد سخت لایع تحجیر الیجا بست که بمعنی پرده و شبک مدح حبیب
 بفتح دانه و پنجهای خوشی که از وی قوت نشود و واحد جمع حبیب یعنی شاد و الصاحب در
 مسهل که برای از لاق دهن و بضم خم نیز یک شبه پایه که کوزه و سبوی بروی نهند و دوست داشتن
 دوستی و کسب دوست و حبیب بضم طسیع صاحب هم رانی کردن و بلند شدن و بلند بر آمدن و
 کوزه پشت شدن حراب بکسر جمع حریب یعنی جنگ بمعنی جنگی نیز آمده حریب بفتح حین جنگیدن
 شدن و گرفتن مال کسی بضم ب که است که وقت تلف مال گویند و جنگ کنند نیز گویند حالیب
 راکی است درین زمان دوشنده حطب بضم و سکون شتا و سال و یقال اکثر من لک بفتح حین جنگ پالان
 شتر و بختین و زکار و کسب و کسب و دوم سالها و اوج جمع مقبیه است حلب بکسکون لام و بختین نیز بشیر
 دوشیدن یقال حلب الناقه و بختین شهر است در شام حباب بضم و بانقاص یک آب حاجب
 بکسر جمیم ابر و در بان جواب جمع حجاب بکسر سیریه حب بضم بنین جمع ایضا حاجب
 فاعل از حجاب ربان یعنی باز بزم بضم و تشدید جاعه کالنواب و صطلح صوفیه عبارت است از
 اصطلاح صوفیه که مانع است فعل تجلی حقائق الهی را در ظهور او در بصورت عالم فصل اول از حجاب
 حروف عالیا و در صطلح صوفیه عبارت است از شیون و آتیه الهیه که مندرج است در غلیظت ثبوت قصود
 علمیه مانند درخت در دانه مخفی است و در اعصان او راق و ثمار آن و نیز رگن او جبهه داشتن کسی را
 و حرار شدن حنث بفتح حین میل کردن حلاوت بضم حنی حمیت بفتح اول و کسیریم
 ویای تحایر شده تنگ عار و داشتن غضب از حنی بفتح و سکون و حنی مصدر است از باب علم یعنی کرم
 شدن حیات بفتح اول و تحفیف ویای تحایر شده بفتح حنی عبارت است از حنی حنی یعنی ماری حانوت
 بضم نوین کان حوانیت جمع حررت بضم از ادای و صطلح صوفیه عبارت است از انطلاق در امان
 بنده کی اغیار و آن مراتب از عام و خاص از خصوصیات خاص از مرادات و اخص خاص
 از رسوم و آثار وجود حسانت بفتح حنی کردن و در کردن بفتح الماضي و صطلح صوفیه عبارت است از حنی
 مای حیثان و احوات جمع و بیچی از بیروج دوازده گانه فلک حسرت بکسر اول و حنی بفتح
 یای بنقطه تدبیر و مزاج حریف بفتح حکمت علمیت باحوال اعیان موجودات چیست آنچه
 موجود است بضم لام و بفتح حنی بفتح حنی بفتح حنی بفتح حنی بفتح حنی بفتح حنی بفتح حنی بفتح حنی
 و چیز نوب داشته و بی وضوئی و پند می حارث بضم در رنده و جمع کنند مال نیز بکره تا شمس
 حارث بضم حنی نوب داشتن که بوده باشد حدیث بضم و جدید و بفتح رسول الصلوات علیه السلام

فصل اول

فصل اول

شده و یا وکیل و رسول و پهنه معنی دلیله و وزن فعیل از اجزای از باب فعیل معنی دلیر شدن جاری علی
از جری از باب فعیل معنی رفتن چرخ و ولایی کنایت از آسمان است جا کلی فت و معنی دارد اول
و ظیفه را تبه باشد و آتش بازی از رقص خوانند سمیت بتلن جا کلی خوانند چهل تواند که در کشور حسن
سلطان توفی بد و هم شتند باشد که با هم تاب او هم آزار و شن گفتن تابند حق را با آن گیر اند
جو جوی نام سفره است مشهور جلی را بفتح پدید و آشکارا و روشن معنی فاعل از جلا بکسرت
تا قص او است از باب فعیل معنی ظاهر شدن از خان و مان بدر شدن و اندوه باز بردن جواری را
بکسر است پدید آشتیها و کنیزکان دختران که در تحت جاریه غیر مرقوم شد جبری و در صطلح مصوفیه
لطائف اند که افعال خود را با کل بخت نسبت میکنند و سلب اختیار از بند و می نمایند مولوی سیف الدین
سمیت در خبر جبر از قدر رسوا نیست به از لکه جبری حسن خود را منکر است پس منکر حسن نیست آن
و در قدر فعل حق حسی نباشد ای پس در باب الحی فصل الالف حیاء بفتح اول ویای تحسانیه
و در باران که فیض از نده کند و شرم و فرج است و فراخی سال احیاء و احیاء جمع حمیه را و نقب حضرت
عاشق رضی الله تعالی عنها حصا و حصا بفتح سنگینه جند را بفتح ذال نیکو و محبوب و
شاد و مهربان این کلمه را در محل مدح استعمال کنند نیز گاهی سبک را در خوردن او تغییر در مخرج پیدا آید چاش
را معنی دو ریاده و ایضا بمعنی پاک آماه و در سکنه است بمعنی بزرگ که حاش لنگرین و معنی باز داشت و
پنا و خواهم بخدا داده نمایند و گفته یکی در بیزاری خدا لکن این کار حاش لنگرین معاذ الله و نام لکست
و نیز بمعنی همچنین نیست حور را بفتح زن سپید روی سیاه چشم حور و حورای جمع حوراء بکسر
و در نام کواست که حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و سلم پیش از بعثت بعبادت مشغول بودند و بفتح
و تخفیف گرد اگر چه چیزی حاش بفتح اول و شین مجله اندرون تهیگاه و انچه اندرون پہلو باشد و در یاد
که از زبان میرود و نامحیت احشای جمع و صدر از باب علم یعنی همه بر آقا و اول چون درون پہلو است
حاش گویند حوراء بفتح اول و شید و او و مد ما و آدمیان تائیت او احوی و این حوی افعال محبت
از حوراء بفتح حاء و او یعنی نگار کون شدن نامیده شده است حوراء از جهت حسن او و لطافتها
او و گویند جهت آن حوراء گویند که از حی پیدا شده یعنی از آدم و آن قصه مشهور است حسن القضا را
تقاضای نیک حسن الحجز از نیکو داشت فصل الحیاء بفتح شین شمرده و شما و انداز
و بزرگی از روی نسبت بزرگواری و در بی مال و بکمال دل و بفتح دوم شمردن و پنداشتن و بفتح
حوراء کون سیدین بسند شدن و شمردن و بسند کنند و پندارن کنند و حساب خطب را

نکته در حاشیای لفظ

حاشیای

دفع یعنی سوراخ زیرین حجر بیدار و بختی قزونی آندن و فرموده بود یعنی غالب مدن جهان
 ع بکسرهاهای بزرگ و شاهانهای ز جهان رتبت بدینون پدر پریان همچنان که آدم پدر نسان پارسایان
 بتجفیف بمعنی روح خوانند و جان عبارت از روح انسانست که مدرک معانی و ملهم فهم و معلوم علوم حضرت
 خداوندیست و دل محل تفصیل علوم کمالات روحست مظهر تعالی ظهورات التجانیات ذات است
 و از نجیست مسمی بقلب شده و واسطه است میان روح نفسی کمالات هر دو حسب برزخیه و فطریه یافته
 و از روح مستفیض و نفس مغفیض است بعیت جام جهان نما دل انسان کامل است به مراتب حق و حقیقت
 همین دل است ذل مخزن خزان سراسر الهی است به مقصود هر دو کون ز دل جو که حاصلست به نور عقل و
 روح که عبارت از جانست و هر دو نفسی و طقه و قلب یک حقیقت اند که بحسب ظهور و مراتب بواسطه
 اختلاف صفات این اسمی مختلف پیدا کرده و هر اسمی باعتبار صفتی خاص کمالی حق ملی است اما در تسمیه
 عقل او از انجاست که تعقل ذات خود و موجود مینماید و دانسته اند که اشیا و است و جهان الفضا پاریست
 بمعنی روح و روح از انجاست تسمیه کرده اند که ذات خود زنده است و زنده کننده غیر است و سحر از انجاست تسمیه
 که غیر از باب قلوب در آن نمی توانست که روحی از انجاست تسمیه کرده اند که مدرک کلیاتست و قلب از انجاست
 تسمیه کرده اند که مظهر شیونات الهی است و هر کس از او اثر و صفت دیگر ظاهر می شود و قلب است از این صفت
 بصفاتی بسبب بیکر آنکه تقلبست میان وجهی که بجانب حق است و از حق مستفیض و بخلق مغفیض است
 چیرد آن ف با اول و ثانی مغفوق کسب باشد که از پوست سازند و آنرا اول و ثانیان نیز گویند و هر دو در
 عرش و قیل که سی جهان ف با اول مغفوق و معنی دارد اول یعنی خردمان آمده و دوم سالیان شده اند
 و آنرا چنانچه خوانند جهان ف بفتح بدول شایای فیه المکر و ظهورش جمع اجبان بفتح و تشدید هر دو در
 نوعی از سحرانند که در آنجا جو و گندم بر عفران رنگین سازند و انسون خوانند و بران آمده و این است که کسی را که
 میخوانند سحر سازند و نرند تا مقصود وی که در آنجا جوی آید و این قسم سحر در دیار هند باشد چنانکه
 در تازی بفتح و واد فارسی سکون او و دانیدن هر یک باشد و حرکت او چیدین بفتح اول و پای نقطه
 پیشانی و بدول شدن جبین و بضم اول و سکون مایه بقطعه بدول لغتین بدول شدن پتیر جهان
 ف بکسر اول گریزان و بفتح مایه یعنی دوم بکسر خوانده اند بتایید این بیت فردوسی است
 ز نو دیگری را در ده جهان خویش بگمان بر چیدین ف بفتح جیم فارسی ستیزه کردن و شمشیر و خنجر و
 کار در غلاف کردن و دم زدن و چیده دم زده و چینی کشیدن نیز آمده انوری گفته بعیت شیر فلک آن
 شیر سراسر ده و در آن در مرتبه باشیر بساطت نخیده و خود را به کشیدن بود بوقت جماع از خوشی چو یک زن

ماورایکینه و حقیقت او چنانچه میثناسد او سبحانه ذات خود را و بصر اول بزرگ که جلیلیای چهارپایان
 جدول نخستین خصوصیت و دشمنی و بحث جهول را بفتح نجات نادان جعل ع بضم و فتح عین مهمله کبریا
 غلط است آنکه از اجده انگ نیز گویند جلیل بفتح بزرگ نام خداست تعالی جو ال بضم معروف و نوعی
 از پوشش درشت درویشان جامع قول ب با سیم معروف و فین مضموم و وادج بول جمله مزاده را گویند
 و آنرا او غول خوشک سمند و نیز خوانند جمل بفتح ششتر از اجال و جمالات و جمال جماعه بفتح کیم و سکون
 دوم بر پیش گداخته و بضم کیم و فتح کیم و مضموم دوم شد در سیمان با تخفیف جله با و سکون سیم زنی
 چکلی با اول مکتوز نام شهرست از ترکستان که مردم آنجا بغایت صاحب جمال باشند و وزیران
 بی مثل و عدیل اند چکال با اول مفتوح و دو معنی دارد اول پنجه مردم و جانوران باشد دوم آنست که
 مانند آینه کند و باهوش و شیرینی نیک بالند و آنرا مالیده نیز نامند جهله بفتح ل و کوشش درویش و سعی
 اندک جدول را یعنی معروف و جوی خرد و کار نیز جدول جمع آن جمال بفتح کیم و مصدر از باب
 که م یعنی نیکوئی کردن زب در اصطلاح صوفیه تجلی حق سبحانه تعالی است ذات خود را بذات خود
 جرم گناه را هم جمع جام چهار معنی دارد اول پیاله دوم آئینه بود که در یاد خاکیه بید سوم نام الهی
 از فراسان چهارم نام حاکم بعضی از مقامات ملک تتمه و سفر باشد حجم بفتح اول و کشته ثانی یکی از نامهای
 و وزخست و آنش بزرگ دروغاکی افروخته باشد جسم عین چیزی جسم و اجسام جمع جذام بضم
 جیم تازی و ذال معجمه علتی است که از اندک سورا در بدن بهم میرسد و مزاج اعضا را فاسد میکند و بسیار
 که بسقوط اعضا میرسد جسم بضم کسر سکون تن و کونه جسم بجان اجرام جمع فصل انون چین
 با اول مفتوح و ثانی مکتوب و بای معروف بمعنی بول و عاظم هر دو آمده و آنرا اچامین نیز گویند حضرت مولوی
 در برین بیت بخی بول نظم نموده سمیت چاره نبود این جهان را بجز چین و لیک نبود این چین با حسین و وزیر
 بیت بمعنی غلامی سمیت بلبلان جای می زبید چین و مر جمل را و چین خوشتر و وطن و چرخ خردن و بمعنی
 رقص کردن و گردیدن باشد جرم بکسر سیم و بضم سیم بر سینه خفنگان و لاک شدن جیش
 حرکت شدگان همچون بفتح نام رودی است در بلخ و در حدیث آمده که چهار جوی از بهشت فرو آمده همچون
 سیمون سنده و فرات که در کوفه است من کشف اللغات جامه گین خانه باشد بیرون حمام که بخوت پوشیده
 آنجا فرو دارند و جام در آیند جهان را بفتح اول و بزرگتر قوم و جامه که پوشد کسی را و در آملان شب جماعه مردم
 و کسیر شست و پوستان او جمع جنت است جنون را و بوانه شدن و دیوانگی و تاریک شدن شب نشاء که در
 کسان با و از بلند چنین بفتح بزرگ که در شکم مادر باشد و در که در گور باشد چاک ال و کنایت از جبر است

جسم

فصل انون چین

فصل العین

فصل الفاف

چشمه است یعنی نقل حال و صاحب صراح میگوید یکدکه جغتوش مرد کوتاه بالانزبون مرد پستک است بالما
فصل العین جمع یعنی همه دگرده مردم و نقل بسیار از فراسم آمدن و در هم طلاق تصوفه جمع
 شود و حق است بی خلق و جمع الجمع شود خلق است قائم بحق از روی مشا که شغفی نه عقلی جنس جمع لغت
 ناسکیبایی ضد صبر سکون نرای میجو قطع مسافت کردن و بریدن وادی و نیز مهر دالست یمانی که
 سیاه و سپید باشند منسوب چشمش ابدان یکسر حکیم گشت و دگر شکاه و رو یعنی آنجا که در رید و شلاغ
 شود جامع فراسم از نهاده و ماده چغیری که اول مرتبه استن شود و جمع یعنی گم سنگی و مصدر از باب لغز جویان
 لغت است مشتق از جمع و فتح اول و سکون ثانی شخصی که گرسنه باشد و آنکه در بعضی شتر مرغ که که جودمان
 یافتن از چوب است غیر واقع است چه در مذمب یافته شد و جمع ع یکسر سکون تنه دخت و نیز خانه جود
 بالضم جمع **فصل الغین** چاه مرغ بجهیم فارسی فوئج نیم چاه عمیق و در آب تاریک چوب معنی بفتح
 تاریک باده که در محل خود نشین خواهد یافت جزو غ و غ یعنی بی صاحب **فصل الفاف** جلف یعنی بفتح کوه است
 کندن کل پیل فرا رفتن و بریدن ازین برکت درن و یکسر سرفه و بی باک و یکدکه بی عقل و مرد جانی و خم
 تنی جود و بفتح میانه خالی یعنی اندرون جفت و بفتح و کشید خشک و کاوشک جیت و یکسر زار
 بگو که فیه و الله اعلم **فصل القاف** چار طاق فارسی از نیمهای مخصوص برای مطبخ نیز نیمه چار بود
 بطریق استعاره فلک را نیز گویند چار ق ف با جیم فارسی و نیمه ایکه نوعی کفشی است که صور ایشان
 پوشیده و بندی که پایان مشتالنگ نرانی بندند جوق فوئج یعنی گروهی از سوار و پیاده که بتازی فوج
 خوانند و جوع نیز آمده است چاق چاق بن هر دو جیم فارسی آواز زخم تیر که بیالی رسد و آواز هر خبر که
 از یک سخن آید چاق چاق و حق نیز خوانند **فصل الکاف** جک بالاول مفتوح پنج و بلا باشد
 حکیم سنائی فرماید بیت از بهر جک ده و نه آرزو من مرگ یکدگر چنگ فدا اول مفتوح شش
 معنی دارد اول خمیده و نمی بود و آنرا جفته و جج و جفته نیز دانند و مقلب بگویند عموما و قلابی که فیل را
 بدان نگاها دارند تا منده خصو صا و آنرا چنگ نام خوانند سو م چنگال باشد چهارم ساز نیست مشهور این چهار
 معنی را حکیم سنائی نقل نموده بهرین چنگ پشت جوانان چنگ لفظ و چنگ جام ناده و دگوش با یک
 چنگ و دهم که قلاب و چنگال و ساز مشهور را بواسطه خمیدگی گفته اند نیم نام کار نامه مانی است و آن
 کتابی بود مشتمل بر صنائع و بدائع و تصویف و نقاشی که مانی اختراع کرده و آنرا از چنگ و رنگ انگا یونانی
 خوانند حکیم سنائی فرماید بیت امی سنائی نشود کار تو امر فریو چنگ تا بخد مت نیروی و کنی شست چنگ
 ششم معنی شل آمده و آن کسی بود که شش از حرکت و کار باز مانده باشد و بالاول مضوم و معنی از اول

گریبان باشد سوخته گمان را گویند این سه معنی را اورین و دوسیت اخیر و نظرموده سمیت کسی
 کش چشم زخم از چرخ روز نیست پس که چشم جهان در چرخ روز نیست چو زخم سیرلی ندر
 چرخست نه گفته تیر چینی از تیر چرخست چو چهارم سیر این باشد و آنرا گریبانی و که تیر خوانند چرخست نام
 و صیست از مضامین غزلین ششم طاق ایوان طاق و گاه سلاطین امثال آنرا گویند هفتم حرکت
 دوری را نامند مانند چرخ زدن در ویشیان هنگام سماع کوشتن چرخ ابریشتم تابی در چرخ دولاب چرخ عصا
 و چرخ که میان ایست و امثال آن این چیز که مردم کشت همانا مانند است دوران بچرخ فلک اباین نام
 خوانند چهارمین چرخ ابریم عناصر و معنی نکون و آنکه بر دست و پایش میخ زده باشند چهار شاخ و نوا
 از بند و فل است که در گردن بندیان کنند جهت تعذیب آن دو شاخ نیز می باشد **فصل دال جبر**
 ع گرویی جدا که بدو همی نامزد کرد و بوی قاصد و جاسوس نیز آمده چو در کافر را گویند و نام دختی بلند
 بال که چون میوه او چیده گردد از میان بترقی چنانکه خسته او متفرق باشد چو در چشم خشن جو انوری
 از بابان معنی سخاوت کردن که سینه شدن بفتح باران نیک اجود جمع اوست و صدر از بابان معنی
 نیکباریدن باران اجود بفتح خشنده و نام حضرت عزت جل شانده و اسب نیک فتاد و چشم شگلی
 و شنه شدن و فرق میان سخنی و جوادانست که سخنی هر چه میدارد و میدارد و جواد اگر چینی و در دست ندان
 فرض میکند جواد بفتح زمینی که باران بوی نرسیده باشد و چینی که او را نشو و نما نباشد و نیز هر چه
 جان ندارد و جامه افاده یعنی بسته و نهفته چو در بخت بدین و قبیل بضم کار کردن که خیر شدن و
 درویشی محتاج بخت بدین نیک نیت شدن آنکه خیر شدن حاجد کار کردن و چنانکه بفتح کوشتن و سختی
 و بسیار خوردن آن روی طعام کردن بضم طاقت جدا کار ناکردن بفتح سخت جد و بکس کوشتن
 که در سخن حقیقت گفتن بفتح و شدید پدید پدید ما در و بزرگی و تو نگری و بخت و جامه کشته و قبیل
 بفتح بریدن و خداوند نعمت شدن و بزرگ شدن و تو نگریستن جزیره و در زیر و بالا کشیدن
 و پیشی و کمی در یا جعفر جیسیم فارسی مضموم و معنی دارد اول جانور معروف که به بخت است تها دارد
 و آنرا که گویند و دم لنگه حصا را باشد و در بعضی از فرنگها هم قوم است که معنی موی سر بود که تیر فلک کرده
 فرو کنند و نیز آنچه بانه را بر دشت اندر گریز خانه بخت نازی نیز خوانند اندر چپ سید یعنی غالب ماز و قوی و جلوه
 جمع جمله یعنی پوست جنت بضم شکر و شکر شام و باران و چنود و اجناد جمع آن و بفتح و قبیل
 بالوکیک بدین دشت سنگ تان که در آن سنگها سپید باشند و نام هر سمیت از بمن جواد و بیضاوی
 است از جو د معنی خشن که در جید و بگرددن اجیا و جمع بالوکیک رازی و نیکی که در دهن جود و بخت

فصل دال

در اصل جوابی بوده است یعنی خونهای زیر گره اجنبی جایی است یا از آن حذف کرده و به جای خفت
جنوب یعنی جنوب و ضم نون باد و دست چپ که انی شرح انصاف قبل بادی که از طرف راست
دست آید چون روی بقبله آری و نیز طرف دست راست را گویند و آن قاعده در ولایت عربست
و در هند برعکس اند و در کثر اللغات صریح آورده است که جنوب یعنی طرف راست است کسی که به مشرق
دارد و بادی که از طرف آید جلب یعنی اول کشیدن و به انگلیستن و بفتح نین فاحشه که در لایسان
روسی گویند و نیز بمعنی بانگ است و دوانیدن و بمعنی سود نیز بنظر آمده و بسکون لام بمعنی
کشیدن در بودن بره گویند و به انگلیستن آمده جلباب یعنی شمشیر معروف و بسیار کشنده و با آنکه
قارش نیز آن شمشیر کشیده شد با ع بالکسایه و کشیدن نیز از آن کشیدن چیزی بفتح اول و آنرا
مستند و مفتوحه بمعنی بسیار کشنده جوع الکلب یعنی است که هر چه خورد و بستر شود و جاب و
ربانده و کشنده و شتر ماده که شیه جیب یعنی اول و سکون ال مذهب تکمال و جاب و جیب یعنی
اول و سکون نون بملو و بفتح نین و در جوابت رسیده شتوق است از جنوب که دو کرد و است
جمعیت یعنی اجتماع تمام است است در جوابت سوی حضرت و دست جرات یعنی نون جبروت
یعنی بفتح نین مرتبه و عظمت و بکبر کردن و در هم طالع سالکان جبروت مرتبه واحدیت یا گویند که بقول
معنی که حقیقت محمدیست و تعلق بمرتبه صفات دارد جنات یعنی جمع جانی یعنی گناهکاران که ملائکه
قصاص باشند که اجفالت یعنی جمع جانی است جنایت یعنی گناهکاران که ملائکه
ت در نون بهشت و بضم اول سپهر و بفتح نین مخفف یعنی گناهکاران جانیست یعنی پیش از زمان بعثت
علیه السلام را گویند جفت و با اول مفتوح تا لا را باشد و آن عمارتی بود که چهار ستون بطرف صفا بر
زمین قرار دارد و بالای آن ایوانی بود که برپا شدند و بمعنی تیر و ستون تیر آمده و با اول مفهموم دو معنی دارد
اول تنگ چپا نیز گویند و آنرا جفت نیز خوانند و دوم چوبی باشد که در زیر عمارت شکسته نه است
نیمت و نیز چوبی که بان از جنات مسکه کشند جیت و بفتح ثانی جانب جالوت
نام کلی کافر است که در زمان انجیل علیه السلام بوده است بطالوت بنک که او را علی السلام امر کرد که دریا را بکشد
و آنکه بکشد جبال را سیات و کوههای سر بلند و بر جا استاده و ستوار شده فصل الحیا جمع
بفتح نین و ضم ریش کردن خسته کردن قبل بفتح و سکون بمعنی خسته کردن و عیب گویان آشکار
و بضم و سکون ریش معنی جرات جمع یعنی جمع و مصدر از باب فتح جناح یعنی گستر
و نیز بفتح و سکون ریش معنی جرات جمع یعنی جمع و مصدر از باب فتح جناح یعنی گستر

فصل

فصل

صوات جستن و قصد کردن و درنگ کردن طاعتی را از تیرین بهترین کردن از کارهای الهی تجانی
 را بکوشیدن و جدا شدن از چیزی تعالی را بلند شدن تولی را دوست داشتن و گشتن و ولایت
 را ندن با کسی بکار کسی قیام نمودن تجلی را روشن شدن حقیقت کار و هویدا شدن و عبارتست از
 آنچه ظاهر شود بر قلب را نواز عیوب تعدی از حد گذشتن در کاری تانی را آهستگی در کاری کردن
 تریاق الهی و تریاک الهی و پازهری که منسوب باشد بدان که لادن و شمشاد و در کوه و در مضافات
 از ریاحان و پازهر آنجای بهتر و اعلی تر میباشند تازی فی برای مجموعه بی تی بن بکسل در مختصری است تالی
 را در برابره مقدم است که در جز قضیه شرطیه اند در اصل اهل منطق چنانچه در جمیع موضوع و محمول میگویند
 در شرطیه مقدم تالی میخوانند **باب شانزدهم فصل الالف** - شریک یا هر دوین آن ششستاره اند
 شش صفت کردن **فصل لیا** - ثیاب را یکسر جمع ثوب باز آمدن آب جمع شدن آدمیان
 و پر شدن حوض چاه و جامه و مثل آن ثواب را چاداش و جزای عمل نیک شرب را پیه تنک
 بر روی و ده و معده از پر و ن پیچیده ثاقب را در فتنه و شتر مادی و پر شیر و ستاره روشن نام علمی است
 که در اندام سوراخها کند **فصل التا** - ثبات را بفتح ایستادن بر جای بودن و مروت و ثابت قرار
 و ستوار و ثبوت را بضم تین ایستادن بر جای بودن ثبوت را بفتح مروت ثابت دل و ثابت زبان
 و بفتح تین جهت شروت را بفتح کیم و سکون دوم معنی بهتر است اما محقق و معروف بمعنی تو نگری و محبت
 ثقات را یکسر جمع ثقه بکسر استواری و استوار **فصل الجیم** - جیم را بفتح جیم عرق از چار پا و خوی
 از اسب از باب نصر شجاع را ریزنده **فصل الدال** - شریک یا هر دوین آن ششستاره اند
 و شربت و آتش آب گوشت و امثال آن آنرا اشکنه نیز گویند محقق الهی صلی الله علیه و سلم فضل الشری
 علی سائر الطغام کفضل علی علیه السلام علی ارج الطاهرات و بفارسی تربیت و تربیاد او و مضموم و ثانی کسبه و یای
 معروف خوانند و مضموم فایده ایست از عرب ایشان قوم صالح علیه السلام که ناکه را بی کرد و نه بشجویان
 بی ادبی همه خوانند **فصل الراء** - مبره و فاکه چهار جمع و مبرکسر تازیانه را نیز خوانند و التا ایضا المال الذی
 بفتح صاحبه میور را بضم نه بان کشیدن و ایاگاه گفتن بمعنی از نفسیه منقولست و هلاک شدن و هلاک شود
 بفتح کلا و ز و نام برجی است از برج آسمان که او را کلا و گرو و گوب و پاره کوشک سرخی شفق و نام علم است
 که آن سر و دران بود و در نفسیه مبرکسر است که نام کوه است که آن غار دران کوه است و نام قبیل و پیره روی
 آب آن سبز نیست که در هند سوال گویند نصر بفتح و سکون غلین معجزه ندان و بشیرین و رند میان شمشاد و سواد
 و محل تربس سیم در میان شهر و مصدر از باب فتح بمعنی دندان شکستن و بر دندان دین و ویران کردن جمیع

باب الف فصل الالف
 فصل التا
 فصل الجیم
 فصل الدال
 فصل الراء

مجلس

بهین معنی آمده فصل اولها - تا سه و اند طرب بقراری بود و نیز فرنگی بنظر آمده بمعنی سیاه
 روی و علت تنگ نفسی و آوازی که از مردم فرو بر آید وقت دمزدن و سپانی آمدن دم از مردم و اسب
 تجریم بر چاره پاره کردن تعلیمه را از اسلتن لشکر ترتیب ای جنگ بوی خوش گنجین ساختن تابه بن
 آنچه بران نان پزند و تاده نیکویندش نیز معنی بر ضد بجز فرنگی بنظر آمده تیره ف بفتح و رای است توده
 رفتنی که برش نیز توان خورد و آنرا تیره ترک نیز خوانند تیر ماه ف ماه چهارم بود از سال شمسی کن بدت
 ماندن نیز اعظم باشد و برج سرطان این موضع قدیم است و باستعمال جدید خریف را تیر ماه خوانند
 تبه ف باطل و کار ناآمده و آنرا تاده و تبه نیز خوانند تیره ف با اول مفتوح بستانی زده بمعنی تاریک مده و آنرا
 تار و تابه نیز خوانند تیره ف از باب تفخیر دو کردن اوصاف زشت که می بود و بدین معنی و نیز صطلح معنی
 تقدیرات حق است از صفات کمال از صفات ممکنات مطلقا توجیه از باب تفخیر بیان کردن
 و در موسوی چیزی کردن و کسی را نیز دیگر کسی و یا بر کاری فرستادن شجرت با اول مضبوط و معنی دارد
 اول اصل و نیز دود دوم نوعی از بیماری باشد که انواع مرغانه را هم رسد خصوصا گبوتر را و بتاری ناکویند
 طعام باشد و آنرا همیشه نیز خوانند شحات جمع همگانه بفتح پاک شدن و این از زصادر شاد است بجای پاک
 شدن سر نخورده ف با اول و ثانی مضبوط بخون زده و هم کسب و پای معروف و معنی دارد اول چنین از کج
 و آنچه گرفته را گویند مولوی معنوی فرماید بهیت سبب بگفت ای ترنج از چه ترنجیده بگفت من از چشم
 بدی نشوم خود جدا و دم معنی کشیدن آمده مضبوط فرماید بهیت بسیار است خود را چو مردان جنگ ترنجیده
 بر بارگی تنگ تنگ و ترنجیدن از دست که در همین فصل نون مرقوم شده تنقیه از باب تفخیر پاک
 کردن تصویر غیاک کردن و آب اذن شمشیر کار در از از دود کردن و دروغ بر یافتن تر کیمه - رخ
 بیایک یاد کردن پاک گردانیدن ستودن و ز کوه و اذن و ز کوهستاندن تیسر بکسب بیان که زنده
 دامن پاک شود این تاج و مصداق از باب یعنی گیر کردن و حیران شدن توبه رجا باز استادن و گنای توبه
 و التوبه و التائب که درین از باب نصر تیره ف بفتح اول و کسب ای مهمل باطل تالوا سه ف بمعنی تاسه باشد
 که در همین فصل مرقوم شد تپیاره ف بفتح اول تپ لزه باشد تر تانه ف نان با نانخورش و حیرت
 قوخته ف و و افارسی ادا کرده و و گذارده فصل اولها - تی تی ف بکسب و و تاسی که طلب کردن
 مرغ بچکان را برای وانه تونی ف همان کناس که در شرح لغت تون و فصل نون از همین باب مرقوم
 شد و نیز میخند الله فرنگ خود و ضم اول و و معروف بمعنی دزد و عیار نوشته تاری ف با آوازی
 تیره و تاریک تھالی ف با اول مفتوح با هم نیست شدن تالو تی ف بفتح بهم سیدن و هم گیر کردن محری ف

مجلس

فصل اول

تایک و تا یک و بفتح اول و بای باری بقراری و سوسه بل درون چلیدن باشد تا یک و نخت انگور
باشد تهنگ از باب تفعیل رسوا شدن و پوره دریدن **فصل اللام تاویل** غصیر کردن
و آنچه معنی کلام بادی گردد و بطلع آنگاه دانیدن کلام است از نظام هر سبوی حتی که احتمال آن داشته باشد و نیز غایت
کسی بدید کردن گویند شفق از اول است پس گردانیدن کلام باشد سوسی اول توکل از باب تفعیل اعتماد
کردن و در اصطلاح است اعتماد بر خود کردن اعتماد بر غیر تحلیل و بر آمدن از نماز در سیراچه سیر که در آمدن
در نماز است تحلیل و بفتح در خلل انداختن کسی را تبدیل و بفتح بدل کردن و تغیر کردن تفضیل افزون
گردانیدن و افزونی نهادن تحویل و بفتح گردانیدن تحلیل و بفتح لا اله الا الله گفتن تفضیل
از باب تفعیل فعل نمودن و یک جامه را پوشیدن برای کار تحلیل و بفتح گردن تل و بفتح پوشیدن
که شش پس فرخ بود دلال و ملول جمع و بعضی بطا حطی خوانده اند و این روایت ارجح است مثال
بک صیغه تماشیل جمع شکل و از باب تفعیل بریده شدن از چیزی و باندای تعالی گردیدن و کارهای
برای خدا تعالی گردیدن و تیک نگاه کردن بزرگ شدن و این مقام نقطه است از علائق دنی جسمانی و
عواقب دوی علمانی و شهوات سبعی و میمنی نیز معنی سر بریده شدنست و فاطمة الزهراء بر بختی اله تعالی
منقلب قبول میگویی یعنی قطوع از دنیای بی اقامت تعل سوسی عالم عقبی تبطل و از باب تفعیل در باطل
افتادن و در بیکاری انگندن تحول از باب تفعیل از جای بجای رفتن تعویل و بازگشتن و باز
بر گردانیدن و زیاده کردن اعتماد بچیزی من العول هو الرجوع و الفضل و نیز با و ازین است که بستان
تخلیل و فرد فرستادن و به ترتیب داشتن نیز نام کتاب است در علم سلوک تسویل و بفتح بیاستن
و خواستن بزیان نیز آراستن شیطان گناهان را و نفس مردم تر حل و بفتح رفتن کوچک کردن تعجیل
شتافتن تسافل و به پستی و شیب شدن تفسیل و با اول مفتوح بثنائی زده مکر و خیل و جاد و و فریب
باشد **فصل الهم** تسلیم و از باب تفعیل سپردن و سلام کردن گردن نهادن بمعنی تقابل و قبول نیز آماه
تحریم بفتح حریم کردن محترم گردانیدن و سخت بستن زیاده و تمام و باعث گردن پوست تو ای هم بفتح غلط
انداختن تحشم و بفتح دشمنی منقول از باب تفعیل رنجاندن و شکست گردن و نیز بریدن آمدن از کلان
و چیزی کشیدن تبسم آهسته خندیدن دندان بر دندان که دران بخت و خشم بزرگ گردانیدن و اما
گردن حرف را بچشم بفتح خبر و خبر کردن چیزی را بر نجوم حکم گردن پاره پاره گذاردن و ام و ام و بفتح
سخت ملاست گردن بچشم همانیدن تحشم بچشم مملو و شین معجز شده شکر گردن و منقبض
شدن و حشمت و حرمت داشتن و در چیزی کشیدن تسیم بچشم شربت ابل بهشت و ان

فصل دوم

کتاب الفات

و حقیقت دانستن و استوار گردانیدن سخن استوار یافتن بجایه تحقق از باب تفعل ثرف در رفتن در
 چیزی تامل و کسب خبره آرزو مند شدن از توفیق که آرزو خواستن است از باب نصیر و قیل و قال از
 یتق است و یتق به خود محکم شدن تلاق و بفتح ملاقات نمودن تعویق از باب تفعل است با پیشین
 از کاری و سستی کردن در کاری تعلیم از باب تفعل در آوختن و عاشق گردانیدن تلیف و
 تزیین دادن و دو سخن را بهم در آوردن **التشوق** ریزش از نفس و حرکت الهوی قاصد **فصل الکاف**
 تا جیک من عربت اوده که در محکم کلام شود و نام ولایتی و طالع و آنکه غیر عربی باشد که از باب تفعل
 دریافتن و با یکدیگر رسیدن و دست آوردن تنگ با اول مفتوح و معنی دارد اول معروض است دوم
 یک انگار باشد سوم غیر یا تخلف را گویند که نقاشان موصوفان اظهار صفت خود بر آن کنند عموماً و کما خانه مانی
 را خوانند خصوصاً و آنرا تنگ از تنگ نیز نام چهارم نواریک دوالی بود که زمین بر پشت اسپان یا بر پشت
 یا بر داران بدان محکم و مضبوط سازند پنجم دره که در آن است ششم معنی قریب نیز یک است هفتم نیاید و عدم المثل
 باشد هشتم بهی سوده بود و نهم نام ولایت است از ملک برخاستن قریب بدیده که آنهم ولایتی است از آن ملک و
 مردم تنگ را بخوش صورتی اشتها تمام دارند و هم تیر عصاره بود و با اول مضبوط کوزه باشد تنگ کوتاه
 کردن و با اول کسب و منقاد مرغان را گویند **تشکک** از باب تفعل بکمان افتادن تمسک از باب تفعل
 چنگ زدن تا اگر حق کلمه بر باشد و برای کسب و عربی یعنی ترک کنند آمده تمسک از باب تفعل عبادت
 کردن خدای یا بتوکل اسم موصیست که حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله می فرمود که هر چه ضرر دارد
 امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه در آن غزوه شهادت رسید و آنرا غزوه جیش الغر گویند و بتوکل در باب یا و فصل
 کاف نیز همین معنی نوشته شده اما بصحت نرسیده تر یک ف همان تریاق که در فصل قاف گذشت تنگ
 با اول مفتوح شانی زده پنجم معنی دارد اول معنی بن و پایین آمده چون یک موصوف تنگ حضرت دوم معنی بود باشد
 که مشتق است از دین چنانچه نیکو دوست و سوم سوم فرمین را گویند چهارم فرمایند که در آن باشد پنجم فرمایند معنی
 از کتاب اخیر نوشته شده و دیگر که در وی اندر بند راه زن سبوح را که با اول مفتوح و باقی مضموم و او معروف
 هفت معنی دارد اول طبعی باشد که مرغان از بند بجهت رسانیدن جانوران را که گشت زار با حضرت مولوی شصتی فرماید
 بهیت عاشق که شسته و قربان لای جان من نوبت که طبل بلا خود بتوراکیت این تهدید با پیشین آنچه دیده است
 این در با پیشین و چه بود بتوراک تو طفل بگشت و او طبل سلطان هست طفل به دوم غریب را گویند سوم هم دو
 چوبیست که در باغها مزاج بر یکدیگر زنند نامرغان بر بند چهارم دف باشد پنجم فرنی سبزرگ که عرف آنرا خوان نامند
 ششم آوندی که میوه زمان را سیاهان غیر در آن نگاه دارند هفتم کفر آهنگین دساره است که حلوایان بفالان از اند

و بر پستان شتر سر کین بالیدن تا پیشه بخورد و حدیث روایت کردن از کسی که در آن در عاقبت کار
 تازان پنج معنی دارد اول بمعنی بود و دوم تازیک بود و سوم تازیک سر را گویند مولوی معنوی در جای دیگر
 سیفر باید بریت سخن رسید بعشق و همی چید دل من که کجا بهد ز چندین نعمتی محابا تاز چهارم تاز بود تاز
 آبر شیم و تاز آهمن و امثال آن باشد مخم نام در خفیت شنبه بدخت خبر که از آن آبی حاصل کنند که نشا
 باد و سر آورد و اکثر در ملک هندوستان شود تبورع بمعنی هلاکت تخسیر بفتح اول و ضای بخسیرین
 مهمل بلک کردن و زیانکار کردن و خوا کردن و زیانکار خواندن تخسیر بفتح اول و ضای مهمل و شین
 بمعنی بسیار جمع کردن و گوید کردن و تنگداشتن نفقه بر اهل و فرزندان و غیره نقضان بفتح اول و شین
 و آشکارا کردن و در هم طالع هر مراد که اولفظ کلام الله مفهم که در دوشوق است از تفسیر طیب یعنی نظم
 کردن طیب در بول ریخته برای استخارج و شخیص مرض پس معسر نیز نظر میکن در آیت از برای استخراج
 حکم و معانی وی و سفر را نیز سفر از برای این گفته اند که هر چه در راهها و منازل و شهرها نیست بر سفرکار
 میگرد و کما قال الله تعالی و الصبح اذا اسفرا ای اضاء و اضاءات در روشن گردانیدن و روشن شده است
 پس حرف فارا بر جود سین مقدم است که تفسیر گفتن کایقال جذب جذو عمیق و عمیق صاعقه و مثال
 آن در کلام عرب بسیار است تقدیر از باب فعل پاره پاره شدن و کهنه شدن و از هم رفتن از هم افتادن
 جامه و غیر آن و پدید شدن تسعیر از باب تفعلیل نزع نهادن و آتش نیک فروختن و تفسیر از باب
 تفعلیل تمام کردن حق کسی را و بسیار کردن و در استعمال بمعنی افاختن مال آید یعنی کسب کردن و گردن
 گردن تنویر بفتح روشن کردن و روشن شدن و گونگون کردن گیاه و درخت و غیره از باب تفعل
 گردن کشی کردن و بر آمدن گیاه بعد از خوابیدن و گردیدن بیکو گردن شکسته بستن بفتح اول و
 باب تفعلیل اندازه کردن و اندازه چیزی نهادن و نوشستن و آفریدن و واجب کردن و غیره از باب
 سین مهملتین اندوده کردن و درین خوردن و صرف سرد و تازی مفتوح نام شهر است در سر حد چین مشک خیز و
 و دوم صاحب جمال در اینجا پدید آشنوند و از استار و تازانیر گویند تصدیر از باب تفعل بالا نشستن
فصل از ترک و زین آفتاب باشد تازان دو معنی دارد اول تاختن بود و آن معنی نخست دوم
 محبوب را گویند حکیم فردوسی گفته بیت بدو گفت مادر که ای تاز نام چه بودت که گشتی چنین زرد و دماغ و در
 فرنگی یعنی سفله و مخمر تاز و امر از تاختن و تازنده و سنگ تازی معروف ساخته امانا در است و بزبان ترکی
 اسپ برش را گویند تهنوز بفتح که با و مدت ماندن آفتاب در برج سرطان بود و فارسی نیز آمده و آنرا
 رومیان یکماه شمرند و تهنوز را خوانند و در بخیر است که تهنوز نیز لغت است در و تهنوز نیز لغت است که کردن

فصل از ترک

ضعیف خوانند آمده حکیم ثانی فرموده است آنکه در پیش سخن تیغ زبانش کوفتم از پی فالله چون تیر میان بند و سوز
 تیر تیره و تار یک بود و حکیم سوزنی نظر نموده است پیری چو عمر من به دو سال صید کرد و پشدر روزهای روشن
 چون شبان تیر و تیر فصل پاییز را نامند و آن فصل را خزان نیز نامند حکیم سوزنی گفته است سال عالم
 عصف لطف و مهر و کنیت مایه کرد و تازستان و بهار آرد و تابستان تیر و یازدهم قدم و در مرتبه باشد تیغ فیضی
 فرموده است قسم بقضه قدر که آن قدرت حق که با تو نیست کس روزگار و رنگ تیر و تیر و دو از دهم هر چوب
 راست را گویند چون تیر که خاندان ابدان به پیشند و تیری که در میان کشتی نصب کنند و بادبان را آن
 بیا و نیزند و چوبی که هر دو پله تر از واندان آویخته باشد و تیر عصاره و چوبی که نان را بدان تنگ کنند و تیر تاج
 و تیری که قنادیان شیر و بقوام آمده را بآن نیزند و امثال آن سیزدهم صاعقه را نامند چهار دهم شگوفه
 خرم باشد و آنرا ستازی طالع گویند پانزدهم طاق بود و شش آن دهم نوعی از ماست هفدهم چمنی از مرغ
 بود و هجدهم سته را گویند و نوزدهم تیر نیز جامه باشد بیستم سوزی را گویند بیست یکم کرباس خوانند بیست دوم
 نام تر کشتی است سوز چینی را نامند که از انواع و اجناس خود بهتر باشد بیست چهارم ملول و تیر و قشنگ
 بود و تیرا حرف بکسر دل و یای معروف غم باشد و تیرا اشتن و غم خوردن و محافظت کردن بود و تیر
 با اول و ثانی مفتوح معروف و با اول کسور ثانی زده نام مرغیست و در عربی را را گویند تیرا با اول مفتوح
 دو دمان و خویشت اندان را گویند و در زبان تازی بمعنی پلاک مد و تیر عرف با اول مفتوح ثانی زده گویند که نام
 آن زن اعراب است که قصه و در مفتوحی مولوی در اوائل و فتر اول سیزدهم است و تازی خرم را گویند و با اول
 کسور ثانی زده نام علمی است که هرگاه عمر مردم چهل سالگی رسد چشم بدیاید و بدان سبب بینائی نقصان پذیرد
 و چون سن از پنجاه تفاوت نماید بآن علت بخور بر طرف گردد و بعضی از فرنگها هر قوم ساخته اند که آب مروارید
 را بخورند و با اول مفتوح و ثانی مضموم تیرگی آهمن باشد و با اول و ثانی مکسور از زده بزبان علمی اهل هند
 تار یکی بود و تصغیر ع کوچک کردن و تصغر ساختن و کلمه بی حرف اول مضموم کردن و دوم مفتوح ساختن
 و بعد از حرف دوم یازدهم کردن و چوبی که در تصغیر بر محل تحقیق را بوی خوار گردانیدن تعبیر ع عبارت خستن
 و بیان خواب کردن و توجیه تیغ بند کردن اشتن و از موده کردن و از اسیده کردن لغا ع با اول مفتوح دو
 معنی دارد اول معروفست و دوم خوردنی و آنچه در رابطه باشد بخور و خرا سیدن و که از آن رفتن و کوچک
 کردن اندک کشیر ع بفتح بسیار کردن تکسیر ع بفتح نیک گشتن و کلمه جمع را اکسیر کردن و جمع مکسر گشتن
 که بنامی واحد اول است نباشد تخذیر ع در پناه آوردن و پییر اندیدن و تیر اندیدن تطسیر ع بفتح
 پاک کردن و ختم کردن تیر ع صلا ح اندیشیدن و تصرف کردن و پس از مرگ بنده را آزاد کردن و

باشند پانچم معنی دارد اول معروف است و دوم بمعنی تاب طاقت آمده و آنرا باب نیز گویند و در فرهنگ معنی پنج
 درخت و هر چه چیزی و بنیاد و دیوار و پاینده مرقوم ساخته با و پیمانی ف بمعنی بیجا صلی با وی ع با اول
 مفتوح و دال کسود آغازه کنند و اول هر چیزی را و نیز بمعنی باشی تو و این در حالت خطا است چنانکه در غایت با و
 پیشانی ف و معنی دارد اول معروف است و دوم سختی و بی شرمی و شوقی بود با حقی ع بمعنی مشک که بقواعد علم
 کلام بحث کند با وی ع بفتح اول و سکون لام و فتح واد بال ف مقصوره بمعنی بلواست که در همین باب ف فصل الف
 مرقوم شد با وی ف بمعنی اثر چیزی چنانکه گویند با وی از و آمده است و قبل بمعنی هر چه و نصیب امید آمده
 بمعنی خدایا و یا هر دو نازی معروف است بمعنی بد اندیشی که بمعنی نیکو بود و در فرهنگ معنی عجب که در نظر آمده
 بارگی خند و معنی دارد اول سبب باشد و دوم بمعنی قدرت و طاقت باشد پس افشانی ف بمعنی هنگام پیری
 کاری قوی کردن که بعد از آن مثل آن نتواند کرد بمعنی اثر کار را و همین باشد پس می خوانی ف مضارع و خوا
 پیری یعنی ع ستم کردن و آمیختن آ ماسیدن ج راحت و بیگنا شدن آن باب الف فصل الف
 تر ساف با اول مفتوح ثانی زده طائفه شش پرست که در دین عیسی علیه السلام بتاریش نصرانی خوانند و
 در اصطلاح سالکان مرشد کامل پیر کامل را گویند که تو جویع موجودات خواه طبع خواه بارادت و اختیار یا دست
 و قبل مرید صاحب تحریده و تفریده را گویند و تقاضای هر چه بیزین و تیرسیدن تقوی ع بفتح اول بمعنی تقاضاست که
 مرقوم شد تقاضا ع طلب خواهش تنگنا با کاف فارسی موقوف تنگ چنگی هر چیزی در اسی که میان
 دو کوه بود و در کوه تنگنای بیای از اندام بیابان کسل اول و سکون بیای تخمین وضع کردن و سخن کسی را و کردن
 و انتظار و عشو تقوی ع بفتح و فصر ملاک شدن و هلاکت تب ا ع بوزن تولای پزای تان پنج معنی دارد
 اول کوه آفتاب باشد و دوم تار را گویند سوم بمعنی از جهات بمعنی زینهار باشد پنجم مثل مانند را گویند
 و در مثنوی اکثر جاها بمعنی الایک برای آگاهی و تنبیه است می آید قول لا یفترقین تشیدا اللام محبت و دوستی
 و مقصد و عزم کاری کردن **فصل الباء** تخرب ع بفتح ویران کردن و کوه و کوه کردن و متفرق شدن
 تقلیب ع بفتح گردانیدن و نظر بر چیزی انداختن تبا ع بفتح زبان کار شدن و هلاک شدن و هلاکی
 و زیانکاری تب ف بفتح مشله و نیز تابش و تاب حرارت و بیماری معروف بیای پارسی غلط است و در هر
 فرهنگ معنی تازه و بد باشد و است تاب ف پنج معنی دارد اول فرغ و پیر بود و دوم بمعنی پنج آمده سوم بمعنی
 طاقت و توانایی چهارم بمعنی حرارت و گرمی آمده پنجم محنت و مشقت بود و نیز سوای این پنج معنی که در کوه
 و در فرهنگ معنی غرور و کوه مردم و غصه مرقوم ساخته تعب ع بفتح تین بخور شدن و نیز بروج و مشقت تلب و
 بعضی موافق فاعده فارسیان بتای فرشت بمعنی گریه مردم آمده و اگر بطای خطی نویسد عرب خواهد بود و تلب ع

باب الف فصل الف

فصل الباء

نیز ایشان گردیدن باشد و آنرا نیز و نش نیز خوانند یا که کون من بمعنی با نگو نه است که در همین باب
در جمله نوشته خواهد شد با و زان من نام سر شویست که با و را بجزکت آورد و از جای بجای بر و نیز
مراد از فاعل حقیقی باشد و معنی لفظی که در بیت معنوی ابتیاد این لفظ نوشته از قیاسات اوست و الا
این مقام اقتضا آن میکند و معنی فاعل حقیقی درست نیاید بیت آدمی چون کشتی است با و بان تا کی
آرد با و آن با و بان یول ع بفتح جدائی و دوری و فرق میان و چیز و روده گو سپند که سر کین ج روی
بود و بمعنی بن نیز آمده یعنی پنج وقتی گفته بیت موج کرمی بر ما دلب دیا و ریگ همه لاله شست از ستر تاپون
و افزون آمدن از کسی بغض اقبال من بان صاحب کان را علی فضل سر و اخلاق سر و خشن و بیعت
معنی دارد اول توجه نمودن و مفید شدن دوم خواستن یا از گفتن نعمه است سوم بمعنی فارغ شدن
آنکه چهارم بر داشتن و رفع نمودن را گویند پنجم خالی ساختن بود ششم بمعنی آخیز رسیدن جماعت هفتم
گرفتار شدن و ر بودن باشد بود عذر ان من سناچی که قلند ران در ان سباب گدائی نگاه دارند مثل بوع و حزان
پیرامون پیرامون من بکسر اول و بای مجهول بمعنی اطراف و گرد اگر چیزی باشد بخیریدن چنانچه در
بفتح بای پارسی و سکون خای معنوی پس چنانچه در نشانند بود همین بکسر اول بهترین بد حالان من در
اصطلاح بمعنی نفسانیان و شیطانان و در عرف آنکه اوقات را در پیشانی و دم گذارند بر زمین و نام
آتش که است با من ع جد کننده بهستان من بضم و بفتح بر بستن بکسر اول ع بار و هر دو
بشولیدن من دیدن و دانستن بود یا سیدن نظر داشتن است بر چیزی فصل اول او و بیرون
و بیرون شوی بمعنی گریزگاه باشد بر ع بفتح و سکون بیادیدن و بیایان و آغاز بار و بیای
موجوده بوزن دار و حصار را گویند و نیز بمعنی دیوار حصار آمده که تا زبان بعض خوانند و بیای پارسی سر کین
باشد بقیف بضم بای پارسی پنهان کردن بود بضم اول مختصر بود آید مختصر بضم بی و صاحب چنانکه بود علی
و بوالبش و بوالهبت مختصر بوی خوش یا ناخوش بود او پارسی امید و چشم داشت فصل الهامی شسته من
بکسر اول و بای مجهول سیستان باشد و بای پارسی مکتوب و بای مجهول بکسر اول و معنی دارد اول شغل
و کار و حر فیه بود دوم قسمی زنی باشد که اغلب شبانان بنوازند و آنرا تونک نیز گویند و بای معنوی سیستانی
را گویند که همیشه یعنی عین خرابتا بند و آنرا کبار نیز گویند سه و ه بفتح و بای پارسی چیزی که در میان
حاصل بود از جان و غیر آن و پوست رفیق که در چشم پدید آید و نیز سه و ه بمعنی فلک الافلاک نیز آمده بهر
با و اول مفتوح حصه و نضد یا شیا و ه بمعنی شراب هم بمعنی سیال آمده و نیز و صوفیه عبارت از عشق است
یا و ه بای مفتوح و بای حقیقی بمعنی دارد اول سب را گویند دوم دیوار قلعه و شهر و امثال آن باشد

و او

و او

سوم یعنی گریه و مرتبه بود چهارم یعنی دوست باشد و آنرا بار نیز خوانند پنجم یعنی حق بود ششم یعنی طریقه و روش
 آنرا هفتم مشربوبی باشد سنگ که از برنج سازند هشتم زلفت را گویند نهم گله در سه گادان و گویند آنرا امثال
 آنرا گویند بر بستان با اول مفتوح بستانی زده جمادوست و سر چه بیضا را بدینجه باشد و
 در محاورات مراد از بر بسته بر ساخته است بر بستان با اول مفتوح بستانی زده و در ای مضوم بسین زده
 نباتات را گویند و در اصطلاح چیزی ساختگی بآن نباشد یا زکونه و دو معنی دارد اول دانه زده یا
 گویند و آن معنی است و دوم شوخ و خفایا که بود و آنرا دانه و دانه و نه نیز خوانند و برای غنچه و چین
 معنی می آید بایست که بایستی تحتانی که سود یعنی ضرر و ضروری باشد و نیز یعنی خواهرش آنرا زده و آنرا
 بایست و بیا نیز خوانند و بایستی صحرادشت یا نه بچرخ سحر و آنچه بدان باز می کنند بالود و نه یعنی
 بزرگ شده و برآمده و نمود کرده باشد و مصدر آن بالیدن آمده که مرقوم شده بهمه من الفتح و کشتنی حیوان
 چهار پایه یعنی بفتح بای فارسی بنون ده و بای تازی مفتوح بهر هاء و هاء کشیدن و محو کردن و نرم ساختن و
 برآمده کردن و گویند از این چنانکه گویند بکنند یعنی متکبر شود و محو کند نرم سازد و گویند از این که بکنند
 برآمده ساختن و بکنند کردن باشد اشیرالدین اخیک کنی فریاد میست بای تو بکنید و سر برافکنید و بای
 کاکند و بود و کوشش قبول از ندای ملک و در فرهنگ میر فتح العزرازی بکنید بای فارسی به چین معنی بنظر آمده و معنی
 چین بهیناید پوشیده و بفتح بای تازی که در یافته شده پیراهن با اول مفتوح و ثانی مث در پنج معنی دارد
 اول حلقه زدن لشکر باشد از سوار و پیاده و دوم معنی دامن کناره بود مثل پیراهن بای پیراهن و پیراهن کوه
 و امثال آن سوم جزوی از فعل را گویند که فعل بدان محکم و مضبوط گردد و چهارم برگاه است پنجم پیراهن یا و
 دو لایب امثال آن باشد بالوعصر بضم لام آرایش و جامی است در جای بخت آب درخشان و چاه میان
 سر که روی آب مستعمل و بر کین جمع شود و آنچه از کتب فقه معلوم میشود و خوشخبر و که نزد یک چاه باشد و زبان
 بن چله گویند پای و چند معنی دارد چون اکثر معانی مشهور و معروف و بدو مترقیم آن پیراهن به بیان
 همین بهفت معنی اختصار نمود اول قدر و مرتبه باشد و دوم معنی زبون آمده مولوی مثنوی و مثنوی میفرماید
 بیت جوهر است انسان چرخ او را عرض و جمله فرج و پایاند و عرض سوم زبان گیلانی چوب را گویند هفتم
 پایاب را خوانند بکنند با اول مفتوح بستانی زده و در از پیش اینگونه شیش خوانند بنه با اول مضوم و بستانی
 مفتوح و دو معنی دارد اول خست و سبب خسته را گویند و دوم معنی بهج و بنیا آمده و بکنند بکنند با اول مضوم و بستانی
 زده جای را گویند که در خست در آنجا نهند بکنند بکنند بکنند بکنند بکنند بکنند بکنند بکنند بکنند بکنند
 گویند بر طایفه با اول مضوم همان بر طایفه معنی کلاه باشد که در فصل لام مرقوم شد بر بستان با اول مضوم و بستانی

در پیش آن گردیدن باشد و آنرا نیز در پیش نیز خوانند باز کون ف بمعنی بازگشت است که در همین باب
در فصلها نوشته خواهد شد باز آن نام سر شمس است که با و را بجزکت آورد و از جای بجای بر و نیز
مراد از فاعل حقیقی باشد و میفرماید که در بیت مشغولی ایتماید این لفظ نوشته از قیاسات است و الا
این مقام مقتضا آن میکند و بمعنی فاعل حقیقی درست نیاید بیت آدمی چون کشتی است بادبان به تاکی
آرد باد آن باد آن بیرون ع بفتح ج دانی و دوری و فرق میان دو چیز و روده گو سپند که سر کین دروی
بود و بمعنی بن نیز آمده یعنی پنج وقتی گفته بیت سبع که بی برآمد از لب دریا به یک همه لاله گشت از مژگان بون به
و افزون آمدن از کسی بغضل بقا کمرن بان صاحب کان را بغضل سر و اخشن و سر و خشن و بی هفت
معنی دارد اول توجه نمودن و نصیحت شدن دوم خواستن ساز و گفتن نغمه است ششم بمعنی خارج شدن
آمدن به بیرون و رفتن و فرغ نمودن را گویند پنجم خالی ساختن بود ششم بمعنی آخر رسیدن جماعت هفتم
گرفتار شدن و در بودن باشد بو عدان ف سنایی که قلندران در آن حساب گردانی نگاه دارند مثل یون و جزان
پیرامونی پیرامون ف بکسر اول و یای مجهول بمعنی اطراف و گرد اگر چیزی باشد بخشدن چنانچه
بفتح بای پاریسی سکون خای متعوله پسین همزه و نشانند بود همین ف بکسر اول بهترین بد حالان ف در
اصطلاح بمعنی نفسانیان و شیطانان و در عرف آنکه اوقات را در پیشانی و غم گذرانند بر زمین ف نام
آتشکده است باطن ع جد کننده بهستان ف بضم و رفیع بر بست شب القوس ع بار و همزه و یاء
بشولیدان ف دیدن و دهنستن بود یا سیدن نظر داشتن است بر چیزی فصل لواء و بیرون
و بیرون مشغول بمعنی گرد نگه باشد بد ر ع بفتح و سکون بساوید شدن و بیایان و آغاز بار و ف بیای
موجده بوزن دار و حصار را گویند و نیز بمعنی دیوار حصار آمده که تازیان بعضی خوانند و بیای پاریسی سر کین
باشد لقیوف بضم بای پاریسی پین کردن بود بضم اول مختصر بود آید و مختصر البومعنی پدر و صاحب چنانکه بود علی
و بوالبش و بولهد و مختصر بوی خوشش یا ناخوشش بود و پاریسی اسید و چند داشت فصل الهامه همیشه ف
بکسر اول و بای مجهول بهستان باشد و بیای پاریسی سکون و یای مجهول بشین متعوله و بمعنی دارد اول شغل
و کار و حر ف بود دوم قسمی ازنی باشد که اغلب شبانان بنوازند و آنرا تونک نیز گویند و بیای معروضه لیسانی
را گویند که از پیش یعنی عین خرابتا بند و آنرا کبار نیز گویند سه و ده ف بفتح و بیای پاریسی چیزی که در میان
حائل بود از جامه و غیر آن و پوست رفیق که در چشم پدید آید و نیز پره سر و بمعنی فلک الافلاک نیز آمده به و ف
یا اول مفتوح حصره و صیغه یاء خدا و ده بمعنی شراب هم بمعنی بیال آمده و نیز صوفیه عبارت از عشق است
یا و ف بارای مفتوح و های تحقیق بمعنی دارد اول سب را گویند دوم دیوار قلعه و شهر و امثال آن باشد

و بوالبش

و بوالبش

امیرالمومنین علی کرم الله وجهه قاضی میجر حسین میبندی آورده که قفل نمره شایسته است و میگویند که خداوند
مخفی است و از واحد محض غیر واحد صادر نمی تواند شد و آن واحد که از خداوند تعالی صادر شد و قفل اول است
که حکما او را همین گویند بطلان این بضم باطل شدن بدن و فتنه تن زن که کونا و در و سالداری و بزرگی
سالداری یا ساجی این یا یا چنان ف هر دو جویم فارسی آنکه در و بشان بواسطه کنایه ای گناه کار و صفت فعال
که محل سیاست ایشان است بر یک پای بایستادن و کوشش ابد است او گوییم چون تازی نیز آمده و آنرا صدف
فعال هم خوانند یا المین و آنچه زیر سر نمند وقت خواب که در وقت بالشت و نیکه گویند و تازیان سواد خوانند
پنج نوبت ز لوان و در اصطلاح بعضی فخر کردن و پادشاهی کردن بود و آنرا کهن و خداوند غم اندوه
پنکان - ف با اول کس که پوشیده نماند که شبانه روزی را بد و هزار قسمت کرده اند و هر شش یک
پنک گویند و پنک کلبه باشد سینه یار و بزرگ در ته آن سوراخ بکنند و آنچه چون آن کاسه ابروی آب نمند
همین که یک پنک شود آن کاسه پر آب گردد و دوران آب نشیند و اکثر آب یاران مانند آن کاسه آشفته
در مقسّم نگیند و آنرا طشت و سبوی نیز خوانند و مسرّب آن فحاشاست و بطریق عموم هر کس که این مکان
خوانند و نیز صحت و بین که میندوی تهلی نامند و تازیان طاس گویند و کما حقه چیزی را اشتنا خلق آنرا
پنک بکنند بای پارسی نیز خوانند بر میان و حجت بر زمین جمع بالیدن و بزرگ شدن برآمدن نموده کردن
باشد نمایان لغت سرهای انگشتان جمع بتاتیا بود و پالیدن و پالاسیدن و بعضی دین
و جستن و تفحص کردن و بگرداختن و صاف کردن آمده پس و میسران و هر دو پنج بای پارسی و
کلا و لغت جدیدش ستاره و قیل هفت ستاره که یکجا واقع اند و آن منزل قمر است در برج ثور که بتاری شریا
خوانند بر زمین و بضم اول گوییم یعنی خیمه خرنه و اشتال آن که تازیان آنرا آشفته نامند و با اول مفتوح و کسر ای
مهر و معنی دارد و اول بمعنی بالا آمده یعنی از همه بالا تر و بلند تر و ازین است که فلک الافلاک را پنج برج خوانند
دوم بمعنی باد صبا است و یازمین نیز گویند و کسور اول سوراخ را گویند و آنرا برین پنج است و بطین و بعضی اول
و سکوی طایفه شک و جانب رازی بر مرغ و بیشک کردن و در فلک باطن چیزی را اشتنا خلق و با اول
مفتوح و طایفه کسور و تون ساکن زمین قمر و نشسته و بند شکم و قیل را هم گویند و غیر بمعنی ماندرون
چیزی بطین بالید اندرون شهر یا و بان و بعضی دارد اول بر طایفه کسور و نشسته و بندند و آن معروف است
دوم بر دو قبا باشد که بر زیر سرینه واقع می شود و آنرا از جانب است بچپ از چپ بجانب راست می بندند
و دست زبرد دست بالا گویند و آنرا تازی جیب خوانند چنانچه در کلام حمید واقع است او خصل بیک
بی جلک خنجر و بعضی ازین نیز میگویند و بعضی نیز کشتی را و سر است و آنرا نامند پشت پا زدن و در

مجلس العزیز

جافور است بخوست و شامت شتهار و دار و کلان ترا و چند است تسوم یعنی شرط است و طینت باد بکرم
 مع الضم اول و سکون کاف جمع اکلمی گفتگ بهرام ف بفتح اول چهار معنی دارد اول نام سر شویت که فطنت
 مردم سافرا و ابد دوست و امور و مصالحی که در دوز بهرام واقع شود متعلق بد و باشد و دوم نام ستاره مرغ
 بود و آن مرغی کشو سوم نام و سیم بود از ماه شمسی چهارم نام پادشاهی ذی شوکت شهبه است و بهرام نام
 در پادشاه بود که یکی را بهرام گو گفتند و دیگری را بهرام جوین که شیخ نظامی گفته دراج او بود **فصل پنجم**
 بلینی کنند و بلینی زدن ف یعنی الحاکم کردن و حسد بر دن آنکه بهمن بن باول مفتوح و سکون ناست
 و فاعله معنی دارد و اول راست گفتار و درست کردار باشد دوم معنی کوچک بسیار دانست تسوم راز است
 را گویند چهارم اسم اندک سپند نام فرشته ایست که تسکین چشم دهد و موکل باشد نرگادان و گو سپندان را اکثر
 چهار پایان او تدبیر امور و مصالحی که در ماه بهمن در دوز بهمن واقع شود با و متعلق است پنجم نام سپه سفند یا بن
 کشاسپ که در شهر نام داشت مورخان و تنویر یارین سیم و جوه گفته اند که وی گویند که بسبب است گفتاری و
 درست کرداری او را بهمن گفتندی و جمعی گفته اند که چون در خرد سالی زبیر کن عاقل و بسیار و آن بود باین
 اسم و سوم شست و فرقه آورده اند که دست او به شتاب دراز بود که چون با ستادی برانوش رسیدی چنانچه مثنوی
 نظم نموده بیت شنیدیم که بر پا بسنادی رسیدی تا به ناله نود دست بهمن و نیز گفته اند که چون بر اکثر بلاد و خلط
 دست یافت او را باین نام خوانند چیریک معنی بهمن دراز دست است و بعضی مرقوم ساخته اند که اثر وی استی
 بسبب بهمن چنانی متا سپند او را باین نام نامیدند ششم از ماه یازدهم باشد از سالی شمسی آن ماه دوم
 است از فصل زمستان مدت ماندن نیز غلط بود در برج و در بهمن این ماه جشن شده بود و هفتم رستنی بود که
 در ماه بهمن کل کند و پنج اثر او در واکار بهرند و آن دو گونه است سرخ و سپید ششم نام و دوم باشد از بهرام شمسی
 و بیابا عده کایه که نزد فارسین مقرر است که چون ماه روز بیام ماه موافق آید آنرا روز عید گیرند و درین روز ازین ماه عید
 کنند و جشن نمایند و انواع طعامها بپزند و کل بهمن سرخ و سفید را طعامها بپاشد و بهمن سرخ را امید بگذرد و باقی
 و سفید بخورد و بهمن سپید را ساییده باشد ریاضت کنند و آنرا مقوی قوت حافظه دانند و گویند که این
 روز را خاصیت تمام است در کردن گیاه و چوبها و دالی از کوهها و دایره ها و کوه فلک و غنما و کوه دن بخوبی
 و نیکست و درین روز جامه نو بپوشیدن و پوشیدن و ناخن چیدن و موی پیر استن و عمارت کردن این روز
 را به چنانچه خوانند به نام پرده ایست از موسیقی و سیم قلعه بود در نواحی اردبیل و در آنجا جادوان بسیار بوده
 گویند که بخوبی در اول سلطنت خویش طلسمات آنرا شکسته آن قلعه افش نمود و یازدهم بهمن که بایزید
 گویند که بسبب حرارت خورشید از کوه جدا شده پیغند و دوازدهم بهمن قتل اول را نامند چنانچه در شرح دیوان است

بزبان یونانی شتر را گویند و سحر را آن سحر از آن چاه می کنند یا طالع در اصطلاح صوفیه با سواهی
 حق است از محدثات چه سواهی حق نزد صوفیه معدوم است و در طور ایشان وجود حقیقی نیست مگر حق
 را و جوهری که ظاهر است بظن وجود الهی خواهد عین باشد و خواه معنی بر طالع و از آن قفسه و یعنی کلاه
 که زلفی القاموس در معنوی به معنی القزاسی کلاه است می آید لعل را جمع لعل یعنی مسکون معین جمله نام
 تبی است از تاج طبع که لباس علی بن ابی طالب است و مازی کردن زنی شوهر با هم و زمین باران نارسیده و خرمای نبات
 کینج او آب خوردن آب دادن و نباتی که از آسمان آب خورد و زمین بلند که آب بدان نرسد و رب
 مالک چیزی را نیز لعل به معنی چراغ نیز آمده و مصدر از باب فتح یعنی شوهر کردن سر باز زدن بطلال را
 یعنی بای موجود و طای همه شده و نهایت بیکار و دروغ گوی پس لعل بدل را یعنی عوض بدو
 که نیز به معنی از گناه بصل به معنی پیاز بصل و احد بوسل به معنی از گناه بصل و احد بوسل به معنی از گناه بصل و احد بوسل
 در زمان خلافت امیر المومنین ابو بکر رضی الله عنه دعوی نبوت کرده و بعضی قرضش مرتد شده با او پیوستند
 و حضرت صدیق باو جنگی عظیم کرد چنانکه هفتصد مرد و جان فدا کردی قرآن در آن جنگ بشهادت رسیدند و قرآن
 لعلی خندول و مقهور شد و رو به همت نهاد و بوسیم کذاب مشهور گشت و ادرا ابو سلیم و ابو سلمه نیز گویند
 بوسیم معنی بفتح اول و کسر ثانی بستم کننده بجم س با اول مفتوح معنی داره اول دست زدن باشد
 بر سر و سگتار کسی و دم تار کننده را گویند و آن خدا زیر است سوخته قلعه است از توابع کرمان پالدم و
 پالدم و صفت و نسب افسار باشد و آن از معنی نیز گویند و آن دوال باشد که زیر دم سپ بود بر صفت با اول
 مفتوح بثنائی نده و معنی داره اول معنی شارب و عیش و مهمانی و خوشی می گویند و نام دیهیت از لوازمات شیراز گویند
 که یکی از امام زادها در آنجا مدفون است و در عربی دو معنی داره اول گزیدن بدانان پیشین و دم و شنیدن
 شیر باشد با بگشت سبابه و سطل به معنی با اول مفتوح بثنائی نده و جمعی و معنی داره اول و دم نوعی
 از کادان کوهی باشد که در کوهها که مابین ملک ختا و هندوستان واقع است پیدا شوند و آنرا بر سر حوب علم
 و گردن اسب ببندند و دم کامل را خوانند و در شرح معنوی مرقوم گشته که حضرت قطب الاقطاب علیه السلام
 شیخ نجم الدین کبری در هنگام شهادت پرچم کافری را گرفته بود و بعد از شهادت شدن ده سال زورست
 شیخ نتوانست گفتن پس حضرت مولوی انساب خود را بختاب شیخ الشیوخ بدین وجه میدهند میت
 ما از آن معشای که ساع گیرند و نازان مجلس کانی که لاغر گیرند و یکی دست می خالص بجان نوشته و یکی
 دست و گیرند و کافر گیرند و بوسیم و با اول مفتوح و او معروف سه معنی داره اول زمین را گویند و دم نام

فصل پنجم

جافور است بنحس و شامت شتهار و دار و کلان ترا و چند است تسویم یعنی شرط است و طینت بادیه یکم
 باضم اول و سکون کاف جمع اکلمی گفتک بهرام ف بفتح اول چهار معنی دارد اول نام سر شویت که فحش است
 مردم سافرو الید دست و امور و مصالحی که در دیر بهرام واقع شود متعلق بدو باشد و دوم نام ستاره مریخ
 بود و آن مریخی کشور سوم و چهارم و از ماه شمسی چهارم نام باد شاهسی زوی شوکت بشه هو است و بهر نام
 و باد شاه بود که یکی را بهرام گویند گفتند و دیگری را بهرام چوین که شیخ نظامی گنجی دراج او بود
 یعنی گندان و یعنی نزد آن بعضی الحاکم کردند و حسد بر دن اند که همین ف با اول مفتوح و سکون ثانی
 دراز و معنی دارد اول راست گفتار و درست کرد دارد باشد دوم بمعنی کوچک بسیار دانست تسویم دراز است
 را گویند چهارم اسم انسان سید نام فرشته ایست که تسکین چشم دهد و موکل باشد نرگوان و گویند ان و اکثر
 چهار پایان او را بهر امور مصالحی که در ماه بهمن در واقع شود باو متعلق است پنجم نام پسر سفند یار بن
 شناسپ که از پیش نام داشت مورخان و شاعران این اسم و وجه گفته اند که دومی گویند که بسبب است گفتاری و
 درست کرداری او را به همین گفتندی و جمعی گفته اند که چون در خرد سالی زیر یک عاقل بسیار روان بود باین
 اسم موسوم گشت و فرقه آورده اند که دست او به ثواب دراز بود که چون با ستادی بزرگوش رسیدی چنانچه نوری
 منظم نموده بهیت شریف و من که بهر باب ستادی رسیدی تا بزرگ او دست بهمن و وزیر گفته اند که چون بزرگتر باد و ظلم
 دست یافت او را باین نام خوانند چه یک معنی بهمن دراز درست است و بعضی مرقوم ساخته اند که از روی آهویی
 بسبب بهمن چنانچه متنا سید او را باین نام نامیدند ششم از ماه یازدهم باشد از سال شمسی آن ماه دوم
 است از فصل زمستان مدت ماندن نیز محظوم بود و در برج و در ماه این ماه جشن شده بود و هفتم رستنی بود که
 در ماه بهمن کل کند و پنج آنکه در واپاکار بزند و آن دو گونه است سرج و سپید ششم نام و در دوم باشد از ماه شمسی
 و بیا بقاعده کایه که نزد فارسین مقرر است که چون ماه و در با نام موافق آید آنرا روزی گیرند و درین روز این ماه عید
 کنند و جشن نمایند و انواع طعامها بپزند و کل بهمن سرج و سفید را طعامها بپاشد و بهمن سرج را امید نگردد بآب
 و قند بخورد و بهمن سپید را سائیده باشد و یا شامند و آنرا مقوی قوت حافظه دانند و گویند که این
 روز را خاصیت تمام است در کردن گیاهای و چها و دالی از کوهها و دای و بهار و گدازدن و غنما و گردن بخورد
 و نیکست و درین روز جامه نو بپوشد و ناخن چسبدن و موی پیراستن و عمارت کردن این روز
 را بهر چنانچه خوانند هم نام پرده ایست از سوختن و هم قلع بود در نواحی اردبیل و در آنجا جادوان بسیار بوده
 گویند که بخورد و اول سلطان خویش طلسمات آنرا اشکسته آن قلع افش نمود و یازدهم بهر کنایه برف را
 گویند که بسبب حرارت خورشید از کوه جدا شده بقیعه دو و از دهم عقل اول را نامند چنانچه در شرح دیوان است

بزرگان یونانی شتر را گویند و سحران استخراج سحر از آن چاه میکنند یا طالع را در اصطلاح صوفیه یا سواهی
حق است از محدثات چه با سواهی حق نزد صوفیه محدود است و در طور ایشان وجود حقیقی نیست مگر حق
را وجودی که ظاهر است بطل وجود الهی خواهد عین باشد و خواهد معنی بر طالع و از آن قفسه یعنی کلاه
که ذاتی القاموس در مثنوی به معنی التزامی کلاه است می آید لعل جمیع لعل بفتح و سکون عین جمله نام
تبی است از تاج جمیع لباس علی بن ابی طالب و بازی کردن زن شوهر با هم و زمین باران نارسیده و خرمای و نبات
که هیچ آداب خوردن آب دادن و نباتی که از آسمان آب خورده و زمین بلند که آب بدان نرسد و رب
مالک چیزی را نیز لعل به معنی جمیع نیز آمده و مصدر از باب فتح یعنی شوهر کردن سر باز نه دن لطل
لعل به معنی بای موجوده و طای جمله شده و نبات بیکار و دروغ گوی پس ل بدل یعنی عوض بدو
بکترین حقوق و گناه لصل به معنی پیاز بصل و احد بوسل به معنی خداوند را بهر بادل و بفتح
ما و ذال به معنی چیزی بشیدن بادل بدول بخشه فعل فاعل از بادل بهر فصل اول لیم بوسیل به معنی نام شخصی که
در زمان خلافت امیر المومنین ابو بکر رضی الله عنه دعوی نبوت کرده و بعضی تفرکش مرتبه شده با بوسیتند
و حضرت صدیق با وجبی عظیم که در چنانکه هفصد مرد و حفا قاری قرآن در آن جنگ بشهادت رسیدند و قرآن
لعین چند دل و مقهور شد و رو به نیت نهاد و بوسیم کذاب مشهور گشت و ادرا ابو سیلم و ابو سلمه نیز گویند
بوسیم به معنی اول و کثرانی بستم کنند و بسم با اول مفتوح به معنی دار و اول دست ندن باشد
بر سر دستار کسی و هم تار کنند را گویند و آن خدا زیر است سوّم قلعه است از توابع کرمان پالدم و
پالدم و صب و نسب افسار باشد و آن از جمعی نیز گویند و آن دوال باشد که زیر دم سپ بود بر سر دم با اول
مفتوح به ثانی نده و معنی دار و اول معنی شارب و پیش و بهمانی و خوشگویی گویند و هم نام دیهیت از لایعات شیر از گویند
که یکی از امام زاد هاد را بخامد فون است و در عربی او معنی دار و اول گزیدن بذر از آن پیشین دوم و و شنیدن
شیر باشد با گشت سبابه و سطلی بهر چرخ با اول مفتوح به ثانی نده و به معنی دار و اول دم نوعی
از کادان کوهی باشد که در کوهها که با بنین ملک ختا و هندوستان واقع است پیدا شوند و آنرا بر سر چوب علم
و گردن اسب ببندند و دم کامل را خوانند در شرح مثنوی مرقوم گشته که حضرت قطب الاقطاب ابو جباب
شیخ نجم الدین کبری در هنگام شهادت پرچم کافری را گرفته بود و بعد از شهادت شدن ده کس از دست
شیخ توانستند بگریزند پس حضرت مولوی انساب خود را به بناب شیخ الشیوخ بدین وجه میدهند بهر
ما از آن منشأ بکیم ساغر گیرند و اندازان غلج کانی که لاغر گیرند و یکی دست می خالص ایمان نوشند و یکی
دست و گریه و کافری که با اول مفتوح و او معروف است معنی دار و اول زمین را گویند و دوم نام

اول آنکه هم الف که الحذف نموده بالا سنگ خوانند و در لغت اول الف را با کتفای فتح لام انداخته
بالسنگ گفته اند بیک خط یکسنگ که آننگران و سنگران بدان آهمن کوس را گویند بتوک و بفتح
طبی مانند و کثیر بقالان دارند و خود و فی دران اندازند و در معاجز است نام موضعی میان حمر و ناحیه
شام که غزوه آنجا معروفست و آن غزوه را جیش الحیه نیز گویند و گویند حصنی است از حصنها مر و بر آنند
که نام پشه است و نیز نام قلعه است در کنار دریای قلمرم و در محل لغات است نام موضعی در راه کعبه و بتقدیم
نام باینجهین معنی آمده است واضح همین است بچک که بکسر اول و بفتح حیم فارسی بمعنی کار و آن نمکی
اهل روم است بچکر یک تنگ بمعنی خان خالان و بر اصران و امثال آن بنگ - ت بفتح و در بر و بر خیز
زدن جامه را و در فتح گفتن و شتاب فتن شتر بر و ک ت بضم تین فر و مخرج شتر و استادن ثابت شدن
بک ت با اول و ثانی مفتوح و با اول مکسور ثبانی زده بهر دو اعراب که مرقوم شد صحیح است و معنی دارد
اول بک چشم دوم آویخته بود و ک است بضم و سکون که بمعنی است و آرزو و بعضی گویند بمعنی باشد و اگر
نیز آمده است و مختصر بود که بفتح و سکون جربستن جزیره بر باد پیش آنکه و اباشد بهر تنگ - و با اول سکون
باشد که چون مصداق و لغاتشان خوانند که تصویبی یا نقشی بکنند نخست طرح آنرا بکشند و بعد از آن تنگ
بر کنند و بنایان چون علامتی خوانند که ب از نه طرح آنرا بر نگیزی نمایان آنرا بنگر خوانند و اما علم بالصواب
فصل اللام - بوالفضل و نادانی که خود را نادان نماید بولع پیش کعبه و پیشاب عدد بسیار
بیت الدال - یعنی آنکه همه مسلمانان را در ان حقی بود ببال عفت چهار معنی دارد اول از آدمی
و حیوانات چیده دست بود از کتف نامر ناخن سوم و از جانوران پرنده جناح دوم نوعی از ماهی باشد که
بغایت بزرگ بود در دریای زنگ بهم رسد و بسیار کند و گوشتش خوش مزه باشد سوم بمعنی غوگردن
و امر از غوگردنست چهارم بالا را خوانند بمعنی قامت و هم بمعنی فوق و در عربی دو معنی دارد اول باء الحسل
و نامت بمعنی از احتیالات بدیعی نوشته شده دوم دل را گویند و نیز بمعنی عظمت و عیش فراموشی و
کار و حال بنظر آورده بقلع بفتح تیره و سبزی مثل خیار و باد رنگ جز آن بقول جمع با بیل و همان با بیل
که در باب الف فصل لام گذشت بدیل و موزن نام حکیم خاقانی است و نیز بدل چیزی که بجای چیزی دیگر باشد
و یکی از بدکاران گویند که بندگان خاص خدا اند با بیل و یکسر سوم همین صحیح است و قبل بضم سوم جائز است
معروف و اما در بعضی اشعار استاده هر دو واقع شد هم بقافیه مقابل و هم بقافیه بیل و گویند بضم اعراف که میان
بهشت و دوزخ است و قبل موضعی است میان عراق و نیز نام ولایتی که آن چاه دران و لایست است
شتری را گویند که زانی العجائب المبلدان و در بابل چاه است که باروت و باروت دران مغرب اند و نیز

مجلس اول

سبع بفتح اول و ذال میمه سیاده شطرنج و غلو که کل سیاذیق جمع برهان محقق ع عبارت از سید البرهان المحقق تبریزی است
که خلیفه بزرگ حضرت سلطان لعل سلطان بهاء الدین ولد والد بزرگوار حضرت مولوی بوعلی شمس الدین
افلاکی در مناقب اعیان الدین که مشتمل بر مناقب سلسله حضرت مولوی است احوالش بتفصیل نوشته شده است
بسیار است حضرت مولوی از و بهتیه یافته اند **بغطاق و بختاق و بختاق** در اول
باغین مع بفتح و در دوم و سوم بضم با کلاه در ایشان و گدایان و قبا ی بعل بند و کرد و بختوان و نیز
انچدر و جامه پوشیدنی بر بندند و نیز نوعی از کسوت ختایی است بکبارق - **بفتح اول** بسکون قاف
قاری و بای تختانیه و ضم برای همه غلامان و نوکران که صاحب چون خواجه تاشان بر لوق ع رویش تاشان
بر ارق ع برای مهر است و بسیار و شمرن نام سپهبدی که حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و سلم
شب معراج تا مسجد اقصی بران سوار رفتند بارق ع روشن و تابان شونده و بهر لوقی که از و برق
بیرون چند و قیل نام قدیم است از میرن نام وضعی است نزدیک کعبه در اصطلاح صوفیه بارتقبات از لاجه
است که دارد و میشود بر سالک از جناب قدس و بسیرت منطقی میشود این از او اهل کشف است برف - ع
بفتح اول و رای مهر ساکن روشنی که از ابر بیرون چند و بختین خیره شدن چشم و بدر آمدن شکم را گویند
و در اصطلاح صوفیه اول چلیپوست که ظاهر میشود بنده را از لواصق نورانی پس میخیزد آن بنده را بسوی دخول
در حضرت قرب حق تعالی بعد از تمامی سیرالی اند و سیر فی الله بفتح اول و شد بیکه بفتح جمع
آن بوقت بفرم کنای که بزبان بندی بهیمر گویند **فصل الکاف** - پلنگ ف با اول و ثانی مفتوح
نام درنده است معروف که عربی نام خوانند و نوعی از رنگهای کبوتران و جز آن و بقدر انیز پوشیده گویند
و بمعنی دورنگ نیز آمده یک سف با اول مفتوح و زنج باشد و آنرا چرخ و مسکل نیز گویند و بسحاق اطعمه و کاسه
برنج خوردن آن میان آب گل صحبتش با وزغ و لاک پشت میگویند بیت بسرا بایش بدلالی درشت
ندیمی یک صحبت لاک پشت و نیز بمعنی زباله آمده و در ترکی صاحب امیر باره را نامند و ختصار بیک
نیز آمده بیک - ف با اول مفتوح و ثانی بنده و کاف بجم چهار معنی دارد و اول معر فست دوم نوارا گویند سوم
قصه و غزم بود چهارم بمعنی پردا آمدن شک - ف بضم بای فارسی و سکون شین بمعنی سر کین بر کوهی
و گویند و شتر و جز آن یا لکنت یا لاهنگ - ف کند ی را گویند که بر گوشه افسار و کلام بسته است
را بکشند و در اصل پالاهنگ بوده است یعنی جنبیت کش چپالاهنگ جنبیت را خوانند و آهنگ بمعنی
کشیدن آمده چنانکه مذکور شد بنا بر آنکه در بیان علما با پس قرار است که هرگاه دو کلمه را بهم ترکیب کنند
و حرف آخر کلمه اول و حرف اول کلمه آخر از یک خبیث باشد کوف ساقط سازند چون حرف آخر الا الف است و حرف

نورنگ

که عبارت از خبر و لا تجربی باشد اما ثانی و ثالث را چهار روش اعتبار کرده اند اول آنکه از اجزای مختلفه البقا
 مرکب نباشد حقیقه دوم آنکه مرکب نباشد حسا سوم آنکه بر هر جزء او اسم کل اطلاق نکنند حقیقه چهارم
 آنست که اطلاق کنند حسا به مقتضای اعتبار اول فلک عناصر در تعریف بسیط داخل باشد و اعضای
 بسیط حیوانی خارج چه اعضای بسیط حیوانی از اجزای مختلفه الطبائع مرکب است حقیقه اما اعتبار ثانی
 بر همه شامل است چه اعضای بسیط حیوانی حسا از اجزای مختلفه الطبائع مرکب نیست و از اعتبار سوم
 فلک خارج است و آن دو داخل چه بر هر جزء و اطلاق فلک اسم کل نمیدوان کرد بخلاف عناصر و اعضا
 بسیط حیوانی و اعتبار چهارم انشائیست همه ادکاه بساطت را بر وحدت حقیقی اطلاق کنند چنانکه
 واجب اعلی منبسط گویند و چون معنی بسیط روشن شد حاجت بیان مرکب نیست بساطت سریع
 کسر صفت شرطی و شاد روان یعنی جا نماند و پیرده که بر در بندند و چیزی گسترده یعنی لغت زلفی و بساط
 مع بفتح اول و سکون سین جمله فراخی و نیز آنچه گسترده شود بر زمین مثل حصیه و درمیدار یعنی گستره
 ذفر اخ کر دن و قبول کر دن و بکر اول شتر ماده که بچره را کرده باشد و بچره و بازگردد و نیز دست کشود
 یعنی غیر مقید و در اصطلاح صوفیه در نیست که اقتضا میکند اشاره قبولیت و محبت و لطف و انس
 برای صاحب آن من عند الله و این احوال طلب است و هر مقامی و لائق با مقام بسیطی و قبضی است
فصل العین بدیع معجب شکفت و نواده و یکی از نامهای خدای عزوجل بقاع و بکسر جمع
 بقعه بمع جمع بفتح و سکون یای تحتانی فرید و فروخت و بکسر بفتح باء موحده کلیسای ترسیان و قیل
 نصاری کذافی کشف اللغات بفتح مع بکسر سکون ضا و هم میانه سه تابه و بعضی گویند میان
 سه تابه و این قول جماعت و بعضی گفته میان یکی تابه و قول او معتبر تر است در تفسیر قول حق تعالی
 جل جلاله سیکلین فی صبح سنن میرا که قول اول منقولست از حضرت مصطفی صلی الله علیه و آله کذافی الکشاف
 و بالفهم نکاح و فرج زن و بالفتح گوشت بریدن و شکافتن جراحت و سیراب شدن
فصل العین پناهت بفتح باء فاهی و قیل یای موحده مفتوح و بر و ماشور که ریسمان خام که بر سر و کلاهیند و سبزی رستی
 کنندند و چو شکست چیزی سست و تنه عنکبوت و تار ریسمان خام که بر سر زاده و نیز چون دوزن در جاذبیک
 مرد باشند آن زنان یکدیگر را پناه خوانند و آنرا اینها نیز خوانند بالفتح مع بفتح رسائیدن و کافی شدن
 بفتح مع بصیرت هر که در که با بهر جهت اعلان خود از بندگی سگناهانند بفتح مع بفتح تین بمعنی طلوع یعنی برآید
 آفتاب ماه و ستاره و بیرون آمدن دندان شتر و کشادن رکل زباب نصر بان مع طلوع شوند
فصل القاف بفتح مع بفتح تین صدای آب هنگامی که سنگ کلون در وی اندازند برآید

فصل العین

فصل العین

فصل القاف

آمده و سیم گز گاه سبیل بود و در فرهنگ معنی شهر نیست و نیز معنی فرشته آمده و بالایی همی چهار معنی دارد اول ز رومال اسپان
 و شیاره اگویند که باوشاه قوی دست از پادشاه و حاکم زیر دست بگیرد و دوم زری باشد که زاهدان و دکنه را بمان
 از سوداگران و تجار و دیگر آیند باور و نند باستان سوم خاشی بگویند مخارج روقت بدن شستن و خوردن و فی خود دن
 بعد از وضو اختیار کنند چهارم نام قریه ایست از قرایطوس از ناحیه طبرستان بزرگ گویند که تولد حکیم فردوسی را آن
 قریه بوده و شیرین بیای فارسی چهارم حصه از دکن درمی است کم از که در خرید و فروخت در سه مرتبه بجای سیم
 رواج یافته و معنی فلس گویند و در بعضی فرنگها بنظر آمده که شیرین طلب باشد که بجای درم خرج کنند
 و آن زری باشد که از سرخ زیند یا لیز ف باغ وستان کشت زار را گویند و کشت خربزه را خوانند
 خصوصاً بدین زری و بدین معنی و نیز معنی ف با اول ثباتی زده و بای پارسی و فارسی لغت معنی سوم یعنی پوست
 و نیز معنی بهر و نند بنظر آمده **فصل ششم** سپاس و بابای پارسی چهار معنی دارد اول نگاهداشتن
 بود و دوم شیاره و زری را داشت بخش کرده اند و خطی را پاس خوانند سوم نگه داشتن دل و اندوه را گویند چهارم
 پاسیان را نامند و بای تازی کس آمده بلهوس و نگه داشتن نفس و هوا کار کنند و پاس - ف بابای
 فارسی پیشین و گویند که مردم و صاحبان از آن خانه سازند و هم بخشد و اکثر سیاه باشد و نیز کنایت از فکر زشت
 دنیا و کسیت باریک آریس - ف فکر دقیق و خیال محال کننده را گویند پنجس - ف با اول مفتوح ثباتی زده و دو
 معنی دارد اول پیرمرد و فراموشی که تفشش باور سید باشد و دوم نهی را گویند که بی آن با ن
 باب باران در آن زحمت شود و از الله نیز خوانند و در عربی زهر قلبت سه و را گویند و با اول مکسور هم
 یعنی بود و معنی شتر نیز آمده و هم در فرنگی معنی نگاهداشتن و پدید آمدن و عشو و و گداز و پنج و گداز حق
 کسی مرقوم ساخته و بای فارسی مفتوح ثباتی زده و گدازش کاهش دل بدین باشد از شدت غم و اندوه و یا کشتن و
 و شقت و گداز و غم و غم و موم و امثال آن از کرمی آتش یا از حرارت خورشید و نیز در فرنگی معنی
 عشق بنظر آمده و با اول مفتوح و خای معنی یکسیدن زده و معنی ناقص و کم عیار آمده پس - ف بابای فارسی
 معنی سوم سپهر را گویند حکیم فردوسی میفرماید بیت پس آگاه کردند از آن کار زار پس شاه لافرخ اسفند یار
 بائس ع سخت محتاج و در دیش الباس البوس سخت محتاج شدن و سخت دلیر شدن یکسکه الماضی و فتح
 الماضی آمده اگر سخت بر سرس - ف مفتوح اول و سکون ثباتی و فتح را دو معنی دارد اول معنی سپهر و حکیم
 ثباتی فرماید بیت آنگاه که با آن حکمت نرسیده که جهان بایست از حال ثباتی بر سرس - دوم رسیدن بود
 سوزنی گفته بیت شاهی که ماه بایست منصوب او بقدره از ماه و گذشت بخوشید در سید و وقیل در معنی اول
 بای فارسی و در معنی ثباتی بای سوجه **فصل ششم** سپاس و بابای پارسی چهار معنی دارد اول نگاهداشتن
 بود و دوم شیاره و زری را داشت بخش کرده اند و خطی را پاس خوانند سوم نگه داشتن دل و اندوه را گویند چهارم

فصل ششم

فصل ششم

بیابان بیابان رسید و سی و دوازدهمین سال است که بجز از رحمت حق پیوسته حق تعالی وحی کرده و پیوسته بن نوین
از فرموده حق علیه السلام که پیغمبر و خلیفه موسی بود که بنی اسرائیل را بگویم که در آید باری و بجز از این
یعنی سیوه و هجده سال است که او هر چه که خواهد در آید از یکدیگر از حق و در ای این ده و آن ده است در بود و یاد و سجده
ایلیا که آنرا بابل گفتمندی و آن پیشتر هم بوده از درهای سجده و گویند در ی بود که موسی بنی اسرائیل سوی بابل
آورده و در وقت غارت حکم شد که از آن در در آید سجده بشکریه خلاص یافتن از تبه و استغفار کند ایشان
از آن اعراف که در حق تعالی از آسمان عذاب بر ایشان فرستاد و آن آتشی بود که فرو آمد و همه را بسخت
و در صبح بخاری مذکور است که حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله سلم فرمود که بنی اسرائیل با گفتمندی که در آید
در سجده کنان ایشان در آمدند با عجب خود یعنی بر زمین می خیزیدند چنانکه کودکان را پیش از قنات بر زمین
علاقست و ازین بود که عذاب بر ایشان فرو آمد و بسختی و گفتمندی طاعون میان ایشان پدید آمد و همه را بست
که نومی بود از طاعون که آنرا استخوان گویند و در یک است و بست چهار هزار کس مرده و بقولی هفتاد هزار کس
را مرگ مفاجات رسید و امرا علم پیشت دارند و پشیمان و پناه دهنده با خست و با خای متوقف مغرب
باشد و بعضی مشرق نیز آمده و یک روز بفتح اول حبشه و میان یوتیارف با اول صحرای واد معروف نام می است
که آنرا غم خوارک نیز گویند که بر لب به است و از غم که مباد آب کمی پذیرد و با وجود نهایت کمال آب بخوردی و آنرا
بتازی می نامند گویند خور دن گوشتش بخوابی آورد و مقوی قوت حافظه باشد و زمین این را بیدار و ویدار
سکه یعنی دارد اول همیشه و باقی و برقرار بود و دهم نام روز بستم است از مصلای ملکی سوم تنه و جلد را ناسند
و نیز بعضی ستاد و خور و نظر باشد و بجای خود بایست بر و باقی باضم محمل مازاد و هسته با سکون باشد
فصل در آ
پونز بابای می می هم و او مجهول پیر امون دهن بود و نیز در فرنگی یعنی منقار و ساق آمده پیر و از ف چهار
معنی دارد اول معروف است دوم شمار را گویند سوم بر تو و نوز بود چهارم شیم و نشگاه مرغان باشد
و این معنی از فرنگی می می هم قوم شده و نیز در فرنگی یعنی پرورش و جای آرام و پر و از کردن مرغان وقت
پیریدن آمده پیرین عبارت خندان یعنی توبل مس پیران و عقرب و قوس که باین تابستان است و زیستان
باشد از فو یعنی دارد و از اتفاقات آنکه بجا بیاید و نیز در آن ده است اول یعنی دیگر مد و هم امر از بازیدن است
هزارنده را نیز گویند و این معنی بدون ترکیب گفته نمی شود و این قمار باز و امثال آن سوم شاد و باشد چهارم شاد
میان هر دو دست را گویند از سر انگشت دستی تا سر انگشت دست دیگر و آنرا بازه نیز نامند و بتازی باع
معین هم که مقدار رازی دو دست باشد و ترکی طالع خوانند و نیم خند فر از بود که آنرا شیب خوانند ششم نام
جانور شکاری مشهور است هفتم نیز و تفرقه کردن میان و چیز باشد ششم جدا را گویند هفتم یعنی سوی و جاب

حزب

بلغارف نام شهر سیست نزد یک ظلمات آبادان کرده و واقعه نین چون و واقعه نین در طلب آبجیات
بظلمات در آمده بنگاه درین غاری گذاشت چون از ظلمات بازگشت از بن غاری کوچ کرد و خلقی که
اطراف در بنگاه جمع شده بودند بعضی که از سفر جنگ آمده بودند بعد کوچ آنها بهمانجا ماندند آبستکی شهر
عظیم پس آنون بلام بدل کردند بلغار شد و نیز نام چینی است نگین و خوشبوی که از تاتار حرم سبیل بو
خوش در و ظاهر شود و گویند نام ولایتی است ترکستان خوبان خیزدان بن سهر دست و طوطی آنجا نرید و
دران ولایت سه شهر است بزرگ یکی بلغار و دوم سوار سوم اسپک که دیگر در بلغار همه ترک دارند بگلرست
اول مفتوح بکان فارسی زده و لام مفتوح برای مملوده یعنی امیر و صاحب بزرگ آمده بلا درست و بلاد در
با اول مفتوح و دال مملوده و معنی دارد اول نام بار درختی است که در و اباجار آید و آریونیانی فقر و یاریند
بملاوه و مملوده نیز گویند و این دارد و بلاد هند هم بس و خاصیت او آنست که چون در اعضای آدمی سستی
و کمالی و زردی پیدا شود و بملاوه را برایش نهند چون بچشد از آن با بلی گرفته اندکی در پیشانی و هر دو بنا کوش
آن مریض بکشدنی الحال تمام اعضا آس گیرد و اندک زرد اب تشریح کند بعد اکتی و الی ای آماس کم شود
و کمالی و سستی بیطرف شود و دوم زردیه را بر پایه باشد که زردان بپزند و بعد بر سر بخت اول و سکون معین مملوده
پیشک شتر و گویند و جز آن ببار جمع بطلع خورشید یا نیز باشد بصرع لضم ای موحده و سکون سکین مملوده
خربا و کلان شده و آب باران تازه باریده و امیختن بسبزه و احد بسیار جمع و فلق اول حاجت بنا جایگاه خواستن
نیز آید شدن در روشن پیشان فرج بختین شد بصرع بختین بلینی و دانائی بخرافه اختصار بدتر است
ایوگ و بطلع فدا اول مضموم و د و معروف یعنی بود و باشد که و شاید که و اگر بود و این که تمی است و آرزو پاری
بابای فارسی چهار معنی دارد اول سال گذشته بود و آن معروف است دوم پاره را گویند سوم معنی پیشش بود و پاید
معنی بریدنست چهارم جرم گا و باعث کرده شده بطرف کمر شکلی و پشت تخت شادی نمودن فرمان
شدن از غفلت و در پیش شدن و بزرگی منشی کردن و صوفی نمودن و بزرگ طایفه نیک شاد کام غفلت
و بکر کج در با مجور و با مجر و با جمع و اسپ نیک رو دین حم و سوا و شعر و آب شور و جوی بزرگ انیز گویند
و بعد از آب فستق کوشش شتر شکافتن سخن بختین و بای موحده و خای می کنند و این آنجا جمع با و در سر
بوزن قاده شتابنده بسوی چیزی بشایع بوزن چهار مژده دهند یا صغیر یعنی دزد و این آنچنان است
که چون امر شد مرغی اسر ایل را که در اینجند دره ایلیا که بیت المقدس است یا ریحا که قریه خیار بان بوده و باطلقا
از ولایت شام با ایل اغلب برانند که این فرمان از آن صادر شد که چهل سال در بیه سرگردان بودند و تید
هر آن است در میان و ابده و از ده فرسنگ طول آن و شمش خرننگ غرض آن چون مدت کمرنگی ایشان در

پست معنی دارد اول سبزه درخت باشد و دوم نامی است از نامهای خدائیتعالی سوم شخصیت باشد و
 شخصیت در آمدن مجلس بود چهارم بمعنی کثرت و مرتبت بود پنجم بارگاه را گویند ششم بمعنی پنج جن آمده
 هفتم مترادف کار است هشتم جای انبوهی و بسیاری چیزی را گویند مانند کنج بار و دریا بار نهم باره را خوانند
 مانند زلف مشکبار و ابره باران باز دهم حاصل نباتات را گویند انزل سبزه یا باز دهم خسی بود که میان عفران
 و مشک و غیر آن کنند حکیم خاقانی فرماید بیت نه چرا که محرمی است خسی هم چنین اوست و آری که گوشت
 گاو بود باز عفران و دوازدهم دیگران باشد همایق طعنه راست بیت عشق بخنی دل مایه درین امر روز مطنی
 خیزد بر دیگ کلان نه بر باره سیزدهم برده را گویند چهاردهم دوست خوانند و آنرا باره نیز گویند مثل
 زن مطنی ای دوست و غلام بار یعنی غلام دوست پانزدهم حمل زندان و ماده چهاره پایان را نامند شانزدهم
 غم داند و باشد هفدهم انبار بود و هجدهم سازه را گویند که سطران خوانند مانند چنگ و رباب امثال آن
 نوزدهم خمر و دانه را خوانند که بجهت بوز بهیسا ساخته اما هنوز صفائی را اندر در جد آنکه ده باشد سیست
 نام دهم است از صفات نیشاپور و نیز بمعنی محل بود چون بارشده و امثال آن بمعنی بزرگ چنانکه گویند با خدیو
 بزرگ خداوند بمعنی نصیب بدینا پنجاهوی جامی راست بیت توداده بار خیر من مردم از غیر شعی یکبار میردم کسی
 سیج را جامی باز با و بمعنی تنگ جامه و جز آن نیز بنظر آورده طعنه با عیون نام مری که در زمان حضرت موسی علی
 نبینا و علیه السلام بود و بدعای وی چهل سال در بیابان تیغاند آخر الامر بدعای پوشش علیه السلام گویند چاهوی
 علیه السلام ایمان او مصلوب گشت نام پدرش با عور بود که ذانی الطبری و قدوة الحقین امام محمد غزالی
 قدس سره در منهاج العابدین می آرد که در مدرسه دوازده هزار و شصت حاضر میشد چون قصه او
 مشهور بود و نیز که طول نموده هر روز بونین شهر نام ولایتی است و نیز خطه نصیب برم و شهر مترادف است
 و صاحب صراح میگردد بمعنی هلاک و نکو سار نیست و نیز بمعنی عجب آمده بزرگ که بمعنی مزارع است و آنرا
 بزرگه گوید بزرگ و بزرگه و نیز کار نیز خوانند چه بزرگ یا اول مفتوح بستانی زده زراعت را گویند و آنرا دوز
 نیز گویند بزرگه بمعنی بذل معجزه مزارع است و آنرا که یور دکتا و زنی گویند که در بعضی از فرنگها بجای دال
 مبله برای همد و بجای زای بجهت بنظر آمده بخور رعن با اول و ثانی مضموم و دوا و معروف و برای موقوف عمل الهی
 باشد و آنرا بتازی میگویند و بیونانی صطفی و بهندی سلاکس خوانند و آنرا درخت روم حاصل بود
 و بخور و لذاته خوشبو باشد و نیز عطریست سوختنی و قیل عطری که بعد از طعام بدان دست نشیند و در تاج است
 هر چه بدان بکنند پورن با اول مضموم و دوا و معروف و معنی دارد اول سپهر را گویند و دوم نامهای شهر قنوج
 بوده و آنرا نیز گویند پورن با اول مضموم است سرخ رنگ را گویند و نیز بمعنی کبک مد که عربی اندر خوانند

اول سیام بید و دوم بید ستوم چهره چهارم اتهم بن بید و در سه بید اول و دوم و نواهی و دود و دود و عید و
 سائر احکام شریعت ایشان است و بید چهارم مناسبت بسفر فقر اول و نیم آخرش بتجام صفت محمد است
 صلی الله تعالی علیه و آله و سلم و کلامه عبادت از کلام طیب است و در آن بسیار است و اول آن خوش تا آخر
 دنیا و هر چه در آن میان است از مقدرات و در آن نوشته شده است و فرماید بیست نه از بنگ نم نه دیو سپید
 نه پولاد هندی نه سیم نه بید بغداد شهر مشهور است و او را پیش از آبادانی باغ داد و میگفتندی از آنکه
 هر هفته نوشته و آن عادل و در آن باغ بارعام دادی و نظایمان را با انصاف رساندی بر دریا شهر آباد
 شد الف را ساقط کرد و بغداد گفتند بدیعه بفتح بنده نیک پاره چه نیم سوخته سخت کهنه و سوده که در آن پیش
 از دیگره گویای است که در حقیقت می نهند و بپای یابی نام ختی است و بعضی اول و دال مبداء شده چاره و علاج و نیز مرکب
 می آید چنانچه بگوید بعضی تحقیق مختصر بود **فصل انداز** بود و بنی بود کفار سیاه آن را بنزدال خوانده اند و بپندار و مشنوی
 مولوی معنوی در مثنوی قافیه عود و واقع است و در اکثر اشعار را کابر بنظر آورده **فصل المیرا** بشیر بفتح مشرود و در مثنوی
 و خوب روی و نام حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله و سلم بسریع با اول کسور و سیمین مبداء مفتوح و رای مبداء
 سکون گویند نام وزیر نصرانی بود که در مردم نصاری حدوات انگلند و قصه آن در دفتر اول مشنوی مندرج است
 و اگر با اول مفتوح و ثانی کسور و رای مبداء خوانده شود و در دشت اول است یا و گیر سرف روزنی که بر رخ با نه است
 و با اول تا بستان بر غیر با اول مفتوح و معنی دارد اول بالا و زیر بود و دوم بار و دخت را گویند سوم سید نباشد
 چهارم کنار و آغوش را گویند پنجم خفنگ برگ سبب ششم یعنی پنهان آمده هفتم زن جوان را نامند هشتم یاد و حفظ
 را خوانند و آنرا از بیم گویند نهم یعنی ظن بود چنانکه اگر گویند بیک بر شود مرد باشد که بیک طرف نشود و دهم در
 خانه و سرای و نیز در فرنگی یعنی نزد یک دتن و نفع زمین خشک و پرنده و پستان زن جوان و بفتح و رای
 شده نیک مهربان و بیایان و بکسب بانیکوی در در حل لغات است بمعنی را ندان بنزد آنچه نزدیک ترستند
 آن بیدیه و دهم گویند بیدیه بفتح کیم و سکون دوم ماه تمام شب چهار و دهم بد و جمع و بید را بید را انسان گویند
 که ماه در شب چهار دهم مبادرت میکنند بر آفتاب و طلوع و گویند در غروب و نام غلامی و نام چایی که
 کن در آن جنگ افتاده و آن جنگ اجنگ بید را نامند پسندارن با اول کسور مکر باشد و امر از پیشتر آن
 بود بخاری با اول مضمو غباری که از جای نشت کسب آید و قسیل و دو و یکا ز آب که بر طوبات
 خیسند و قسیل و دوی که از زبان و از آسمان بر آید و نیز بمعنی علم باشد استعاره فرنی نماید
 بیست و نهم کند و زگار تو بختی پیراه کاصل بزرگی توئی و اصل بخاری و بجا از این لفظ مشتق است
 و معنی آن بسیار بود و چون در آن شهر علماء و فضلا بسیار بود و انداخته آنرا بخار و سوم صفتند بار و عفت

فصل انداز

جبل جلالت و ملائکه و کتابهای مبتدله و پیغمبران و روز قیامت و قضا و قدر و بعثت یعنی زنده کردن بعد از مرگ اهل
 البصاحت ع پاره مال که بدست کسی تجارت فرستند بلا غت ع و لغت رسیدن در اصطلاح بلغا
 مطابقت بودن کلام است مرتضای حال را با انصاحب کلام هر غت ع ع با اول غت ع بستانی زده و غین
 موهبتی بسین زده و معنی دارد اول گیسای باشد سینه نانت اسپنناج داخل آتش ساخته پیغمبر و لیکن از موهبت و باشد
 بخلاف اسپنناج که آنرا بکارند و آنرا را چه و بنزد نیز خوانند و پیشتر در میان زراعت گندم و دیگر غلات
 و کند های جوی آب بر وید و دوم جوی آب باشد که بنمگردان از منبع بجانب زراعت خود بریزد بخت سرع
 بفتح و حای موهبت محض در صنف شراب بی آمیختن و بخای مجر و دولت و طالع باشد بخت ع بضم و کسر دل نهاد
 و آنرا پیش چینی بیت ع خانه و حمال و مژده و مصراع از شعر که بهم بندند و باقی تفصیل این ع لغت ایات
 در باب لغت در فصل التا و مرقوم گشت بجهت است یعنی جو اندود و سخن که بعد دادن ایشان نشود
 پوت ع با اول مضموم و واد معروف جگر را گویند و لهذا اقلید که از جگر سازند قلیه پوتی خوانند لیکن در اکثر اشعار
 پوت مترادف پوت ساخته یعنی پوت که معنی آن قسام خوردن و نهاده انواع طعامها و مشروبات بوده باشد که مضموم و نهاده
فصل الثانی بعثت ع بر انگیزتن فرستادن و مرده را زنده کردن و بیدار کردن و نیز تمام شاعری
 از تمیز بعثت ع جمیع باعث اسم فاعل با حث ع عبارت از تکلیف است ع اندوه که بران صبر توان
 که درون و پیرا گنده و آشکارا که درون را البعث الحزن البعثید بخت ع بفتح با و جستن و کا ویدن و کسی را
 بسفین آوردن مصدر از باب فتح **فصل الحکم** پیچ ع یعنی ساختگی و آماده شدن و قصد باشد
 بهیچ ع زیبا و شادان و بخت که زیبا و شادمان و آنیکو بشد نسبت بهیچ ع بضم ک و شک و یکی از دانه ده
 بخش فلک بفتح سپید بخت سفید و سیاه و سخت سیاه **فصل الخا** - بزرگ و بخت چیزی میان
 و در چهره حائل باشد خواه میان واجب ممکن خواه دنیا و آخرت و آن از وقت موت است تا وقت نشود و آنچه در
 قرآن آمده است که **بخت** الی محمد الدین مراد قبر است زیرا که واقع شده است میان دنیا و آخرت جسم منظم میان ویت
 معقولات مجرد و با صطلح صوفیه روح اعظم را گویند و نیز خطیست میان دوزخ و بهشت و برزخ البرزخ
 که برزخ جامع نیز مستحی می شود و مرتبه وحدت است که تعیین اول عبارت آنست و بنور محمدی و حقیقت محمدی
 نیز مفسر می شود ع ع با اول مطلق بستانی زده چهار معنی دارد اول پایه از جمع باشد و دوم برق را گویند
 سوم زمین پستی باشد که آب باران در آن جمع شود که آنرا مال آب و بریم نیز خوانند چهارم شبنم را گویند بطبع ع
 بکسر تنج خبر بزره و بطبع الهندی هندوانه که تر تر باشد و بتاریشم البوغ نامند یا مسخ ع جواب پنج ع بفتح اول
 و خای شده و نیز خفته کلمه است که وقت فرج و رضا چیزی گفته میشود و نیز دیک مبالغه مکرر گویند **فصل الدی**

فصل فی توضیح و تفصیل

فصل اول

الغاف با اول مفتوح و بنین مع جبر و نسبت یابی بود و آنرا بتاری مختص نامند بر تاف با اول مفتوح و دو معنی
 دارد اول جوانی را گویند دوم جناب باشد و آنرا بر ناک و بر نایز خوانند بوالعلاء مع با بوده و نیز نام شاعر
 فصیح که در عرب بوده و کینست همنق که در حق ضرب المثل بوده گویند او از ترس کم شدن خود نشانه
 در کلو انداخته بود و زنی شخصی حالت خواب آن نشان از کلویش کشیده در گوی خود انداخت چون بیدار
 شد فریاد بر آورد که من گم شده ام بعد از آن ضرب المثل شد احق بن الهنق و آنرا جنق و نیز الهنق کینست
 آن است بهمان بفتح زبانی و خوبی و روشنی لازم است و اشتیری که با پوشنده خود انس گرفته
 باشد باب الهما در راه که نشان یا و پیا پیغامده و بیاصلی و بهیوده و هرزه پذیر است بیانی می
 قبول کننده و روان شونده و خواننده سخن فریاد در بالا و چهار معنی دارد اول اسپ جنیت باشد دوم معنی صاف
 کننده آمده و لیکن این معنی بدون تکیه نمی شود چون می بالا خون بالا سوزم و نیزه را گویند چهارم در کتاب اند معنی
 فریاد آمده بطبیع نام مقامی در که و نیزه و در فراج که در و سنگه نیزه با بود و نیزه را میگویند و بیفلس
 و قلندر و ابرو تراشیده را گویند و ارف شش معنی دارد اول معنی طاق و آرام باشد دوم معنی دهن
 بود سوم سر و برگ آمده چهارم معنی توجه و التفات و میل و رغبت بود پنجم معنی تیرس ناک آمده ششم فراغت
 را گویند **فصل الباء** بوالعجب مع آنچه شگفت آورد و این کینست باز که نیست بوالعجب مع کینست
 امیر المؤمنین علی رضی الله تعالی عنه بوالعجب مع بهیوده نیز آمده و در اصطلاح اهل فارس پدر را گویند بوالعجب
 مع یکی از پسران عبد المطلب که جدر رسول الله صلی الله علیه و سلم باشد نام او عبد العزی بود عم آن سرور صلی الله
 علیه و سلم میشد بواسطه کثرت و عداوت و دشمنی او با آنحضرت بر و نظیرین واقع شده بوالعجب شش کرد و معنی بوالعجب
 صاحب بانه تش بوالعجب مع خداوند گریز **فصل التاء** تیرست مع معنی سواری کردن
 و سوار شده آمده جرات مع بیرون رفتن از چیزی و دور شدن و جدا شدن و پلکی هیچ نوبت مع یعنی
 اذان صلوات بخوقت و نیز پنج نوبت که بر در ناک و سلاطین نند بدست مع با اول و ثانای کسور و جب
 گویند و آنرا تازیانه خوانند تیرست مع بیای فارسی و لام میگوید و بعضی با و لام هر دو مفتوح و قیل
 یا ای تازی نیز نامند و معنی تیرست خوشنیت دارد و بیای مع جمع مینه یعنی اول گواهیست و روشن و آشکارا
 بیای مع بفتح شبانگاه و شپ چون و آنچه شب گذاشته شده باشد از کوشش و نان و غیر آن و شب باشد
 بطلالت مع بیکار بودن و دلیر بودن با و برودت مع یعنی بیکار و غرور و این را با و سبک نیز گویند
 سیرت مع با اول مضموم بیانی زده معنی کیست آمده است مع غنچ قطع یعنی بریدن غنچ یعنی خوشنیت اندام
 یا سیرت مع سلمانی است و مراد از هفت هفت موسن به اند یعنی آنگاه ایمان آرند بوی یعنی بخداست تعالی

فصل الباء
فصل التاء

هر چه کند بدل کند ابرو مع نغمه لشکر اصحاب فیل که از قبل بنی امی و الی چشبه برای تخریب خانه کعبه
 فیل سپید را که محمودی نام داشت با چهار هزار فیل و ششصد هزار مرد همراه آورده بود و بقدرت الهی
 بر خاک شدند و آن قصه در سوره الم تر کیف مبین است اما که مع بفتح اول و میم شده فرمایند بهدی
 اسم الیها و مع جای بودن در و وزخ و اصل آن اقمشه مع جمع قماش بضم قاف درخت خانه انبر
 منس که باشد افکنده و فکنده و انداخته من و کنایت از سر کین نیز داشته شده و اخته من
 بدر کشیده آنگاه عریسته درختان باشد آسمان مع به صف خانه اشباه مع بکسر مانند شدن و بفتح جمع
 شبه است آنگونه من و انگیزه مع بفتح شیر مستحق است کثیف الی آخره بتاریش حلیت کونیا ب سیما
 من آب طوفان و نام رودی در سعاد که بتولد حضرت رسالت پناه صلی الله تعالی علیه و سلم آن روز شک
 گشت انداخته من گرد کرده و پیدا کرده و حاصل نموده فصل الیها اچی است بفتح اول و جیم پاری
 برادر کلان را گویند آب در جوی من بیای موقوف در اصطلاح بمعنی دولت و بخت و اقبال و فرمایند
 آمده آشفتگی من بمعنی پریشانست او یک طایفه مع قسمی است از اویم منسوب بطائف که تا شمسیت
 از بر عرب چنانکه او یکم بمعنی منسوب بهمن است الجرمی مع بکسر و ظیفه و در آن آبی مع بفتح هجره و بای
 موحده مکسوره بمعنی سرکش املی مع بکسر اما الاطلا است که در فصل الف مشروح شد اسما عملی مع قربانی
 و نیز طائف است منسوب باصمیل که مردی بوده است صاحب مذهب تریسایان که نمره سپ می پرستید
 ابالی مع پاک میدارم از رسالات بمعنی پاک داشتن انانی مع بفتح بید انشعق تا کرده کار آبی مع بدسته
 معنی دارد اول رنگی باشد معروف دوم نام پیوه ایست که آنرا می خوانند شوم نام نوعی از انگور باشد
 افعی مع مابزرگ چنانکه بر هر که نظرش افتد آنکس میرد و چون چشم آن بزرگ مرد افتد کور شود
 اعجمی مع آنکه بر گفتار قادر نباشد و سخن پیدا و فصیح نتواند گفتن اگر چه از عرب باشد و غیر عربی امی
 تا نویسنده خوانده منسوب بام مود و اوری امی از آن کنیه که تربیت نیافته و ناخوانده باب الیها فصل الف
 بر صیقل بفتح نام ولی است که بوسواس شیطان کافر شده بود و قصه او در منطق الطیر و غیره مشروح
 مذکور است بهمنان بیای فارسی مفتوح بمعنی فراح آمده بکامع بضم کیم و در شرح نصاب است بدو عصر
 مصدر بمعنی گریستن و کسی را بگریستن غلبه کردنی و نیز مراد از جود و او اشک و از مقصود او بیرون
 آمدن اشک و قیل و آواز بلند کردن و یا رفتن آب چشم و بقره آواز بلند کردن بی سیلان بلیو ا مع بفتح
 از مایش و ابتلا و بلا بتل مع بفتح اول و تشدید تون و مدله اند را گویند که بتانی سمار خوانند و نیز
 بمعنی رشته را از که بتاریش مسطر خوانند بوسیما مع نام پدر بوعلی که وزیر فخرالدوله پادشاه بهی بود

چشم

باب الف فصل الف

[illegible]

مصدر رسکال است که در سید مصلح قوم خواهد شد آفرین سفینه معنی دارد اول کلمه تحسین ستایش
بود و دوم هستی دهنده بود و این را بدون ترکیب طلاق نمیکند مانند جهان آفرین سخن آفرین سوم
نام روز اول است از جمله مسترقه سالیهای ملکی انجمن سف مجسم باشد از غفون و از غنم
از غفون نام سازه نیست که افلاطون واضح آنست و اکثر اغلب رویان و نصاری دارند اسلام
سف معنی شیر آمده و نیز نام پادشاه ایقان مع کبیرانی گمان داشتن الفون رفیق بقصر مادی و دیگر
دوم خریدن و سنج و نام مطلقا شاه الف اسلام و بابای فارسی شیر دلیر و الف معنی دلیر است
و از اسلام یعنی شرف نام پادشاهی است پس بزرگ اعظمان جمع غصن یعنی شرف و زینت و کدنگ
غصون و غصن اسفون سف با اول کسور ثانی زده نوعی از دیبای سیاه رنگ که بغایت نفیس
و پس قیمتی باشد انین سف بفتح اول و کسور نون یعنی نالیق نالیمین سف غنای و زاری
گناهکاران این سف بفتح هزه و نون یعنی کجا و سر کجا و بانون سو قون رنج و مانگی و نیز انجمن و انجمن
افشان سف بکسر رفته افتادن و مال عقل رفتن کسی را و تفنن کردن در عبارت افراسختن
و افراسختن معنی بلند ساختن اذن سف بضم کوش و بکسر توری و بعد الف و کسور نون در بان
و نیز بضم تین و بعد الف و فتح ذال حیوان بزرگ کوشش اسفنجین سف و هم کب من لعل و الماء
و اخل ابن اللبون سف شتر بچه شیر خواهد آمدن سف با همزه محذوره و سیم کسور و سکون نون امر است
مشتق از ایمان یعنی ایمان اگر و بفتح کسور و بفتح کسور دوم امین شدن یعنی بی ترس شدن و معنی
ایمن کردن و این کردن هم آمده است او کس سف خاک رنگ این مشتق از و کس است بضم کس که بلیا
زند استخوان سف بکسر اول از بایش کردن چیزی چینی را و او کس بکسر شدن و ف دست
کردن امتهان سف بکسر خواهد داشتن و خواری انسان سف بضم زانس است که الف باشد
اسمان سف بکسر و در تر رفتن و سیراب شدن و شتافتن در رفتن و روان شدن آب و حق کسی را بدون
دور کاری شتافتن و بکسر است اسکان سف بکسر دست دادن و ممکن گشتن و مکنت و قوت و قدرت
اندودن و اندامیدن سف بفتح اول و سکون نون طبع زنده و کردن و پیر کردن و گاه کل کردن
آب و غنم در اصطلاح سخن آراستن و دروغ بربسته و تکلف و کسور و فربز انین سف
معنی دارد اول آفرین بود و دوم روشن رسم سوم در نزهت و یکی آن غار که موسیائی حاصل میشود و بلیت
و نام آن ده انین بود و این سبیلین دارد و سوم انین نام کرده اند که بر در بام و تغییر است و موسیائی
خوانند اعیان سف جمع عین است اعیان و لذات هستی و بزرگ و شرف و مشهور و اگر معنی عین

خدا سی بجایا ششون یعنی پر کردن بجای عمیق و شیب اسفلین سرج بجای فروترین که مراد از آن در
 و وزح است اهرامین و اهرمین اهرمین اهرمین معنی را هفتانی برپا باشد چنانچه نزدان زمین
 شیکهاست و علامه طوسی در نقد محصل آورده که اهرمین شیب است چنانچه نزدان ملک است و عبارت
 نیست که الجوس من الشویان فاعل ایخرو فاعل اشر اهرمین و یعنونهها ملکها و شیبها تا و الله تعالی
 مستتره عن فعل الخیر و اشر و نیز دیوی را خوانند که برای استراق سمع با سمان صعود کند و شهاب در
 بسوزد و در مظهر نیز در اشعار اکابر واقع شده و آنرا اهرم و اهریم نیز گویند اگر کمان سرج جمع رکن گاهی
 ازین چهار طبع اراده کنند و گاهی چهار رکن عالم و امثال آن و جانب قوی تر چیزی و جوش را بجهت
 آنکه جانب قویست رکن گویند از خرافات و انرف در اصطلاح بمعنی مرد نیست اما گشت بدندان
 و انگشت بدان - و بمعنی افسوس بر کاری کردن و نیز اشارت بجاموشی است و کنایت از
 تعجب کردن است اشتافتن - و همان شتاب کردن اقبال - و پوست بزرگاله خشک کرده که
 قلندر آن بر میان بندند و زخمیه در و بداند تبارش جراب گویند ارمغان - و با دال مفتوح شبانی
 زده و میم مفهم تحفه باشد که چون از جای آید بجهت دوستان بیارند و آنرا سوغات و راه آور و نیز
 خوانند و در لسان الشعراء زگران نقل کرده و بجای غین قاف نیز می آرند که قاف تصحیف غین است و بعین
 مهله نیز بنظر آمده احوال سرج آواز نرم در پرده و بفتح جمع محن از مومن - و آنرا یاش است و
 و استون - و سبتون و انگبین - و شهدار خوان - و بفتح کیم و موم کل است مشهور الکمن سرج
 کند زبان باشد آغشتن - و تر کردن و آلوده شدن آن - و معنی دارد اول اشارت
 بعید است یعنی خدا - و دوم معنی از آن موم بمعنی ملاحت است چهارم کیفیت باشد در محبوب که بفتح سرج
 در نیاید و بدون ذوق نتوان یافت و در مثنوی اکثر جای از عالم الف لام عهد بجهت اشارت بشیء محبوب و جای
 و در عربی وقت و در اصطلاح صوفیه لفظ آن در زمان که نسبت بذات مقدس الهی واقع میشود استداد
 حضرت الهی است که مندرج می شود ازل و اید و در وقت حاضر بودن بر آنچه در ازل است
 بر احاطن اید و بودن هر یک از حین از آن احاطن مجمع ازل و اید پس متحد میشود بآن دائم
 ازل و اید و وقت حاضر و ازین جهت گفته میشود آنرا باطن باطن زمان و اصل زمان بواسطه اینکه آیات
 زمانیه نفس و غیر آنست که ظاهر میشود بآن تغییرات احکام آن زمان و صور آن و آن زمان ثابت است همیشه
 همچون صف رودخانه است مشهور که میان ایران و توران واقع است گویند و بی است اصمون نام
 که این رودخانه بنام آن دو مشهور است ایستان استن باشد اسکا لیدان - و اسکالیدان

معنی در اول شهرم و جیبا باشد و درم رحم و شفقت و نری و اشتنق بود سوم بزرگی و عزت را گویند چهارم عدل و انصاف بود پنجم راحت و سلامت را نامند ششم بمعنی نگاهداشت آمده هفتم بمعنی خشم آمده هشتم ثابت طاعت نهم نام دختر حضرت ویر بود که چهار ماه و پادشاهی کرده بود و از زری وخت نیز گویند و هم ظاهر و آشکار بود یا در هم غم و اندوه را گویند و از دهم سلمان شد نهم دهم غمخواری که اشتنق باشد چهار دهم گناه را گویند اشتیاق بمعنی بکسر بر آمدن ستاره و سر و و نبات و قندار هم بمعنی بکسر و بارای جمله معنوه نام شهر است که شد ابن عادی نام شهر ساخته بود و بهشت هشتم بهمانست و بقول بعضی آورده اند که بعد شش یا یک هشت بالای آن برقی و در کنه اللغة می نویسد که از شهر علو است و نام پدر عادی و نام مردیست و قیل یکم لعل و سکون دوم بمعنی ناز است اما هم بمعنی بکسر پیش غم و پیشوای مردم در امور دنیایی و دنیایی که در زمین پیدا شود و در صحاح گوید چو نیست که بنایان بآن بنا را است کنند و کتاب ناحیت تعلیم ناحیت راه را نام گویند آدم بمعنی بدو فتح دال مهمل آدم معنی سلام که کنیت و ابوالمشر است و ابو محمد بن عباس رضی الله تعالی عنهما میگوید که ویر آدم گفتن بجهت آنکه از آدم زمین یعنی از روی زمین مخلوق شده و بعضی بر آنند که ویر آدم نام کردند بجهت آنکه رنگ گندم کون بوده و بر قول اول از لایم و قول دوم را درست باضم ما خود بود و بعضی بر آنند که ویر از آن جهت آدم گفتندی که طینت او خاک آب مخلوط بوده من ادمت بین زمینین اذا خلطت بینهما و این کلام دلالت میکند از آن که آدم اسم نیست والا جمیع اشتقاق نیست و قیل آدم و معنی دارد اول الا و ثانی که کون پس دوم شتر پیدا باشد **و فصل النون** - او ان بمعنی قدرت و زمان **الکلیون** سف باول مفتوح است زده و کاف عجمی مفتوح و یای تحتانیه معنوم و او معدود سه معنی دارد اول انجیل را گویند دوم نام کتابیست که مانی نقاش تصویر با نقشها و گره بندها و دیگر صنایع و بدایع فنون تصویر و نقاشی اختراع کرده و در آنست نموده بود و در هر جا که بنام حضرت عیسی و نصرائی و عیسیا و زنا و ترسانی و امثالهم مذکور باشد باید دانست که از او از ان انجیل است و در هر مقامی که با نقش و نگار و گل لاله و الوان رنگها را قوم بود فهم باید نمود که مراد از ان کتاب نیست و آنرا از رنگ و اثر رنگ و اینک نیز گویند سوم و یا بود هفت رنگ که الوان همه در و ظاهر باشد و آنرا انگلیون نیز خوانند امین یعنی کسی که بر اعتماد باشد از او امین باشد و ترس شده و اسمی است از اسماء اخلاص و مراد از نه البله الامین که در قرآن آمده است مکه معظمه امین این لقب چلبی حاتم الدین امین الدین نام یکی از خلفا حضرت مولوی بود پس سر ابدان مجسم بدن **الکسوت** سف بدو قصر و کسب و هفت و جماله **لسان** بمعنی بکسر مژه و سکون و سین مهمل مردم واحد جمع مذکر و مؤنث در آن یکسانست و مردک چشم و سر انگشت و نام آن است در عرب و بالضم بر وزن غفران ماخوذ از انی است که الفی باشد اگرچه در لغت عربی است

ان از او

فصل النون

و مزاج او گرم و خشک و موثر بر آتش است و اقلیم خراسان حواله اقلیم است و جای او فلک چهارم و رنگ او
سرخ و زرد و خام است و مزاج او گرم و خشک است و وسعت دست و آرایش آسایش عالم از در است
زیرا که نور و زرد از دست و نور شب که ماه دوازدهم از دست و نشو و نمای نباتات از تاثیر است و اقلیم
مادر او النهر حواله زرد است و جای او فلک سوم است و رنگ او سفید و روشن است و مزاجش سرد و تر و طریقه
فلک است و اقلیم سرد و حواله عطار است و جای او بر فلک دوم است و رنگ او سفید و زرد است و مزاج
او آبیخته است و او را در فلک خوانند و اقلیم حواله ماه است و جای او بر فلک اول است و رنگ او سفید و تیره
است و مزاج او سرد و تر است و موثر آب است و اقلیم حواله ماه است و جای او بر فلک اول است و رنگ او سفید و تیره
بشانی زده و رایحه مله متعین بهیم زده یعنی ابر من است که در فصل نون شریح یافته انجام من آخر کار و در خام
نیز بهیم منی است و نیز عضوی از عضو اخشم با خاوشین مجتهدین است و آنکس که رسیده باشد
و بدان سبب در اکرواج نتواند کرد و اصم سر بفتح صاء مهمله باسیم شده که در ناشنوا ابرم سر بفتح صاء
مهاجم ابرم نوعی از نیمه با ادا ام سر بکسر اول و دال مهمله ناخورش مطلق پیش امام محمد حجة الله علیه
پیش امام اعظم رضی الله تعالی عنه و امام ابی یوسف رحمهما الله ناخورش که نان بان رنگ گیرد پس اگر
کسی سوگند خورد که ادا ام خور و پس بریان خور و حانث شود پیش شیخین و اگر نمک خور و با اتفاق حانث شود
بقوله علیه السلام سید الامام اللع ادا ام سر بفتح اول و کسر ثانی پوست دروی زمین و در تاج است که ظاهر هر چه
را گویند ادا ام نه یعنی بیاض او در وی هر چیزی و پوست سر فی که هنگام طلوع سبیل رنگ بوی آنرا
حاصل آید و آن دو قسم است ادا ام یعنی وادیم فی النبی و لولو العرم سر بفتح عین و نون و ابر ابرم و موسی علیه
و محمد صلی الله علیه و سلم غرم بفتح غم و ثبات در کار خداست تعالی جل جلاله و کار فرودن و مظهر باشد
او زمرت بفتح اول و سدم لفظ تریست یعنی انکور از و خام سر بکسر نه و بنای سحره انبوی کردن امام
سر بفتح نه و نون خلق عالم احتشام سر بکسر خاوند خدای چشم شدن در بزرگی و شرم داشتن
استقام سر بکسر چنگ و زبون و و الاستادن اعلام سر بکسر معلوم کردن و بفتح ج جمع علم
انحنام جمع غم که گویند باشد ایتام سر بفتح بی پدران نابالغ استقام سر بفتح اول و یون
شین معجزه و شهنای فوفانیه دانسته بر کسی ستم که دن و بناحق از کسی چیزی گرفته و دشمنی که دن و کسی
را بر چیزی داشتن و شتم معجزه نیز مستعمل است ایهام سر بکسر پوشیده گفتن ادا هم سر بکسر بال مهمله
بر وزن افضل است سیاه و بجز این که در بای بنده یان نه و نام پرا بر ابریم که باوش و بلع بود افتاب معجم
کنایت از قرآن است ابریم سر بفتح تین و با ابریم شده و مقصود تر از رفته از ابریم و مقصود بر برای زرد و چهار

استکمال بکسر تمام کردن و تمام شدن و خواستن افعال مع بکسر بندهای آهنگین که بر گردن مردم هستند
و آبهای روان که میان درختان رود و بکسر بندها شدن و خیانت کردن اصحاب شمال مع انما که نامهای
اعمال ایشان بدست چپ بدهند ال مع بکسر شخص هر چیزی و اولاد و شراب که با دود و شعله خورند و بغیر
و کسر الف نام ولایت و در نصاب الصبیان معنی پیمان است و در شرح نصاب است بکسر نشد و لام معنی خدای
تعالی و خداوند و زینهار و همایلی و سیم و سگند و خوشی مستعمل پارسا نیست معنی ماهی دام دار که آنرا ابال
و دال نیز گویند و آفت درنگ سرخ و معصفر که آنرا آل رنگ گویند و چوبهای خمره شراب که بایات اغیر گویند
و اسب بور و بدستان و مضیت که کاهی زنان نونه اندیده را تا بهفت روز واقع شود و عوام را عقیده است
که چنین است باین نام که مزاحم زنان نوزائیده میگردد و بزبان ترکی مهر بادشاهان را گویند و آنرا آل تخفایه گویند
و بزبان هندی و پشت که از پنج رنگ سرخی حاصل شود مانند رنگ روماس و در هندوستان جامه را به ان
رنگ کنند و در واهانیز بکار بر بند اکمال مع بکسر تمام کردن اعتزال مع بکسر کپی کردن و کوشه گفتن
و مکرر باطن شدن و در محسوس ماندن انتقال مع بکسر از جای بجای رفتن حتمال مع بکسر باز داشتن
اکول مع بفتح هزه فراخ شکم و بضم هزه جمع اکل از حمال مع بکسر بجای مبلد باز نهاده و بی اندیشه
را از جای برداشتن و بجای رفتن و در حل لغات است بار از منزل برداشتن و بر پشت کسی نشستن
مع بکسر علت من شدن و بهانه آوردن و باز داشتن کسی را از کاری اطلال مع
بکسر هزه باطل کردن خون نشستن شدن و بفتح هزه نشانیهای خانه و سرا و جایهای خراب شده امتثال
مع بکسر بزم و تانی و فغانیه استگی و زمان دادن یعنی مهلت دادن و راست ایستادن و آرسیدن نیز
معنی سستی است اختلال مع بکسر زیان زده شدن و بهر انداختن و نیاز مند شدن و لاع و ضعیف شدن
و غل پذیرفتن انتقال مع بکسر نون فرزند شدن انحلال مع بکسر نون و حای مهکت ده شدن
انزال مع بکسر فرو آوردن و بفتح جمع نزل است احتیال مع حیلده ساختن و حیل پذیرفتن سهال
مع بکسر دار و می شکم ناندن و نرین نرم و زمین مشت رسیدن اکمل مع بفتح تمام تر افعال مع بکسر
شمرنده شدن و شمرندگی اقول مع ضمین نهان ناپدید شدن احوال مع جمع جبل انبیا و اسبیل معنی
مردهای برگذری ابدال مع بکسر بدل کردن و بفتح بدلها و بعضی از بندها خاص خداست که آن هفت
تن اند و وجه تسمیه این هفت تن را ابدال نیست که هر گاه یکی از اینها را در مسافت از موضع خود بخاید
جسدی را بصورت خود بنویسد که آن اهل موضع فقدان او را در نیاید گدازیده مسافری شود و اینست معنی
بدل اصطبل مع بکسر است مشهور از ولایت روم و بسین و تانی منقوطه نیز نویسد امهال مع بکسر

کشیده بود و او همگی در بعضی کشیده باشد ششم طویل و آخره خانه را نامند اطلاق مع بفتح جمع ملک بکسر اول
 و سکون ثانی و ملک بفتح ثانی که بعضی فرشته است و حضرت مولوی چندین جادو مشغولی باین معنی آورده اند و در دفتر
 دوم در قصه تعظیم سلیمان علیه السلام در دل بلقیس منیر یابند بیت خاک آلودم چون که شد چالاک حق و پیش
 جانم سر نهی اطلاق حق و در دفتر سوم در قصه ناروت و ماروت میگویند بیت تا چه ستیها بود اطلاق
 در جلالت و جهای پاک را نه و در دفتر چهارم اخیر قصه عمارت کردن سلیمان علیه السلام بیت در
 ازین دیوان سپیدان سر کشند و جمله اطلاق در چهارم کشند و غرض از تحریر این متمسکات متعدد و ثبات این معنی است
 که اطلاق جمع ملک بفتح ثانی مدله امساک مع بکسر باز ایستادن و نگهداشتن و چون در وزن آژنگ مع
 بحر هزله و باز اجماعی مفتوح بخون زده و کاف عجمی چینی و بکنجی بود که بر روی و اندام افتد و بقصر نرفته و نیز به معنی سپیده
 و در تخیل نیست بزی فاریسی بوزن و رنگ نام والی مازندران که ستمش گشتنا شک بکسر اول و بفتح
 شین در زبان ترکی بعضی خواست و بفتح و سکون شین آج چشم اصطلاح مع بکسر هم و کوفتن و زدن
 و در فرار کردن اطلاق مع بکسر نیست و هلاک کردن اسپیک مع بفتح همزه و سکون پای تختانی و فتح پای و جها
 قاصد و غلام افک مع بکسر همزه و فای مفتوح و دروغ گفتن و بضم کردن ایدن او رنگ - تاج و تخت
 اشترک مع بفتح جمع شریکی ای بنا ز مثل شریف و اشتراف و بکسر شریک ساختن فصل اللام
 - اکل مع بفتح همزه و سکون کاف خوردن و بامد و کمران خورنده اتصال مع در لغت پیوستن و رسیدن
 دور اصطلاح صوفیه ملاحظه بنده عین خود را در حالت بودن او متصل وجود آلهی با قطع نظر از تعلیه و جود الهی پس
 می بیند عین بنده و استعاطا اعنافت و جود بیده بسوی الهی پس می بیند اتصال مدد و اتق الهی و نفس
 رحمان علی الدوام بسوی خود باقی ماند بنده بان اطلاق کل مع بفتح شین بسوی و نخل و هر جا را خورند و منه قوله تعالی
 اكلها و انهم اقلال مع بکسر ننگ کردن و در ویش شدن و برداشتن و نیز بفتح جمع و غلال نیز جمع است
 که بعضی سر کرده است و سر مردم و بر تر چیزی امل مع بفتح ثانی امید داشتن آمل به جمع اشکال مع بفتح
 جمع شکل و بکسر شکل گردانیدن و پوشیدن اشغال مع بکسر مشغول بودن به هر فرسخ بودن در کاری و مشغول
 ساختن و بفتح جمع مشغول به حال مع بکسر تازی کردن و گردانیدن ابامیل مع جمع ابول کلمه مرغان که اصحاب
 فیل را اطلاق ساخته اند و نیز بعضی کرده کرده اجل بفتح ثانی و جمع بفتح ثانی و جمع بفتح ثانی و جمع بفتح ثانی
 و بکسر همزه بوزن عاجل آنچه در استلال مع دلیل خواستن امثال مع بفتح مانند یا مثل و بکسر اول
 و سکون ثانی قصه ها و داستانها جمع مثل بفتح ثانی امثال مع مثله کردن گفته را و قصه ها و کلام
 کسل مع بفتح کمال صیل مع شباهت و نیز صاحب اصل اوصال بفتح اول جمع و صلاست بالکسر

فصل اللام

و ثانی زده یعنی شکست باشد که در باب ششم نوشته میشود الفاف مع و خنان بهم در شده بکسر در هم شدن
 الفطاف مع بکسر مهربانی کردن الف مع بکسر سوز و سکون لام و الف و الف کلاهما بضم و معنی گریختن
 الف مع یفتح اول و سکون نون یعنی و الف یعنی بالتحریک و اناف بکسر الفوف بضم مجموع اول هر چیزی و کرانه
 کوه و کرانه دندان پیشین در وقت بر آمدن و مهر را نیز گویند آلف مع بکسر محدود و در وزن فاعل استری که از
 مهار یعنی بنال اسم فاعل از الف از باب ضرب یعنی بر بینی زدن و تا بینی رسیدن آب و غیره و ترکیب دین الف
 بمعنی کنون نیز آمده است اعراف مع واسطه میان دو نفع و بهشت و در اصطلاح صوفیه عبارت از مطلق
 است که آن مقام شهود حق است در شئی از اعیان ممکنات و اوصاف آن ممکنات در حالت بودن امدت
 متبعی بصفت که این شئی مظهر آن صفات است و آن مقام اشراق است **فصل الفاف - اطلاق** مع
 از بندر با گردن و در و اگر دن و کشاد و در و نیز بان آوردن سخن احتراق مع بجای آمده سوخته شدن لفظ
 مع نفقه کردن آفاق مع بکسر جمع افق یعنی سکون فاکرانه آسمان و مرد بغایت رسیده را نیز گویند و نیز
 جزیره را خوانند و بمعنی گرداگرد کوش آمده اعتناق مع بکسر دست در گردن یکدیگر گردن از اتفاق مع
 بکسر بر مرقم یکدیگر گردن و بچینه های یاری گریختن ابرلق مع آوندی و طریقی که او را بسته و ولول باشد شمشیر
 که تابنده بود الا حق است بضم اول و ضم جم فارسی خانه صحرایان که از موسی بر و جز آن سیاهند اختناق
 مع بکسر کوفته شدن استنشاق مع بکسر گریختن چیزی و آب در بینی کردن از رزق تنق مع مرکب
 آسمانست از تنراق مع بکسر روزی ستاندن و روزی یافتن اطباق مع بکسر اتفاق کردن و طبق
 بر چیزی افکندن و بر چیزی پوشانیدن و بفتح جمع طبق و بطریق استعاره مراتب مراد است اعتناق
 مع بکسر گردن بند خنق و خلا ده گردن کردن و بفتح بزرگان قوم و گردنها استراق مع بکسر زنده کوش
 فراوان شدن الحاق مع بکسر لام و حای مهمل پیوستن و بر سپانیدن از داق مع بفتح جمع اروق است
 دارد و در از دندان را خوانند استعراق مع و بیای سبز رنگ و سطح افتراق مع بکسر جدا شدن
 استحقاق مع بکسر سبب آمده استعراق مع فراز گریختن همه را و غرقه شدن تمام توانایی خود کار
 کردن مال حق مع بکسر و اضافت مراد اولیای خدا اند چنانکه الحق عیال اند نیز واقع شده استحقاق مع بکسر
 بشین مع مهربانی کردن و بفتح همزه جمع شفقت **فصل الکاف** - اوراک مع بکسر دریافتن و رسیدن
 بچیزی و دیدن و رسیده شدن سیوه **تبتک** بهشت معنی دلدرد اول موزونی آواز و ساز باشد و قصد
 ستودن خیدگی طایق ایوان و استال آنرا گویند و آنرا با اصطلاح بنایان لکنا خوانند چهارم کنار صنف و حوض و
 مانند آن را خوانند و بمعنی طرز و روش و صفت باشد ششم مردم و جانوران را نامند و بمعنی

فصل الفاف

تبتک

ای گرفته و پیوسته و اتساع به بکسر تشدید فراخ شدن امتناع به بکسر و بتای فوقانی بازداشتن
 انقطاع به بکسر مل بریدن از ارتفاع به بکسر بلند کردن گرفتن کوکب و غیر آن اقرع به کمال اعمل
 است از قرع یعنی پیوسته شدن سر قرع یعنی بستن و قرعان جمع او صبیح به بکسر نوره و سکون صا و هلمتیج
 و کسر بای موحده و بفتح نوره و کسر با و ضم همزه و فتح با انگشت اصابع جمع و نشان و انشیک اصبع
 گویند اقطاع به اطراف بقع و جوانب ابداع به بکسر نو آوردن و شعر نو گفتن و کند شدن مرکب
 در رفتار اصلح به بفتح صا و همزه که موی پشانی ندارد یعنی کل جبار یک کردن انتفاع به بکسر سود
 برداشتن اجتماع به بکسر فراهم آوردن و گرد آمدن و بیلاغت رسیدن و نام شکل چهاردهم بدل
 اجتماع انتجاع به بکسر گرسنه شدن و گیاه آب جستن و نذر و یک کسی فتن برپای طلب شکونی اطلع
 به بکسر دیده در گردانیدن و دیده در شدن و واقف شدن اقطع به بفتح دست بریده فصل الغیلین
 اشیخ و بر ویای تحتانی پاریسی یعنی آینه الی النحر یعنی اول بای پاریسی موقوف و الف و لام ضمین
 و لیر و بزرگ چه الی یعنی ولیر و الف بزرگ و این لفظ مرکب است و در مرکبات اظهار اعراب آخر اول کار نشاید
 از جمع بزرگ منقول و کسور و یای معروف نفرته که از قول یا فعل کسی در دل نشیند استغفار به بکسر از
 باب استفعال تمام توانائی خود را باندل کردن در کاری و تهی کردن سعه را از افزونی طعام اللیغ
 بضم سب و در مؤید الفضل بنظر آمده انگه برای او اسب و توشه مهیا و ارند تا بجائی که نامزد شده باشد
 بزودی برسد و او را اسکا را نیز گویند و الاق نیز درست است فصل لفافه تلاف به بکسر نوره
 ویای تحتانی و تایی فوقانی ساز و دار آمدن با هم و جمع شدن اختلاف به بکسر نوره ناموافق کردن پیش
 کسی آمدن و نبودن و بهم رفتن اشکاف به کسر شکاف به بکسر افرا کردن بانه و صبر فرودن پیریدن
 خبر اعتراف به بکسر کف آب خوردن اعتراف به با عین مهمل و زای مجری روی بر تافتن از چیزی
 اتلاف به بکسر تایی شده نیست کردن اشکاف به بکسر شکافست که سورخ باشد اسلاف به بفتح
 پیشینگان و رگه ششمان و آن جمع سلف است و اسلاف به بکسر به چیزی به بیع سلم دادن ارتشاف به بکسر
 و رای مهمل و تایی فوقانی و شیدن و بیکیدن از لاف به بکسر برای مهمل و لام نذر و یک گردانیدن و جمع کردن
 و واجب شدن آصف به بکسر و زید سلیمان علیه السلام و او یکی از علماء و عظمای بنی اسرائیل بود اول بنیانیام
 داشت و بعضی گویند بنیانیام را او بود و بفتحین کبر اصناف به بکسر انواع صنف بکسر صنف الیاف به
 بفتح خوکر اعتراف به بکسر صاحب پیشه شدن اسراف به بکسر بی انداز جمع کردن برگزان کاری کردن
 و از حد گذشتن اکتشاف به بکسر ناله گرفتن انشکاف به بکسر عاری داشتن انشکاف به بکسر ناله

فصل الغیلین

فصل الفافه تلاف

مملکت شریف او در دریای مصر بوده در قریه منفی و او پیغمبرانی بود و او را عرب میسر و او ریش شریف
 خواستند و او را از هر س عطار و دست چون معرفت سیر کوکب و مهارت و احکام و خواص و مرایای
 نجوم و ابدار و خط و قلم و اصطلاح قوم از خط الص آنحضرت بود و همواره بتدریس سرالتم و در است
 معرفت آیات و احکام و معارف الهیه و ذکر سبقت انبیاء و تقدیم و تاخت و سبادت می نمود و بلاد ریس بلقب کشت
 و اول کسی که صنعت خیانت نهی بظهور آمد و او را سلوک برای حرب و ترتیب کرد و دست جهاد داد و در
 خلق نهاد و گویند ادریس علیه السلام فرمود که من بی سال باز حل گردم و ابراهیم و در حقائق و وقایع
 عالم علوی خبر دار گشتم و بر اسرار ربور ملکوت واقف و مطلع شدم و در تواریخ آمده که ادریس علیه السلام
 است خود را از انحصار پیغامبران خبر داد که بعد از و نبوت خواهند شد و از واقعه طوفان خبر داد از برای
 صیانت فقور و مستان از تاراج و امواج طوفان و یکی از عظمای ارکان دولت فرمود تا کلبه اهرمان را
 در مصر بنا کرد و خود از مصر رجعت فرمود تا می بلع مسکون را طواف کرد و باز به مصر رجعت نمود بعد از آن حضرت
 رفیع الدرجات بل جلاله بقدرت و رفعا مکانا علیا نعت منزلت و علو درجش که است فرمود و در میان
 ابد و جنت محمدش محمد بن گزیدند و در سبب رفعت او را آیات بنظر آمده اما این مختصر را کنجانی آن نبود
 بنابر این متروک افتاد و الله اعلم **فصل الشیخین** - از تعاش - ع بکسر اول و رای مملکت و تالی متقوله
 باب فتعال سر لر زیدان و لر زیدان اختیار او باشد - ع بفتح مر و فر و مایه و ناکس مر و از انهر
 آینه و در استعمال مرد و یوانه و قلندر و کشته و پیریشان و او جاش مشله اسمکایش - ع مصدر
 اسمکایش که باول کسر و سه معنی دارد اول شمنی و خصوصیت باشد و دوم اندیشه بود و سوم شمن که ا
 گویند و بدین حال یعنی بدگو و بد اندیش آمده اغوش - ع باغین مضیم و او مجهول و معنی دارد
 اول بر باشد و دوم بنده را گویند افتشاش - ع بکسر فتن و شافتن که و به معنی تفتیش کردن نیز
 آمده افتشاش - ع بقدیم نون بتمای فوقانیه بای موده از افتعال در دیدن کفن مرده و هر بنده کردن
 اکدش - ع بفتح اول و بکسر اول نیز بنظر آمده و کسر سوم سه معنی دارد اول استنراج و اتصال و جبر را
 گویند یا بکسر دوم سه معنی گویند که پدر او از جنسی باشد و مادر او از جنسی دیگر باشد و آنرا بتازی محبس گویند
 سوم محبوب و طلب باشد این لغت ترکی است امتعاش - ع بکسر و بتقدیم نون بر تابا عین بهایر سخنان
 و یکوشدن حال کسی در دست خاضعین افتاده و بلند شدن انگشش - ع بر وزن الحمد ضعیف شدن چشم
 اشش - ع باول و ثانی مفتوح و معنی دارد اول آنرا باشد تا سر انگشتان و آنرا بتازی ساعد خوانند و دوم
 شمر است از ولایت شهر و ان و باول مفتوح و ثانی ز و در عربی و معنی دارد اول دست جبراحت باشد و دوم

کتب
 شریف

استیاضه بکبریا کردن آسیریت و چها مینوی دارد اول طهارت خانه را گویند و دم و لور نامند
 سوخته فی باشد که بهنگام غسل کردن بدان آب بر سر و بدن بریزد چهارم گوید ابی بود که بجهت رختن
 آبهای مستعمل کننده باشد و آن را پاره کین نیز خوانند آنرا به بدو حص باشد و در افعال مذمومه و امور دنیا
 آنرا به فباول مفتوح ثانی زده و قومی دارد اول قیمت باشد و دم تهر نیز به بود آنجا به پنج اول و سکون
 نون با هم نام ولایتی است از ترکستان که پادشاه و ساکنان آنجا همه معانند اینها از نوع لغت اول نام شهر است از
 ولایت طوستان گویند که هوای بدی دارد و هر یک سال در آنجا مقام کنند البته در عقل و نقصان بدید آید
 و قریب آنجا هر کس را بگذرد جان نه آنرا نیز پنج اول و کسر برای مجرای با بای تختانی هاگ کردن و مدد جوش
 کردن و یک و جوش اعزاز بکسر اول و عین مهله عزیز و از چند ساختن **فصل السیدین** - اساس
 بقصر مزه مفتوحه و سیدین مهله بنیاد و اصل بنا اساسش بوزن مساجد و سپس بقتلین چاقت افسوس
 سه سنی دارد اول درین و حضرت بود دوم مغرور لاغ باشد و آنرا فسوس نیز گویند سوم ظلم و ستم و سیرای
 باشد و او معروف در عربی نام شهر و قیاس و دالاس که هر یک است مشهور که جز بارزیه نشکند و بکفنی تیغ
 آید و جنس از پولاد و بمعنی آگینه نیز آمده است عارام و بهند و هدم و مصاحب پس ع بود با تختانی
 نامید القاس ع کسر پوشیده شدن و اشفته شدن و آینه شدن انعکاس ع کسر اول و نون و
 عین مهله و از گون شدن النس ع بضم اول و سکون آرام یافتن بخیزی و کسر ه ه انسان طلاس
 بضم جمع و بفتحین نام صحابی رسول الله صلی الله علیه و آله که بعد از خدمت آن سرور علیه السلام مخصوص بود
 اسکن افتخار و سکون بیم دیر و عمراد حضرت مولوی ازین منضراع ک ع شمس جان با قیمت کورا اسس
 نیست نیست که شمس آنه وال وقت نیست که لازم معنی ماضی است و پس بضم که و فتح و در تمام ولی معروف
 که از قیران بود رضی الله عنه و نیز نام پادشاهی که مدوح سلمان ساد می بوده و اگر آنرا نیز گویند بلعیس -
 ع کسر مزه و نامید از رحمت خداست تعالی اباسم جمع النفس ع جمع نفس بسکون فاشتنف و کالید آدمی و جز
 آن آنجا س ع بفتح و ع کسر استیناس ع کسر و تایی فوقانیه و بای تختانی و نون طالبان ع آرام کردن
 و نون کردن بخیزی اوس ع بفتح عطاء دادن و عوض دادن از چیزی و کیک و قبیل نیست اندامین
 ک ع بفتح اول و سکون ثانی و بای مفتوح و عین مهله افعیل تفشیل بمعنی زیرک تر استیناس ع
 کسر کردن و دالشدن و شفق و دیدن و الفت و آرام دادن و شاد کردن اقباس ع کسر طهار
 کردن و دالشدن و عین بیم در دل گذاشتن و محبت گیر و اندین و پنهان کردن انفا ع ع بفتح
 بفتحین دم او ریس ع بفتحی بود مرسل علی بنیاد علیه السلام و اهل تاریخ چنین ایراد نموده اند که در

فصل السیدین

و گردن کشی کردن اقتدار بر بکسرتز توانا شدن و قادر شدن بر چیزی و در دیک چیزی ساختن اخطا
 و شکید شدن و شکیدانی اغماق را بر بکسرتزیدن اوار یعنی آوار است که در فصل باغ و غم و غم و غم
 آغاز سخن و بدین ترتیب معنی دارد اول یعنی نمونیدن باشد و آنرا فرخار و فرخیز گویند و دوم یعنی آسختن
 و سرشتن بود و سوم بر انگیزیدن و تحریک کردن و آنرا بر خلا نیدن نیز گویند و بتاری اغرا خوانند و معنی
 سرشت و طبیعت نیز آمده و در فرنگی یعنی زمین که در آب و نم رفته باشد و یک سرشته بود و در اصل لغات
 معنی چیزی بهم پیوسته و نم گرفته از آب یا از خون نوشته و یکسرتز در عربی از غیرت مأخوذ است و از قمر سر
 بفتح کیم و سوم بوی تبر خوش و ناخوش و مشک از قمر شک نیز بوضع طرا و یکسرتز بیاری که در دن و بیچاره
 گردانیدن و بیاری و معجزی اشهرت بفتح و کسرتزین بمعنی شادان و حریف و او مشتق است از اشتر
 بفتح تین بمعنی شادی خودن است و کسرتز و بدوش شدن احمر سر بفتح سرتز و بفتح مرگ سخت و مرگ بر چهار
 قسم است و یکدانش کی دار چنانچه عبارت تین معلوم شد آن اینست که انا کالیابیلیا و هولیا یعنی سرتز و سیاه
 دزد و مفید موت یعنی موت احمد و آن شدت و غایت قتل بود و سیف و غیر چنانچه بخون غرق گشته و سرخ شده
 باشد و موت سیاه که در آتش سوخته باشد و موت زرد که از کثرت بیماری پیدا شده باشد و موت سپید که
 در آب غرق شده باشد اما باب تحقیق نوع دیگر قرار داده اند چنانچه حاتم بن عدوان الاصح قدس سره گفت
 هر که درین طریق درمی آید باید که چهار موت بر خود قرار دهد موت امیض و آن گرسنگی است و موت اسود و آن
 صبر کردن است بر ایذای مردم و موت احمد و آن مخالف نفس است و موت اخضر و آن یار با دوختن است
 بر پوشش استفسار بر بکسرتزیدن و خواهش تغیر کردن او را بر سر بکسرتز و گذاشتن میل و باران
 و پیوسته گزینیدن عطا اسمی از بفتح سحر و بکسرتز اول مفتوح می جمال الدین حسین انجودر
 فرنگ خود بدال مهمل تصحیح نموده و معنی افسانه نوشته و این بیت مولوی باستانشمار آورده و بیت لیک
 غنای آید ترا گفتار من خواب میکشد ترا اندازش و سیاق و سیاق داستان تقاضای این نمیکند و آنچه میجو رسیده
 بکسر دل و ذال جمع است بمعنی رسانیدن احتضار بر بکسرتز و حار مهمل و ضا و بجه حار کردن انتشار
 بر بکسرتز بابا فتعال برانگنده شدن و آشکارا کردن و از خواب بیدار کردن اخضر سر بفتح اول چپیزی
 سبز و اسب و اشتر سیاه و سبز رنگ آب صافی است و بختن نشان پاوشان زخم و سنت رسول الله صلی الله
 علیه و سلم آثار جمیع عذاب بر بکسرتز آوردن و بسیار گناه شدن و بسیار عیب شدن فصل انرا از انباز
 بادل و شبانی زده بمعنی شریک باشد اندر فضا اول مفتوح و ثانی زده بمعنی وصیت و وصیت آمده
 است از آن بر بکسرتزین احتر از بر بکسرتزین کردن و خوشی را نگاه داشتن

رخ چون فای و طاهله آفریدن و پدید آوردن و نوساختن و پاره پاره شدن اضمحلال رخ بضا و مجمره در
 دل نهان داشتن بود و ضمیر در کلمه آوردن اخطار رخ بکسر و خطر انداختن یعنی از تهمل که انداختن و بفتح
 همزه جمع خطای هلاکی اصرار رخ بکسر پیوسته بر معصیت ایستادن اصرار رخ بکسر گزند رسانیدن باوستی
 شدن زدن و زدن بر سر زدن بودن و سخت نزدیک شدن و بدندان گرفتن و لجام گزیدن اسب
 و شتاب نمودن امید رخ بکسر لعل یعنی نیمی وایک و اکنون بود او بکسر عاله او بار است که در صدر فروم
 شد اضمحلال رخ درویش و محتاج شدن و درویشی و محتاجی و فقر یعنی بسیار تر و تمام تر این رخ از ار
 باشد که یعنی زدن و شکسته که بر بیان بنهند و شکسته آمده است بکسر بیا دل شدن و طلب بینائی
 دل کردن آبگرفت و معنی دار و اول گوی را گویند که آب باران در آن فرام آید و آنرا استخر و ازیمه
 و تالاب کولاب نیز خوانند و دم افزاری باشد مانند جاردی که شومالان دارند و آنرا در آب فرو برده و بر تانی
 یکجهته بافتن ترتیب دهند بپشتانند اسعفر ف با اول مضموم بشتانی زده و سین مهله و غلین مجمره بضم
 جانور است که خارها را بلق مانند بختها بر بدن دارد و چون کسی قصد گرفتن آن کند بدن خود را چنان شمشیری
 و بد که بختها از اندام حسیته بر آن کس بخورد و گویند بهر چند که آنرا بزنند فرو نشود آنرا اشخربلین مجمره هم گویند و اسعفر و سحر
 و سکر و سکره و سحول نیز گویند و بزبان هندی سپیدی فارسی نامند اسعیر ف با اول مکس و بشتانی زده
 بهی سپر باشد که معروفست و بتازی جبه خوانند انشمار رخ بکسر نده کردن احضار رخ بکسر حاضر کردن
 و دیدن اسب آه و غیر آن عجم بفتح اول گرد آلوده ایکار رخ بکسر با د کردن و بفتح همزه جمع بکسر بضم
 بمعنی بادیاد و ایضا جمع بکسر بول انداز رخ بکسر ترسانیدن و بیم کردن و آگاهی دادن از بیم استکبار
 بکسر بسیار گفتن و بسیار کردن اصرار بفتح اول و سکون جیم مزد و کاسین اصرار جمع و مصدر از باب نصر
 و ضرب مده یعنی مزد دادن و مزد و کسی بودن و بر لبستن استخوان پس از شکستن اصرار کار فرمودن و مصدر
 از باب نصر یعنی فرمودن و بسیار کردن مده امور و او امر جمع الجوز رخ نام یکی از اصحاب رسول صلی الله
 علیه و سلم که او را ابو ذر غفاری گفتندی غفاری بضم فاست احجار رخ بفتح جمع حجر اسفار رخ جمع
 سفر بکسر سین مهله کتاب باشد که جمع سفر بکسر فاست فاست اسفار رخ و ثانی مثله و یا تحتانی که ناری
 که غفر اعلائی عناصر را بجه است و از بعض بکسر همزه نیز مسوع است اسفار رخ انچه بدان اسپانرا بجه
 و فسار بجهت همزه نیز آمده اسحور رخ بفتح و سین مهله یک چشم فاسد و از مطلوب و حاجت خود باز مانده
 است بکسر رخ بکسر یکم مضموم و بای موحده و تا فوقانیه و شین معجزه دادن و بشارت یافتن اطلو رخ
 بفتح طر بجهت و صالها و نوجها اطلو رخ بفتح جمع طائر باشد استکبار رخ بکسر اول خود را بزرگ استن

فصل اول در بیان احوال

از دو حدیث اعتبار را دست با سقا جمع اعتبارات امر و وجوب نامیده و ایست معروف کلام امر و امر و
 نیز خوانند و بنا بر این نیز مشهور است **فصل اول** در بیان احوال
فصل اول در بیان احوال و بیای تحتانی و ثانی مثلثه بر گزیدن و افزودن و پیش داشتن و معنی
 عطا دادن و حظ و دیگری بر حظ خود اختیار کردن انبار عطف با اول مفتوح چهار معنی دارد اول معنی پر و ملو
 آمده دوم فرو ریختن و در افتادن خانه و دیوار و امثال آن باشد سوم خس و خاشاک سر کین آوم و سبانه
 حیوانات و امثال آنرا گویند که در پیغولها تو و پاسازند و مزارع آنرا در زمین زراعت بریزند تا مرغ و قوت
 گیرد چهارم بر که را گویند و آنرا آب انبار نیز خوانند و بتنازی جمع بر بالکسیر است و نیز که می که پوست شتر بر فتن او
 درم آرد و اشعار ع بکسیر بخون آلوده کردن کوهان شتر که بجرم فرستند برای قربان و آگاه کردن و شهر و شستن
 و بیم در دل انداختن و جانم اندرونی پوشانیدن و باموی کشتن و عضو و مو بر آوردن بامو کردن عضو
 آخر ع با خای مضموم و معنی دارد اول جای علف خوردن اسپانرا خوانند و آن معروفست و دوم
 استخوانی را گویند که در زیر کمر درن و بالای سینه باشد و آنرا حرکت نیز نامند و بتنازی ترقوه نیز خوانند و بخود
 و ف بابای موقوف و خای مضموم دو اومعه و سه معنی دارد اول نصیب باشد و دوم شریک را گویند سوم
 از کنایه استخر تالاب و رودخانه های را گویند که مردمان و جانوران از آنجا آب خورند و بتنازی آنرا عططن
 و منبیل و مورد خوانند و در ف بذال مجوزند تش و نام شهر رمضان و ایام جشن منغان که آن مدت
 مانند فیفتاب است در هیچ قوس و آنرا آذله نیز گویند و برای مجسمه نام پدر ابراهیم علیه السلام استغفار
 سبع آمرزش خواستن ابراهیم جمع بر نیکو کاران اکسیر ع بکسیر اختیار بجای مجسمه برگزیده و خواستش
 دل کاری کردن اشتها ع شهرت و ادون شهرت یافتن انجاء ع تیای قوقانیه مشد و تجارت
 کردن افکار ع جمع فکر فارسیان بکاف فارسی یعنی پشت چار و استعمال کنند و بدین معنی بجزف بمنزله آنکه
 اندر خور و ف معنی اندر خورد است که از همین باب و ف فصل دال مذکور شد و د بار ع بدال همل و بای سجد
 پس رفتن و بر گشتن بخت و دولت و از پس درآمدن و پشت اسب ریش کردن اگر ع آنکه تیرگی
 دارد و بوزن افعل از که ورت و فغی ع نازیدن اعتدال ع عذر خواستن و بکارت بیدن چه عذر معنی
 بکیر است و نام معنیه آمده اختراق هفت معنی دارد اول معنی شماره است دوم علم را گویند و آن را
 و خش نیز گویند سیوم طالع را نیز گویند چهارم در فرنگ هند و سله معنی فال می آر و پنجم و فرنگی معنی نامزد
 از منازل قمر قوم ساخته ششم فرشته است که در عالم امین گویان میگردد و هر دعای که باین اویست
 با حبابت میرسد و فقیه معنی فال گیر و منجمی نوید القبر ع بفتح بی فرزند شده و دوم بریده انقطاع

درای مملکتین سخن باغ گفتن مجرای کسوفی بگردان نفس کفمن واضح روشن گردانیدن چیرگی و دور کردن و فساد چیرگی و زاده
شدن فی زرع بر لبه بفتح تازان و بیان و بیان نشین و اعراب جمع عرب نیست بلکه لفظ جمع است که واحد ندارد
الکباب مع بکسر سیروی در افتادن و بفتح جماعه من النحل والابل اشهب - مع باشین معجمه هاست بقید
و باز مسفید و جز آن انسباب مع جمع سبب یعنی ریمان اریب مع بضم اول و برای مظهر و یای فارسی
کج فرتیچ پهلوی فتن و میخواینگه نیستن و جذب و ریب بواو نیز آمده و ریب بکسر شک شدن من الیب
اعقاب مع بفتح از پس این کان و یاداشت بکسر یاداش بردن از پی در آوردن **فصل الساء انا نیت**
مع در اصطلاح صوفیه تحقیق نیست که اضافت کرده میشود بسوی او هر شیئی را از بنده مانست در روح
من نفس من و ثوب من و سیف من و اینست بفتح تحقیق وجود یعنی خارجی است از حیثیت ربنداتی باقطع
نظر از موضوع این خاص بکسر است پس گفته نمیشود انیت اندک بواسطه عدم توفیق استقامت است شدن
در است استادن امهات مع با هم جمع امه یعنی مادران و نیز اصل و در اصطلاح حکما عن صراطیام را گویند
چنانکه ایافلاک و انجم را خوانند آفات مع بعد جمع آفت بمعنی رنج و رحمت اصابت مع رسانیدن ابیات
مع بفتح اول و سکون بادای تخانیه جمع بیت بیت نیز آمده معنی خانه و میال و مهر و مصراع از شعر که بهمینند
و جمع الجمع ابیات و بیوتات باشد آفتست - و بابای مفتوح چین زده پیدی درون پوست که آنرا گوشت ترنج
گویند بابای مکتوب بمعنی آفتست بکسر اول و سکون بای تخانیه و نون زهی که گفته میشود آفتست
جمع الکاس بمعنی و آنزگون شدن اصحاب سببت مع یعنی یاران روز نشنیده که ایشان از بنی اسر ایل
بودند آنچه مشهور است و در اکثر تواریخ و تفاسیر مسطور است که بابل قمریه که بقول بعضی بایله موسوم است
و میان مدین و طور بر ساحل دریای واقع شده و بقول برخی عبارت از طبریه شام است حق تعالی اعرف موده
که روز نشنیده بای صید میکنند و چون ایشان تعظیم موسوم است میگردند و مهابان در آنرا نمک می پودند و مهربان
آب می آندند ایشان چون متوعد بودند اگر فتن مایهی خصصه نداشته میفرستند و حوضهای بزرگ بر ساحل
دریای ساختند و آب را می کشند تا بپایان در آنجا جمع میشدند ایشان را بسیار فرو می بستند و روزیکه شنبه میگرفتند
و میخوردند و میفرمودند چون ظلم و تعدی ایشان از حد گذشت باری تعالی بهر اسمی که بیکبار کی بوزنه شدند
و این در روزگار اودعی نبینا و علیهم السلام بود بیل نون لظن کفر و ملین نخی انما کرئیل علی ربان داود و انما است مع

نحوه

ع باطنی است و در کسب و در کردن و پایان چیزی برسدن آسا - ف هفت معنی دارد اول ریب و زینت
بود دوم دامن در به باشد و آنرا فاز و فاش و نیز گویند سوم شبه و مانند را خوانند چهارم یعنی و قرار است پنجم
معنی آسودن آمده ششم بیت و صلابت بود هفتم خوش و قاعده را خوانند و هشتم نما - ف معنی شادانیه
و شبه آمده و اطعام یکسر اول و طامعه و مردن آتش و چراغ آشنای ف بدین معنی دارد اول
شناوری کردن دوم اسم فاعل است یعنی آنکه در آب شناور می ماند سوم نمید بیکانه مادر شناوری بخند و نیز
و شعر اکابر واقع شده است که شنا و شاه باشد احتما - خود را چیزی نگاه داشتن و به نیز در جاری اعطای
مع بخشیدن یا یکسر اول یا موصوفه هر باز کردن باشد از کاری و بفارسی نان خویش و قتیق معنی باکرتازی
مع گویند انقیاس بر وزن انفعال است جمع قتی بوزن فعل یعنی بر سر کار است و معنی یکسر اول و فوقانیه قصد
کردن و غلبه کردن و بر ایشان فظا هر شدن و بنامی جوانی رسیدن و قرار گرفتن و خط استخوان میگویند
عمدا است از دانه عظیم که احداث میکند او را صبح و اندک بعد از آنهار بر سطح محیط بر زمین آخوان
مع یاران و برادران روشن یعنی جماعه که از مقتضیات کدورات بشری رسته باشند باوصاف کمالات
روحانی آراسته باشد از تقاضای یکسر اول بر آمدن بر نردبان و بالا رفتن درجه و چشمداشتن آید - آرمودن
و در بلافتدن استعاضای یکسر اول و صاف و هله و غیر مع کوشش و در داشتن و بدین دلیل کردن استعاضای
یکسری نیاز شدن و طلب فنا و بی نیازی کردن اقتضای یکسری روی کردن آردی یکسر اول و بالفت منصوب
بمعنی ملاک کردن اقتضای یکسر اول بر یافتن و پوشیدن آرایش یکسر اول و یا احتیاج نکرده کردن و در
فراخی نعمت شدن و در باران شدن از باب افعال و بفتح زندگان آوری - س لضم نام مردی که او علیه السلام
اورا باشد که تیره بختی نام و کرد و چون تقدیر الله تعالی آنجا شهادت یافت زرش را بجا آمدن و زرش را بر رویان
علیه السلام از و متولد شد نام از اهد و تفسیر خویش میگوید که این قصه تراس بر حضرت داود علیه السلام و چنین
هر از احاد است نامنا سبب و پنج سلطان خواهد که زن همسایه را در نکاح خود دارد و در یکمشتن برضا و
این گمان بر انبیا چگونه توان کرد و کبرای چنان بود که او را آن زن را خواستگاری برای خود کرده بود از پیش
و حضرت داود نیز برای خود خطبه کرد و پدید او بایشان ماضی شد و باو ریا جواب داد و این معنی اگر چه عجیب شرع
جائز است باز منصف نبوت و درست از عیبت حضرت داود و عتاب شد و از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام
رضی الله تعالی عنه منقول است که کسی این سخن حضرت داود و یویدین او را شنید و از زبان نبی که تعزیر افتاد
انبیا علیه السلام تعزیر افتادای مومنان است و حد تعزیر افتادای مومنان چهل تازیانه است و انبیا
بفرموده علیه السلام و قبل همه بیدان بن لکان علیه السلام و در تاریخ شاه شجاعی نویسد که حضرت عقب اوست

عنوان نظم بخش با اساکویا و سنان این جهان

مقتل گنجینه حل لغات کلید خزانه رموز مصطلحات حضرت صوفیه مناکرات اعنی

لطائف اللغات

معروف و مرسوم

وینکات لغات

اوتدوین تالیف عالم جنیل فاضل جلیل القدر مولوی عبداللطیف طاب

در مطبع نامی نشیوان کشتی ابطباع و نقی تان فست

اس مطبع میں ہر علم و فن کی کتب موجود ہیں شائقین کو فہرست مطبوعہ علیحدہ موجود ہے اور درخواست کرنے سے مل سکتی ہے اور علوم ہیوس کتاب کی قیمت اس سال میں نہایت ارزان بقرری ہوئی ہے جو صرف کتب لغت اردو و فارسی و عربی و کتب علوم عربی اور صرف و نحو و منطق و معانی و منیات و علم فقہ حنفیہ امامیہ وغیرہ کی جو کتابیں دلیل میں درج کر کے ہیں۔

کتب لغت اردو و فارسی و عربی

تفہیم اللغات - مصنف حکیم ضامن علی صاحب زبان اردو میں مشہور الفاظ کو بطریق لغت تصنیف کیا ہے۔ لغات المبتدی - تصنیف مولوی سعید اللہ صاحب عظیم آبادی۔ تفہیم اللغات - مشہور کتاب لغت کی ہے۔ کشف اللغات - مطبوعہ مہر بند دو جلد میں۔ غیاث اللغات - مع چراغ ہدایت و مصطلحات خان آرزو۔ کریم اللغات - تصنیف مولوی کریم الدین صاحب کریم اللغات خود۔ لغت الصبا - ابوالفضل فرہی کی تصنیفات سے ہے۔ برہان قاطع - لغت اور محاورہ و اصطلاحات فارسی میں مستند ہے۔ نقاش اللغات - دہلی ہندی کے لغات کی تحقیق و ترجمہ زبان عربی و فارسی کے لغات میں تاخلف بلا استثناء ہے تصنیف اسکے مولوی ابو الوداد الدین بلگرامی۔	مصباح الغنیہ - لغت عربی معتبر و مستند ہے خزانہ مطبعہ کی کتاب سے نقل کی گئی ہے نہایت صحت کے ساتھ۔ صراح - لغت میں مشہور و معتبر کتاب دو جلد میں ہے۔ قاموس کامل - دو جلد مشہور و معتبر کتاب ہے۔ امان اللغات - تصنیف مولوی امان الحق صاحب مدرس دوم۔ لغت حدیث یہ کتاب لاجواب حاوی تمام معجزات و احادیث میں مصنفہ عالم نو فاضل المعنی ذی المعالی و الکفایہ و لانا مشہور لہجہ عرب کا حاوی ہے و یہ کتاب یہ کتاب جامع لغات خاص احادیث و روایات سے فی الواقع صاحبان قلم دوست ضرور بالضرور اس کتاب نامیاب کے خریداری اور ملاحظہ سے لطف وافر اوشحائیں گے۔
---	---

کتب علوم عربی و فارسی و معانی و منیات وغیرہ

میزان الصرف - علم صرف کی ابتدائی کتاب ہے۔ میزان الصرف - مع لکھی تجلشی مولوی الہی بخش صاحب مرقع نظامی۔ شرح سلام صرف فارسی تصنیف مولوی ابوالجلال علم صرف میں نادر شرح۔ بقیان شرح میزان الصرف - مصنفہ مولوی عبدالحی صاحب۔ صرف میر میر سید شریف کی تصنیف سے مشہور کتاب ہے۔ شرح و زبیدہ مشہور کتاب ہے۔ دستور المبتدی - قواعد صرف میں بہت مفید کتاب ہے۔ احیاء العلوم عربی - تصنیف امام محمد غزالی رح یہ نہایت مستند و عمدہ کتاب ہے مطبوعہ مکر۔ فصول الکبری - علم صرف مع رسالہ لامیہ و نو نظم رکاز الاصول - شرح حامل المتن فصول الکبری تصنیف مولوی حمایت علی۔ مراجع المارواج - در علم صرف از احمد بن یحیی مشہور کتاب ہے۔	شامہ تجلشی - علم صرف میں از ابن حاجب۔ مجموعہ تجلشی - مصنف مختلف۔ بدیع المیزان - علم مقبول میں مشہور کتاب ہے۔ دیبات الخیر - مشہور تجلشی کتاب ہے۔ رضی شرح کافہ - تصنیف محمد بن احسن اشراف آبادی۔ مطبوعہ مطبعہ قاص۔ شرح ملاحظہ تجلشی شرح کافہ تجلشی - از ملا جامی مشہور کتاب ہے۔ قال اقول منطق۔ رسالہ ایضاحات مسمی بہ منتخب المتعلقات یہ حاشیہ قطبی کا ہے۔ قطبی منطق - ملا قطب الدین کی تصنیف مشہور کتاب ہے۔ آداب سنینیہ - در علم مناظرہ تصنیف مولوی سعید الدین صاحب۔ بیدی - فن حکمت میں عالی درجہ کی کتاب ہے و درسی شرح اشارات حکمت میں مصنفہ ملا فیروز الدین محقق طوسی۔ شرح ناتہ عامل - علم تجلشی مشہور کتاب درسی۔ مجموعہ منطق شامل - بارہ کتاب تصنیف محتاج
---	--

Kataful Koghat

به نطق بخش زبانسا گویند و ساد زبان
نطق بخش زبانسا گویند و ساد زبان

مفتاح کتب لغات کلید خزانه ریز مصطلحات حضرت صوفیه متاکرات اعنی

لغات

معروف و معروف

لغات

از دین تالیف عالم منزل فاضل جلیل القدر مولوی عبداللطیف طایب

در مطبع میشتی آل بکشایطباع و نقی تانفت

Latā'if al-higāt.

49 D 138

~~49 D 138~~

Indian Institute, Oxford.

The Lucknow Sparks Library.

Presented

by

Munshi Nisoul Kishore.

